Ttè Dör Íyi Ulitane Yöne E' Tsá

Génesis 1:1 dö̀ Éxodo 20:21 ena Jonás

Porciones del Antiguo Testamento

Bribri

Wycliffe

Ttè Dör Íyi Ulitane Yöne E' Tsá

Génesis 1:1 dö̀ Éxodo 20:21 ena Jonás

Porciones del Antiguo Testamento
Bribri

Primera edición
© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc.

La ilustracion de la carátula se usa por cortesía de Carolyn Dyk, © WBT, 2001.

Las ilustraciones en las páginas 10, 81, 83, 99 y 104 se usan por cortesía de la © 1978 David C. Cook Publishing Co.

Las ilustraciones de Horace Knowles en las páginas 24, 47, 96, 100, 103, 116 y 118 se usan por cortesía de © The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972, 1995.

Las ilustraciones de Horace Knowles y revisado por Luise Bass en las páginas 29 y 91 se usan por cortesía de © The British & Foreign Bible Society, 1994.

Las ilustraciones de Luise Bass en las páginas 11, 32, y 58 se usan por cortesía de © The British & Foreign Bible Society, 1994.

www.ScriptureEarth.org

Licencia Creative Commons
Atribución-No Comercial-No Derivadas 3.0 Unported

Eres libre de:
copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra

Bajo las condiciones siguientes:
- **Atribución** — Debes reconocer la autoría de la obra en los términos especificados por el propio autor o licenciante.
- **No comercial** — No puedes utilizar esta obra para fines comerciales.
- **No Derivadas** — No está permitido que alteres, transformes o generes una obra derivada a partir de esta obra.

Entendiendo que:
- **Renuncia** — Alguna de estas condiciones puede no aplicarse si se obtiene el permiso del titular de los derechos de autor.
- **Otros derechos** — Los derechos siguientes no quedan afectados por la licencia de ninguna manera:
  - Los derechos derivados de *usos legítimosu* otras limitaciones reconocidas por ley no se ven afectados por lo anterior;
  - Los derechos *morales* del auto;
  - Derechos que pueden ostentar otras personas sobre la propia obra o su uso, como por ejemplo *derechos de imagen* o de privacidad.
- **Aviso** — Al reutilizar o distribuir la obra, tiene que dejar bien claro los términos de la licencia de esta obra.

http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0

Ì tsoꞌ yëkkuö iꞌ ki̱

página
Íyi ulitane eꞌ wì tkënewa̱mi .... Génesis 1
Israel aleripa yërulune Egipto .... Éxodo 79
Jonás dör Jehová ttéköl eꞌ pakè .... Jonás 115

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Íyi ulitane eꞌ wì tkënewa̱mi

Génesis

Siꞌkuaie yëkkuö iꞌ kiè *Génesis*, eꞌ wà kiane chè, *íyi ulitane eꞌ wì tkënewa̱mi.* Yëkkuö iꞌ blatëule böt tsi̱ní. Et tsi̱ní eꞌ dör capítulo et dö̀ capítulo dabom eyök kí̱ et (1-11). Iët tsi̱ní eꞌ dör capítulo dabom eyök kí̱ böt dö̀ capítulo dabom ske̱yök (12-50). Et tsi̱ní eꞌ tö seꞌ a̱ íyi ko̱s eꞌ wì pakè. Ká̱ jaì ena ká̱ iꞌ eꞌ yöne ke̱we. Ñies ñiwe, nañewe, diwö, siꞌwö ena bëkwö eꞌ yöne tsa̱we. Es ñies dayë, ká̱ sí, iyiwak, seꞌ wëpa ena alakölpa, eꞌ ko̱s yöꞌ Skëköl tö, eꞌ pakè yëkkuö et tsi̱ní tö. Ñies we̱s sꞌditsö tsá̱ eꞌpa tö ì sulu wamblëꞌ ena ì o̱ꞌ Skëköl tö ieꞌpa tsa̱tkoie inuí̱ yöki̱, eꞌ tsoꞌ kitule yëkkuö et tsi̱ní ki̱. Ñies we̱s sꞌditsö poneꞌmi ká̱ waꞌñe se̱nuk ditséwö wa ditséwö wa ena ì kue̱ki̱ sꞌttö̀ tsoꞌ tai̱ë kua̱ꞌki̱ kua̱ꞌki̱, eꞌ ko̱s pakè yëkkuö et tsi̱ní tö.

Yëkkuö iët tsi̱ní tö ikkachè seꞌ a̱ tö we̱s Israel aleripa eꞌpa dëꞌbitu̱ wëm eköl kiè Abraham eꞌ wa. Israel aleripa wa Skëköl tö ibikeitsétke ká̱ ulitane wakpa tsa̱tkök inuì̱ yöki̱. A̱s eꞌ wà tkö̀, eꞌ kue̱ki̱ Skëköl tö Abraham klöo̱ꞌ iwák a̱. Abraham e̱rblëꞌ Skëköl mik buaë, eꞌ kue̱ki̱ Skëköl tö ittè meꞌ ieꞌ a̱. Eꞌ tsoꞌ kitule yëkkuö iët tsi̱ní ki̱.

Ttè meꞌ Skëköl tö Abraham a̱, eꞌ ë̀ meꞌitö Abraham alà Isaac ena Isaac alà Jacob eꞌpa a̱. Jacob ñeꞌ ë̀ kiè ñies Israel. Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ aleripa kièsö Israel aleripa. Yëkkuö iët tsi̱ní ë̀ ki̱ itsoꞌ kitule tö we̱s Skëköl tö Abraham, Isaac ena Jacob, eꞌpa tsa̱tkëꞌbitu̱ ibolökpa ko̱s yöki̱ a̱s ttè meꞌitö ieꞌpa a̱ eꞌ wà tkö̀ wakeꞌ.

Skëköl tö íyi ulitane yöꞌ

1 1 Tsa̱we ta̱ ká̱ jaì ena ká̱ iꞌ, eꞌ
yöꞌa̱t Skëköl tö. 2 Mik ieꞌ tö íyi
ulitane tsá̱ yöꞌmi, eta̱ ká̱ waꞌñe kë̀
ki̱ ì ku̱ꞌ yës. Ká̱ sí kë̀ ta̱ꞌ. Diꞌ ë̀ meꞌr
i̱ski̱ë. Ká̱ dör ttsettseë. Erë Skëköl
Wiköl shkö̀ar diꞌ tsa̱ka̱.
3 Eta̱ Skëköl tö iché: "¡Ká̱ ñinú!"
Eta̱ ká̱ ñine. 4 Ieꞌ tö isué̱ tö ká̱
ñiwe eꞌ dör buaë, eꞌ méa̱titö ñiweie.
Ká̱ ttsettse, eꞌ méa̱titö nañeweie.
5 Ñiwe, eꞌ kiéitö ñiwe. Ká̱ ttsettseë,
eꞌ kiéitö nañewe. Ekkë kanewé̱itö
ká̱ tsa̱we a̱.
6 Eꞌ bule es ta̱ ieꞌ tö iché: "¡Iyönú
we̱s ská̱tke̱ kkö̀ dapee es diꞌ shu̱a̱
iblatoie a̱s kë̀ iwöiërwa̱ne ñì a̱!"

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

7 Eta̱ es iyuéitö diˈ blatoie. Es diˈ
a̱te̱ ká̱ jaishe̱t ena ká̱ iˈ ki̱. 8 Ì̱ yuéitö,
eˈ kiéitö ka̱költtö. Ekkë kanewé̱itö
eta̱ ká̱ de böt.
9 Eˈ bule es ta̱ ieˈ iché: “¡Diˈ a̱te̱ ká̱
iˈ ki̱, eˈ e̱ˈ dapaˈú̱ka̱ ek tsi̱ní è̱me a̱s
íyök poppo döka̱!”
Eta̱ es iyöne. 10 Wé̱ íyök poppo
deka̱, eˈ kiéitö íyök. Wé̱ diˈ dapane-
ka̱, eˈ kiéitö dayë.
Ieˈ isué̱ tö eˈ ko̱s dör buaë. 11 Eˈ
ukuöki̱ ta̱ ieˈ tö iché: “¡Íyök ki̱ íyi
kuá ulitane tskinú! Ka̱kö wör ta̱ˈ
ese, ñies kal ulitane wör ta̱ˈ ese ko̱s
tskinú iwakmik iwakmik.”
Eta̱ es ekkëpa tskine. 12 Es íyök
ki̱ íyi kuá ulitane tskine ka̱kö wör
ta̱ˈ iwakmik iwakmik, ñies kal wör
ta̱ˈ iwakmik iwakmik. Ieˈ tö isué̱ tö
ekkëpa ko̱s, eˈ dör buaë. 13 Ekkë
kanewé̱itö eta̱ ká̱ de mañat.
14 Eˈ bule es ta̱ ieˈ iché: “¡Ì
dalöburta̱ˈ yönú ká̱ jaì a̱! Ekkëpa
dör buaë ká̱ blatoie ñiwe nañe-
we, ñies ikkachoie mik ta̱ diwö de
ka̱wö tköwo̱ie, ñies ká̱ shta̱ˈwo̱ie
ena duas tköke eˈ jche̱noie. 15 Ekkë-
pa ko̱s dalöburke tai̱ë ká̱ iˈ ki̱.”
Eta̱ es iyöne. 16 Es ieˈ tö ì
dalöburta̱ˈ tai̱ë ese yuéa̱t bök.
Ikibiie dör ká̱ ñiwo̱ie ñiweie. Wé̱ne
dalöbur diöshe̱t eˈ dör oloˈbunoie
nañeweie. 17 Ekkëpa méa̱titö ká̱ jaì
a̱ dalöbunoie ká̱ iˈ ki̱ 18 ñië nañeë,
ñies ká̱ ñiwe ká̱ nañewe eˈ blatoie.
Ieˈ tö isué̱ tö ekkëpa dör buaë.
19 Ekkë kanewé̱itö eta̱ ká̱ de tkël.
20 Eˈ bule es ta̱ ieˈ tö iché: “¡Iyiwak
se̱rke diˈ a̱ dayë a̱, eˈ ko̱s yönú tai̱ë!
¡Ñies dù ulitane yönú a̱s iu̱r ka̱shu̱k a̱!”
21 Eta̱ es iyiwak blubluë se̱rke
dayë a̱, ekkëpa yuéitö. Ñies iyiwak
ko̱s se̱rke diˈ a̱ ena dayë a̱ ekkëpa
yuéitö iwakmik iwakmik. Eˈ sù̱ dù
ulitane yuéitö, iwakmik iwakmik.
Ieˈ isué̱ tö ekkëpa ko̱s dör buaë.
22 Eta̱ iyiwak yuéitö eˈpa a̱ ieˈ e̱r
buaë ché ttè iˈ wa: “aˈ alönú tai̱ë, diˈ
ko̱s, dayë ko̱s, eˈ wà iő̱ka̱ tai̱ë. Ñies
a̱s dù alör tai̱ë ká̱ waˈñe.”
23 Ekkëpa kanewé̱itö eta̱ ká̱ de
ske̱l.
24 Eˈ bule es ta̱ ieˈ tö iché:
“¡Iyiwak se̱rke ká̱ sí ki̱, eˈ ulitane
yönú iwakmik iwakmik! ¡Iyiwak
uru, iyiwak kañiru, iyiwak e̱ˈ
ku̱ke i̱ski̱, ekkë ko̱s yönú iwakmik
iwakmik!”
25 Eta̱ es ieˈ tö iyiwak ulitane yué
ká̱ sí ki̱ iwakmik iwakmik. Ieˈ tö
isué̱ tö ekkëpa ko̱s dör buaë.
26 Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈ tö iché: “Ditsö
yuö̀sö we̱s seˈ es a̱s ieˈpa tkö̀ka̱sö
ká̱ iˈ ko̱s wökirie. Nima, dù, iyiwak
uru, iyiwak kañiru, iyiwak e̱ˈ ku̱ke
i̱ski̱, ekkë ko̱s tsoˈ ká̱ iˈ ki̱, eˈ a̱tdaë
ieˈpa ulà a̱.”

27 Mik Skëköl tö sˈditsö tsá̱ yöˈ,
eta̱ iyuéitö we̱s ieˈ es;
Ieˈpa yuéitö wëm eköl ena ala-
köl eköl.
28 Ieˈ e̱r buaë ché ieˈpa a̱ iˈ es:
“Aˈ alaˈr kő̱ka̱ tai̱ë,
aˈ alönú tai̱ë ká̱ ulitane ki̱.
Ká̱ iˈ ko̱s eˈ kané ú̱ aˈ tö.
Nima, dù, ena iyiwak ulitane
ekkëpa ko̱s wökir aˈ dör, eˈ
wà ú̱.”

29 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Skëköl tö iché
ieˈpa a̱: “Yeˈ ttö̀ ttső. Íyi kuá ko̱s
wörta̱ˈ ñartaˈ, ese méa̱työ aˈ a̱
ñè. Ñies kalwö ulitane katarta̱ˈ

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

ku'yarta̱' ese ko̱s méa̱työ a' a̱ katè
ku'yè. 30 Erë iyiwak kañiru, iyiwak
uru ena dù, ekkëpa ko̱s a̱ ka̱kö
méa̱työ katè." Eta̱ es ia̱te̱. 31 Ie' isué̱
tö ekkë ko̱s dör buaë shu̱te̱. Ekkë
kanewé̱itö eta̱ ká̱ de teröl.

2 1 Es ká̱ jaì ena ká̱ i', ñies íyi
ulitane tso' iki̱, e' yöne o̱ne
se̱. 2 Ká̱ de kul eta̱ ì ko̱s yö'bitu̱itö
e' yöne o̱ne, e' kue̱ki̱ diwö e' wa
ie' kè̱ kaneblëne. 3 E' diwö wa kè̱ ie'
kaneblëneia̱ ká̱ i' yuök e' kue̱ki̱ ie'
iché tö diwö e' dör buaë. Ñies ie'
iché tö semana bit e' diwö bata e'
dör batse'r se' a̱.

Skëköl Jehová tö s'ditsö tsá̱ yué

4 I' dör ká̱ jaì ena ká̱ i' tsá̱ yönea̱t,
e' pakè.
Mik Skëköl Jehová tö ká̱ jaì ena ká̱
i' e' yö', 5 e' ké̱wö ska' ta̱ ka̱m ie' tö
ka̱li̱ patkö̀ ká̱ i' ki̱, ñies kè̱ yi ku̱' ká̱
kanéu̱k. E' kue̱ki̱ ka̱m kal kuá tskir
ena ka̱m ka̱kö tskir. 6 Erë di' tskirke
íyök a̱, e' tö íyök ko̱s nuwe̱ke. 7 Eta̱
Skëköl Jehová tö íyök yué s'ditsöie
eköl wák dör wëm. Eta̱ ie' tö iwöiké
iyik a̱ ta̱ iyöne se'ie ttsë'ka.
8 E' ukuöki̱ ta̱ ie' tö ká̱ buaala
yué ekwöki diwö tskirke e' ëka̱,
ká̱ kiè Edén ee̱. Eta̱ wëm yö'itö, e'
méa̱titö ká̱ buaala e' a̱ se̱nuk. 9 Ee̱
ie' tö kal ulitane wër bua'buaë,
ñies iwö dör buaë katano ese tské.
Ká̱ buaala e' shu̱sha̱, ie' tö kal tské
bölka. Kal elka dör se̱ne michoë e'
kéli. Kal iëlka e' dör íyi buaë ena
íyi suluë ese jche̱noie e' kéli.
10 Edén ká̱ shu̱a̱ di' tskirke etö,
e' tö ká̱ buaala nuwe̱ke. Wé̱ ká̱ e'
kkö̀ döwa̱ ee̱ di' e' ulà jchërke
döka̱ tkëtö. 11 Di' ulà etö kiè Pisón.
E' tkökemi ká̱ kiè Havilá, e' ko̱s a̱.
Ká̱ e' ki̱ oro tso'. 12 Oro e' dör oro
bua'bua. Ñies kiö̀ masmas bua'bua,
ese tso' ena ák bua'bua kiè ónice
ese tso'. 13 Di' ulà ëtö tkökemi ká̱
kiè Cus, e' ko̱s a̱. E' kiè Guihón.
14 Iulà ëtö skà mir ká̱ kiè Asiria
diwö tskirke, e' ëka̱. E' kiè Tigris.
Eta̱ di' ulà bataie, e' kiè Éufrates.
15 Mik Skëköl Jehová tö wëm tsé̱mi
méa̱t ká̱ buaala a̱te̱ Edén e' shu̱a̱ a̱s
ikaneu̱itö, a̱s ikkö'nùitö, 16 eta̱ ie' tö
ttè dalöiëno i' mé ia̱: "Ká̱ buaala e'
kéliwö ulitane katèmibö. 17 Erë íyi
buaë ena íyi suluë ese jche̱noie e'
kéliwö kè̱ katar. Mik kal e' wö katébö,
eta̱ be' duöwa̱raë. E' kue̱ki̱ kè̱ ikatar."
18 E' ukuöki̱ ta̱ ie' tö iché: "Kè̱
idör bua' wëm a̱ se̱nuk ekörla. Sú̱yö
ie' a̱ wapie yuè eköl iki̱muk buaë."
19 Eta̱ iyiwak yö'itö íyök wa ekkë
ko̱s debitu̱ iwa̱ wëm a̱ suè̱ tö i̱ma
ie' tö ikiè meka̱mi. Ta̱ we̱s wëm
tö ikiè méka̱ es ia̱te̱. 20 Es wëm tö
iyiwak uru ena iyiwak kañiru, ñies
dù, ekkë ko̱s kiè méka̱. Erë kè̱ ie'
ki̱muk ku̱ne buaë ie' wapieie.
21 Eta̱ Skëköl Jehová tö wëm
kapöwé̱wa̱ tai̱ë, e' dalewa ie'
tö ichane yéttsa̱ etö, e' chkà
wöiéwa̱neitö. 22 Ichane e' yuéitö
alakölie ta̱ idebitu̱ iwa̱ wëm a̱.
23 Mik wëm tö isué̱, eta̱ ichéitö:
"¡I' je' dör ye' wák dichéwö ena
ye' wák chkà! Alaköl dë'ka̱ wëm
wa, e' kue̱ki̱ ikirdaë alaköl."*
24 E' kue̱ki̱ wëpa kè̱ se̱rpaia̱ iyé̱
ena imì e'pa dapömik, ise̱rdawa̱

* **2.23** Hebreoie ttè kiane yënuk *wëm* e' dör *ish* ena ttè kiane yënuk *alaköl* e' dör *isha*.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

alaköl ta̱. Ie'pa böl se̱rdaë ñita̱, ta̱
imía̱ we̱s wák eköl ȅ es.
25 E' ké̱ska' ta̱ wëm ena alaköl
iëte̱r sume, erë ie'pa kȅ wa̱ jaë jche̱r.

S'ditsö tö Skëköl ttȍ dalöse̱wé̱wa̱

3 1 Tkabȅ tso' etö, e' e̱rbikȍ tai̱ë
s'ki̱tö'wo̱ie iyiwak kañiru yö'
Skëköl Jehová tö, ekkë ko̱s tsata̱. Ká̱
et ta̱ ie' tö alaköl a̱ ichaké:
—¿Moki̱ Skëköl tö iyë'a̱t a' a̱ tö ká̱
buaë shu̱a̱ kal ulitane tso', e' wö kȅ
katar yës?
2 Alaköl tö iiu̱té:
—Au, e' kȅ dör es. Ie' tö sa' a̱ iché
tö kal ulitane wö katarmi. 3 Erë kal
àr ká̱ i' shu̱sha̱ë, e' wö kȅ katanuk,
kȅ e' kanuk sa' a̱. E' wamblé sa' tö,
eta̱ sa' duöralur.
4 Eta̱ tkabȅ tö iché alaköl a̱:
—Au, e' dör ka̱che. A' kȅ
duȍpawa̱. 5 Ie' wa̱ ijche̱r buaë tö
mik kalwö e' katéwa a' tö, eta̱ ì dör
buaë, ì dör suluë e' jche̱rdaë a' wa̱
we̱s ie' wák wa̱ ijche̱r es.
6 Eta̱ alaköl isué̱ tö kalwö e'
wër buaë katè. Ie' é̱na ikatak íyi
jche̱noie buaë. E' kue̱ki̱ ie' tö kalwö
batsée, katéwaitö. E' ukuöki̱ ta̱ ie'
tö imé iwëm a̱, eta̱ iwëm ikatéwa
ñies. 7 E' bet ta̱ ì dör sulu, ì dör
buaë ese a̱ne ie'pa é̱na, eta̱ ie'pa wa̱
ijche̱newa̱ tö ie'pa iëte̱r sume. Eta̱
ie'pa tö kal kiè higuera, e' köyök
yué banoie e' wa ie'pa e̱' patréwa̱.
8 Siwa̱' bitsi̱rke tsá̱li̱, eta̱ wëm
ena ilaköl tö Skëköl Jehová shkö-
kedur ká̱ buaë shu̱a̱, e' ttsé. E' yöki̱
ie'pa e̱' blélur kal tso' tai̱ë ese shu̱a̱.
9 Erë Skëköl Jehová tö wëm kié
ta̱ ichaké:
—¿Wé̱ be' tso'?
10 Wëm tö iiu̱té:
—Ye' tö ittsé tö be' shkökedur ká̱
buaala shu̱a̱. Ye' dur sume, e' kue̱ki̱
ye' suane be' yöki̱. E' kue̱ki̱ ye' e̱'
bléwa̱ be' yöki̱.
11 Eta̱ Skëköl tö ie' a̱ iché:
—¿Yi be' a̱ iché tö be' dur sume?
Ichő ña tö kalwö yë'yö be' a̱ tö kȅ
ikatar ¿e' katébö?
12 Ie' tö iiu̱té:
—Be' tö ye' a̱ alaköl me', ye'
wapieie, e' tö ye' a̱ kalwö mé katè.
E' katéwayö.
13 Eta̱ Skëköl Jehová tö alaköl a̱
ichaké:
—¿Iők bö iwamblé?
Ie' tö iiu̱té:
—Tkabȅ tö ye' ki̱téka̱, e' kue̱ki̱ ye'
tö kalwö e' katéwa.
14 Eta̱ Skëköl Jehová tö tkabȅ a̱
iché:
—Ȉ wamblé be' tö, e' kue̱ki̱ ye' tö
be' a̱ ichè tö iyiwak ko̱s shu̱a̱ be' ȅ
weirdaë michoë. Ke̱kraë be' shkö-
raë e̱' ku̱ule be' batsi̱' ki̱ ta̱ be' kkȍ
a̱ ká̱ po mirawa̱. 15 Be' ena alaköl
meraa̱työ ñì bolökie. Be' aleripa
ko̱s ena alaköl aleripa ko̱s, e'pa a̱te̱
ñì bolökie ñies. Alaköl aleri eköl tö
be' wökir shka̱'we̱raë ena be' tö ie'
klȍ kaniñak shka̱'we̱raë.
16 E' ukuöki̱ ta̱ ie' tö iché alaköl a̱:
—Mik be' alà ku̱rketke eta̱ be'
weirdaë sia̱rë, idalë'r tai̱ë e' ttse-
raëbö. Erë be' ki̱ be' wëm kiardaë
ena ie' döraë be' wökirie.*

* **3.16** *Mik be' alà ku̱rketke...ie' döraë be' wökirie:* Ñies ttè e' mane'wȅmisö i' es: *Be' é̱na e̱' alakka̱ be' wëm ki̱, erë ie' e̱' alöraka̱ be' ki̱.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

17 Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈ tö iché wëm a̱:
—Beˈ tö beˈ alaköl ttö̀ iu̱té, kalwö
yëˈyö beˈ a̱ tö kë̀ ikatar, eˈ wà
katébö. Eˈ kue̱ki̱ beˈ weirdaë ñies.
Beˈ kue̱ki̱ íyök suluˈwe̱rawa̱yö. Beˈ
kaneblöraë darërëë beˈ chkè yuloie.
18 Íyök ki̱ dikaˈchka ena ka̱kö sulusi,
alördaë. Ñies kalwö kañiru katera-
bö. 19 Beˈ ka̱wöta̱ kaneblök darërëë
chkoie dö̀ mik beˈ duowa̱, mía̱ne
íyökie we̱s beˈ dör kuaë es eta̱. Beˈ
yöne íyök wa, eˈ kue̱ki̱ beˈ dörane
íyökie.
20 Wëm tsá̱ yöne, eˈ kiè Adán. Ila-
köl dör seˈ mì tsá̱. Eˈ kue̱ki̱ Adán tö
ikiè méka̱ Eva.*
21 Eta̱ Skëköl tö datsiˈ yué ieˈpa a̱
iyiwak kkuölit wa, ta̱ ieˈpa paiéitö.
22 Eta̱ ieˈ tö iché: "I̱ˈñe ì dör buaë
ena ì dör suluë, eˈ jche̱r ditsö wa̱
we̱s seˈ wa̱ ijche̱r es. Eˈ kue̱ki̱ döˈ
ieˈpa miˈ, se̱ne michoë eˈ kéli wöba-
tsök katè ta̱ ise̱r michorak."
23 Eˈ kue̱ki̱ ieˈ tö wëm ena ilaköl
yéttsa̱ ká̱ buaala tsoˈ Edén eˈ a̱, ta̱
ipatkémiitö íyök wakanéu̱k. Íyök
wa wëm yöne eˈ ki̱ ipatkémi kane-
blök. 24 Ieˈ tö itrëˈwé̱shka, eˈ ukuöki̱
ta̱ ì ttsëˈka pik ta̱ˈ tsoˈ ká̱ jaì a̱ kiè
kérub, eˈpa tuléwa̱itö ká̱ buaala
eˈ ñalé̱ skaˈ diwö tskirke eˈ ëka̱
ikköˈnuk. Ñies tabè wöñarke dalö-
löë ratkear siwa̱ˈ ki̱, eˈ méa̱titö a̱s kë̀
yi döwa̱ia̱ se̱ne michoë kéli skaˈ.

Caín tö iël kiè Abel, eˈ ttéwa̱

4 1 Eta̱ Adán se̱né Eva ta̱. Eva
duneka̱ ta̱ ilà ku̱ne wëm. Ikiè
méka̱itö Caín.* Mik alà ku̱ne, eta̱
Eva tö iché: "Jehová tö yeˈ ki̱mé, eˈ
kue̱ki̱ yeˈ alà ku̱ne eköl wëm." 2 Eˈ
ukuöki̱ ta̱ ilà skà ku̱ne ek, eˈ kiè
Abel, Caín ël tsirla. Abel tö obeja
alöwe̱ke. Caín tö dalì kuatkeke.
3 Ká̱ et ta̱, Caín wa̱ idali wöne,
ese kak mí mè Jehová a̱ idalöioie.
4 Eta̱ Abel wa̱ ieˈ icha mí ñies. Ieˈ
obeja tsá̱ buaˈbua, ese kak mí ieˈ wa̱
mè Jehová a̱. Abel ena ì méitö eˈ
wër buaë Jehová wa. 5 Erë ieˈ kë̀ wa̱
Caín ena ì méitö eˈ su̱ne es, eˈ kue̱ki̱
Caín uluneka̱ tai̱ë, iwö yée suluë.
6 Eˈ kue̱ki̱ Jehová tö Caín a̱ ichaké:
"¿Ió̱k beˈ ulune wö yée sulu? 7 Beˈ tö
ì buaˈ ú̱pa, e̱ˈma beˈ ja̱ñuke tsuleë.
Erë ì sulu wamblébö, eˈ kue̱ki̱ ì
sulu e̱ˈ métër bër beˈ panuk namuie
e̱ˈ aloka̱ beˈ ki̱. Erë beˈ ké e̱ˈ alökka̱
iki̱."
8 Ká̱ et ta̱, Caín tö iël Abel kiémi
kañika̱. Mik ieˈpa demi kañika̱,
eta̱ ee̱ Caín ñippéka̱ iël ta̱ eta̱ iël
ttéwa̱itö. 9 Eˈ ukuöki̱ ta̱ bet, Jehová
tö Caín a̱ ichaké:
—¿Wé̱ beˈ ël Abel?
Caín tö iiu̱té:
—Yeˈ kë̀ wa̱ ijche̱r. Yeˈ kë̀ dör ieˈ
kköˈnukwak.
10 Skëköl tö ieˈ a̱ iché:
—¿Ió̱k bö iwamblé es? Beˈ ël
ttéwa̱bö, eˈ pé̱ tëne tai̱ë íyök ki̱, eˈ
nuí tsoˈ beˈ ki̱. Eˈ ki̱ yeˈ ka̱wöta̱ beˈ
weˈikök. 11 Eˈ kue̱ki̱ beˈ weirdaë
íyök ki̱ wé̱ beˈ tö beˈ ël pé̱ tköˈwé̱, eˈ
ki̱ beˈ yerattsa̱yö. 12 Beˈ kaneblö̀mi
tai̱ë, erë kë̀ wà wörpa buaë. Beˈ
ka̱wöta̱ shkök ká̱ waˈñe, kë̀ a̱ e̱no
ta̱ˈ yës.

* **3.20** *Eva:* Hebreoie sˈkiè eˈ wà kiane chè *ttsëˈka.*

* **4.1** *Caín:* Hebreoie sˈkiè eˈ wà kiane chè *yeˈ ulà a̱ ide.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

13 Eta̠ ieˈ tö Jehová iu̠té:
—Eˈ darërë yeˈ a̠. Kë̀ yeˈ a̠
idalëˈttsënuk. 14 I̠ˈñe beˈ tö yeˈ
u̠yéttsa̠ ká̠ iˈ ki̠, eˈ ukuöki̠ ta̠ yeˈ
ka̠wöta̠ shkök ká̠ waˈñe ka̠mië, kë̀ a̠
e̠no ta̠ˈ. Beˈ kë̀ ku̠ˈia̠ yeˈ ta̠, eˈ kue̠ki̠
yi yeˈ kué̠wa̠, ese tö yeˈ tterawa̠.
15 Erë Jehová tö iiu̠té:
—Yi beˈ ttéwa̠, ese kí̠ weirdaë
sia̠rë tai̠ë iskéie.
Eta̠ Skëköl tö iwakyuée iwà
kkachoie a̠s yi tö ikué̠wa̠, ese kë̀ tö
ittö̀wa̠. 16 Eta̠ Caín e̠ˈ yéttsa̠ Jehová
wörki̠ ta̠ imía̠ ká̠ kiè Nod ee̠, ká̠ eˈ
a̠te̠ Edén diwö tskirke eˈ kke̠.
17 Eta̠ Caín se̠né ilaköl ta̠. Idune-
ka̠ ta̠ ilà ku̠ne wák dör wëm, eˈ kiè
Enoc. Eˈ ukuöki̠ ta̠ Caín tö ká̠ yué
et, kiè méka̠itö ilà kiè wa Enoc.
18 Enoc dör Irad yë́. Irad dör Mehu-
jael yë́. Mehujael dör Metusael yë́.
Metusael dör Lámec yë́.
19 Eta̠ Lámec se̠néwa̠ alakölpa böl
ta̠. Eköl kiè Adá, eköl kiè Silá. 20 Eta̠
Adá dëˈ alàë kiè Jabal. Eˈ aleripa
dör iyiwak alöu̠kwakpa eˈ se̠rke
úla yöule datsiˈtak wa ese a̠. 21 Ieˈ
ël kiè Jubal. Eˈ aleripa dör maˈma
kicha ta̠ˈ guitarra sù̠ ena maˈma
pulë sù̠ ese blaˈu̠kwakpa. 22 Silá dëˈ
alàë ñies kiè Tubal-Caín. Eˈ aleripa
dör tabechka kiè bronce ena hierro
ese stë́. Eˈ kutà kiè Naamá.
23 Ká̠ et ta̠ Lámec tö iché ilaköl-
pa a̠:
“A Adá, a Silá, yeˈ ttö̀ ttsö́:
Wëm eköl duladula tö yeˈ shka̠o̠ˈ,
eˈ kue̠ki̠ yeˈ tö ikötwa̠.
24 Yi tö Caín ttéwa̠, eˈ tö iské
tue̠raë sia̠rë,
erë yi tö yeˈ ttéwa̠, eˈ tö iské kí̠
tue̠raë jaishe̠t shu̠te̠.”
25 Adán alà skà kéka̠ne ilaköl ta̠
wák wëm. Eva tö iché: “Skëköl tö
yeˈ a̠ alà ské mé eköl, Caín tö Abel
kötwa̠, eˈ skéie.” Eˈ kue̠ki̠ ieˈ tö ikiè
méka̠ Set.*
26 Ñies Set de alàë wák wëm
kiè méka̠itö Enós. Eˈ ké̠wö skaˈ ta̠
sˈditsö tö Skëköl a̠ íyi tsá̠ kiˈmi ena
idalöiëˈmi ikiè Jehová eˈ wa.

Adán aleripa

5 1-2 Mik Skëköl tö sˈditsö tsá̠
yöˈ, eta̠ iyuéitö we̠s ieˈ wák es.
Ieˈpa yuéitö wëm ena alaköl. Ieˈ e̠r
buaë ché ieˈpa a̠. Ieˈ tö ieˈpa yué, eˈ
diwö shà̠ ta̠ ikiè méka̠itö sˈditsö. Iˈ
dör Adán aleripa eˈpa kiè.
3 Mik Adán ki̠ duas de cien eyök
ki̠ dabom mañayök (130), eta̠ ieˈ
alà ku̠ne eköl, eˈ dör we̠s ieˈ wák es,
ikiè méka̠itö Set. 4 Eˈ ukuöki̠ ta̠ ieˈ
kí̠ se̠neia̠ duas cien paryök (800).
Eˈ shu̠a̠ ieˈ alaˈr kí̠ ku̠ne wëpa ena
alakölpa. 5 Es ieˈ ki̠ duas deka̠ se̠raa̠
cien su̠li̠yök ki̠ dabom mañayök
(930) eta̠ ieˈ blënewa̠.
6 Mik Set ki̠ duas de cien eyök ki̠
ske̠l (105), eta̠ ieˈ alà wëm kiè Enós,
eˈ ku̠ne. 7 Eˈ ukuöki̠ ta̠ ieˈ kí̠ se̠neia̠
duas cien kuryök ki̠ kul (807). Eˈ
shu̠a̠ ieˈ alaˈr kí̠ ku̠ne wëpa ena
alakölpa. 8 Es ieˈ ki̠ duas deka̠ se̠raa̠
cien su̠li̠yök ki̠ dabom eyök ki̠ bök
(912) ta̠ iblënewa̠.
9 Mik Enós ki̠ duas de dabom
su̠li̠yök (90), eta̠ ieˈ alà wëm kiè
Cainán, eˈ ku̠ne. 10 Eˈ ukuöki̠ ta̠
ieˈ kí̠ se̠neia̠ duas cien paryök ki̠

* **4.25** *Set:* Hebreoie sˈkiè eˈ wà kiane chè *ieˈ tö imé.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

dabom eyök ki̱ ske̱l (815). Eꞌ shu̱a̱
ieꞌ alaꞌr kí̱ ku̱ne wëpa ena alaköl-
pa. 11 Es ieꞌ ki̱ duas deka̱ se̱raa̱ cien
su̱li̱yök ki̱ ske̱l (905) ta̱ iblënewa̱.
12 Mik Cainán ki̱ duas de dabom
kuryök (70), eta̱ ieꞌ alà wëm kiè
Mahalalel, eꞌ ku̱ne. 13 Eꞌ ukuöki̱
ta̱, ieꞌ kí̱ se̱neia̱ duas cien paryök
ki̱ dabom tkëyök (840). Eꞌ shu̱a̱ ieꞌ
alaꞌr kí̱ ku̱ne wëpa ena alakölpa.
14 Es ieꞌ ki̱ duas deka̱ se̱raa̱ cien
su̱li̱yök ki̱ dabop (910) ta̱ iblënewa̱.
15 Mik Mahalalel ki̱ duas de
dabom teryök ki̱ ske̱l (65), eta̱ ieꞌ
alà wëm kiè Jéred, eꞌ ku̱ne. 16 Eꞌ
ukuöki̱ ta̱, ieꞌ kí̱ se̱neia̱ duas cien
paryök ki̱ dabom mañayök (830).
Eꞌ shu̱a̱ ieꞌ alaꞌr kí̱ ku̱ne wëpa ena
alakölpa. 17 Es ieꞌ ki̱ duas deka̱ se̱raa̱
cien paryök ki̱ dabom su̱li̱yök ki̱
ske̱l (895) ta̱ iblënewa̱.
18 Mik Jéred ki̱ duas de cien
eyök ki̱ dabom teryök ki̱ bök (162),
eta̱ ieꞌ alà wëm kiè Enoc, eꞌ ku̱ne.
19 Eꞌ ukuöki̱ ta̱, ieꞌ kí̱ se̱neia̱ duas
cien paryök (800). Eꞌ shu̱a̱ ieꞌ alaꞌr
kí̱ ku̱ne wëpa ena alakölpa. 20 Es
ieꞌ ki̱ duas deka̱ se̱raa̱ cien su̱li̱yök
ki̱ dabom teryök ki̱ bök (962) ta̱
iblënewa̱.
21 Mik Enoc ki̱ duas de dabom
teryök ki̱ ske̱l (65), eta̱ ieꞌ alà wëm
kiè Matusalén, eꞌ ku̱ne. 22 Ieꞌ tö
Skëköl ttö̀ ë̀ dalöieke. Matusalén
ku̱ne, eta̱ ieꞌ kí̱ se̱neia̱ duas cien
mañayök (300). Eꞌ shu̱a̱ ieꞌ alaꞌr kí̱
ku̱ne wëpa ena alakölpa. 23 Es ieꞌ
ki̱ duas deka̱ se̱raa̱ cien mañayök
ki̱ dabom teryök ki̱ ske̱l (365). 24 Ieꞌ
se̱neꞌ buaë Skëköl ta̱, eꞌ kue̱ki̱ ká̱ et
ta̱ Skëköl wa̱ ieꞌ mítse̱r ttsëꞌka, eꞌ
kue̱ki̱ kë̀ ieꞌ ku̱ꞌia̱.
25 Mik Matusalén ki̱ duas de cien
eyök ki̱ dabom paryök ki̱ kul (187),
eta̱ ieꞌ alà wëm kiè Lámec, eꞌ ku̱ne.
26 Eꞌ ukuöki̱ ta̱, ieꞌ kí̱ se̱neia̱ duas
cien kuryök ki̱ dabom paryök ki̱
bök (782). Eꞌ shu̱a̱ ieꞌ alaꞌr kí̱ ku̱ne
wëpa ena alakölpa. 27 Es ieꞌ ki̱ duas
deka̱ se̱raa̱ cien su̱li̱yök ki̱ dabom
teryök ki̱ su̱li̱tu (969) ta̱ iblënewa̱.
28 Mik Lámec ki̱ duas de cien eyök
ki̱ dabom paryök ki̱ bök (182), eta̱
ieꞌ alà ku̱ne wëm. 29 Eꞌ kiè méka̱itö
Noé.* Mik ieꞌ tö ilà kiè méka̱, eta̱ ieꞌ
tö iché: “Jehová tö íyök suluo̱ꞌwa̱. Eꞌ
kue̱ki̱ seꞌ ka̱wöta̱ kaneblök darë-
rë ikuatkoie; erë alà iꞌ tö seꞌ keraë
e̱nuk.” 30 Noé ku̱ne, eꞌ itöki̱ Lámec
kí̱ se̱neia̱ duas cien ske̱yök ki̱ dabom
su̱li̱yök ki̱ ske̱l (595). Eꞌ shu̱a̱ ilaꞌr ki̱
ku̱ne wëpa alakölpa; 31 Es ieꞌ ki̱ duas
deka̱ se̱raa̱ cien kuryök ki̱ dabom
kuryök ki̱ kul (777) ta̱ iblënewa̱.
32 Noé ki̱ duas de cien ske̱yök, eꞌ
itöki̱ ilaꞌr ku̱ne mañal. Ikibi kiè Sem.
Ishu̱ ë́k kiè Cam. Ibata ë́k kiè Jafet.

Sꞌditsö ì sulu ë̀ wambleke ke̱kraë

6 1-2 Mik sꞌditsö alönémi tai̱ë
ká̱ iꞌ ki̱, eta̱ Skëköl alaꞌr*

* **5.29** *Noé:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *e̱nuk*.

* **6.1** *Skëköl alaꞌr:* Kë̀ sꞌwa̱ ijche̱r moki̱ tö yi chéitö es. We̱lepa tö ibikeitsè tö eꞌ dör Skëköl biyöchökwakpaie ö aknamaie erë Jesús tö iché tö esepa kë̀ a̱ se̱nukwa̱ sꞌditsö ta̱ (Marcos 12.25). We̱lepa skà tö ibikeitsè tö eꞌ dör sꞌditsö wé̱sele se̱r suluë. Ì wambleke-rakitö ese kë̀ wër buaë Skëköl wa, eꞌ ë̀ jche̱r seꞌ wa̱.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

tö isué̱ tö sˈditsö alà busipa dör
buaˈbuaala. Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa tö busipa
wa ieˈpa wöbatse ese tsé̱lur. 3 Erë
Jehová tö iché: “Ditsö dör duöta̱ˈwa̱
ese wakpa. I̱ˈñe ta̱ yeˈ kë̀ tö ka̱wö
mepaia̱ ditsö a̱ se̱no ká̱ tai̱ë. Es
ise̱rdaë duas cien eyök ki̱ dabom
böyök (120), ekkë ulat.”
4 Mik Skëköl alaˈr bak se̱nuk
sˈditsö alà busipa ta̱ alà koka̱ ieˈpa
ta̱, eta̱ eˈ ké̱skaˈ ta̱ wëpa blubluë,
ka̱kke̱ë, esepa we̱lepa bak ká̱ iˈ ki̱.
Ñies eˈ ukuöki̱ wëpa esepa bakia̱.
Eˈpa dör pëˈ darërë kkeauleka̱ tai̱ë
ia̱ˈchki ta̱ ese.
5 Jehová tö isué̱ tö sˈditsö tö ì
sulu ë̀ wambleke tai̱ë shu̱te̱. Ì suluë
ë̀ bikeitseke ieˈpa tö ke̱kraë. 6 Eˈ
kue̱ki̱ Skëköl e̱r a̱ idalënene tai̱ë.
Ieˈ tö ibikeitsé: “Kë̀ yö ditsö yuö́pa.”
7 Eta̱ ieˈ iché: “Ditsö yöˈ yeˈ tö ká̱ iˈ
ki̱, sú̱yö eˈpa e̱wë̱̀wa. Ñies iyiwak
ko̱s se̱rke ká̱ sí ki̱, eˈ e̱we̱rawayö.
¿Ì̈ie yeˈ tö ieˈpa yöˈ?” 8 Erë wëm tsoˈ
eköl kiè Noé, eˈ sue̱ke Jehová tö e̱r
buaˈ wa.

Noé tö kanò bërie yué

9 Ttè ikkë dör Noé pakè.
Noé dör wëm yësyësë Skëköl
wörki̱. Ke̱kraë ieˈ tö Skëköl ttö̀
dalöieke buaë. Ieˈ eköl ë̀ se̱rke we̱s
Skëköl ki̱ ikiane es. 10 Ieˈ alaˈr dör
mañal wëpa kiè Sem, Cam, ena
Jafet.
11 Skëköl wörki̱ sˈditsö tsoˈ e̱ˈ
wamblök sulu ë̀me, ñippök tai̱ë
shu̱te̱. 12 Ieˈ tö isué̱ tö tai̱ë íyi suluë
ë̀ tsoˈ íyök ki̱. 13 Eˈ kue̱ki̱ ieˈ tö
Noé a̱ iché: “Yeˈ tö ibikeitsétke tö
ditsö ko̱s tsoˈ ká̱ iˈ ki̱ eˈ e̱we̱rawayö
se̱. Ieˈpa ñippöke tai̱ë shu̱te̱ ká̱ iˈ
ki̱. Eˈ kue̱ki̱ yeˈ tö ditsö ko̱s tsoˈ
ká̱ iˈ ki̱ eˈ e̱we̱rawa se̱raa̱ diˈ tai̱ë
wa. 14 Eˈ kue̱ki̱ kanò yuö́ etö bërie
kal buaˈbua ese wa, eˈ shu̱ blatö́.
Kanò wöa̱r tsoˈ ipamik, eˈ wötö́
kiöchka dalolo bötsböts ese wa
uˈrki̱ ena ishu̱a̱ a̱s diˈ kë̀ tkö̀wa̱ia̱.
15 Kanò yuö́ batsí̱ metro döka̱ cien
eyök kí̱ dabom mañayök kí̱ ske̱l
(135 metros) ekkë. Ñies isho̱ló̱ yuö́
metro döka̱ dabom böyök ki̱ böt
ki̱ sha̱böts (22,5 metros) ekkë. Eˈ sù̱
ispé yuö́ metro döka̱ dabom eyök
kí̱ mañat kí̱ sha̱böts (13,5 metros)
ekkë. 16 Kanò ki̱ u yuö́ka̱, erë kanò
kkö̀ ki̱ iulat múa̱t metro sha̱böts.
Kanò shu̱ blatö́ mañat kuö. Ñies
iwékkö yuö́ et kanò spé mik shko-
wa̱ie kanò a̱. 17 Diˈ patkerayö íyi tsoˈ
ttsëˈka ká̱ iˈ ki̱ eˈ ko̱s e̱wo̱wa. Ekkë
duörawa̱ se̱raa̱ ká̱ waˈñe. 18 Erë yeˈ
ttè meraë beˈ a̱ tö beˈ tsa̱tkeraëyö
kanò a̱ diˈ yöki̱. Beˈ alaˈr ena beˈ
alaköl ena beˈ yakpa, eˈpa tsú̱mi
e̱ˈ ta̱ kanò a̱. 19 Eˈ sù̱ iyiwak kua̱ˈki̱
kua̱ˈki̱ tsoˈ ká̱ sí ki̱, eˈ iö́mi kanò
a̱ etö wëˈñe etö alaki a̱s itsa̱tkër
we̱s beˈ es. 20 Iyiwak ko̱s iö́ kanò a̱.
Iyiwak kua̱ˈki̱ kua̱ˈki̱ u̱rta̱ˈ, iyiwak
uru, dö̀ iyiwak e̱ˈ ku̱ke i̱ski̱, eˈ ko̱s
iö́mi kanò a̱, etö wëˈñe etö alaki,
a̱s kë̀ iduölur. 21 Ñies chkè ulitane
dapaˈú̱ blö́ beˈ a̱ ena iyiwak a̱ katè.”
22 Eta̱ ekkë ko̱s wakanewé̱ Noé tö
se̱ we̱s Skëköl tö iché ia̱ es.

Diˈ bak tai̱ë ká̱ iˈ ki̱

7 1-4 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Jehová tö Noé
a̱ iché: “I̱ˈñe kuiki ta̱ yeˈ tö ka̱li̱
patkeraë ká̱ iˈ ki̱ döka̱ ká̱ dabom
tkëyök (40) ñië nañeë. ¡Eˈ wa íyi
ulitane yöˈ yeˈ tö tsoˈ ttsëˈka ká̱ sí

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

ki̱, eꞌ ko̱s e̱we̱rawayö yës! Erë yeꞌ tö
isué̱ tö ditsö ulitane shu̱a̱ beꞌ ë̀ se̱rke
buaë yësyësë we̱s yeꞌ ki̱ ikiane es. Eꞌ
kue̱ki̱ beꞌ e̱ꞌ iö́ka̱ kanò a̱ beꞌ yamipa
ko̱s ta̱. Ñies iyiwak batseꞌr* ko̱s
ese tsú̱mi döka̱ kuktö wëꞌñe kuktö
alaki. Erë iyiwak kḕ dör batseꞌr, ese
tsú̱mi etö wëꞌñe etö alaki. Eꞌ sù̱ ñies
dù kua̱ꞌki̱ kua̱ꞌki̱ tsú̱mi döka̱ kul
wëꞌñe kul alaki a̱s kḕ ie̱rwa. Ko̱s ttè
chéyö beꞌ a̱, eꞌ wakaneú̱ es.” 5 Eta̱ eꞌ
ko̱s wakanewé̱ Noé tö yësyësë we̱s
Jehová tö ieꞌ a̱ iché es.
6 Mik diꞌ bak tai̱ë ká̱ iꞌ ki̱, eta̱
Noé ki̱ duas tsoꞌ cien teryök (600).
7 Ieꞌ e̱ꞌ iéka̱ kanò a̱ ilaꞌr ena ilaköl
ena iyakpa eꞌpa ko̱s ta̱ e̱ꞌ tsa̱tkök
diꞌ alörke tai̱ë eꞌ yöki̱. 8-9 Iyiwak
batseꞌr, eꞌ sù̱ iyiwak kḕ dör batseꞌr,
iyiwak e̱ꞌ ku̱ke ibatsi̱ꞌ ki̱ ñies dù,
ekkë ko̱s dewa̱ kanò a̱ Noé ta̱ bölka
bölka we̱s Skëköl tö iché ia̱ es.
10 Ká̱ de kul, eta̱ diꞌ tö ká̱ katémi-
tke. 11 Noé ki̱ duas de cien teryök
(600), kí̱ siꞌ et kí̱ ká̱ dabom eyök kí̱
kul (17). Eꞌ diwö shà̱ ta̱ íyök tski-
rolone ta̱ diꞌ tsoꞌ idiki̱a̱ eꞌ deka̱ tai̱ë
ká̱ waꞌñe. Ñies ká̱ jaishe̱t kköbu-
rolone ta̱ diꞌ bite̱shka tai̱ë ka̱li̱ie ká̱
iꞌ ki̱. 12 Eta̱ ka̱li̱ yëne darërëë döka̱
ká̱ dabom tkëyök (40) ñië nañeë.
13 Ka̱li̱ yënémi, eꞌ diwö shà̱ ta̱ Noé
e̱ꞌ iéka̱ kanò a̱ ilaꞌr ta̱. Ilaꞌr kiè Sem,
Cam ena Jafet. Eꞌ sù̱ ilaköl, iyakpa
mañal, eꞌpa e̱ꞌ iéka̱ ñies ieꞌ ta̱ kanò
a̱. 14 Ieꞌpa ta̱ iyiwak ulitane dewa̱
kanò a̱, iyiwak uru, iyiwak kañiru,
iyiwak e̱ꞌ ku̱ke i̱ski̱ ki̱ ena dù uli-
tane. Ekkë ko̱s dewa̱ kanò a̱ ieꞌpa
ta̱. 15 Iyiwak ko̱s ekkë dewa̱ kanò
a̱ bölka bölka. 16 Eꞌ shu̱a̱ imí wëꞌñe
etö alaki etö, we̱s Skëköl tö iché
ia̱ es. Eꞌ o̱ne yës ta̱, Skëköl tö kanò
wékkö wötéwa̱.
17 Eta̱ ka̱li̱ yënemiie döka̱ ká̱
dabom tkëyök (40). We̱s diꞌ alör
mirka̱ es kanò batsemirka̱itö.
18 Es diꞌ kí̱ alönèmi tai̱ë ta̱ kanò
batsemirka̱itö buaë. 19-20 Es diꞌ
alöneka̱ tai̱ë ka̱bata ko̱s blubluë,
eꞌ tsa̱ta̱ jaishe̱t dò̱ metro kul ekkë.
21 Es ko̱s íyi tsoꞌ ttsëꞌka ká̱ sí ki̱,
ekkëpa duolur diꞌ a̱ se̱. Dù ko̱s,
iyiwak uru ko̱s, iyiwak kañiru ko̱s,
iyiwak e̱ꞌ ku̱ke i̱ski̱ ko̱s, ñies sꞌditsö
ekkëpa ko̱s duolur yës. 22 Ì ko̱s tsoꞌ
ká̱ sí ki̱ ttsëꞌka, eꞌ e̱newa se̱. 23 Erë
Noé ena ì tsoꞌ ieꞌ ta̱ kanò a̱, eꞌpa ë̀
tsa̱tkëne. Eta̱ imale̱pa ko̱s eꞌ e̱newa.
Es ñies iyiwak ulitane e̱wé̱wa diꞌ
tö. Dù ulitane, iyiwak uru, iyiwak
kañiru dò̱ iyiwak e̱ꞌ ku̱ke i̱ski̱, ekkë
ko̱s e̱newa se̱raa̱. 24 Es diꞌ a̱te̱ íyök
ki̱ ká̱ döka̱ cien eyök ki̱ dabom
ske̱yök (150) ekkë.

Diꞌ sinewa̱ne

8 1 Erë Skëköl kḕ é̱na Noé
chëꞌwa. Ñies iyiwak ulitane
tsoꞌ Noé ta̱ kanò a̱ eꞌ kḕ chëꞌwa
ieꞌ é̱na. Ieꞌ tö siwa̱ꞌ patké a̱s itö diꞌ
siù̱wa̱ne ká̱ waꞌñe. Eta̱ diꞌ pasine-
mine e̱nae̱na. 2 Íyök tskirolone eꞌ
wötënene. Ñies ká̱ jaishe̱t kköbu-
rolone eꞌ wötërulunene. Eta̱ ka̱li̱
wöklönewa̱ kḕ yërku̱ꞌia̱. 3 Diꞌ tsoꞌia̱
eꞌ pasirmirne e̱nae̱na. Ká̱ de cien
eyök ki̱ dabom ske̱yök (150), eta̱ diꞌ

* **7.1-4** *Iyiwak batseꞌr:* Eꞌ wà kiane chè iyiwak kḕ dör ñá ieꞌpa a̱. Seꞌ we̱lepa tö ichè iyiwak skítane.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Skëköl tö Noé tsa̱tkée kanò a̱ di' tai̱ë e' yöki̱. (Génesis 7.23)

sirmir ȅme. 4 E' ki̱ si' de teröl (6)
diwö de dabom eyök ki̱ kul (17), eta̱
e̱rpa kanò sineka̱ ka̱bata kiè Ararat
e' ki̱. 5 Eta̱ di' pasinemiie. Si' de
dabop (10), e' tsá̱ diwö, eta̱ ka̱bata
ka̱kke̱ë ese wënemitke.
6 E' ki̱ ká̱ de dabom tkëyök (40),
eta̱ Noé tö kanò wékkö tsitsir
kköppée. 7 Ie' tö dù ölö́ sù̱, e' émi
et. Erë dù e' kȅ dë'ia̱ne kanò a̱ ie'
u̱rke wi̱shwi̱sh dȍ mik di' sine eta̱.
8 E' ukuöki̱ ta̱ ie' tö nuböl émi et
isuo̱ie tö ká̱ sinene. 9 Erë di' tso'ia̱
íyök ki̱, ka̱m isirwa̱, e' kue̱ki̱ nuböl
dene kanò a̱. Kȅ ie' wa̱ ká̱ ulat
poppo ku̱ne e̱' tkowa̱. Noé tö nuböl
klö'wé̱wa̱ ulà wa ta̱ itsé̱wa̱neitö
kanò a̱.
10 Ie' tö iskà pané döka̱ ká̱ kul, eta̱
ie' tö nuböl skà émine. 11 Ká̱ tui-
nemitke ta̱ nuböl dene, e' wa̱ kal
ulatska debitu̱ ikà ki̱. Es Noé é̱na
ia̱ne tö íyök kí̱ sirmir. 12 Ie' tö iskà
pané döka̱ ká̱ kul, eta̱ ie' tö nuböl
skà émine. Nuböl e' kȅ dë'ia̱ne.
13 Mik Noé ki̱ duas tso' cien
teryök ki̱ et (601), eta̱ íyök pasine-
ne. Eta̱ si' ke̱we, e' tsá̱ diwö, ie' tö
kanò ki̱ u tso' e' kléttsa̱. Eta̱ ie' isué̱
tö íyök pasinene. 14 Ka̱wö de si' et
ki̱ diwö dabom böyök ki̱ kul (27),
eta̱ ie' isué̱ tö íyök pasinene se̱raa̱.
15 Eta̱ Skëköl tö ie' a̱ iché: 16 "Be'
e̱' yö́ttsa̱ kanò a̱, be' alaköl ta̱, be'
ala'r ta̱, be' yakpa ta̱ ñies. 17 Es
iyiwak ulitane yö́lurbö se̱. Dù ena

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Iˈ dör ák katatëule ka̱ˈie íyi ñaˈwo̱ie Skëköl a̱ ese. (Génesis 8.20)

iyiwak uru ena iyiwak e̱ˈ ku̱ke i̱ski̱
eˈ ko̱s yö́lurbö kanò a̱, a̱s imiˈ ká̱
waˈñe alönuk tai̱ë ká̱ wà iökne.”
[18]Es Noé alaköl ena ilaˈr ena
iyakpa, eˈpa e̱ˈ yélur kanò a̱. [19]Es
ñies iyiwak ulitane, uru ena kañiru
ena iyiwak e̱ˈ ku̱ke i̱ski̱, ñies dù eˈ
ko̱s e̱ˈ yéttsa̱ kanò a̱ se̱. [20]Eˈ ukuöki̱
ta̱ ieˈ tö ák katatẹ́ ka̱ˈie* et Jehová
a̱. Eˈ bata ki̱ ieˈ tö iyiwak batseˈr
ese jché ñaˈwé̱itö etö etö Jehová
dalöioie. Ñies dù batseˈr jchéitö
ñaˈwé̱itö Jehová a̱ etk etk. [21]Mik
ishklé̱ alar buaë, eˈ demi Jehová
skaˈ ta̱ ittséitö ta̱ ibikeitséitö: “Erḗ
ditsö ià̱ duladula döka̱ këchke, eta̱
ì sulu ȅ bikeitsekeitö. Erë kȅ yö ká̱
suluˈwe̱pawa̱ia̱ ieˈpa kue̱ki̱. Es ñies
kȅ yö ì ko̱s tsoˈ ttsëˈka eˈ e̱wè̱waia̱
we̱s yö ie̱wé̱wa es.

[22]“Ká̱ iˈ tsoˈia̱,
eta̱ dalì kuatkërmi, iwà
wörmi;
ka̱ba tsoˈ, ka̱se̱ tsoˈ ñies;
ka̱li̱ tsoˈ, duas tsoˈ ñies;
ká̱ ñiwe tsoˈ, ká̱ nañewe tsoˈ
ñies.”

Skëköl Jehová tö ittè mé Noé a̱

9 [1]Eta̱ Skëköl e̱r buaë ché Noé
a̱ ñies ilaˈr a̱ ta̱ ichéitö ieˈpa
a̱: “Aˈ alönú tai̱ë. Ká̱ waˈñe wà iṍne
aˈ alaˈr wa. [2]Ditsö yöki̱ iyiwak uli-
tane suardaë. Iyiwak ulitane u̱rke
ka̱shu̱k a̱ ena iyiwak se̱rke ká̱ sí ki̱
ena iyiwak se̱rke dayë a̱, eˈ ko̱s a̱te̱
aˈ diki̱a̱. [3]Iyiwak ulitane ena kalwö
ena ka̱kö eˈ katèmi aˈ tö wé̱ kiane aˈ
ki̱ ese. Eˈ ko̱s méa̱työ aˈ a̱ katanoie.
[4]Chkè ulitane katèmi aˈ tö, erë kȅ
ikatar ipḗ ta̱, seˈ se̱rke sˈpḗ mik eˈ
kue̱ki̱. [5]Seˈ se̱rke sˈpḗ mik, eˈ kue̱ki̱
kȅ seˈ menea̱t ñì ttökwa̱, eˈ nuí̱ ta̱ˈ.

* **8.20** *Ák katatẹ́ ka̱ˈie:* Eˈ wà kiane chè siˈkuaie *altar.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Yi tö eköl ttéwa̱, ese kichatërdaë. E'
sù̱ iyiwak wé̱ tö s'ttéwa̱, ese ka̱wöta̱
ttèwa̱ ñies. A' wé̱ tö s'ttéwa̱, ese nuí̱
patue̱raëitö ye' a̱.

6 "Skëköl tö s'ditsö yö' we̱s ie' es,
e' kue̱ki̱ yi tö se' ttéwa̱,
ese wák ka̱wöta̱' ttèwa̱ wake'.
7 Erë a' alönú tai̱ë,
ká̱ wa'ñe wà iö́ ala'r wa."

8 Ñies Skëköl tö iché Noé a̱ ena
ila'r a̱: 9-10 "I̱'ñe ye' ttè mukea̱t a'
a̱ ena iyiwak e̱' yéttsa̱ kanò a̱ a' ta̱,
e' ko̱s a̱. 11 Moki̱ë ye' tö a' a̱ ichè
tö ye' kë̀ tö ditsö ena iyiwak tso' ká̱
wa'ñe, e' ko̱s e̱we̱pawaia̱ di' wa. Di'
kë̀ döpaia̱ ká̱ wa'ñe sulu'u̱kwa̱ we̱s
itka es." 12-13 Ye' tö shkaba' tkekear
mò shu̱a̱ iwà kkachoie a' a̱ ena ditsö
ulitane a̱ tö ye' ttè méa̱työ a' a̱ ena
iyiwak ko̱s a̱ ke̱kraë. 14 Mik ye' tö
mò patké ta̱ e' shu̱a̱ shkaba' tkëne e'
wërmi, 15 eta̱ ye' é̱na ia̱ne tö ye' ttè
me'a̱tbak a' a̱ ena iyiwak ko̱s a̱ tö
kë̀ ye' tö ditsö ena iyiwak ulitane
e̱we̱pawaia̱ di' wa. 16 Es mik shkaba'
tkëne mò shu̱a̱ e' sué̱yö, eta̱ bet ye'
é̱na idaa̱ tö ye' ttè me'a̱t ditsö a̱ ena
iyiwak ko̱s a̱ michoë ke̱kraë. 17 E'
dör iwà kkachoie tö ye' ttè me'a̱tbak
ditsö ulitane a̱ ñies iyiwak tso' ká̱ i'
ki̱ e' ko̱s a̱." Es Skëköl tö Noé a̱ iché.

Noé alà kiè Cam e' kë̀ wa̱ iyë́ dalö̀ ta̱'

18 Noé ala'r e̱' yë'lur kanò a̱, e'pa
kiè Sem, Cam ena Jafet. Cam dör
Canaán yë́. 19 E'pa mañal dör Noé
ala'r. Ie'pa aleripa tö ká̱ wà iéne.
20 Noé dalì kuatkémi. E' shu̱a̱ uva
kuatkéitö. 21 Ká̱ et ta̱ ie' tö uva diö̀
shköshkö e' yé ta̱ e' tö ie' ttéka̱ tai̱ë.
Ie' datsi' yéttsa̱ ta̱ ia̱newa i̱ski̱ sume
iu a̱. 22 Cam dör Canaán yë́, mik
e' tö iyë́ sué̱ sume, eta̱ ie' mía̱ ibiyö́
chök iëlpa böl e'pa a̱. 23 Erë Sem
ena Jafet e'pa kë̀ é̱na iyë́ tër sume
e' sua̱k. E' kue̱ki̱ ie'pa tö datsi'
klö'wé̱wa̱, imékarakitö e̱' o' bata-
ki̱ ta̱ ie'pa shkémi tsi̱kka iwötrélur
bánet dö̀ wé̱ iyë́ tër ee̱ ta̱ ipabakéwa̱
datsi' e' wa.
24 Noé tté tai̱ë blo' tö e' ti̱'neka̱.
Mik ie' wa̱ ijche̱newa̱ ilà tsirla ë́k kë̀
wa̱ ie' dalöiëne', 25 eta̱ ichéitö:

"¡A̱s Canaán ka̱wö tkö̀ suluë!
¡Ie' weirdaë sia̱rë shu̱te̱ klöu-
lewa̱ iëlpa böl e'pa kanè
mésoie!"

26 E' ukuöki̱ ta̱ ikí̱ chéitö:
"¡Jehová dör Sem Këköl a̱s e'
ki̱karka̱!
A̱s Canaán aleripa kaneblö̀ Sem
aleripa a̱ ikanè mésopaie.
27 A̱s Skëköl ka̱wö buaë mù Jafet
a̱ a̱s ie' alör michoë.
A̱s Jafet ditséwöpa se̱r Sem
yamipa ska'.
A̱s Canaán aleripa kaneblö̀ ie' a̱
klöulewa̱ ikanè mésopaie."

28 Di' bak tai̱ë ká̱ i' ki̱, e' ukuöki̱
ta̱ Noé se̱ne'ia̱ duas cien mañayök
kí̱ dabom ske̱yök (350). 29 Mik ie'
blënewa̱, eta̱ ie' ki̱ duas tso' cien
su̱li̱yök ki̱ dabom ske̱yök (950).

I' dör Noé aleripa kiè

10 1 Noé ala'r kiè Sem, Cam
ena Jafet. Di' bak tai̱ë e'
ukuöki̱ ta̱ ie'pa wák ala'r ku̱ne.
Ikkëpa dör Noé aleripa kiè.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

2 Jafet alaꞌr wëpa dör Gómer,
Magog, Madai, Javán, Tubal,
Mésec, ena Tirás. 3 Gómer, eꞌ alaꞌr
wëpa dör Asquenaz, Rifat, ena
Togarmá. 4 Javán eꞌ alaꞌr wëpa dör
Elisá, Tarsis, Quitim ena Rodanim.
5 Eꞌpa ko̱s dör Jafet aleripa. Ieꞌpa
ñì blatérak ulawa ulawa. Es iká̱
yuérakitö tseë iwakpa a̱ dayë kkö-
mik. Ittö̀ kua̱ꞌki̱ kua̱ꞌki̱ iwakpamik.
6 Cam alaꞌr wëpa dör Cus, Misraim,
Fut, ena Canaán. 7 Cus alaꞌr wëpa dör
Sebá, Havilá, Sabtá, Raamá ena Sab-
tecá. Raamá alaꞌr wëpa dör Sebá ena
Dedán. 8 Cus dör wëm kiè Nimrod, eꞌ
yë́. Nimrod de ke̱weie bluꞌ darërëë
ká̱ iꞌ ki̱. 9 Jehová ttö̀ wa Nimrod dör
yëria poë. Eꞌ kue̱ki̱ ttè iꞌ menea̱t seꞌ a̱:
“Beꞌ dör yëria poë Skëköl ttö̀ wa we̱s
Nimrod es.” 10 Mik Nimrod bak ká̱ kiè
Sinar, eꞌ wökirie eta̱ ká̱ eꞌ shu̱a̱ ká̱ tsoꞌ
tkël kiè Babel, Érec, Acad, ena Calné.
Eꞌ ko̱s dör ká̱ buaꞌie ese. 11 Wëm e̱ꞌ
yéttsa̱ Sinar a̱ eköl kiè Asur. Eꞌ mía̱
ká̱ bánet. Eta̱ ee̱ ieꞌ ká̱ yué tkël kiè
Nínive, Rehobot-ir, Quélah ena Resen.
12 Resen dör ká̱ bërie. Eꞌ a̱te̱ Nínive
ena Quélah, eꞌ shu̱sha̱.
13 Eta̱ Misraim aleripa mía̱ ieꞌpa
ikkë wakpaie: ludeowak, ana-
meowak, lehabiwak, naftuhiwak,
14 patruseowak, casluhítawak, ena
caftoritawak. Filisteowak datse̱ caf-
toritawak wa.
15 Canaán dör Sidón yë́. Sidón
dör ieꞌ alà tsá̱. Ieꞌ alà skà kiè Het.
16 Canaán aleripa mía̱ ieꞌpa ikkë
wakpaie: jebuseowak, amorreowak,
gergeseowak, 17 heveowak, ara-
ceowak, sineowak, 18 arvadeowak,
semareowak ena hamateowak. Ká̱
tai̱ë ta̱ eꞌ wakpa ko̱s ñì blabatsérak
ponemi ká̱ kua̱ꞌki̱ kua̱ꞌki̱. 19 Canaán-
wak ká̱ a̱te̱ ká̱ kiè Sidón döwa̱ ká̱
kiè Gaza. Gaza a̱te̱ ká̱ kiè Guerar
eꞌ kke̱. Ñies ieꞌpa ká̱ a̱te̱ döwa̱ ká̱
kiè Lesa diwö tskirke eꞌ kke̱. Lesa
a̱te̱ ká̱ tkël kiè Sodoma, Gomor-
ra, Admá ena Seboím eꞌ kke̱. 20 Eꞌ
wakpa ko̱s dör Cam aleripa. Ieꞌpa
ñì blabatsérak ulawa ulawa. Es iká̱
yuéitörak tseë iwakpa a̱. Ittö̀ kua̱ꞌki̱
kua̱ꞌki̱ iwakpamik.
21 Ñies Sem dëꞌ alàë, eꞌ dör Jafet
ël kibi ë́k. Heber alaꞌr ko̱s dör Sem
aleripa. 22 Sem alaꞌr dör Elam, Asur,
Arfaxad, Lud ena Aram. 23 Aram
alaꞌr dör Uz, Hul, Guéter ena Mas.
24 Arfaxad dör Sélah yë́. Sélah dör
Heber yë́. 25 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ Heber alà
de böl. Eköl kiè Péleg.* Eꞌ ké̱wö skaꞌ
ta̱ sulitane ñì blabatsérak, eꞌ kue̱ki̱
ikiè mékaitö es. Iëköl kiè Joctán.
26 Joctán alaꞌr dör Almodad, Sélef,
Hasar-mávet, Jérah, 27 Hadoram,
Uzal, Diclá, 28 Obal, Abimael, Sebá,
29 Ofir, Havilá, ena Jobab. Eꞌpa
ko̱s dör Joctán alaꞌr. 30 Ieꞌpa se̱rke
ká̱ micho ká̱ kiè Mesá tkörö ká̱ kiè
Sefar eꞌ shu̱ulat a̱. Sefar a̱te̱ ka̱bata
a̱, wé̱ diwö tskirke, eꞌ kke̱. 31 Eꞌ
wakpa ko̱s dör Sem aleripa. Ieꞌpa
ñì blabatsérak ulawa ulawa. Es iká̱
yuérakitö tseë iwakpa a̱. Ittö̀ kua̱ꞌki̱
kua̱ꞌki̱ iwakpamik.
32 Pëꞌ ko̱s ekkëpa dör Noé aleripa
kiè kitule we̱s iditséwö kua̱ꞌki̱ kua̱ꞌki̱
ena wé̱ ise̱rke ká̱ kua̱ꞌki̱ kua̱ꞌki̱ es.
Diꞌ bak tai̱ë, eꞌ ukuöki̱ ta̱ seꞌ alöne-
ne taië eꞌ ñì blabatsérak ká̱ waꞌñe.

* **10.25** *Péleg:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *ñì blabatsè.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Skëköl tö s'ditsö ké ttök kua̱'ki̱ kua̱'ki̱

11 1 Kuaë ta̱ sulitane ttöke ttè
etökicha ȅ wa. 2 Mik ie'pa
míyaldak diwö tskirke, e' ëka̱,
demirak ka̱kkue kiè Sinar ee̱, eta̱ ee̱
ie'pa e̱' tsé̱a̱t se̱nuk. 3 Ká̱ et ta̱ ie'pa
iché ñì a̱: “Mishkarak ska̱u̱chka
yuök blok sù̱, e' kukuèsö bö' a̱ a̱s
imi'a̱ darërëë u yuoie.” Es iwaka-
newé̱rakitö ák skéie. Ñies kiöchka
dalolo bötsböts ese wa ibatséra-
kitö ì tso' shu̱tuule ese skéie. 4 E'
ukuöki̱ ta̱ iskà chénerakitö ñì a̱:
“Mishkarak ká̱ blublu yuök. E' shu̱a̱
u yuȍsö ka̱kke̱ë döka̱ ká̱ jaì a̱. Es
se' e̱' chȍmi buaë këkëpa ta̱ië ena kȅ
se' ka̱wöta̱ ñì blabatsök ká̱ wa'ñe.”
5 Erë Jehová e̱' éwa isa̱u̱krak tö
ie'pa ká̱ blublu yueke ena u ka̱kke̱ë
yuekerakitö. 6 Eta̱ ie' tö ibikeitsé:
“Ie'pa dör ká̱ etkȅ wak ena ittörak
etkȅ ñies, e' kue̱ki̱ ie'pa tö kanè
i' kéka̱mi. E' ukuöki̱ ta̱ kȅ ì a̱ ie'pa
wöklönuk. Ie'pa se̱rmi we̱s ie'pa ki̱
ikiane es. 7 E' kue̱ki̱ sú̱yö ie'pa kè
ttök kua̱'ki̱ kua̱'ki̱ a̱s kȅ iñi ttȍ a̱nia̱.”
8 Es Jehová tö iblabatsérak ká̱
wa'ñe. Ee̱ ie'pa ká̱ yué e' kané
wöpanere. 9 Ká̱ e' ki̱ Jehová tö ie'pa
ké ttök kua̱'ki̱ kua̱'ki̱ ena iblaba-
tsérakitö ká̱ wa'ñe. E' kue̱ki̱ ká̱ e'
kinewa̱ Babel.*

Sem aleripa

10 I' dör Sem aleripa kiè. Di' bak
ta̱ië, e' ukuöki̱ duas bök, e' ké̱wö
ska' ta̱ Sem ki̱ duas tso' cien eyök
(100). Eta̱ ie' alà ku̱ne wëm kiè
Arfaxad. 11 Arfaxad ku̱ne, e' ukuö-
ki̱ Sem kí̱ se̱neia̱ duas deka̱ cien
ske̱yök (500), eta̱ ie' ala'r skà ku̱ne
wëpa ena alakölpa.
12 Mik Arfaxad ki̱ duas tso'
dabom mañayök kí̱ ske̱l (35) eta̱ ie'
alà ku̱ne wëm, e' kiè Sélah. 13 Sélah
ku̱ne, e' ukuöki̱ ta̱ Arfaxad kí̱ se̱neia̱
duas cien tkëyök kí̱ mañal (403), eta̱
ie' ala'r skà ku̱ne wëpa ena alakölpa.
14 Mik Sélah ki̱ duas tso' dabom
mañayök (30), eta̱ ilà ku̱ne, e' kiè
Heber. 15 Heber ku̱ne, e' ukuöki̱ ta̱
Sélah kí̱ se̱neia̱ duas cien tkëyök kí̱
mañal (403), eta̱ ie' ala'r skà ku̱ne
wëpa ena alakölpa.
16 Mik Heber ki̱ duas tso' dabom
mañayök kí̱ tkël (34), eta̱ ilà ku̱ne,
e' kiè Péleg. 17 Péleg ku̱ne, e' ukuöki̱
ta̱ Heber kí̱ se̱neia̱ duas cien tkëyök
kí̱ dabom mañayök (430), eta̱ ie'
ala'r skà ku̱ne wëpa ena alakölpa.
18 Mik Péleg ki̱ duas tso' dabom
mañayök (30), eta̱ ilà ku̱ne, e'
kiè Reú. 19 Reú ku̱ne, e' ukuöki̱ ta̱
Péleg kí̱ se̱neia̱ duas cien böyök kí̱
su̱li̱tu (209), eta̱ ie' ala'r skà ku̱ne
wëpa ena alakölpa.
20 Mik Reú ki̱ duas tso' dabom
mañayök kí̱ bök (32), eta̱ ilà ku̱ne,
e' kiè Serug. 21 Serug ku̱ne, e'
ukuöki̱ ta̱ Reú kí̱ se̱neia̱ duas cien
böyök kí̱ kul (207), eta̱ ie' ala'r skà
ku̱ne wëpa ena alakölpa.
22 Mik Serug ki̱ duas tso' dabom
mañayök (30), eta̱ ilà ku̱ne, e' kiè
Nahor. 23 Nahor ku̱ne, e' ukuöki̱ ta̱
Serug kí̱ se̱neia̱ duas cien böyök
(200), eta̱ ie' ala'r skà ku̱ne wëpa
ena alakölpa.

* **11.9** *Babel:* Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè *chilineka̱*.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

24 Mik Nahor ki̱ duas tsoˈ dabom
böyök kí̱ su̱li̱tu (29), eta̱ ilà ku̱ne, eˈ
kiè Térah. 25 Térah ku̱ne, eˈ ukuöki̱
ta̱ Nahor kí̱ se̱neia̱ duas cien eyök kí̱
dabom eyök kí̱ su̱li̱tu (119), eta̱ ieˈ
alaˈr skà ku̱ne wëpa ena alakölpa.
26 Mik Térah ki̱ duas tsoˈ dabom
kuryök (70), eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈ alaˈr
ku̱ne mañal. Alaˈr eˈpa kiè Abram,
Nahor ena Harán.

Térah alaˈr

27 Eˈpa dör Térah alaˈr. Térah dör
Abram, Nahor ena Harán, eˈpa yë́.
Harán, eˈ dör Lot yë́. 28 Harán blë-
newa̱ ke̱we iyë́ Térah eˈ yöki̱ ká̱ kiè
Ur ee̱. Ká̱ eˈ a̱te̱ Caldea. Ieˈ blënewa̱
wé̱ ieˈ ku̱ne ee̱.
29 Abram se̱néwa̱ alaköl kiè Sarai,
eˈ ta̱. Nahor se̱néwa̱ alaköl kiè
Milcá, eˈ ta̱. Milcá dör Harán alà
busi ena Iscá kutà. 30 Sarai kë̀ döta̱ˈ
alàë.
31 Térah e̱ˈ yéttsa̱ Ur, dör caldea-
wak ká̱ eˈ a̱. Ieˈ alà Abram ena itala
kiè Lot dör Harán alà ena iyàk kiè
Sarai eˈpa mía̱ ieˈ ta̱. Warma ieˈpa
mírö döka̱ ká̱ kiè Canaán ee̱, erë
ieˈpa demi ká̱ kiè Harán, eta̱ ee̱
ieˈpa e̱ˈ tsé̱a̱t se̱nuk. 32 Ee̱ Térah blë-
newa̱. Ieˈ ki̱ duas tsoˈ cien böyök ki̱
ske̱l (205).

Jehová tté Abram ta̱

12 1 Mik Abram bak se̱nuk ká̱
kiè Ur ee̱, eta̱ Jehová tö ieˈ
a̱ iyëˈ: “Beˈ ká̱ ena beˈ ditséwöpa
ena beˈ yë́ yamipa, eˈ múa̱t ta̱ beˈ
yúshka se̱nuk, ká̱ kkachekeyö beˈ
a̱ ee̱. 2 Ká̱ eˈ ki̱ yeˈ tö beˈ aleripa
alöwe̱raë tai̱ë. Ieˈpa döraë ká̱ tai̱ë
wakpaie. Yeˈ e̱r buaë chöraë beˈ
a̱. Yeˈ tö pëˈ tai̱ë keraë beˈ kkeö-
kka̱ tai̱ë. Ñies beˈ e̱r buaë chöraë
pëˈ tai̱ë a̱. 3 Wé̱pa e̱r buaë ché beˈ a̱,
esepa a̱ yeˈ e̱r buaˈ chöraë. Wé̱pa
tö alibché beˈ ki̱, esepa weˈikerayö.
Beˈ batamik yeˈ e̱r buaë chöraë ká̱
ulitane wakpa a̱.”
4 Eta̱ Abram e̱ˈ yéttsa̱ ká̱ kiè
Harán we̱s Jehová tö ieˈ a̱ iyëˈ es.
Eˈ ké̱skaˈ ta̱ ieˈ ki̱ duas tsoˈ dabom
kuryök kí̱ ske̱l (75). Ieˈ mía̱ Canaán.
5 Eta̱ ieˈ wa̱ iyamipa mítse̱r se̱raa̱.
Ilaköl kiè Sarai ena ilayök kiè Lot
ena íyi ulitane tsoˈrak iwa̱, ekkë
ko̱s mítse̱rak iwa̱. Ñies Harán
wakpa we̱lepa tsoˈ ieˈ wa̱ kanè
mésoie, eˈ mítse̱r ieˈ wa̱. Mik ieˈ
demi Canaán, 6 eta̱ ieˈ tkami ká̱
ko̱s ekkë dö̀mi ká̱ kiè Siquem a̱te̱
Canaán ee̱. Ee̱ ká̱ a̱te̱ kiè Moré. Ee̱
kós klö̀ àr elka. Canaánwakpa a̱ ká̱
eˈ dör ká̱ dalöiërta̱ˈ ese. (Eˈ ké̱wö
skaˈ ta̱ Canaánwakpa se̱rkeia̱ ee̱.)
7 Eta̱ ee̱ Jehová e̱ˈ kkaché Abram
a̱ ta̱ ichéitö ia̱: “Ká̱ iˈ meraëyö beˈ
ditséwö a̱.”
Eta̱ Abram tö ák kataté ka̱ˈie et
iyiwak jchoie Jehová dalöioie ee̱
Jehová e̱ˈ kkayëˈ ieˈ a̱ eˈ kue̱ki̱. 8 Eˈ
ukuöki̱ ta̱ imía̱ ká̱ dör ka̱bataie a̱te̱
Betel diwö tskirke eˈ ëka̱. Eta̱ ee̱ ieˈ
se̱né ekuölö. Ká̱ eˈ a̱te̱ Betel ena ká̱
kiè Ai eˈ shu̱ulat a̱. Ee̱ ieˈ tö ák skà
kataténe et. Ee̱ ieˈ tö Jehová dalöié.
9 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Abram mía̱ e̱nae̱na
Négueb kke̱.

Abram mía̱ Egipto

10 Eˈ ké̱wö skaˈ ta̱ ketba tkënewa̱
poë ká̱ eˈ ki̱. Kë̀ ì ta̱ˈ katè wé̱ Abram
se̱rke ee̱. Eˈ kue̱ki̱ ieˈ mía̱ Egipto
se̱nuk ekuölö. 11 Abram dökemitke

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Egipto eta̱ ilaköl Sarai, eꞌ a̱ ichéitö:
"Yeꞌ ttö̀ ttsö́. Yeꞌ wa̱ ijche̱r buaë tö beꞌ
dör buaala. 12 Mik Egipto wakpa tö
beꞌ sué̱ tö beꞌ dör buaala, eta̱ ieꞌpa
tö ichèmi: 'Wì̱ dör wëm wí̱ alaköl.'
Eta̱ yeꞌ tterawa̱ ieꞌpa tö beꞌ kue̱ki̱ erë
ieꞌpa beꞌ meraa̱t se̱nukwa̱ ieꞌpa ta̱.
13 Eꞌ kue̱ki̱, beꞌ weꞌikèyö, ichö́ ieꞌpa a̱
tö yeꞌ dör beꞌ akë a̱s kë̀ itö yeꞌ ttö̀wa̱
beꞌ kue̱ki̱ a̱s yeꞌ ka̱wö tkö̀ buaë."

14 Mik Abram demi Egipto, eta̱
Egipto wakpa isué̱ tö Sarai dör ala-
köl buaala. 15 Ká̱ eꞌ blú kue̱blupa tö
isué̱ ñies tö Sarai dör alaköl buaala.
Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa mía̱ ichök bluꞌ a̱ tö
alaköl eꞌ dör buaala. Eta̱ imítse̱rak
iwa̱ bluꞌ wé a̱.

16 Eta̱ Egipto blú tö Abram kköꞌné
buaë Sarai dalërmik. Tai̱ë ieꞌ tö
Abram a̱ iyiwak uru kakmé. Obeja,
baka, burro ena kameio eꞌ kakméi-
tö ieꞌ a̱. Seꞌ ñies kakméitö ieꞌ a̱ kanè
mésoie wëpa ena alakölpa. 17 Erë
Sarai kue̱ki̱ Jehová tö Egipto blú ena
iyamipa weꞌiké tai̱ë. Duè méka̱ tai̱ë
ieꞌpa ki̱. Ka̱wö darërëë méka̱itö ieꞌpa
ki̱. 18 Eꞌ kue̱ki̱ Egipto blú tö Abram
tsu̱k patké ta̱ ichéitö ia̱: "¿Iö́k bö
iwamblé yeꞌ ta̱ es? ¿Ì kue̱ki̱ beꞌ kë̀ wa̱
yeꞌ a̱ iyëne tö alaköl iꞌ dör beꞌ alaköl?
19 Beꞌ tö yeꞌ a̱ iyëꞌ tö ieꞌ dör beꞌ kutà.
Eꞌ kue̱ki̱ tsir eta̱ yeꞌ se̱néwa̱ ieꞌ ta̱. Iꞌ
beꞌ alaköl, itsú̱mine ta̱ beꞌ yúshka."
20 Eta̱ Egipto blú tö ishkëkipa patké
Abram yöktsa̱ ká̱ eꞌ ki̱ ilaköl ta̱ ena ì
ko̱s tsoꞌ ieꞌ wa̱ ekkëpa ta̱.

Abram ena Lot ñì blabatsélor

13 1 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ Abram ena
ilaköl e̱ꞌ yélur Egipto mía̱ne
Négueb. Ieꞌ íyi ko̱s mítse̱rak iwa̱
se̱raa̱. Ieꞌ alayök Lot eꞌ mía̱ ieꞌpa
ta̱ ñies. 2 Abram dör íyi bluꞌ tai̱ë.
Ieꞌ wa̱ oro tsoꞌ. Ieꞌ wa̱ inuköl tsoꞌ
tai̱ë. Ñies ieꞌ wa̱ iyiwak tsoꞌ tai̱ë.
3 Négueb ee̱ ta̱ ieꞌ mía̱ne e̱nae̱na dö̀
Betel. Betel ee̱ ta̱ ieꞌ mía̱ne tkörö
wé̱ ieꞌ bak se̱nuk ke̱we ee̱. Ká̱ eꞌ a̱te̱
Betel ena Ai eꞌ ulat shu̱sha̱. 4 Ká̱ eꞌ a̱
ieꞌ wa̱ ák katatëulebak ka̱ꞌie, ee̱ ieꞌ
tö Jehová dalöiéne.

5 Lot dör ñies íyi blú tai̱ë we̱s
iyëla Abram es. Iyiwak tsoꞌ tai̱ë ieꞌ
wa̱ obeja ena baka. Seꞌ tsoꞌ ieꞌ wa̱
ñies kanè mésopaie. 6 Erë wé̱ ieꞌpa
se̱rke ká̱ eꞌ ki̱ ka̱kö kë̀ ku̱ꞌia̱ ieꞌpa
iyiwak ko̱s a̱ katè. Ieꞌpa kë̀ chëꞌka̱ia̱
ñì o̱ꞌmik. 7 Abram ena Lot eꞌpa
iyiwak kköꞌnukwakpa ñippöke, ñì
wöñatköke. Ñies pëꞌ tsoꞌtke ke̱net
ká̱ eꞌ ki̱. Eꞌ wakpa dör canaánwak
ena fereseowak. 8 Ká̱ et ta̱ Abram
tö iché Lot a̱: "Seꞌ dör ñì yami.
Kë̀ imène buaë tö seꞌ ñippö̀. Ñies
seꞌ iyiwak kköꞌnukwakpa ñippöke
ë̀me eꞌ kë̀ dör buaë. 9 Ká̱ sa̱ú̱ wì̱ ká̱
buaꞌ tsoꞌ. Beꞌ ishu̱shtö́ wé̱ne wa beꞌ
wöbatse, eꞌ a̱ beꞌ yúshka. Beꞌ mí wì̱
ëka̱, eꞌ ta̱ yeꞌ mí dià ëka̱. Eta̱ beꞌ mí
dià ëka̱, eꞌ ta̱ yeꞌ mí wì̱ ëka̱."

10 Eta̱ Lot ká̱ kí̱ sué̱ ka̱mië, eta̱
ko̱s diꞌ kiè Jordán, eꞌ kkömik ká̱
buaë tsoꞌ, eꞌ kí̱ sué̱ ieꞌ tö. Eta̱ ieꞌ tö
isué̱ tö ká̱ eꞌ dör buaë dö̀ ká̱ kiè
Sóar ee̱. Buaë diꞌ tsoꞌ we̱s ká̱ buaë
yöꞌ Jehová tö es ena we̱s Egipto es.
(Eꞌ ké̱wö skaꞌ ta̱ ka̱m Jehová tö ká̱
kiè Sodoma ena ká̱ kiè Gomorra, eꞌ
böt e̱ú̱wa.) 11 Eta̱ ka̱kkue tsoꞌ Jor-
dán diꞌ kkömik eꞌ shu̱shté Lot tö, eta̱
eꞌ wa ieꞌ mía̱. Es ieꞌpa ñì blabatsé-
lor. 12 Abram e̱ꞌ tsé̱a̱t se̱nuk Canaán.
Lot mía̱ se̱nuk Jordán ka̱kkue ki̱, ee̱
ká̱ tsoꞌ tseë. Ieꞌ se̱né tsi̱net ká̱ kiè

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Sodoma eˈ o̲ˈmik. 13 Sodoma wakpa,
se̲rke suluë. Ieˈpa ì sulu ȅ wamble-
ke ke̲kraë Jehová wöa̲.
14 Lot mía̲ eˈ ukuöki̲ ta̲, Jehová tö
iché Abram a̲: “Wé̲ beˈ tsoˈ ee̲ ká̲ kí̲
sa̲ú̲ buaˈie shkit wöwí̲ wöiá̲ dià ëka̲
jaì ëka̲ ká̲ waˈñe tö ¿is idör? 15 Ká̲
ko̲s kí̲ sué̲bö, eˈ meraëyö beˈ a̲ ena
beˈ aleripa a̲ ke̲kraë. 16 Yeˈ tö beˈ
aleripa alöwe̲raë tai̲ë we̲s íyök po
tai̲ë es. We̲s íyök po kȅ shta̲rta̲ˈ es
beˈ aleripa alördaë kȅ ishta̲rpa yi a̲.
17 Ká̲ iˈ ko̲s meraëyö beˈ a̲. Eˈ kue̲ki̲
beˈ yú iweblök se̲raa̲.”
18 Eta̲ Abram e̲ˈ yéttsa̲ ta̲ imía̲
se̲nuk kós klȍ wökir àr tai̲ë dör
wëm kiè Mamré eˈ icha ee̲. Eˈ a̲te̲
tsi̲net ká̲ kiè Hebrón ee̲. Ee̲ Abram
tö ák skà kataté ka̲ˈie Jehová
dalöioie.

Abram tö ilayök Lot, eˈ tsa̲tké

14
1 Eˈ ké̲wö skaˈ ta̲ bluˈpa tsoˈ
tkël. Eköl kiè Amrafel, eˈ
dör ká̲ kiè Sinar, eˈ blú. Iëköl kiè
Arioc, eˈ dör ká̲ kiè Elasar, eˈ blú.
Iëköl skà kiè Quedorlaómer, eˈ dör
ká̲ kiè Elam, eˈ blú. Eta̲ ibata ḗk
kiè Tidal, eˈ dör ká̲ kiè Goím, eˈ blú.
2 Bluˈpa skà tsoˈ döka̲ ske̲l eˈ eköl
kiè Bera, eˈ dör ká̲ kiè Sodoma, eˈ
blú. Iëköl kiè Birsá, eˈ dör ká̲ kiè
Gomorra, eˈ blú. Iëköl kiè Sinab, eˈ
dör ká̲ kiè Admá, eˈ blú. Skà kiè
Seméber, eˈ dör ká̲ kiè Seboím, eˈ
blú. Ibata ekkë eˈ dör ká̲ kiè Bela,
eˈ blú. Ká̲ eˈ kiè Sóar ñies. Eˈ ké̲wö
skaˈ ta̲ bluˈpa döka̲ tkël ñeˈ e̲ˈ kéka̲
ñippök bluˈpa skà döka̲ ske̲l ñeˈ ta̲.
3 Bluˈpa ske̲l eˈpa tö iñippök wakpa
dapaˈwé̲ ek tsi̲ní ñippök bluˈpa
tkël eˈpa ta̲ ka̲kkue kiè Sidim ee̲.
Ee̲ dayë wölö meˈr bërie kiè Mar
Muerto.
4 Bluˈpa döka̲ ske̲l eˈpa bak se̲nuk
iwakpa ta̲ döka̲ duas dabom eyök
ki̲ bök (12), bluˈ kiè Quedorlaómer,
eˈ diki̲a̲. Mik eˈ ki̲ duas de dabom
eyök ki̲ mañal (13) eta̲ ieˈpa kȅ é̲na
Quedorlaómer ttè dalöiaki̲a̲. Ieˈpa
e̲ˈ kakka̲ ñippök ieˈ ta̲. 5 Eˈ ki̲ duas
de ek eta̲ Quedorlaómer e̲ˈ yéttsa̲
mía̲ ñippök ibolökpa ta̲. Bluˈpa döka̲
mañal dör ieˈ klépa, eˈ míyal ieˈ ta̲
ñippök. Ieˈpa mía̲ ká̲ kiè Astarot
Carnaim ta̲ ee̲ ieˈpa e̲ˈ aléka̲ refaí-
tawak ki̲. Eˈ ukuöki̲ ta̲ ieˈpa e̲ˈ aléka̲
zuzitawak ki̲, ká̲ kiè Ham ee̲. Eˈ
ukuöki̲ ta̲ ieˈpa e̲ˈ aléka̲ emiwak ki̲,
eˈ wakpa ká̲ kiè Savé-quiriataim.
6 Eˈ ukuöki̲ ieˈpa e̲ˈ aléka̲ horeowak
ki̲ ka̲bata kiè Seír ee̲. Eta̲ itötié̲mi
ieˈpa tö dȍ tkörö ká̲ kiè El-parán
ee̲. Ká̲ eˈ a̲te̲ ká̲ sir poë, eˈ kkömik.
7 Eta̲ ee̲ ieˈpa bite̲ne itȍ wane dȍ
ká̲ kiè En-mispat. Ká̲ eˈ kiè Cadés
ñies. Ieˈpa e̲ˈ aléka̲ Amalec aleripa
ki̲ ta̲ iká̲ klöˈwé̲wa̲rakitö. Ñies ieˈpa
e̲ˈ aléka̲ amorreowak ki̲. Eˈ wakpa
ká̲ kiè Hasesón-tamar. Eˈ ukuöki̲ ta̲
ieˈpa miˈke ñippök bluˈpa ske̲l ta̲.
Eˈ kue̲ki̲ bluˈpa ske̲l e̲ˈ dapaˈwé̲ka̲
Sidim ké̲kkue ki̲ bluˈpa tkël ki̲nuk
ñippoie.
8-9 Eta̲ Sodoma blú ena Gomorra
blú ena Admá blú ena Seboím blú
ena Bela blú (Bela kiè Sóar ñies),
bluˈpa ske̲l ekkëpa ñì dapaˈwé̲ka̲
Sidim ké̲kkue ki̲ ñippoie, Quedor-
laómer, eˈ dör Elam bluˈ, eˈ ta̲ ena
bluˈpa tsoˈ ieˈ ta̲ eˈpa ta̲ ñies. Bluˈpa
eˈpa dör Tidal, eˈ dör Goím bluˈ.
Iëköl dör Amrafel, eˈ dör Sinar
bluˈ. Bata ḗk dör Arioc, eˈ dör

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Elasar blu'. Es blu'pa tkël míyal
ñippök blu'pa ske̱l ta̱. 10 E' ké̱wö
ska' ta̱ Sidim ké̱kkue ki̱ kiöchka
dalolo bötsböts ese dapé tso' tai̱ë.
Mik Sodoma wakpa ena Gomorra
wakpa tkayal ñippè yöki̱ eta̱ ie'pa
sha̱böts a̱nemi kiöchka dapé tso'
tai̱ë ese a̱. Imale̱pa tkayalmi ka̱bata
shu̱a̱.
11 Es blu'pa döka̱ tkël e'pa e̱' aléka̱
blu'pa ske̱l ki̱. Eta̱ ie'pa tö chkewö
ena íyi bua'bua tso' Sodoma ena
Gomorra e' ko̱s klö'wé̱wa̱rakitö
ta̱ iponemirak. 12 E' ké̱wö ska' ta̱
Abram alayök Lot se̱rke Sodoma.
E' mítse̱rak iwa̱, es ie' dalì ko̱s e'
mítse̱rak iwa̱ ñies.
13 Eta̱ ñippè shu̱a̱ wëm tka-
shkar eköl, e' wa̱ ibiyö̃ mí Abram
a̱. Abram e' dör hebreowak. Ie'
se̱rke tsi̱net wëm kiè Mamré dör
amorreowak e' kós klö̀ wökir àr ee̱.
Mamré dör Escol ena Aner ël. Ie'pa
wa Abram wër buaë.
14 Mik Abram tö ibiyö̃ ttsé, eta̱
ie' kanè mésopa ku̱ne ie' u a̱, e'pa
dapa'wé̱itö döka̱ cien mañayök ki̱
dabom eyök ki̱ pàköl (318) ilayök
tsa̱tkoie. Eta̱ ie'pa míyal blu'pa
tkël itöki̱ döka̱ ká̱ kiè Dan ee̱. 15 Eta̱
nañewe ie'pa demi me'ie ñippémiie
blu'pa ta̱. Eta̱ ie'pa tö blu'pa töié̱mi
tkörö ká̱ kiè Hobá ee̱. Hobá a̱te̱ ká̱
kiè Damasco e' wöwí̱. 16 Eta̱ ì ko̱s
minetse̱r blu'pa wa̱, e' ko̱s yélur
ie'pa tö blu'pa ulà a̱. Es Abram
tö ilayök Lot e' tsa̱tkée. Ñies ì tso'
ilayök wa̱ e' ko̱s dene iulà a̱. Ñies
alakölpa ena pë' male̱pa tso' klöu-
lewa̱ e'pa ko̱s tsa̱tkée ie' tö.

Melquisedec e̱r buaë ché Abram a̱

17 Mik Abram e̱' aléka̱ Que-
dorlaómer ki̱, e' sù̱ blu'pa mañal
shköke ie' ta̱, e'pa ki̱. E' ukuö-
ki̱ ta̱ ie' bite̱ne de Savé ké̱kkue ki̱.
Ka̱kkue e' kiè ñies Blu' Ké̱kkue. Eta̱
ee̱ Sodoma blú de ie' ñale̱tsu̱k ie'
shke̱'u̱k. 18 Ñies ká̱ kiè Salem, e' blú
kiè Melquisedec, e' dör Skëköl dör
íyi ulitane tsa̱ta̱ e' sacerdote. Ie' tö
pan ena vino yéttsa̱. 19 Eta̱ ie' e̱r
buaë ché Abram a̱ ttè i' wa:

“Skëköl dör íyi ulitane tsa̱ta̱, e'
tö ká̱ jaì ena ká̱ i' yö'.
Ie' tö be' ki̱mè a̱s be' ka̱wö tkö̀
buaë ke̱kraë.
20 Ie' dör íyi ulitane tsa̱ta̱, e'
ki̱köka̱sö.
Ie' tö be' ki̱mé e̱' alökka̱
be' bolökpa ki̱, e' kue̱ki̱
iki̱köka̱sö.”

Eta̱ íyi ko̱s de Abram ulà a̱ ñippè
shu̱a̱, e' mú blatèsö döka̱ dabop ta̱
e' tsá̱ eyök yéttsa̱itö méitö Melqui-
sedec a̱ Skëköl dalöioie. 21 E' ukuöki̱
ta̱ Sodoma blu' tö iché Abram a̱:
—Sa' yamipa tsa̱tkée be' tö, e'pa
múne ye' a̱. Erë dalì ko̱s e' tsú̱mi
be' tö be' a̱.
22 Erë Abram tö iiu̱té:
—Au. Jehová dör Skëköl íyi ulitane
tsa̱ta̱, e' tö ká̱ jaì ena ká̱ i' yö', ie' a̱ ye'
kablétke 23 tö ì ko̱s dör be' icha, e' kè̀
tse̱paa̱työ yës. Dö̀ be' datsi'takla ö
be' klökkuö kicha kè̀ tse̱paa̱työ etkla
wë'ia̱ a̱s kè̀ be' ichö̀ tö be' íyi wa ye'
blune. 24 Kè̀ ì kiane ye' ki̱ ye' wák a̱.
Chkö̀ ko̱s ñétke ye' kanè mésopa tö, e'

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

ë̀ dör wëˈ yeˈ a̱. Erë wé̱pa dare yeˈ ta̱
ñippök buluˈpa ta̱ kiè Aner ena Escol
ena Mamré, a̱s ieˈpa wa̱ dalì kakmiˈ
ko̱s ika̱wöta̱ tsu̱kmi eköl eköl ekkë.

Jehová tö ittè mé Abram a̱

15 [1]Eˈ ukuöki̱ ta̱ Jehová tté
Abram ta̱ kabsue̱ie, eta̱
ichéitö ia̱:
—A Abram, kë̀ beˈ suanuk. Yeˈ
dör beˈ tsa̱tkökwak. Íyi buaë
merayö beˈ a̱ tai̱ë shu̱te̱.
[2-3]Erë Abram tö iiu̱té:
—A Skëköl, yeˈ wák alà kë̀ ta̱ˈ, eˈ
kue̱ki̱ ì ko̱s memibö yeˈ a̱ eˈ kë̀ dör
ìie buaˈ yeˈ a̱. Yeˈ íyi ko̱s a̱tdaë yeˈ
kanè méso kiè Eliézer dör Damasco
wak eˈ ulà a̱. Erë ieˈ dör o̱ˈka.
[4]Eta̱ Jehová tö iiu̱té:
—Beˈ wák alà ku̱rdaë, eˈ kë̀ dör
o̱ˈka.
[5]Eta̱ Jehová wa̱ Abram mítse̱r
uˈrki̱, ta̱ ichéitö ia̱:
—Ká̱ sa̱ú buaë siwa̱ˈ ki̱. Bëkwö sa̱ú
ta̱ ishta̱ˈú̱. ¿Beˈ a̱ ishta̱rmi? E̱ˈma
buaˈ, es beˈ aleripa alördaë tai̱ë.
[6]Eta̱ Abram e̱rblé Jehová mik,
eˈ kue̱ki̱ iklöˈwé̱itö we̱s pëˈ buaë
yësyësë es.
[7]Eta̱ ichéitö ia̱:
—Yeˈ dör Jehová. Yeˈ tö beˈ yëˈttsa̱
caldeawak ká̱ kiè Ur eˈ a̱ ká̱ iˈ moie
beˈ a̱ ena beˈ aleripa ko̱s a̱.
[8]Eta̱ Abram ieˈ a̱ ichaké:
—A Skëköl, ¿we̱s eˈ jche̱rmi yeˈ wa̱
yësyësë tö ká̱ iˈ dö̀mi yeˈ ulà a̱?
[9]Jehová tö iiu̱té:
—Baka ena chibo ena obeja eˈ
ko̱s ki̱ duas tsoˈ mañal, ese tsú̱bitu̱
ña etö etö. Ñies nuböl et ena ipupu-
la et, eˈ tsú̱bitu̱ ña.
[10]Eta̱ Abram wa̱ iyiwak ko̱s ekkë
debitu̱ Jehová a̱. Eta̱ ieˈ tö iyiwak eˈ
ttélur télor shu̱sha̱ë. Sha̱böts méwa̱itö
wí̱ wa sha̱böts méwa̱itö iˈ wa. Es ia̱te̱
ñì wösha̱ë. Erë dù kë̀ tënane ieˈ wa̱ es.
[11]Eta̱ ölö́ dettsa̱ iyiwak chkà dalër-
mik, erë Abram tö ibukueke chkè ki̱.
[12]Ká̱ tuinemitke, eta̱ Abram kapowa̱
tai̱ë. Eˈ bet Abram pamik ká̱ mía̱ ttse-
ttseë shu̱te̱ seˈ suawë̱̀ ekkë.
[13]Eta̱ Jehová tö iché ia̱:
—Beˈ wa̱ ijche̱nú buaë tö beˈ aleri-
pa se̱rdaë ká̱ kua̱ˈki̱ ki̱ we̱s ká̱ kua̱ˈki̱
wakpa es. E̱e̱ ieˈpa klördawa̱ kanè
mésopaie kë̀ patue̱ta̱ˈ. Ieˈpa weirdaë
döka̱ duas cien tkëyök (400), ekkë
ulatök. [14]Erë ká̱ wé̱ wakpa tö ieˈpa
weˈikera, eˈ wakpa ské weˈikerayö
sia̱rë. Eˈ ukuöki̱ ta̱ beˈ aleripa yërdattsa̱
ká̱ eˈ a̱. Ieˈpa wa̱ íyi buaˈbua tuë̱̀ darë-
rëë ese miraë tai̱ë iwákpa a̱. [15]Eta̱ mik
beˈ kënewa̱ eta̱ beˈ duöwa̱mi buaë, kë̀
weir ta̱ˈ. Es beˈ michoë beˈ dëu̱töpa
itöki̱. [16]Eta̱ mik beˈ aleripa tsoˈ ká̱
kua̱ˈki̱ ñeˈ a̱ eˈpa de döka̱ tkëtökicha,
eta̱ ieˈpa dörane ká̱ iˈ ki̱. Ká̱ iˈ wakpa,
kiè amorreowak, ka̱m eˈpa tö ì sulu
wamblö̀ dö̀ wëˈ ishu̱loie. Eˈ kue̱ki̱ beˈ
aleripa kë̀ döpane ká̱ iˈ ki̱ bet.
[17]Ka̱tuine de ka̱mië, eta̱ ì dettsa̱
tabechka ukuöie, eˈ shu̱a̱ shkle̱
batröke tai̱ë. Ñies kuàtak sí wöñar-
ke tai̱ë ese dettsa̱ ta̱ itkami iyiwak
chkà blatëule tkëte̱r ee̱, eˈ shu̱sha̱.
[18]Eta̱ Jehová tö ttè mé Abram a̱ iˈ es:
—Ká̱ iˈ meraëyö beˈ aleripa a̱.
Diˈ kiè Egipto dí* ee̱mi döka̱ diˈ

* **15.18** *Egipto dí:* Eˈ kë̀ dör diˈ bërie tsoˈ Egipto kiè Nilo eˈ. Eˈ dör diˈ tsitsirla tsoˈ Egipto ena Canaán eˈ shu̱sha̱.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

kibi kiè Éufrates, ká̱ ekkë ko̱s
meraëyö beˈ aleripa a̱. [19]I̱ˈñe ta̱ ká̱
eˈ dör quenitawak, quenizitawak,
cadmoneowak, [20]hititawak, fere-
seowak, refaítawak, [21]amorreowak,
canaánwak, gergeseowak ena jebu-
seowak eˈpa ko̱s wakpa ká̱.

Abram alà ku̱ne kiè Ismael

16

[1]Abram alaköl Sarai, eˈ kë̀
döta̱ˈ alàë. Ieˈ wa̱ alaköl
tkër eköl kanè mésoie kiè Agar. Eˈ
dör egiptowak. [2]Eta̱ Sarai tö iché
Abram a̱:
—Isa̱ú̱ tö Jehová kë̀ wa̱ yeˈ a̱ alà
mène. Eˈ kue̱ki̱ beˈ se̱nú yeˈ kanè
méso Agar ta̱. Eta̱ isalema ieˈ bata-
mik alà dö̀mi yeˈ ulà a̱.
Eta̱ Abram tö Sarai ttö̀ iu̱té. [3]Eta̱
Sarai tö egiptowak tsoˈ ieˈ wa̱ kanè
mésoie, eˈ tsé̱bitu̱, mé iwëm a̱ ala-
kölie. Eˈ ké̱wö skaˈ ta̱ ieˈpa se̱né
Canaán eˈ ki̱ duas de dabop. [4]Eta̱
Abram se̱néwa̱ Agar ta̱, eta̱ Agar
duneka̱. Mik ieˈ isué̱ tö ieˈ duneka̱,
eta̱ ieˈ tö iwökir Sarai sué̱mi suluë.
[5]Eta̱ Sarai tö iché Abram a̱:
—¡Beˈ iane iwiie tö Agar tö yeˈ
sue̱ke suluë! Yeˈ wák tö beˈ a̱ Agar
meˈ alakölie iˈ ta̱ idurtke eˈ wà
ku̱rdaë, eta̱ ieˈ e̱ˈ ttsöke jaishe̱t yeˈ
tsa̱ta̱. ¡A̱s Jehová tö seˈ a̱ ichö̀ tö yi
iane iwiie, yeˈ ö beˈ!
[6]Eta̱ Abram tö iiu̱té:
—Yeˈ ttö̀ ttsö́, beˈ kanè méso tsoˈ
beˈ ulà a̱. Beˈ iú̱ we̱s beˈ é̱na iwa̱k
es.
Eˈ ukuöki̱ ta̱ Sarai tö ikanè méso
weˈikémi tai̱ë. Eˈ kue̱ki̱ Agar tka-
shkar. [7]Eta̱ Jehová biyöchökwak
buaˈie, eˈ tö ikué̱ diˈ tum o̱ˈmik ká̱
wé̱ kë̀ yi ku̱ˈ ese skaˈ. Diˈ tum eˈ tsoˈ
ñala̱ micho ká̱ kiè Sur eˈ kkömik.
[8]Eta̱ Jehová biyöchökwak buaˈie tö
ieˈ a̱ ichaké:
—A Agar, Sarai kanè méso, ¿Wé̱
beˈ bite̱? ¿Wé̱ beˈ micho?
Ieˈ iiu̱té:
—Yeˈ tkashkar yeˈ wökir Sarai
yöki̱.
[9]Eta̱ ieˈ iché ia̱:
—Beˈ dakö́ne beˈ wökir skaˈ ta̱
idalöiö́ bë̀rë.
[10]Ieˈ tö iki̱ ché ia̱:

“Yeˈ beˈ aleripa alöwe̱raë tai̱ë.
Kë̀ yi a̱ ishta̱nuk ekkë.
[11]Beˈ e̱riarke, eˈ ttsé Jehová tö,
eˈ kue̱ki̱ se̱ beˈ dur, eˈ wà ku̱ne,
ta̱ ikiè múka̱bö Ismael.*
[12]Beˈ alà döraë we̱s burro pupu-
la kë̀ urutërta̱ˈ es.
Ieˈ ñippöraë darërë sulitane
ta̱. Ñies sulitane ñippöraë
ieˈ ta̱.”
Ieˈ se̱rdaë ke̱kraë ñippök iëlpa
ta̱.

[13]Jehová tté Agar ta̱, eˈ ukuö-
ki̱ ta̱ Agar tö iché: “Skëköl yeˈ sué̱,
eˈ wák sué̱wa̱yö.” Eˈ kue̱ki̱ ieˈ tö
Skëköl kié iˈ es: “Skëköl tö yeˈ sué̱
eˈ.” [14]Eˈ kue̱ki̱ ñies diˈ tum eˈ kiè
méka̱itö: “Skëköl tsoˈ eˈ yeˈ sue̱ke”.
Diˈ tum eˈ tsoˈ Cadés ena Béred eˈ
shu̱sha̱ë.
[15]Eˈ ukuöki̱ ta̱ Abram alà kéka̱
Agar ta̱ eˈ wà ku̱ne wák wëm.
Abram tö ikiè méka̱ Ismael. [16]Ismael
ku̱ne, eˈ ké̱wö skaˈ ta̱ Abram ki̱ duas
tsoˈ dabom paryök kí̱ teröl (86).

* **16.11** *Ismael:* Hebreoie sˈkiè eˈ wà kiane chè *Skëköl tö ittsé.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Jehová tö ittè mé Abraham a̱, eꞌ wà kkacho méa̱titö

17 1Mik Abram ki̱ duas tsoꞌ
dabom su̱li̱yök kí̱ su̱li̱tu
(99), eta̱ Jehová e̱ꞌ kkaché ieꞌ a̱ ta̱
iché ia̱:
—Yeꞌ dör Skëköl Diché Ta̱ꞌ Íyi Uli-
tane Tsa̱ta̱ eꞌ. Beꞌ se̱nú yësyësë yeꞌ
wörki̱ ke̱kraë, 2eꞌ ta̱ yeꞌ ttè meraë
beꞌ a̱ tö beꞌ aleripa alördaë tai̱ë beꞌ
itöki̱.
3Eta̱ ieꞌ e̱ꞌ té̱wa̱ i̱ski̱ iwötsa̱ méwa̱
íyök ki̱. Eꞌ dalewa Skëköl tsoꞌ ttök
ieꞌ ta̱, ta̱ ichéitö ia̱:
4—Yeꞌ ttè meke beꞌ a̱ eꞌ dör iꞌ es:
Beꞌ döraë ká̱ tai̱ë wakpa yë́ie. 5Eꞌ
kue̱ki̱ i̱ꞌñe ta̱ beꞌ kë̀ kièia̱ Abram.
Yeꞌ tö beꞌ tkéka̱ ká̱ tai̱ë wakpa yë́ie,
eꞌ kue̱ki̱ beꞌ kiè méka̱yö Abra-
ham.[*] 6Yeꞌ tö beꞌ aleripa alöwe̱raë
tai̱ë. Ieꞌpa döraë bluꞌpaie ena ká̱
tai̱ë wakpaie. 7Ke̱kraë yeꞌ dör beꞌ
Këköl ñies beꞌ aleripa Këköl. Ka̱wö
eꞌ mekeyö beꞌ a̱. 8I̱ꞌñe ta̱ beꞌ se̱rke
Canaán, ká̱ eꞌ ko̱s meraëyö beꞌ a̱
ena beꞌ aleripa a̱. Eꞌ a̱te̱ ieꞌpa ulà a̱
ke̱kraë. Yeꞌ dör ieꞌpa Këköl.
9Skëköl tö iskà chéne Abraham
a̱:
—Erë beꞌ ena beꞌ aleripa ko̱s
eꞌ ka̱wöta̱ ttè muk yeꞌ a̱ ñies. 10Eꞌ
dör iꞌ es: Aꞌ wëpa ko̱s ka̱wöta̱
itóttola kkuölitla tök tsir. 11Eꞌ
kue̱ki̱ aꞌ wëpa ko̱s eꞌ wakyuö́ es.
Eꞌ tö ikkacheraë tö seꞌ ttè meꞌ ñì
a̱. 12Ke̱kraë ko̱s aꞌ alaꞌr ku̱rke
wëpa, ñies aꞌ kanè mésopa alaꞌr
wëpa, mik eꞌ ki̱ ká̱ de pàköl, eta̱ aꞌ
ka̱wöta̱ iwakyuök es. 13Aꞌ ka̱wöta̱
iu̱k krörö̈ë alaꞌr ko̱s ku̱rke aꞌ u
a̱ ekkëpa ta̱. Es ttè meꞌtkeyö aꞌ a̱,
eꞌ a̱te̱ wakyöule aꞌ chkà ki̱ ke̱kraë.
14Wëm kë̀ wakyöule, ese kë̀ wa̱ yeꞌ
ttö̀ dalöiëne, eꞌ kue̱ki̱ kë̀ ika̱wö ta̱ꞌia̱
se̱nuk aꞌ shu̱a̱.
15Ñies Skëköl tö iché Abraham a̱:
—Beꞌ alaköl kë̀ kièia̱ Sarai. I̱ꞌñe ta̱
ikirdaë Sara.[*] 16Yeꞌ e̱r buaë chöraë
ieꞌ a̱ a̱s ieꞌ alà kö̀ka̱ beꞌ a̱. Moki̱ yeꞌ
e̱r buaë chöraë ieꞌ a̱. Ieꞌ döraë ká̱
tai̱ë wakpa mìie. Ñies ieꞌ aleripa shu̱
döraë bluꞌpaie.
17Abraham skà e̱ꞌ té̱wa̱ne i̱ski̱
iwötsa̱ méwa̱itö íyök ki̱. Eꞌ dalewa
ija̱ñéka̱ ta̱ ibikeitséitö: “¿Yeꞌ ki̱ duas
tsoꞌ cien eyök (100), we̱s eꞌ dö̀mi
yë́ie? ¿Sara ki̱ duas tsoꞌ dabom
su̱li̱yök (90), eta̱ we̱s ieꞌ dö̀mi alàë?”
18Erë ieꞌ tö iché Skëköl a̱:
—¡Beꞌ mú e̱r buaë chö̀ Ismael a̱!
19Erë Skëköl tö iiu̱té:
—Au, eꞌ kë̀ dör es. Beꞌ alaköl Sara,
eꞌ döraë alàë ta̱ ikiè múka̱bö Isaac.
Ttè meꞌyö beꞌ a̱ eꞌ ë̀ meraneyö ieꞌ a̱
ena ieꞌ aleripa a̱ ke̱kraë. 20Kë̀ yeꞌ é̱na
Ismael chëꞌwa. Yeꞌ tö ieꞌ ki̱meraë
ñies. Yeꞌ tö ieꞌ alaꞌr alöwe̱raë tai̱ë a̱s
ileripa dö̀ tai̱ë ká̱ iꞌ ki̱. Ismael döraë
sꞌbluꞌpa döka̱ dabom eyök ki̱ böl eꞌpa
yë́ie. Ieꞌ aleripa alördaë tai̱ë. 21Erë
ttè meꞌtkeyö beꞌ a̱ eꞌ a̱tdaë beꞌ alà
ku̱rdaë kiè Isaac eꞌ a̱. Beꞌ alà eꞌ kera-
ka̱ Sara tö duas iëk wa ka̱wö ikkë ta̱.

---

[*] **17.5** *Abraham:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *ká̱ wakpa tai̱ë, eꞌ yë́.*

[*] **17.15** *Sarai:* Erë́ sꞌkiè eꞌ ena *Sara* ttsër bë́rë kua̱ꞌki̱, erë iwà dör ñies. Iwà kiane chè *bluꞌ alà busi* ö *alaköl dalöiërta̱ꞌ tai̱ë ese.* Skëköl tö ieꞌ kiè maneꞌwé̱ es iwà kkachoie tö ttè mène Abraham a̱ eꞌ wà döraë ieꞌ ki̱ ñies.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

22 Mik Skëköl tté o̱ne Abraham
ta̱, ta̱ imía̱. 23 Eˈ wösha̱ë Abraham tö
ilà Ismael eˈ tottola kkuölitla tée tsir.
Ñies ieˈ wa̱ kanè mésopa tsoˈ ku̱ne
ieˈ u a̱ ena wëpa to̱ule ese, eˈpa ko̱s
tottola kkuölitla téeitö tsir we̱s Skëköl
tö iyëˈia̱ es. 24-25 Mik Abraham ki̱ duas
tsoˈ dabom su̱li̱yök ki̱ su̱li̱tu (99) ena
ilà ki̱ itsoˈ dabom eyök ki̱ mañal (13)
eta̱ ieˈpa tottola kkuölitla tëne tsir.

26-27 Es eˈ diwö ȅ wa Abraham
ena ilà tottola kkuölitla tëne tsir.
Ñies wëpa dör ieˈ kanè mésopa,
eˈpa ko̱s tottola kkuölitla tëne tsir.

Jehová tö iché Abraham a̱ tö alà meraëyö beˈ a̱

18
1 Ká̱ et dibata a̱ ta̱ Abraham
tkër ieˈ ukkö a̱. Ieˈ u tsoˈ wé̱
wëm kiè Mamré eˈ kós klȍ wökir àr
ee̱. Ieˈ tkër ee̱ eta̱ Jehová e̱ˈ kkaché
ieˈ a̱. 2 Eˈ wà pakè iˈ es: Abraham
wökéka̱ ta̱ ieˈ isué̱ tö wëpa de iëte̱r
ieˈ wörki̱ mañal. Eˈ sué̱ ieˈ tö ta̱ bet
ieˈ e̱ˈ kéka̱, mía̱ ieˈpa ñale̱tsu̱k ta̱ ieˈ
e̱ˈ té̱wa̱ i̱ski̱ ta̱ iwötsa̱ méwa̱ íyök ki̱
ieˈpa shke̱ˈwo̱ie. 3 Ieˈ tö iché:

—A këkëpa, beˈ weˈikèyö, kȅ beˈ
minuk bet. 4 Yeˈ miˈ diˈ tsu̱k aˈ klȍ
skuoie, eˈ ukuöki̱ ta̱ aˈ e̱nú bȅrë kal
iˈ diki̱a̱. 5 Aˈ detke yeˈ skaˈ, eta̱ ilè
mekeyö aˈ a̱ ñè a̱s aˈ diché iërne
shkoie.

Eta̱ ieˈpa tö ieˈ iu̱té:

—E̱ˈma iú̱ we̱s beˈ tö iché es.

6 Abraham tkawa̱ iu a̱, ta̱ ichéitö
Sara a̱:

—Bet, harina buaˈbua yulő kilo
döka̱ dabom böyök (20) ekkë, eˈ wa
pan yuő.

7 Eˈ ukuöki̱ ta̱ bet ieˈ wák tu̱nemi
baka pupula shu̱shtök wé̱ buaˈbua
ese klöˈwé̱wa̱itö. Eˈ mítse̱r ieˈ wa̱
méitö ikanè méso eköl a̱. Bet ta̱
ikanè méso tö ikanewé̱ ieˈ a̱ katè.
8 Abraham tö baka chkà ena baka
tsuˈdiö wösi ena baka tsuˈdiö pa̱ˈa̱li̱
eˈ mé ieˈpa a̱. Ieˈpa tulur chkök kal
àr ukkö a̱ eˈ diki̱a̱. Eˈ dalewa Abra-
ham dur ieˈpa tiök ee̱.

9 Eˈ dalewa ieˈpa tö ichaké Abra-
ham a̱:

—¿Wé̱ beˈ alaköl kiè Sara eˈ?

Ieˈ iiu̱té:

—Ieˈ tkër we̱shke̱.

10 Eta̱ ieˈpa eköl tö iché ia̱:

—Duas iëk eˈ wa yeˈ döne beˈ
pakök. Eˈ ké̱wö ta̱ beˈ alaköl Sara
alà ta̱ˈtke.

Eˈ dalewa Sara tkër Abraham
tsi̱kka u wékkö a̱. Ieˈ tsoˈ ieˈpa
ttöke, eˈ ttsök. 11 Abraham ena
ilaköl, eˈ dewa̱tke këkëpala. Bànet
Sara kȅ tö alakölpa duè sue̱ta̱ˈia̱.
12 Eˈ kue̱ki̱ Sara kȅ a̱ ja̱ñè wöklö-
nuk ta̱ ibikeitsé: “¿We̱s yeˈ tö ttè
iˈ klöˈwȅmi tö saˈ kërulunetke eˈ
dȍmi alàë?” 13 Jehová tö iché Abra-
ham a̱:

—¿Ì kue̱ki̱ Sara ja̱ñéka̱? ¿Ì kue̱ki̱
ieˈ tö iché: “¿We̱s yeˈ kënewa̱tke eˈ
dȍmi alàë?” 14 Kȅ ì ta̱ yeˈ a̱ darërë.
Duas iëk yeˈ döne, eta̱ ieˈ alà ta̱ˈtke.

15 Sara suane eˈ kue̱ki̱ ichéitö: “Kȅ
yeˈ ja̱ñineˈ.”

Erë Jehová tö iché ia̱:

—Eˈ kȅ dör es. Moki̱ beˈ ja̱ñéka̱.

Abraham kköché Jehová a̱ Sodoma wakpa tsa̱tkȍ

16 Eˈ ukuöki̱ ta̱ ipakökwakpa e̱ˈ
duéka̱rak ta̱ imíyal dȍ wé̱ Sodoma
kí̱ wëne ee̱. Abraham tö iñalé̱ mére
e̱ˈ choa̱t ieˈpa a̱. 17-19 Eta̱ Jehová tö

ibikeitsé: “Abraham aleripa alör-
daë tai̱ë diché ta̱ꞌ tai̱ë. Yeꞌ tö iyëꞌa̱t
ieꞌ a̱ tö ieꞌ batamik yeꞌ e̱r buaë
chöraë ká̱ ulitane wakpa a̱. Yeꞌ tö
ieꞌ shu̱kit a̱s ieꞌ tö ilaꞌr ena ileripa
a̱ ichò̱ tö yeꞌ ttè dalöió̱ ñies tö ì ko̱s
buaë yësyësë eꞌ ú̱. Es ì ko̱s yëꞌyö ieꞌ
a̱ eꞌ we̱raëyö. Eꞌ kue̱ki̱ yeꞌ ka̱wöta̱
ichöki̱a̱ tö ió̱k yeꞌ mí Sodoma.” 20 Eꞌ
kue̱ki̱ ieꞌ tö iché Abraham a̱:
—Sodoma wakpa ena Gomorra
wakpa e̱ꞌ wamblökerak suluë tai̱ë
shu̱te̱, eꞌ ché sulitane tö. 21 Eꞌ kue̱ki̱
yeꞌ mía̱ ee̱ isa̱u̱k tö yëne ieꞌpa e̱ꞌ
wamblöke suluë ichó̱k we̱s yeꞌ a̱
ikkatëne es.
22 Eta̱ Abraham pakökwakpa böl
e̱ꞌ yéttsa̱ mía̱ Sodoma. Erë Abra-
ham a̱te̱ dur Jehová ta̱. 23 Ieꞌ e̱ꞌ
skéwa̱ tsi̱net Jehová skaꞌ ta̱ ichakéi-
tö ia̱:
—¿Sꞌse̱r moki̱ë esepa e̱wè̱wamibö
seꞌ sulusipa ta̱? 24 Isalema sꞌse̱r
moki̱ë esepa tsoꞌ Sodoma döka̱
dabom ske̱yök (50), eta̱ ¿ká̱ eꞌ
wakpa e̱wè̱wamibö se̱raa̱? ¿Kè̱ beꞌ
tö iloꞌyepa ieꞌpa ki̱ sꞌse̱r moki̱ë
tsoꞌ döka̱ dabom ske̱yök (50), eꞌpa
kue̱ki̱? 25 ¡Moki̱ beꞌ kè̱ tö sꞌse̱r
yësyësë esepa e̱we̱pawa seꞌ sulu-
sipa ta̱ ñita̱! Kè̱ bö iwamblepa es.
¡Eꞌ kè̱ wamblërpa! Beꞌ dör sulitane
shu̱lökwak eꞌ kue̱ki̱ ¿we̱s eꞌ kè̱ tö seꞌ
shu̱lepa yësyësë?
26 Jehová tö iiu̱té:
—Sꞌse̱r moki̱ë esepa kué̱yö döka̱
dabom ske̱yök (50) eꞌ ta̱ eꞌpa dalër-
mik kè̱ yeꞌ tö imale̱pa e̱we̱pawa.
27 Eta̱ Abraham tö iskà chéne ia̱:
—Beꞌ dör Skëköl. Ta̱ yeꞌ dör we̱s
ká̱ po ena mulu̱chka es beꞌ wöa̱. Eꞌ
tö beꞌ chakè tai̱ë kè̱ suane. Isalema
sꞌse̱r moki̱ë esepa kianei̱a̱ ske̱l (5)
a̱s idöka̱ dabom ske̱yök (50). 28 Ske̱l
eꞌ kianei̱a̱, eꞌ ta̱ eꞌpa è̱ kue̱ki̱ ¿ká̱ eꞌ
wakpa e̱wè̱wamibö?
Jehová tö iiu̱té:
—Sꞌse̱r moki̱ë esepa kué̱yö döka̱
dabom tkëyök ki̱ ske̱l (45), eꞌ ta̱ kè̱
yeꞌ tö ká̱ eꞌ wakpa e̱we̱pawa.
29 Abraham tö iskà chaké:
—Döꞌ dabom tkëyök (40) è̱ tsoꞌ, eꞌ
ta̱ ¿beꞌ tö ká̱ eꞌ wakpa e̱wè̱wami?
Jehová iiu̱té:
—Au, kè̱ yö ká̱ eꞌ wakpa
e̱we̱pawa dabom tkëyök (40) eꞌ
dalërmik.
30 Eta̱ Abraham tö iki̱ ché ia̱:
—Tai̱ë beꞌ tsiriwé̱yö, eꞌ kue̱ki̱ kè̱
beꞌ ulunuk yeꞌ ki̱. Döꞌ sꞌse̱r yësyësë
tsoꞌia̱ dabom mañayök (30) è̱.
Jehová tö iiu̱téne:
—Au, dabom mañayök (30), eꞌpa
dalërmik kè̱ yö ie̱we̱pawa.
31 Abraham tö iki̱ chaké è̱me:
—A yeꞌ Këköl, tai̱ë yö beꞌ
dalöse̱wé̱wa̱ beꞌ chakök iꞌ es, erë
ká̱ ki̱ sꞌse̱r moki̱ë tsoꞌ dabom böyök
(20) è̱, eꞌ ta̱ eꞌpa kue̱ki̱, ¿ká̱ eꞌ
wakpa e̱wè̱wamibö?
Jehová tö iiu̱té:
—Au, ieꞌpa dabom böyök (20), eꞌ
è̱ dalërmik kè̱ yeꞌ tö ká̱ eꞌ wakpa
e̱we̱pawa.
32 Abraham tö iki̱ chaké ta̱ ichéi-
tö ia̱:
—Kè̱ beꞌ ulunuk yeꞌ ki̱. Iꞌ è̱
chakekeyö beꞌ a̱. Sꞌse̱r moki̱ë esepa
tsoꞌ döka̱ dabom eyök (10) è̱, eꞌ
ta̱ ¿we̱s bö iwè̱mi? ¿ká̱ eꞌ wakpa
e̱wè̱wamibö?
Jehová tö iiu̱té:
—Dabom eyök è̱ dalërmik kè̱ yeꞌ
tö ká̱ eꞌ wakpa e̱we̱pawa.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

33 Mik ie'pa tté o̲ne ñita̲ eta̲ Jeho-
vá mía̲ne. Abraham bite̲a̲ne ie' u a̲.

Skëköl tö Sodoma ena Gomorra wakpa e̲wé̲wa

19 1 Ká̲ tuinemitke ta̲ Skëköl
biyöchökwakpa böl e'pa
demi ká̲ kiè Sodoma ee̲. Abraham
alayök kiè Lot, e' tkër ká̲ e' kköiëu-
lewa̲ e' wékkö a̲.* Mik ie' tö Skëköl
biyöchökwakpa sué̲, eta̲ ie' e̲' kéka̲
ie'pa shke̲'u̲k. Ie' e̲' té̲wa̲ i̲ski̲ iwötsa̲
méwa̲itö íyök ki̲. 2 Ie' tö iché ie'pa a̲:
—A këkëpa, ye' kköchö̀ a' a̲ tö a'
kapö́rö ye' ska'. Ee̲ a' klö̀ skuö̀mi eta̲
bule bla'mi a' mi'mine.
Ie'pa iiu̲té:
—Au. Kë̀ be' tkinuk. Sa' kapömi
u'rki̲.
3 Erë Lot kköché tai̲ë ie'pa a̲. Bata
ekkë ta̲ ie'pa míyal ie' u a̲. Mik ie'pa
dewa̲ we̲shke̲, eta̲ ie' tö ie'pa a̲ chkè
yulé buaë. Pan kë̀ wötuule iwölöwo̲ka̲
wa ese yuéitö ie'pa a̲. Ie'pa chké.
4 Ka̲m ie'pa kapö̀lur e' yöki̲ Sodo-
ma wakpa wëpa debitu̲ tai̲ë. E'pa tö
Lot u kköiéwa̲ shkit. Ie'pa ulitane,
duladulapa dö̀ këkëpaë, e'pa ku̲lé̲mi
Lot wöa̲. 5 Ie'pa tö ichaké a̲neule:
—I̲'ñe wëpa böl debitu̲ be' u a̲ ¿wé̲
e'pa? ¡Ie'pa yö́lur íe̲ sa' a̲ u'rki̲ a̲s sa'
se̲rka̲ ie'pa ta̲ kësik wa!
6 Lot e̲' yéttsa̲ ttök ie'pa ta̲. Ukkö
wötéwa̲itö buaë itsi̲kka. 7 Ie' tö
ie'pa a̲ iché:
—A yamipa, ye' kköchö̀ a' a̲ tö
ì sulu e' kë̀ wamblar ie'pa ta̲. 8 Ye'
alà busipa tulur böl ka̲m se̲r wëpa
ta̲, e'pa yekeluryö a' a̲ a̲s a' tö
iwamblö̀ ie'pa ta̲ we̲s a' ki̲ ikiane es.
Erë kë̀ ì wamblar sulu ye' pakök-
wakpa dewa̲ ye' ska', e'pa ta̲.
9 Erë ie'pa iiu̲té:
—¡Be' e̲' skö́u̲ bánet! Be' kë̀ dör
ká̲ i' wak. Be' kë̀ a̲ ì yënuk sa' a̲. ¡E'
kue̲ki̲ be' we'ikeraë sa' tö ie'pa se̲
tsa̲ta̲!
E' ukuöki̲ ta̲ iwe'ikémi ie'pa tö
ta̲ idemirak u wékkö batsökök.
10 Eta̲ Lot pakökwakpa ulà tié̲wa̲
u'rki̲ ukkö a̲ Lot tsé̲wa̲ we̲shke̲. Eta̲
ie'pa tö ukkö wötéwa̲. 11 Pë' sulu-

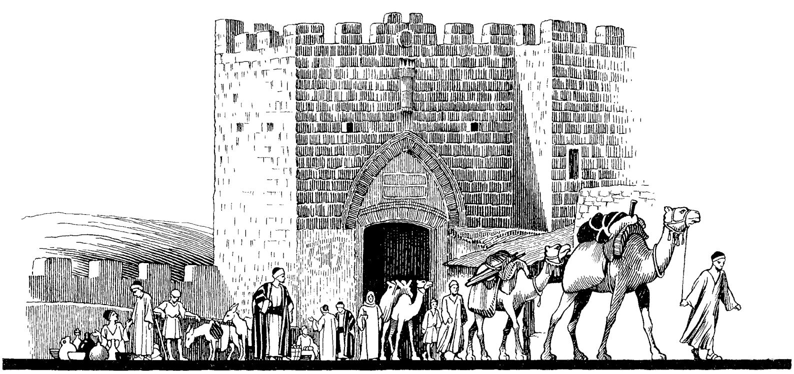

I' dör ká̲ kköiëule ese wékkö. (Génesis 19.1)

---

* **19.1** *ká̲ e' kköiëulewa̲ e' wékkö a̲:* E' ké̲wö skà ta̲ ká̲ ulitane dör kköiëule ese ké̲ wékkö tso'.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

si ko̱s wöbla sulu'wé̱lur ie'pa tö, kë̀
wawëneia̱. Duladulapa dö̀ këkëpaë
e'pa ko̱s wöbla sulurulune. E' kue̱ki̱
ie'pa shtrinewa̱ ukkö yulök. Kë̀
ie'pa wa̱ iku̱ne. 12-13 Lot pakökwak-
pa tö iché ia̱:
—Tai̱ë ká̱ i' wakpa kkatëne e'
tté demi Jehová wö ki̱. E' kue̱ki̱
sa' patkéitö ie'pa e̱u̱kwa. Ie'pa
e̱we̱kewa sa' tö yës. E' kue̱ki̱ be'
yamipa e̱kka kí̱ tso' ká̱ i' ki̱, e' ta̱
e'pa yö́lur. Be' alà duladulapa ta̱' ö
be' alà busipa ta̱' ö be' nua̱kipa ta̱',
ö be' yamipa skà tso' ká̱ i' ki̱, e' ta̱
¡iyö́lur bet tsú̱mi ka̱mië!
14 Eta̱ Lot mía̱ wëpa ttè meule
se̱nukwa̱ ila'r busipa ta̱ e'pa weblök
ta̱ iché ia̱rak:
—¡A' e̱' kö́ka̱! ¡A' yúshka! Jehová
tö ká̱ i' e̱we̱kewa.
Erë ie'pa tö ibikeitsé tö ie' kalöke
ie'pa ta̱. 15 Ká̱ ñirketke, e' ulatök
ta̱ Skëköl biyöchökwakpa tö iché
Lot a̱:
—Sa' tö ká̱ i' e̱we̱kewa. Kë̀ be'
duakwa̱, e' ta̱ ¡bet, be' e̱' kö́ka̱! ¡Be'
alaköl ena be' ala'r busipa tsú̱mi!
16 Erë ie' e̱' u̱keia̱ e̱naë. Erë
Jehová e̱r buaë ché ie' a̱, e' kue̱ki̱
Skëköl biyöchökwakpa tö iklö'wé̱wa̱
iulà a̱ yèttsa̱. E' sù̱ ñies ilaköl ena
ilà busipa yélur ie'pa tö Sodoma a̱
itsa̱tkoie. 17 Mik ie'pa tö iyéttsa̱rak
bánet eta̱ Skëköl biyöchökwakpa tö
iché ie'pa a̱:
—¡A' tu̱nú a̱s a' tsa̱tkër! ¡Kë̀ a' ká̱
i' sa̱u̱kia̱ tsi̱kkane yës! ¡E' sù̱ kë̀ a'
e̱' wöklö'u̱k ka̱kkue i' ki̱! ¡A' é̱na
e̱' tsa̱tkak, e' ta̱ a' yúshka etkëme
ka̱bata a̱!

18 Erë Lot tö iché ia̱:
—¡A këkëpa, au, a' we'ikèyö! 19 A'
tö ye' ki̱mé tai̱ë. A' tö ye' tsa̱tké
duö̀wa̱ ulà a̱, erë kë̀ ye' shkak
ka̱bata a̱. Ye' ibikeitsè tö ì sulu
datse̱ ká̱ i' e̱u̱kwa, e' tö ye' kuè̱mi
ñala̱ ki̱ eta̱ ye' duöwa̱mi. 20 Ká̱ tsi-
tsir tso' íe̱ tsi̱net, ee̱ ye' tkö̀shkarmi.
Ka̱wö mú ña shkowa̱ ee̱ e̱' tsa̱tkoie.
Moki̱ e' dör ká̱ tsir.
21 Eta̱ ie'pa eköl tö iiu̱té:
—Ye' be' ttö̀ ttsé, e' kue̱ki̱ yö
iwe̱ke we̱s be' tö ye' a̱ ikié es. Ká̱
chébö ye' a̱ e' kë̀ e̱we̱ku̱'wayö.
22 Erë be' yú etkëme ee̱. Kë̀ ye'
a̱ ì wamblënuk ka̱m be' dö̀mi e'
dalewa.
E' kue̱ki̱ ká̱ e' kiè Sóar.*
23 Mik ká̱ ñine eta̱ Lot demi
Sóar. 24 Eta̱ azufre wöñarke bö'ie
e' patkébitu̱ Jehová tö tai̱ë Sodo-
ma ena Gomorra ki̱. 25 Ká̱ e' wakpa
e̱wé̱wa bö' tö yës. Ñies dalikua ko̱s
tskirke ká̱ e' ki̱ e' ñanewa̱ se̱raa̱.
26 Erë Lot alaköl dami itöki̱. E' tö
ká̱ sué̱ itsi̱kka. Bet ie' yönane dayë
wösiie shkë'ka.
27 Bule es bla'mi ta̱ Abraham
mía̱ne wé̱ ika̱paké Jehová ta̱ ee̱.
28 Sodoma ena Gomorra kí̱ sué̱itö
ta̱ ishklé̱ batröke tai̱ë we̱s të blublu
ña'wè̱sö es. 29 Es Skëköl tö ká̱ e'
wakpa e̱wé̱wa. Erë ì ki' Abraham
tö ie' a̱, e' ska' ie' e̱r de, e' kue̱ki̱ ie'
tö Lot tsa̱tkée.

Lot alà busipa alà kéka̱ ie' ta̱

30 Sodoma ena Gomorra e̱wé̱wa
Skëköl tö, e' ukuöki̱ ta̱ Lot suane
se̱nukia̱ Sóar. E' kue̱ki̱ imía̱ se̱nuk

* **19.22** *Sóar:* Hebreoie ká̱ kiè *e' wà kiane chè ká̱ tsir.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

ka̱bata a̱ ilaˈr busipa böl ta̱. Ee̱
ieˈpa mañal se̱né ákuk a̱.
31 Ká̱ et ta̱ ilà busi kibi tö iché
itsirla a̱:
—Seˈ yḗ kënewa̱tke eta̱ kë̀ wé̱
wëpa ta̱ˈ se̱nuk seˈ ta̱ we̱s alakölpa
male̱pa wëpa ta̱ˈ es. 32 Eˈ kue̱ki̱ seˈ
yḗ ttöka̱sö bloˈ wa eta̱ seˈ se̱r ieˈ ta̱,
eta̱ es seˈ ulà a̱ alà dö̀mi.
33 Eˈ nañewe ta̱ ieˈpa tö iyḗ ttéka̱
bloˈ wa tai̱ë, eta̱ ilà busi kibi ḗk
se̱né ieˈ ta̱. Erë ieˈ tteke bloˈ tö tai̱ë,
eˈ kue̱ki̱ kë̀ ieˈ é̱na ì a̱neia̱. 34 Bule
es ta̱ ilà busi kibi tö iché itsirla a̱:
—Bö ittsö́, yeˈ se̱né seˈ yḗ ta̱. I̱ˈñe
nañewe iskà ttöka̱sö bloˈ wa. Eta̱
beˈ se̱nú ieˈ ta̱. Eta̱ es seˈ böl ulà a̱
alà dö̀mi.
35 Eˈ nañewe ta̱ ieˈpa tö iyḗ skà
ttéka̱ bloˈ wa. Eta̱ ilà busi tsirla
se̱né ieˈ ta̱. Erë ieˈ tteke bloˈ tö tai̱ë,
eˈ kue̱ki̱ kë̀ ieˈ é̱na ì a̱neia̱. 36 Es ilà
busipa böl e̱ˈ bukluwé̱ka̱ iyḗ wa.
37 Eta̱ ikibi ḗk alà ku̱ne kiè méka̱itö
Moab. I̱ˈñe ta̱ Moab aleripa datse̱ eˈ
batamik. 38 Ñies itsirla de alàë, kiè
méka̱itö Ben-amí. I̱ˈñe ta̱ amonwak
datse̱ eˈ batamik.

Abraham ena Abimélec

20 1 Abraham e̱ˈ yéttsa̱
Mamré a̱, mía̱ tkörö ká̱ kiè
Négueb ee̱. Eta̱ ieˈ e̱ˈ tsé̱a̱t se̱nuk
ká̱ kiè Guerar ee̱. Guerar a̱te̱ Cadés
ena Sur eˈ shu̱sha̱ë. 2 Ieˈ tö ká̱ eˈ
wakpa a̱ iché tö Sara dör ieˈ kutà.
Ká̱ eˈ blú kiè Abimélec, eˈ tö Sara
tsu̱k patké alakölie e̱ˈ a̱. 3 Erë nañe-
we ta̱ ieˈ kapowa̱ eˈ dalewa, Skëköl
tté ieˈ ta̱ kabsuè̱ a̱ ta̱ iché ia̱:
—Alaköl tsu̱k patkébö eˈ wëm ta̱ˈ,
eˈ kue̱ki̱ beˈ duöwa̱mi.
4 Erë ka̱m ieˈ se̱r Abraham alaköl
ta̱, eˈ kue̱ki̱ ieˈ iiu̱té:
—A këkëpa, yeˈ kë̀ ki̱ eˈ nuí ku̱ˈ
¿we̱s eˈ ttèwa̱mibö? 5 E̱ˈma Abra-
ham wák tö yeˈ a̱ iché tö alaköl
eˈ dör ieˈ kutà. Ñies ilaköl tö yeˈ
a̱ iché tö Abraham dör ieˈ akë. Eˈ
kue̱ki̱ yeˈ tö ì ko̱s wé̱ e̱r buaˈ wa. Kë̀
yeˈ wa̱ iwamblëne e̱r sulu wa.
6 Skëköl tö iskà iu̱téne kabsuè̱ a̱ ta̱
ichéitö ia̱:
—Yeˈ é̱na ia̱ne buaë tö beˈ tö iwé̱
e̱r buaˈ wa. Eˈ kue̱ki̱ kë̀ yeˈ wa̱ beˈ
kàne ieˈ kökwa̱ a̱s beˈ kë̀ tö ì sulu
wamblö̀ yeˈ ki̱. 7 Abraham dör yeˈ
tteköl, eˈ kue̱ki̱ bet beˈ yú ilaköl
mukne ia̱. Ieˈ tö yeˈ a̱ ikieraë a̱s
beˈ se̱ria̱ ttsëˈka. Erë beˈ kë̀ dëˈne
imukne, eˈ ta̱ beˈ ena beˈ yamipa
ko̱s duöralur.
8 Bule es blaˈmi ta̱ Abimélec
shke̱ne ikanè mésopa kiéitö ta̱ ì
sue̱itö kabsuè̱ a̱ eˈ ko̱s pakéitö ieˈpa
a̱. Mik eˈ ttsé ieˈpa tö eta̱ tai̱ë ieˈpa
suanéka̱ iyöki̱.
9 Eta̱ Abimélec tö Abraham kié ta̱
iché ia̱:
—¿Iṓk beˈ tö iwamblé saˈ ta̱ es?
Beˈ kue̱ki̱ Skëköl tö saˈ pau̱ñé
e̱wè̱wa, erë Skëköl tö saˈ pau̱ñé es,
eta̱ ¿ì sulu wambléyö beˈ ta̱? Íyi ese
kë̀ ka̱wö ta̱ˈ wamblënuk. 10 Beˈ tö ì
sulu wamblé yeˈ ta̱, eta̱ ¿ì dör iwà?
11 Abraham tö iiu̱té:
—Yeˈ tö ibikeitsé tö ká̱ iˈ ki̱ kë̀ yi
tö Skëköl dalöieta̱ˈ. Yeˈ suane döˈ aˈ
yeˈ ttèwa̱ yeˈ alaköl yottsa̱ yeˈ ulà
a̱. 12 Erë iyëne tö ieˈ dör yeˈ kutà. Ieˈ
yḗ dör yeˈ yḗ, erë ieˈ mì kë̀ dör yeˈ
mì. Ñies ieˈ dör yeˈ tayë. 13 Mik Skë-
köl tö yeˈ a̱ iyëˈ tö beˈ e̱ˈ yṓttsa̱ beˈ
yḗ ká̱ a̱, eta̱ yö iché yeˈ alaköl a̱: “Ká̱

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

wa'ñe wé̱ se' demi, eta̱ ichö́ tö ye'
dör be' akë.”
14 Eta̱ Abimélec tö Sara méne
iwëm Abraham a̱. Ñies iyiwak kak-
méitö Abraham a̱ obeja ena baka.
Ñies kanè mésopa kakméitö ie' a̱
wëpa ena alakölpa. 15 Eta̱ ie' iché
Abraham a̱:
—Ye' ká̱ sa̱ú̱ se̱raa̱ wé̱ wa be'
wöbatse e' ki̱ be' yú se̱nuk.
16 Eta̱ Sara a̱ ichéitö:
—Ye' tö inuköl wömule̱ kakmé be'
akë a̱ döka̱ mil ekkë. E' dör ì sulu
wambléyö be' ta̱ be' wakpa ulitane
wöa̱ e' patuo̱ie. Es be' kë̀ jaëneia̱.
17 Eta̱ Abraham tö Skëköl a̱ ikié
tö Abimélec ena ilaköl duöke,
e' bua'ú̱ne. Eta̱ Skëköl tö ie'pa
bua'wé̱ne. 18 Alakölpa ko̱s tso' Abi-
mélec u a̱, e'pa shu̱ mo'wa̱ Jehová
tö a̱s kë̀ idöia̱rak alàë Sara kue̱ki̱.
Ie'pa ko̱s shu̱ wötséene Jehová tö.

Sara alà kéka̱ Abraham a̱

21

1 Ì yë' Jehová tö Sara a̱ tö be'
alà köraka̱, e' wà tka we̱s
iyëne bak es. 2 Erë́ Sara ena iwëm
dör këkëpalatke, erë ie' duneka̱ e'
wà ku̱ne. Alà e' ku̱ne mik Skëköl tö
iké̱wö yë' ie' a̱ eta̱. 3 Sara alà ku̱ne
wëm e' kiè méka̱ Abraham tö Isaac.
4 Mik Isaac ki̱ ká̱ de pàköl, eta̱ Abra-
ham tö itóttola kkuölitla tée tsir we̱s
Skëköl tö ie' a̱ iyë' es. 5 E' ké̱wö ska'
ta̱ Abraham ki̱ duas tso' cien eyök
(100). 6 Eta̱ Sara tö ibikeitsé: “Skë-
köl tö ye' ja̱ñawé̱ka̱. Mik sulitane
wa̱ ijche̱newa̱ tö ye' de alàë eta̱ tai̱ë
ie'pa ja̱ñumi ye' ta̱. 7 Ka̱m ye' alà
kö̀ka̱ eta̱ kë̀ yi a̱ iyënuk tö ye' dö̀mi
alàë. Erë i' ta̱ ye' alà kéka̱ Abraham
a̱, ie' kënewa̱tke eta̱.”

Agar ena Ismael u̱yéttsa̱ bánet

8 Eta̱ Abraham alà Isaac de bërie
ta̱ itsu'batsée e' ké̱wö tkö'wé̱ Abra-
ham tö tai̱ë. 9 Eta̱ Sara tö isué̱ tö
Abraham alà ku̱ne egiptowak kiè
Agar e' ta̱ kiè Ismael, e' tö Isaac
wayueke suluë. 10 E' kue̱ki̱ Sara mía̱
ichök Abraham a̱: “Ì ko̱s tso' be'
wa̱ mè se' alà Isaac a̱, e' kë̀ ka̱wö
ta̱' blatè se' kanè méso e' alà a̱. E'
kue̱ki̱ iyuö́shkar alàë.”
11 Ismael dör Abraham alà ñies e'
kue̱ki̱ ì ché Sara tö e' tö ie' e̱riawé̱
tai̱ë. 12 Erë Skëköl tö iché ia̱: “Be'
aleripa chökle e'pa döraë Isaac wa.
E' kue̱ki̱ kë̀ be' tkinuk be' alà kibi
ḗk ki̱ ena imì ki̱. Ì ko̱s ché Sara tö
e' ú̱. 13 Be' alà ku̱ne a' kanè méso ta̱,
ñies e' aleripa alöwe̱raëyö tai̱ë, ie'
dör be' alà e' kue̱ki̱.”
14 Eta̱ bule es bla'mi ta̱ Abraham
tö Agar a̱ chkè mé. Ñies di' méitö
ia̱ iyiwak kkuölit yöule di' tso̱ie
ese a̱. E' tié̱ka̱ ie' tö se̱raa̱ itsi̱ ki̱ ta̱
iyuéshkar ilà Ismael e' ta̱. Agar
mía̱ shkémi ëanas wé̱ kë̀ yi se̱rku̱'
ese ska' ká̱ kiè Beerseba e' ëka̱.
15 Mik idi' e̱newa, eta̱ ilà tkése̱ritö
kal diki̱a̱. 16 Ie' kë̀ ki̱ ilà kiane suè̱
duökwa̱, e' kue̱ki̱ imía̱ e̱' tkése̱r
kukuie. Mik ie' e̱' tkése̱r i̱ski̱ eta̱ ilà
ié̱mi.
17 Ilà i̱u̱ke e' ttsé Skëköl tö ta̱ bet
Jehová biyöchökwak bua'ie e' tö
Agar a̱ ichaké ká̱ jaì a̱: “¿A Agar
we̱s be' de? Kë̀ be' suanuk. Be' alà
tkër i̱u̱k e' ttsé Skëköl tö. 18 Be' yú
be' alà yulök. Ikö́ka̱ ulà a̱ kë̀ arwa.
Ye' tö ie' aleripa alöwe̱raë tai̱ë.”
19 Eta̱ Skëköl tö Agar a̱ di' tum
kkaché et. Ie' mía̱ di' e' tsu̱k,

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

iyiwak kkuölit a̱ eˈ méitö Ismael a̱
yè. 20 Skëköl tö Ismael kköˈné buaë.
Ieˈ talane se̱né ká̱ wé̱ ki̱ kè̱ yi ku̱ˈ
kiè Parán ee̱. Ieˈ de sulëname buaë.
21 Ieˈ kibine ta̱ imì tö iulabatséwa̱
alaköl dör egiptowak ese ta̱.

Abraham ena Abimélec tö ka̱wö mé ñì a̱

22 Eˈ ké̱wö skaˈ ta̱ bluˈ kiè Abi-
mélec mía̱ ttök Abraham ta̱. Ieˈ
ñippökwakpa wökir, kiè Ficol, eˈ
mí ieˈ wapie. Eta̱ Abimélec tö iché
Abraham a̱:
—Saˈ wa̱ ijche̱r tö Skëköl beˈ
ki̱meke tai̱ë ì ko̱s we̱kebö eˈ wa.
23 Eˈ kue̱ki̱ beˈ ttè mú yeˈ a̱ íe̱
Skëköl wö wa tö beˈ kè̱ tö ì sulu
wamblepa yeˈ ki̱ ñies yeˈ alaˈr ki̱
ena yeˈ aleripa ko̱s eˈpa ki̱. Beˈ ttè
mú yeˈ a̱ tö beˈ e̱r buaˈ chöraë yeˈ a̱
we̱s yeˈ e̱r buaë ché beˈ a̱ es. Ñies
beˈ ttè mú yeˈ a̱ tö beˈ e̱r buaë chö-
raë ká̱ iˈ wé̱ beˈ se̱rke eˈ wakpa a̱.
24 Abraham tö iiu̱té:
—Tö̱́. Es yeˈ ttè mé beˈ a̱.
25 Erë Abimélec wakpa tö diˈ tum
biule yëˈttsa̱ et Abraham wakpa ulà
a̱. Eˈ chaké Abraham tö ieˈ a̱. 26 Ieˈ
tö iiu̱té:
—E̱rpa beˈ yeˈ tkiwé̱wa̱ ttè eˈ wa.
Kè̱ bö ichö̱́pa yeˈ a̱, e̱ˈma kè̱ yeˈ wa̱
ijche̱r. Brör ¿yi tö eˈ wamblé beˈ ki̱?
27 Abraham tö baka ena obeja
kakmé Abimélec a̱ eta̱ ieˈpa böl ka̱wö
mé ñì a̱. 28 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Abraham tö
iobeja alakipa pupula eˈ dapaˈwé̱ döka̱
kuktö ek tsi̱ní. 29 Mik eˈ sué̱ Abimélec
tö eta̱ ieˈ tö Abraham a̱ ichaké:
—¿Ì̱ kue̱ki̱ beˈ iyiwak kuktö
dapaˈwé̱ ek tsi̱ní?
30 Abraham tö iiu̱té:
—Iyiwak kuktö, eˈ meke yeˈ tö beˈ
a̱ iwà kkachoie tö moki̱ yeˈ tö diˈ
tum eˈ biˈ.
31 Ieˈpa böl ka̱wö mé ñì a̱ ee̱ eˈ
kue̱ki̱ ká̱ eˈ kinewa̱ Beerseba.*
32 Ieˈpa ka̱wö mé ñì a̱, eˈ ukuöki̱
ta̱ Abimélec ena Ficol eˈpa bite̱yal
filisteowak ká̱ a̱. 33 Eta̱ Abraham tö
kal kuá kiè tamarisco ese kuatké
elka Beerseba. Ee̱ ieˈ tö Jehová dör
Skëköl yöbië eˈ dalöié. 34 Ee̱ ieˈ se̱né
ká̱ tai̱ë filisteowak ká̱ a̱.

Skëköl tö Abraham maˈwé̱ ilà wa

22 1 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Skëköl tö
Abraham maˈwé̱ tö moki̱ ieˈ
tö idalöieta̱ˈ. Ieˈ chakéitö:
—A Abraham.
Abraham tö iiu̱té:
—¿Ì̱?
2 Eta̱ Skëköl tö iché ia̱:
—Beˈ alà eköl è̱ kiè Isaac eˈ dalër
beˈ é̱na tai̱ë, eˈ tsú̱mi Moria. Mik
beˈ demi ee̱, eta̱ yeˈ tö beˈ a̱ ka̱bata
kkacheke, eˈ ki̱ beˈ alà ttö̱́wa̱ ta̱
iña̱ˈú̱wa yeˈ a̱ yeˈ dalöioie.
3 Bule es blaˈmi ta̱ Abraham e̱ˈ
kéka̱ ta̱ burro payuéitö. Böˈ jchéitö
tsè̱mi. Eta̱ ieˈ mía̱ wé̱ Skëköl tö ieˈ
a̱ iyëˈ ee̱ ilà ena ikanè mésopa böl
eˈpa ta̱. 4 Eˈ böiki es ta̱ Abraham tö
ká̱ yëne ieˈ a̱ eˈ kí̱ sué̱ ka̱mië. 5 Eta̱
ieˈ tö iché ikanè mésopa a̱:
—Í̱e̱ aˈ e̱ˈ tsú̱at burro iˈ ta̱. Yeˈ ena
yeˈ alà, saˈ micho ka̱bata jaì a̱ Skë-
köl dalöiök, eˈ wa saˈ döne.

* 21.31 *Beerseba:* Hebreoie ká̱ kiè eˈ wà kiane chè *ttè mène ñì a̱ eˈ diˈ tum biule* ö *Obeja kuktö eˈ diˈ tum biule.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

6 Eta̱ Abraham wa̱ bö' mí e'
ppéka̱itö Isaac kuli' ki̱. Tabela ena
bö'ka bö' batsoie e' mí Abraham
wa̱. Eta̱ imíyal ñita̱. 7 Eta̱ Isaac tö
iché iyḗ a̱:
—A, yḗwö.
Abraham tö iiu̱té:
—A alà, ¿ì kiane be' ki̱?
Isaac tö iché ia̱:
—A Yḗwö, bö' tso' se' wa̱, ñies
bö'ka, erë ¿wé̱ obeja pupula ttekewa̱ Skëköl a̱ e'?
8 Iyḗ tö iiu̱té:
—A alà, Skëköl wák tö e' meraë
se' a̱.
Ie'pa mir ñita̱. 9 Mik ie'pa demi
wé̱ Skëköl tö iyë' Abraham a̱ ee̱, eta̱
Abraham tö ák kataté et ka̱'ie. E'
ukuöki̱ ta̱ ibö' dapa'wé̱ka̱ ka̱' e' ki̱ ta̱
ilà klö'wé̱wa̱itö payuéwa̱ méka̱itö
bö' bata ki̱. 10-11 Ie' tabela klö'wé̱wa̱
ilà ttowa̱ ña'wè̱ Jehová a̱. E' wösha̱
ta̱ Jehová biyöchökwak bua'ie e' tö
Abraham chaké siwa̱' ki̱:
—¡A Abraham, a Abraham!
Ie' tö iiu̱té bet:
—¿Ì?
12 Jehová biyöchökwak bua'ie e'
tö iché ia̱:
—¡Be' alà kḕ shka̱'wa̱r, kḕ ittarwa̱! Be' wák alà eköl ḕme e' kḕ
kkëo̱ne be' wa̱ ye' yöki̱. E' wa
ye' wa̱ ijche̱r tö moki̱ be' tö ye'
dalöieta̱' tai̱ë.
13 E' wösha̱ Abraham tö isué̱ tö
obeja wë'ñe e' mali̱tsé̱wa̱ idula' a̱
kal tsitsir chale a̱. Ie' tö iyiwak e'
klö'wé̱wa̱ jché ña'wé̱wa ilà skéie
Jehová dalöioie. 14 Ie' tö ká̱ e' kiè
méka̱ i' es: "Ì kiane se' ki̱ e' mera
Jehová tö." E' kue̱ki̱ i̱'ñe ta̱ se' tö
ichekeia̱: "Ì kiane se' ki̱, e' merdaë
se' a̱ Jehová ké̱bata a̱."
15-16 Jehová biyöchökwak bua'ie
e' tö Abraham skà kié ká̱ jaì a̱ ta̱
ichéitö ia̱:
—Jehová tö iché: 'Buaë be' tö ye'
dalöieke, be' alà eköl ḕ, e' méttsa̱bö
ye' a̱. 17 E' kue̱ki̱ ye' e̱r buaë chöraë be'
a̱ tai̱ë. Be' aleripa alöwe̱raëyö tai̱ë we̱s
bëkwö tso' tai̱ë ká̱ jaì a̱ es, we̱s ttsa̱'wö
tso' tai̱ë dayë kkömik es. Ñies ie'pa e̱'

I' dör obeja wë'ñe mali̱tsè̱wa̱ idula' a̱. (Génesis 22.13)

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

alöraka̱ ibolökpa ki̱ ke̱kraë. 18 Be' tö ye'
ttö̀ dalöié, e' kue̱ki̱ be' aleripa batamik
ye' e̱r buaë chöraë ká̱ ulitane wakpa a̱.'
19 Eta̱ Abraham bite̱a̱ne wé̱ ikanè
mésopa a̱té̱a̱t ee̱ ta̱ imíyal se̱raa̱ ñita̱
dömine Beerseba wé̱ ie' se̱rke ee̱.

Nahor ala'r

20-23 E' ukuöki̱ ta̱ biyö̀ debitu̱ Abra-
ham ki̱ tö ie' ël kiè Nahor, e' alaköl kiè
Milcá, e' ala'r de pàköl (8). E' alà ko'k
kiè Uz. Imale̱pa kiè dör Buz, Quemuel,
e' dör Aram yë́, Quésed, Hazó, Pildás,
Idlaf ena Betuel e' dör Rebeca yë́.
24 Nahor alaköl skà tso' kiè Reumá,
e' ta̱ ie' ala'r kéka̱ tkël. E'pa kiè dör
Teba, Gáham, Tahas, ena Maacá.

Sara blënewa̱

23 1 Mik Sara ki̱ duas tso' cien eyök
kí̱ dabom böyök kí̱ kul (127),
2 eta̱ ie' blënewa̱ ká̱ kiè Quiriat-arbá a̱te̱
Canaán ee̱. Ñies ká̱ e' kiè Hebrón. Abra-
ham schöne e' i̱eitséitö sia̱rë. 3 Ie' tkër
idëu̱tö nu o̱'mik e' e̱' kéka̱ ta̱ imía̱ ttök
hititawakpa ta̱, ta̱ ichéitö ie'pa a̱:
4 —Erë́ ye' dör ká̱ kua̱'ki̱ wak
se̱rke a' shu̱a̱ e' ë̀, erë ká̱ wataú̱ ña
pöie ye' dëu̱tö blowa̱.
5 Ie'pa tö iiu̱té:
6 —A këkëpa, be' we'ikè sa' tö, sa'
ttö̀ ttsö́. Sa' a̱ ta̱ be' dör këkëpa ta̱ië
e' se̱rke sa' shu̱a̱. E' kue̱ki̱ be' dëu̱tö
nu blö́ sa' pö bua'ie ese a̱. Sa' ulitane
kë̀ tö ichepa be' a̱ tö kë̀ iblar sa' pö a̱.
7 Ie' e̱' duéka̱ ie'pa wörki̱ ta̱ ie'
e̱' tkéwa̱ kuchë ki̱ ie'pa dalöiök 8 ta̱
ichéitö ie'pa a̱:
—Moki̱ a' ki̱ ikiane tö ye' dëu̱tö
nu blèwa̱yö í̱e̱ a' ká̱ a̱, e' ta̱ wëm kiè
Efrón dör Sóhar alà, e' a̱ ichö́ 9 tö
ákuk tso' ie' ká̱ kkö̀ a̱ kiè Macpelá
e' wataú̱ttsa̱ ye' a̱ ye' yamipa pöie.
Ye' tö ipatuè̱mi ie' a̱ ko̱s ituè̱ ekkë.
Es ákuk e' a̱te̱ ye' ulà a̱ a' shu̱a̱.
10 Eta̱ Efrón dör hititawak e' tkër-
ñak ie'pa shu̱a̱, e' tö Abraham iu̱té
darërë a̱s iyamipa ena ko̱s daparke
ká̱ e' wékkö a̱ e'pa tö ittö̀ ttsö̀. Ie'
tö iché Abraham a̱:
11 —A këkëpa, kë̀ ye' tö ákuk
watue̱pa be' a̱. Ká̱ e' ñies ákuk tso'
ia̱, e' kakmekeyö be' a̱ ë́. Ye' yamipa
ko̱s tso' í̱e̱ e'pa tö ye' ttö̀ ttsé tö ká̱ e'
kakméyö be' a̱. Be' dëu̱tö nu blö́ ee̱.
12 Erë Abraham e̱' tkéwa̱ne kuchë
ki̱ ká̱ e' wakpa wörki̱ 13 ta̱ ichéitö ie'
a̱ sulitane wörki̱:
—Ye' ttö̀ ttsö́. Be' pablèyö tö ká̱
e' ské klö'ú̱ ye' ulà a̱. E' ukuöki̱ ye'
dëu̱tö nu blekewa̱yö.
14 Ie' tö iiu̱té:
15 —A këkëpa, ye' ttö̀ ttsö́. Ká̱ e'
ské dör inuköl wömule̱ döka̱ cien
tkëyök (400), erë inuköl ekkë ë̀, kë̀
e' ki̱ se' tkinuk. Be' dëu̱tö nu blö́ ee̱.
16 Eta̱ ko̱s ie' tö ká̱ ské ché imale̱pa
wörki̱ e' mène buaë Abraham a̱,
ekkë patué̱ttsa̱itö.* 17-18 Es Efrón ká̱
tso' Macpelá a̱te̱ Mamré diwö tskir-
ke e' ëka̱ e' de Abraham ulà a̱ iákuk
ta̱ ena kal tso' ko̱s iki̱ e' ta̱. Hitita-
wak ena sulitane dami ká̱ e' wékkö a̱
e'pa ko̱s dör ká̱ to̱ne e' ttekölpa.
19 E' ukuöki̱ ta̱, Abraham tö
idëu̱tö nu bléwa̱ ákuk tué̱itö

---

* **23.16** Es ie'pa wöblar íyi watau̱k ñì a̱. Erë́ Efrón tö iché tö ká̱ e' kakméitö Abraham a̱ erë e' kë̀ yëne. Ñies e' a̱ne Abraham é̱na, e' kue̱ki̱ ie' tö Efrón patué̱ bë̀rë ko̱s Efrón ie' a̱ iché ekkë.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Macpelá ee̱. Ká̱ eˈ a̱te̱ Mamré a̱te̱
Canaán eˈ o̱ˈmik tsi̱net (Mamré kiè
ñies Hebrón). 20 Ká̱ eˈ watué̱ttsa̱ ieˈ
a̱ hititawak tö. Es ká̱ eˈ ena ákuk eˈ
de Abraham ulà a̱ iyamipa pöie.

Abraham tö alaköl yulök patké Isaac a̱

24 1 Abraham dewa̱
këkëpalaie. Ieˈ a̱ Jehová e̱r
buaë ché íyi ulitane wa. 2 Ká̱ et ta̱
ieˈ tö ikanè méso kibi kié. Eˈ dör ieˈ
íyi ko̱s eˈ kue̱blu. Ieˈ tö iché ia̱:
—Beˈ ulà múwa̱ yeˈ tuˈ diki̱a̱ iwà
kkachoie tö moki̱ ì kiekeyö beˈ a̱ eˈ
wawe̱raëbö. 3 Jehová dör ká̱ jaì ena
ká̱ iˈ eˈ Këköl eˈ wörki̱ beˈ ttè mú yeˈ
a̱ moki̱ë tö yeˈ alà kè̀ kar se̱nukwa̱
Canaán íe̱ seˈ se̱rke eˈ alékölpa ta̱.
4 Beˈ yú ká̱ wé̱ yeˈ manét ee̱, eta̱ ee̱
alaköl yulő̱ eköl yeˈ yamipa shu̱a̱
se̱nukwa̱ yeˈ alà ta̱.
5 Ieˈ tö iiu̱té:
—Döˈ alaköl kè̀ bitu̱ yeˈ ta̱, eˈ ta̱
¿we̱s yeˈ iwè̱mi? ¿Buaë idir beˈ a̱ tö
beˈ alà miˈ yeˈ wa̱ dò̀ wé̱ beˈ manét
ee̱?
6 Ieˈ iiu̱té:
—¡Au, kè̀ yeˈ alà tsa̱rmi ee̱!
7 Jehová dör ká̱ jaì Këköl, eˈ tö yeˈ
yëˈttsa̱ yeˈ yé̋ u a̱ ena yeˈ yamipa
ká̱ a̱. Ieˈ tö ittè meˈ yeˈ a̱ tö ká̱
iˈ meraëitö yeˈ aleripa a̱. Ieˈ tö
ibiyöchökwak patkeraë beˈ ki̱muk
alaköl tsu̱kbitu̱ yeˈ yàkie. 8 Alaköl kè̀
shkak beˈ ta̱, eˈ ta̱ kè̀ beˈ tkinuk. Kè̀
beˈ kàne iskà yulök. Erë kè̀ yeˈ alà
tsa̱rmi ee̱.
9 Eta̱ ikanè méso ulà méwa̱ ieˈ tuˈ
diki̱a̱ ta̱ ittè mé ia̱ tö iwe̱raë we̱s
iu̱k patkéitö es. 10 Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈ
tö iwökir íyi ko̱s buaˈbua, ese shté
tsè̱mi kakmè. Ekkë ko̱s payuéitö
iyiwak kiè kameio eˈ ki̱ döka̱ dabop.
Eta̱ ieˈ mía̱ iyiwak wëttsë tkörö
Nahor a̱te̱ Mesopotamia ee̱. 11 Mik
ieˈ demi tsi̱net Nahor, eta̱ ká̱ tuir-
ketke. Diwö ekkë ta̱ ká̱ eˈ alékölpa
miˈke diˈ tsu̱k. Eˈ wösha̱ ta̱ ieˈ de
diˈ tum biule eˈ kkömik ta̱ ikameio
kéitö e̱ˈ tulökse̱r e̱nuk ee̱. 12 Eta̱
ieˈ tö iché Skëköl a̱: “A Jehová, beˈ
dör yeˈ wökir Abraham eˈ Këköl.
Yeˈ ki̱mú i̱ˈñe ñies e̱r buaë chő̱ yeˈ
wökir a̱. 13 Í̱e̱ diˈ tum biule o̱ˈmik
yeˈ e̱ˈ tsu̱kea̱t bërbër è̱̀ ká̱ iˈ busipa
tsoˈ diˈ tsu̱k eˈ dalewa. 14 Ka̱wö mú
ña tö wé̱ne é̱̋k a̱ yeˈ iché: ‘Beˈ kaköˈ
ő̱wa yeˈ a̱ diˈ kakmú yè’, a̱s eˈ tö
yeˈ iu̱tò̱: ‘Beˈ diˈ yő̱ ñies beˈ kameio
a̱ ikakmekeyö.’ Es yeˈ é̱na ia̱ne tö
eˈ é̱̋k shu̱shté beˈ tö Isaac a̱ alakö-
lie. Es yeˈ wa̱ ijche̱rmi tö beˈ e̱r buaˈ
ché yeˈ wökir a̱.”
15 Eta̱ ka̱m ì chekeitö eˈ o̱r, eta̱ ieˈ
isué̱ alaköl datse̱ eköl kaköˈ bune
kuliˈ ki̱ diˈ tso̱ie. Eˈ dör Rebe-
ca, ieˈ dör wëm kiè Betuel eˈ alà
busi. Betuel mì dör Milcá ena iyé̋
dör Nahor. Nahor dör Abraham
ël. 16 Rebeca dör busi buaala ka̱m
ise̱r wëm ta̱. Ieˈ mía̱ döttsa̱ diˈ tum
biule eˈ a̱ ikaköˈ wà iök. 17 Mik
imítke eta̱ Abraham kanè méso
tu̱nemi itöki̱ ta̱ iché ia̱:
—Beˈ weˈikèyö, diˈ dami beˈ wa̱ eˈ
kakmú ña yè.
18 Ieˈ tö iiu̱té,
—A këkëpa, beˈ diˈ yő̱.
Eˈ bet ieˈ kaköˈ éwa klöˈwé̱wa̱ ulà
a̱ ta̱ diˈ méitö ia̱ yè. 19 Mik ieˈ diˈyé
o̱ne ta̱ Rebeca tö iché ia̱:
—Yeˈ mí diˈ tsu̱k ñies mè beˈ
kameio a̱.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

I' dör di' tum biule ese. (Génesis 24.11)

[20]Bet ikakö' wà ka'wé̱itö wé̱
iyiwak di'yöke e' a̱ ta̱ imí di' kí̱ tsu̱k
iyiwak a̱. Es iwé̱itö kameio ulitane
a̱. [21]E' dalewa Abraham kanè méso
tso' isa̱u̱k bḕrë, wà dör tö ie' ki̱ ikia-
ne jche̱nowa̱ yësyësë tö Jehová tö
ie' ki̱mé ì dalërmik ie' shkṑ e' wa
a̱s idöttsa̱ buaë ö au. [22]Mik kameio
di'yé o̱ne, eta̱ ie' tö ula'tsio sù̱ e̱s dör
gramo teröl ese tkéwa̱ busi yik a̱.
Ñies ulaio méitö böt, e' e̱s dör cien
gramos tsa̱ta̱. [23]Eta̱ ie' tö iché ia̱:
—Be' we'ikèyö, ichṓ ña ¿Yi alà
busi be' dör? ¿Ye' chṑmi i̱'ñe nañe-
we be' yḗ u a̱ kapökrö ye' kanè
mésopa ta̱?

[24]Ie' iiu̱té:
—Ye' dör Betuel alà busi, e' dör
Milcá ena Nahor alà wëm. [25]Sa' u
a̱ a' chṑmi. Ñies a' kameio a̱ chkè
tso'.
[26]Eta̱ Abraham kanè méso e̱'
tkéwa̱ kuchë ki̱ Jehová dalöiök
[27]ta̱ ichéitö: "Jehová dör ye' wökir
Abraham e' Këköl. E' ki̱kökka̱ ye'
tso'. Ke̱kraë ie' tö ye' wökir Abra-
ham ki̱meke buaë. Ke̱kraë ie' e̱r
buaë chöke ye' wökir a̱. Ie' wa̱ ye'
debitu̱ buaë ñala̱ ki̱ dṑ í̱e̱ ye' wökir
yamipa u a̱. E' kue̱ki̱ iki̱kèka̱yö."
[28]Rebeca tu̱nemi shka̱la̱la̱ë imì
u a̱ ì ko̱s tka ie' ta̱ e' pakök. [29-30]Ie'

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

akë kiè Labán, eꞌ tö ulaꞌtsio sué̱
ena ulaio sué̱ ikutà ulà a̱. Ñies ì
ché Abraham kanè méso tö eꞌ tté
ttséitö. Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ bite̱a̱ iñale̱tsu̱k
diꞌ tum biule a̱. Ieꞌ de Abraham
kanè méso skaꞌ eꞌ tsoꞌia̱ ikameio ta̱
diꞌ tum biule skaꞌ. 31 Eta̱ Labán tö
iché ia̱:

—Jehová tsoꞌ beꞌ ta̱ buaë.
¡Mishka yeꞌ skaꞌ! ¿We̱s beꞌ e̱ꞌ
tsu̱kea̱t uꞌrki̱? Yeꞌ u kanewé̱tke beꞌ a̱
ñies kameio a̱.

32 Es Abraham kanè méso bite̱a̱
ieꞌ ta̱. Ee̱ ieꞌ tö dalì tsoꞌ kameio
ki̱ eꞌ éwa ta̱ itiéitö. Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌ
wa̱ diꞌ debitu̱ Abraham kanè méso a̱
ena iwapiepa a̱ klö̀ skuoie.

33 Mik ieꞌpa tö itié, eta̱ Abraham
kanè méso tö iché:

—Kë̀ yeꞌ chkö̀pa ka̱m yeꞌ tö iö́k
yeꞌ debitu̱ eꞌ wà pakö̀ aꞌ a̱ eta̱.

Labán tö iiu̱té:

—E̱ꞌma ichö́. ¿Ì dör iwà?

34 Ieꞌ tö iché:

—Yeꞌ dör Abraham kanè méso.
35 Jehová tö iki̱mé tai̱ë. Ieꞌ tö
ibluꞌwé̱ tai̱ë. Obeja, baka, orochka,
inukölchka, kanè mésopa wëpa
ena alakölpa, kameio ena burro,
eꞌ ko̱s méitö ia̱ tai̱ë. 36 Ñies ilaköl
Sara eꞌ tö alà mé ia̱ eköl wák wëm
ikënewa̱tke eta̱. Ì ko̱s tsoꞌ yeꞌ wökir
wa̱ eꞌ méitö ilà a̱. 37 Ieꞌ tö yeꞌ ké ttè
muk ieꞌ a̱. Yeꞌ a̱ ichéitö: ‘Yeꞌ alà kë̀
kar se̱nukwa̱ Canaán wé̱ yeꞌ se̱rke
eꞌ alékölpa ta̱. 38 Beꞌ yú wé̱ yeꞌ yë́pa
tsoꞌ ee̱ ta̱ alaköl yulö́ eköl yeꞌ yàkie
yeꞌ ditséwö shu̱a̱.’ 39 Yeꞌ tö iiu̱té: ‘A
yeꞌ wökir Abraham, ¿döꞌ alaköl
kë̀ bitu̱ yeꞌ ta̱?’ 40 Ieꞌ tö yeꞌ iu̱té:
‘Ke̱kraë yeꞌ se̱rke buaë Jehová wöa̱,
eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ tö ibiyöchökwak patke-
raë beꞌ ta̱ a̱s beꞌ ka̱wö tkö̀ buaë ñala̱
ki̱, ñies a̱s alaköl kü̱bö yeꞌ yàkie yeꞌ
yamipa yeꞌ yë́ wa eꞌpa shu̱a̱. 41 Erë
yeꞌ yamipa kë̀ é̱na ilà busi patkak
beꞌ ta̱, eꞌ ta̱ kë̀ beꞌ tkinuk. Kë̀ ì tté
ta̱ꞌia̱ beꞌ ki̱.’

42-44 “Eꞌ kue̱ki̱ yeꞌ debitu̱ i̱ꞌñe diꞌ
tum biule skaꞌ. Ee̱ yeꞌ tö ikié Jeho-
vá dör yeꞌ wökir Abraham eꞌ Këköl
eꞌ a̱: ‘tö moki̱ beꞌ yeꞌ ki̱meke alaköl
yulök yeꞌ wökir Abraham yàkie,
eꞌ ta̱ a̱s eꞌ bitu̱ yeꞌ skaꞌ íe̱ diꞌ tum
biule skaꞌ. Mik yeꞌ tö ieꞌ a̱ diꞌ kak
kié, eta̱ a̱s imùitö yeꞌ a̱ ena ichö̀itö:
Ñies yeꞌ tö beꞌ kameio a̱ ikakmeke.
Es yeꞌ isuè̱mi tö alaköl eꞌ shu̱shté
beꞌ tö yeꞌ wökir yàkie.’ 45 Mik eꞌ
chekeyö eꞌ e̱rketke, eta̱ yeꞌ isué̱ tö
Rebeca datse̱ ikaköꞌ bune ikuliꞌ ki̱.
46 Mik ieꞌ diꞌ yinetke eta̱ yeꞌ tö ieꞌ
a̱ iché: ‘Beꞌ weꞌikèyö, diꞌ dami beꞌ
wa̱ eꞌ kakmú ña yè.’ Eꞌ bet ikaköꞌ
éwaitö ta̱ ichéitö: ‘Beꞌ diꞌ yö́. Ñies
imekeyö beꞌ kameio a̱.’ Ieꞌ yeꞌ a̱ diꞌ
mé ñies yeꞌ kameio a̱. 47 Eꞌ ukuöki̱
ta̱ yeꞌ tö ieꞌ a̱ ichaké: ‘¿Yi alà busi
beꞌ dör?’ Ieꞌ iiu̱té: ‘Yeꞌ dör Betuel
alà busi eꞌ dör Nahor ena Milcá
alà.’ Eta̱ ulaꞌtsio sü̱ eꞌ tkéwa̱yö iyik
a̱ ena ulaio tkéwa̱yö böt iulà a̱. 48 Eꞌ
ukuöki̱ ta̱ yeꞌ e̱ꞌ tkéwa̱ kuchë ki̱ ta̱
Jehová dalöiéyö. Ieꞌ dör yeꞌ wökir
Abraham eꞌ Këköl eꞌ ki̱kéka̱yö. Ieꞌ
wa̱ yeꞌ debitu̱ buaë yësyësë busi
shu̱kititö yeꞌ wökir yamipa shu̱a̱ ilà
a̱ eꞌ skaꞌ. 49 Es ¿aꞌ e̱r buaë chöke
yeꞌ wökir a̱? ¿Aꞌ e̱ꞌ chöke iki̱muk
e̱r buaꞌ wa? Ichö́ ña iꞌ ta̱ yësyësë
i̱ma aꞌ tö ichè, es yeꞌ é̱na ia̱rmi tö ì
wè̱miyö.”

50 Eta̱ Labán ena Betuel eꞌpa tö
iiu̱té:

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

—E̱'ma i' ko̱s debitu̱ Jehová ttö̀
wa. E' ku̱e̱ki̱ kë̀ we̱s sa' a̱ ì o̱nuk.
Kë̀ sa' a̱ ì yënuk yës. 51 I' Rebeca.
Itsú̱mi be' wökir a̱ se̱nukwa̱ ilà ta̱
we̱s Jehová ki̱ ikiane es.
52 Mik Abraham kanè méso tö
ttè e' ttsé, eta̱ ie' e̱' tkéwa̱ kuchë
ki̱ iwötsa̱ méwa̱ íyök ki̱ Jehová
dalöiök. 53 E' ukuöki̱ ta̱ ie' tö íyi
yöule orochka wa ena inukölchka
wa ñies datsi' bua'bua e' ta̱i̱ë yélur
méitö Rebeca a̱. Ñies ie' tö ikakmé
Rebeca akë a̱ ena imì a̱. 54 E' ukuö-
ki̱ ta̱ ie' ena iwapiepa chké di'yé
ta̱ ikapere e̱e̱. Bule es ta̱ iti̱'nerak ta̱
Abraham kanè méso tö iché:
—Ye' mía̱ne ye' wökir ska'.
55 Erë Rebeca akë ena imì e'pa tö
iché ia̱:
—Rebeca kë̀ tsa̱rmi bet. Ka̱wö mú
ie' a̱ a̱s ie' e̱' tsù̱a̱t sa' ta̱ ká̱ dabop,
e' wa wë' be' wa̱ imi'mi.
56 Erë ie' tö iché ie'pa a̱:
—Kë̀ ye' wöklö'u̱kia̱ a' tö. Jehová
tö ye' ki̱mé a̱s ì ko̱s döttsa̱ buaë ye'
a̱. E' ku̱e̱ki̱ ye' ö́mi ye' wökir u a̱.
57 Ie'pa tö iiu̱té:
—Sa' mí Rebeca kiök chakè ¿i̱ma
ichèmiitö?
58 Eta̱ Rebeca kiérakitö ta̱ ichaké-
rakitö ia̱:
—A Rebeca ¿be' shkak wëm i' ta̱?
Ie' tö iiu̱té:
—Tö́.
59 Es ie'pa tö Rebeca ena alaköl tso'
ie' kkö'nuk ke̱kraë e'pa a̱ ka̱wö mé a̱s
imi'rak. Ñies Abraham kanè méso ena
iwapiepa ko̱s e'pa a̱ ka̱wö mérakitö
a̱s imi'rak. 60 Ie'pa mitke ta̱ Rebeca
yamipa e̱r buaë ché ie' a̱ ttè i' wa:

"A sa' yami,
A̱s be' alör ta̱i̱ë shu̱te̱ë.
A̱s be' aleripa e̱' alö̀ka̱
ibolökpa ko̱s ki̱."

61 Eta̱ Rebeca ena ikanè mésopa
e̱' tuléka̱ ie'pa kameio ki̱ ta̱ imíyal
Abraham kanè méso itöki̱.
62 E' ké̱wö ska' ta̱ Isaac se̱rke
Négueb wé̱ di' tum biule tso' kiè
"Skëköl tso' e' tö ye' su̱e̱ke" e̱e̱,
e' dene iyë́ ska'. 63 Tsá̱li̱ ta̱ Isaac
e̱' yéttsa̱ shkök ka̱bikeitsörami.
E' wösha̱ ta̱ ie' isué̱ tö kameio
datse̱ tseë. 64 E' wösha̱ Rebeca tö
ie' sué̱ ñies ta̱ ie' e̱' éwa kameio ki̱.
65 Rebeca tö ichaké Abraham kanè
méso a̱:
—¿Wëm doa̱ wì̱ se' kke̱, e' dör yi?
Ie' iiu̱té:
—E' dör ye' wökir Isaac.
Eta̱ Rebeca wö pabakéwa̱
datsi'tak wa.
66 Abraham kanè méso tö ì ko̱s
tka ie' ta̱ e' paké Isaac a̱. 67 E' ukuöki̱
ta̱ Rebeca mítse̱r Isaac wa̱ imì Sara
blënewa̱ e' u a̱. Es Isaac se̱néwa̱ ie'
ta̱. Isaac é̱na Rebeca dalër ta̱i̱ë, es ie'
e̱r pabléne imì blënewa̱ e' ku̱e̱ki̱.

Abraham ena Queturá e'pa aleripa

25 1 Abraham alaköl ské
tsé̱wa̱ kiè Queturá. 2 Ie'
ala'r kéka̱ Abraham ta̱ wëpa döka̱
teröl. E'pa kiè dör Zimrán, Jocsán,
Medán, Madián, Isbac ena Súah.
3 Jocsán dör Sebá ena Dedán, e'pa
yë́. Dedán aleripa e' ditséwö döka̱
mañal kiè asurwak, letuswak ena
leumwak. 4 Madián ala'r wëpa kiè
Efá, Éfer, Hanoc, Abidá ena Eldaá.
E'pa ko̱s dör Queturá aleripa.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

5-6 Ì ko̱s tsoꞌ Abraham wa̱ eꞌ a̱te̱
Isaac ulà a̱. Erë ka̱m Abraham
duö̀wa̱, eꞌ yöki̱ ieꞌ tö íyi kakmé
ilakölpa male̱pa alaꞌr a̱. Ieꞌpa
patkémiitö se̱nuk ká̱ bánet a̱te̱
diwö tskirke eꞌ ëka̱ ka̱miё a̱s kë̀
iku̱ꞌrak Isaac skaꞌ tsi̱net.

Abraham blënewa̱

7 Abraham se̱neꞌ duas cien eyök
kí̱ dabom kulyök kí̱ ske̱l (175) se̱raa̱
8 eta̱ iblënewa̱ buaë ikënewa̱tke kë̀
weine sia̱rë. Es ieꞌ michoë idëu̱töpa
itöki̱. 9-10 Ilaꞌr Isaac ena Ismael eꞌpa
tö inú blé ilaköl Sara pö eꞌ o̱ꞌmik
ákuk kiè Macpelá ee̱. Ákuk eꞌ a̱te̱
Mamré diwö tskirke eꞌ wa. Ká̱ eꞌ
bak hititawak kiè Efrón dör Sóhar
alà eꞌ ulà a̱. Ká̱ eꞌ wato̱ꞌttsa̱ hiti-
tawak tö Abraham a̱. 11 Abraham
blënewa̱, eꞌ ukuöki̱ ta̱ Skëköl e̱r
buaë ché Isaac a̱. Ieꞌ e̱ꞌ tsé̱a̱t se̱nuk
tsi̱net diꞌ tum biule kiè “Skëköl tsoꞌ,
eꞌ yeꞌ sue̱ke” ee̱.

Ismael alaꞌr

12 Ismael dör Abraham alà Agar
ta̱. Agar dör Abraham alaköl Sara,
eꞌ kanè méso eꞌ dör egiptowak.
Ikkë dör Ismael alaꞌr eꞌpa kiè 13 we̱s
iku̱nerak es: Nebaiot, eꞌ dör ilà tsá̱.
Eꞌ itöki̱ Quedar, Adbeel, Mibsam,
14 Mismá, Dumá, Masá, 15 Hadar,
Temá, Jetur, Nafis ena ibata kiè
Quedmá. 16 Eꞌpa ko̱s dör Ismael
alaꞌr döka̱ dabom eyök ki̱ böl (12).
Ieꞌpa ká̱ kiérak iwákpa kiè wa.
Ieꞌpa ko̱s dör iwakpa ká̱ wökirpa.
17 Ismael ki̱ duas de cien eyök
kí̱ dabom mañayök kí̱ kul (137) ta̱
iblënewa̱. Es ieꞌ michoë idëu̱töpa
itöki̱. 18 Ieꞌ aleripa mía̱ se̱nuk
Havilá ena Sur eꞌ shu̱sha̱. Ká̱ eꞌ
a̱te̱ Egipto wöshа̱ë Asiria ñalé̱ kke̱.
Ieꞌpa se̱rke ee̱ bánet Abraham aleri-
pa male̱pa yöki̱.

Jacob ena Esaú ku̱ne

19 Ttè iꞌ dör Isaac dör Abra-
ham alà, eꞌ pakè. 20 Isaac ki̱ duas
de dabom tkëyök (40) ta̱ ise̱néwa̱
Rebeca ta̱. Rebeca dör Betuel eꞌ alà
busi ena Labán kutà. Ieꞌpa dör ara-
meowak se̱rke ká̱ kiè Padán-aram
ee̱. 21 Rebeca kë̀ dö̀ alàë. Eꞌ kue̱ki̱
Isaac tö Jehová a̱ ikié a̱s Rebeca dö̀
alàë. Jehová tö ittö̀ ttsé ta̱ Rebe-
ca duneka̱ eꞌ wakpa dör klö̀. 22 Erë
klöpa ñippöke tai̱ë ieꞌ shu̱a̱. Eꞌ kue̱ki̱
ieꞌ ibikeitsé: “Yeꞌ weirke iꞌ es, e̱ꞌma
¿ió̱k yeꞌ se̱rmiia̱?” Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ mía̱
iwà chakök Jehová a̱. 23 Eꞌ tö ieꞌ a̱
iché:

“Beꞌ shu̱a̱ alaꞌr tsoꞌ böl.
Mik ieꞌpa de këchke, eta̱ ikibi
ё́k döraë itsirla kanè mésoie.
Ieꞌpa aleripa döraë ká̱ böt ñì
bolökpa ese wakpa.
Itsirla aleripa döraë diché
kibiie ikibi aleripa tsa̱ta̱.
Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa ñippémitke ka̱m
iku̱r eꞌ yöki̱.”

24 Rebeca ké̱wö de, eta̱ klöpa
ku̱ne wëpa. 25 Ike̱we ё́k ku̱ne eꞌ tsà̱
dör mashmash ipàkö shamamaë. Ieꞌ
kiè méka̱itö Esaú.* 26 Alà tsá̱ ku̱ne eꞌ
klöulewa̱ iël tsirla wa̱ iklö kaniñak
a̱ iulà et wa. Eꞌ kue̱ki̱ ikiè méka̱itö

* **25.25** *Esaú:* Esaú kiè ñies Seír. Hebreoie Seír wà kiane chè *pakö̀.* Génesis 36.8 sa̱ú̱.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Jacob.[*] Mik Rebeca klöpa kune eta
Isaac ki duas tsoꞌ dabom teryök (60).

Iyḗ wa ì tsoꞌ mekeat Esaú a eꞌ kḗwö watuḗttsaitö

27 Klöpa kibinetke. Esaú dör
yëria poë. Ieꞌ wöbatsö sulu yëble
wa. Erë iël Jacob, eꞌ kȅ dör es. Ieꞌ
serke bȅrë. Ieꞌ wöbatsö senuk u
a ȅ. 28 Iyiwak kañiru tteke Esaú
tö eꞌ chkà wa Isaac wöbatsö suluë.
Eꞌ kueki Isaac ki Esaú kiar kibiie
Jacob tsata. Erë Rebeca ki Jacob
kiar kibiie Esaú tsata.
29 Ká et ta Jacob tsoꞌ ulök. Eꞌ
dalewa Esaú debitu shtrinewa taië
datse kañika. 30 Ieꞌ iché Jacob a:
—Beꞌ weꞌikèyö, ì alé beꞌ tö mat
se kakmú yeꞌ a ñè. Sulu yeꞌ dué bli
wa. Eꞌ kueki Esaú kiè Edom[*] ñies.
31 Jacob tö iiuté:
—Keweie ì mekeat seꞌ yḗ tö beꞌ
a beꞌ dör ilà kibi eꞌ kueki, eꞌ kḗwö
múttsa yeꞌ a chkȍ iꞌ skéie.
32 Esaú tö iché:
—Yeꞌ tteke bli tö döꞌ eꞌ tö yeꞌ
ttèwa, eꞌ ta ì mekeat seꞌ yḗ tö yeꞌ a
¿ìie buaꞌ eꞌ dör yeꞌ a?
33 Jacob tö ikí ché ia:
—Iꞌ ta beꞌ ttè mú yeꞌ a tö moki beꞌ
tö yeꞌ a imeke.
Eta Esaú tö ittè mé Jacob a
yësyësë Skëköl wöa. Es ì mekeat iyḗ
tö ieꞌ a, eꞌ kḗwö méttsaitö Jacob a.
34 Jacob tö chkȍ mé ia pan ta. Mik
Esaú chké one diꞌ yé one, ta ieꞌ eꞌ
kéka ta imía. Ieꞌ dör ilà kibi eꞌ ulà a
íyi buaꞌ kḗwö tsoꞌ, eꞌ kȅ ki ieꞌ tkine
yës.

Isaac mía Guerar

26 1 Eꞌ kḗwö skaꞌ ta ketba ane
taië ká eꞌ kos ki wes ibak
Abraham kḗwö skaꞌ ta es. Eꞌ kueki
Isaac mía Guerar wḗ filisteowak blú
serke kiè Abimélec ee. 2 Ee Jehová
eꞌ kkaché ieꞌ a ta ichéitö ia: “Kȅ beꞌ
minuk Egipto. Beꞌ eꞌ tsúat wḗ yeꞌ beꞌ
a iché ee. 3 Beꞌ senúia ká iꞌ ki. Yeꞌ tsoꞌ
beꞌ ta. Yeꞌ er buaë chöraë beꞌ a. Ká iꞌ
kos meraëyö beꞌ a ñies beꞌ aleripa
a. Es yeꞌ ttè muke beꞌ a wes kewe
imeꞌyö beꞌ yḗ Abraham a es. 4 Beꞌ ale-
ripa alöweraëyö taië wes bëkwö tsoꞌ
taië es. Ká iꞌ kos merayö beꞌ aleripa a.
Ñies ieꞌpa batamik yeꞌ er buaë chö-
raë ká ulitane wakpa a. 5 Abraham tö
yeꞌ ttè kos eꞌ iutëꞌ buaë. Ttè mé yeꞌ tö
ieꞌ a eꞌ kos blëꞌ buaë ieꞌ tö eꞌ kueki yeꞌ
tö ttè buaë eꞌ meke beꞌ a ñies.”
6 Isaac eꞌ tséat senuk Guerar. 7 Ká
eꞌ wakpa tö Isaac a ichaké: “¿Rebe-
ca dör beꞌ yaie?” Erë ieꞌ suane
ichök: “Ieꞌ dör yeꞌ alaköl.” Eꞌ kueki
ieꞌ iché: “Ieꞌ dör yeꞌ kutà.” Ieꞌ tö ibi-
keitsé tö ká eꞌ wëpa tö ieꞌ ttèwami
ilaköl buaala kueki.
8 Isaac ki ká de taië ee. Ká et ta,
ká eꞌ blú kiè Abimélec, eꞌ tö isuḗ
ukkö tsitsir a tö Isaac tsoꞌ ilaköl
Rebeca peñuk. 9 Bet itsuk patkémii-
tö ta ichéitö ia:
—¿Moki tö alaköl se dör beꞌ ala-
köl? ¿Ì kueki beꞌ tö iyëꞌ kuaë tö ieꞌ
dör beꞌ kutà?
Isaac tö iiuté:
—Yeꞌ ibikeitsé tö isalema aꞌ yeꞌ
ttèwami ieꞌ kueki.

---

[*] **25.26** *Jacob:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *sꞌklȍ kaniñak*.

[*] **25.30** *Edom:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *mat*.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

10Erë Abimélec tö iché ia̱:
—¿Ì kue̱ki̱ iˈ wamblébö saˈ ta̱?
Tsir eta̱ wëm we̱le se̱néwa̱ ieˈ ta̱, eˈ
ta̱ iekkë ta̱ beˈ tö saˈ ké ì sulu wam-
blök Skëköl wöa̱.
11Abimélec tö iché sulitane a̱:
—Aˈ isie tö Isaac tsiriwé̱ ö ilaköl
tsiriwé̱, eˈ ta̱ eˈ tterawa̱.
12Duas eˈ wa Isaac tö dalì kua-
tké, wà wöne buaë, Jehová e̱r
buaë ché ieˈ a̱ eˈ kue̱ki̱. 13Ieˈ de íyi
blú tai̱ë. Tai̱ë íyi tsoˈ ieˈ wa̱. 14Ieˈ
wa̱ obeja ena baka tsoˈ tai̱ë. Ñies
kanè mésopa tsoˈ tai̱ë ieˈ wa̱. Eˈ
kue̱ki̱ filisteowak e̱r ttsëˈr suluë ieˈ
ki̱. 15Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa tö diˈ tum biˈ
iyḗ Abraham eˈ kanè mésopa tö, eˈ
ko̱s wötéwa̱ íyök wa. 16Bata ekkë ta̱
Abimélec tö iché Isaac a̱:
—Beˈ yöne íyi bluˈ tai̱ë saˈ tsa̱ta̱, eˈ
kue̱ki̱ ¡beˈ yúshka!
17Eta̱ Isaac mía̱ se̱nuk Guerar
ka̱kkue ki̱. 18Ee̱ diˈ tum biˈ iyḗ tö, eˈ
wötëˈwa̱ filisteowak tö iyḗ blënewa̱
ukuöki̱ ta̱, eˈ ko̱s biéneitö ta̱ ikiè
méka̱itö we̱s iyḗ tö imeˈka̱ es. 19Ká̱
et ta̱ ieˈ kanè mésopa tsoˈ diˈ tum
biök ká̱ eˈ ki̱, eta̱ ieˈpa tö diˈ tum
a̱ diˈ tuökeka̱ tai̱ë ese kué̱ et. 20Erë
ká̱ eˈ obeja kköˈnukwakpa debitu̱
ñippök Isaac obeja kköˈnukwakpa
ta̱. Ieˈpa tö iché tö diˈ tum eˈ dör
ieˈpa icha. Eˈ kue̱ki̱ Isaac tö diˈ tum
biule eˈ kiè méka̱ “Ñippök.” 21Eˈ
ukuöki̱ ta̱ Isaac kanè mésopa diˈ
tum skà bié et, eˈ ki̱ iskà ñippé-
rak. Eˈ kue̱ki̱ diˈ tum biule eˈ kiè
méka̱itö “Seˈ ñì bolök.”
22Ieˈ mía̱ ka̱mië ká̱ eˈ ki̱, ee̱ diˈ
tum skà biéitö et. Eˈ kȅ ki̱ iñi bune-
rak. Ieˈ iché: “I̱ˈñe ta̱ Jehová tö
ká̱ buaˈ mé seˈ a̱ wëˈ ta̱ seˈ se̱rdaë
buaë.” Eˈ kue̱ki̱ ká̱ eˈ kiè méka̱itö
“Ká̱ tsoˈ tai̱ë seˈ a̱.”
23Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈ mía̱ Beerseba.
24Eˈ nañewe Jehová de ieˈ skaˈ ta̱
ichéitö ia̱:

“Yeˈ dör beˈ yḗ Abraham eˈ
Këköl.
Yeˈ tsoˈ beˈ ta̱, eˈ kue̱ki̱ kȅ beˈ
suanuk.
Abraham dör yeˈ kanè méso eˈ
dalërmik yeˈ e̱r buaë chöraë
beˈ a̱,
ñies beˈ aleripa alöwe̱raëyö
tai̱ë.”

25Ee̱ Isaac tö ák kataté et ka̱ˈie
iyiwak jchoie Jehová dalöioie. Ee̱
ieˈ se̱né ta̱ ikanè mésopa tö diˈ tum
bié et ee̱.

Isaac ena Abimélec ka̱wö mé ñì a̱

26Ká̱ et ta̱, Abimélec datse̱ Gue-
rar debitu̱ ttök Isaac ta̱. Iyamipa
debitu̱ böl ieˈ ta̱. Eköl kiè Ahuzat.
Iëköl kiè Ficol. Eˈ dör Abimélec
ñippökwakpa wökir. 27Isaac tö
iché ia̱:
—Aˈ é̱na yeˈ a̱r suluë. Aˈ yeˈ
yöˈshkar aˈ ká̱ ki̱. Eta̱ ¿iṓk aˈ do yeˈ
skaˈ?
28Ieˈpa tö iiu̱té:
—Saˈ isué̱ tö Jehová tsoˈ beˈ ta̱.
Eˈ kue̱ki̱ saˈ bite̱a̱ beˈ a̱ ichök tö
ka̱wö mùwa̱sö ñita̱. 29Saˈ kȅ wa̱
beˈ tsirio̱ule ì wa. Ke̱kraë saˈ tö beˈ
ki̱mé. Mik beˈ manetwa̱, eta̱ saˈ kȅ
wa̱ ì tté ku̱ˈ aˈ ki̱. I̱ˈñe ta̱ iwënewa̱
tö beˈ a̱ Jehová e̱r buaë chöke tai̱ë.
Eˈ kue̱ki̱ beˈ ttè mú saˈ a̱ tö beˈ kȅ
tö ì sulu wamblepa saˈ ki̱.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

30 Eta̱ Isaac tö ka̱wö buaë tkö'wé̱
ie'pa ta̱, chkè wa di'yè wa. 31 Bule
es bla'mi ta̱ ie'pa tö ika̱wö mé ñì a̱
tö kȅ ñippöia̱rak. E' ukuöki̱ ta̱ ie'pa
e̱' chéa̱t ñì a̱ e̱r bua' wa.
32 E' diwö shà̱ ta̱ Isaac kanè
mésopa tso' di' biök, e'pa wa̱ ibiyṓ
de tö sa' di' kué̱. 33 Ie' tö di' e' kiè
méka̱ Sebá.* E' kue̱ki̱ i̱'ñe ta̱ ká̱ e'
kièia̱ Beerseba.
34 Mik Esaú ki̱ duas de dabom
tkëyök (40), eta̱ ie' se̱néwa̱ alaköl-
pa böl ta̱. Eköl kiè Judit e' yḗ kiè
Beerí, e' dör hititawak. Iëköl kiè
Basemat e' yḗ kiè Elón, e' dör hiti-
tawak ñies. 35 Alakölpa böl e'pa tö
Isaac ena Rebeca e̱riawé̱ka̱ tsiri-
wé̱ka̱ tai̱ë.

Isaac e̱r buaë ché Jacob ena Esaú a̱

27 1 Isaac dewa̱ këkëpalatke.
Ie' kȅ wöbla wawëria̱. Ká̱
et ta̱ ilà kibi Esaú e' kiéitö ta̱ ichéi-
tö ia̱:
—¡A alà!
Esaú tö iiu̱té:
—A yḗwö, ¿ì?
2 Eta̱ Isaac iché ia̱:
—Be' tö isué̱ tö ye' kënewa̱tke dö'
we̱kkë alè ta̱ ye' duȍwa̱. 3 E' kue̱ki̱
ye' ki̱ ikiane tö be' kuaböt klö'ú̱ ta̱
be' yú ye' a̱ yëblök. 4 Eta̱ iwakaneú̱
ña buaë we̱s ye' wöbatsö iwa es, ta̱
itsú̱bitu̱ ña katè. E' wa ye' e̱r buaë
chöke be' a̱ ka̱m ye' duȍwa̱ e' yöki̱.
5 Erë Isaac ttöke Esaú ta̱ e' ttsé
Rebeca tö. E' kue̱ki̱ mik Esaú mía̱
yëblök kañika̱ 6 eta̱ bet ie' tö iché
Jacob a̱:
—A alà, ye' ttȍ ttsṓ. Ye' tö be' yḗ
ttsé ttök be' ël Esaú ta̱, ta̱ iché ia̱:
7 "Be' yú yëblök, e' wakaneú̱ ña
buaë ta̱ itsú̱bitu̱ ña katè. E' ukuöki̱
ta̱ ye' tö be' a̱ íyi ko̱s bua' e' ké̱wö
mekeyö be' a̱ Jehová wörki̱ ka̱m
ye' duȍwa̱ e' yöki̱." 8 E' kue̱ki̱ ye'
ttȍ ttsṓ buaë. 9 Be' yú chibo pupu-
la bua'bua ese tsú̱bitu̱ ña bötö
ta̱ ikanewe̱keyö buaë we̱s be' yḗ
wöbatsö iwa es. 10 E' ukuöki̱ ta̱ be'
tö chkè tsú̱mi be' yḗ a̱ a̱s iñuitö. Es
íyi ko̱s e' ké̱wö a̱tmi be' a̱ be' ël
skéie.
11 Erë Jacob tö iché imì a̱:
—Ye' ël pa shamamaë. Ye' kȅ
dör es. 12 Ye' yḗ tö ye' kèmi, e' ta̱
ittsèwa̱mi tö ye' idir, eta̱ ie' ichè-
mi tö ye' tso' ie' dalöse̱u̱kwa̱. Ie' kȅ
e̱r buaë chepa ye' a̱. E' skéie ie' e̱r
sulu chöraë ye' ki̱.
13 Erë imì tö iiu̱té:
—A alà, a̱s ie' e̱r sulu chȍ ye' ki̱.
Ye' ttȍ iu̱tṓ. Be' yú chibola chéyö
be' a̱ e' tsu̱k.
14 Eta̱ Jacob mía̱ chibola tsu̱k e'
debitu̱ iwa̱ imì a̱. E' kanewé̱ imì
tö buaë we̱s Isaac wöbatsö iwa es.
15 Ilà kibi Esaú datsi' tso' blëule u
a̱ e' bua'bua yéttsa̱ iéka̱itö ilà tsirla
ki̱. 16 E' ukuöki̱ ta̱ chibola kkuölit
wa Jacob ulà ena ikuli' patréwa̱itö.
17 Chkȍ bua' ena pan yuétkeitö, e'
méitö Jacob a̱ tsè̱mi iyḗ a̱.
18 Jacob dewa̱ iyḗ ska' ta̱ ichéitö
ia̱:
—A yḗwö.
Isaac tö iiu̱té:
—A alà, ¿be' dör ye' alà wé̱ne ḗk?
19 Ie' iiu̱té:

* **26.33** *Sebá:* Hebreoie di' biule kiè e' wà kiane chè *ttè mène ñì a̱.*

—Ye' dör Esaú, be' alà kibi ë́k. Ì
chébö ña, e' kanewë́tkeyö. Be' e̱'
tkö́se̱r iyiwak ttéyö e' katök. E'
ukuöki̱ ta̱ be' íyi buaë e' kë́wö
mekebö ye' a̱, e' mú ye' a̱.
20 Erë Isaac tö ichaké ia̱:
—A alà, ¿we̱s be' ulà de iyiwak e'
ska' bet?
Ie' iiu̱té:
—Jehová dör be' Këköl e' tö ye'
ki̱mé e' wa ikuë́wa̱yö bet.
21 Isaac tö iché ia̱:
—Be' e̱' skö́wa̱ ye' o̱'mik pattsèyö
tö moki̱ë be' dör ye' alà Esaú.
22 Ie' e̱' skéwa̱ iyë́ o̱'mik a̱s
ipattsö̀itö. Isaac tö iché:
—Be' ttö̀ e' dör Jacob ttö̀. Erë be'
ulà e' dör Esaú ulà.
23 Jacob ulà kö̀ shamamaë we̱s
iël kibi ulà es, e' kue̱ki̱ Isaac kë̀ é̱na
ia̱ne buaë tö e' dör Jacob. Mik ie'
e̱r buaë chöketke ilà a̱, 24 eta̱ iskà
chakéneitö:
—¿Moki̱ be' dör ye' alà Esaú?
Ie' iiu̱té:
—Tö́, ye' dör Esaú.
25 Iyë́ tö iché ia̱:
—A alà, iyiwak ttébö kanewë́bö e'
mú ña katè a̱s ye' e̱r buaë chö̀ be' a̱.
Ie' tö iyë́ tié ñies vino mé ia̱ yè.
Isaac chké, vino yé. 26 E' ukuöki̱ ta̱
ichéitö ia̱:
—A alà, be' e̱' skö́wa̱ ye' o̱'mik ye'
wöalattsö́.
27 Mik Jacob e̱' skéwa̱ iyë́ wöala-
ttsök, eta̱ iyë́ tö idatsi' alattsé ta̱ ie̱r
buaë ché ilà a̱ ttè ikkë wa:

“Tö́, ipaalar we̱s ye' alà paalar
es.
Ie' paalar buaë we̱s kañika̱
kkö'nè Jehová tö e' alar ë̀.
28 A̱s Skëköl tö be' a̱ mò wöli mè
ke̱kraë be' dalikua ki̱.
A̱s ie' tö be' dalikua ko̱s e' wöü̱
buaë
a̱s be' wa̱ trigowö ta̱' tai̱ë ena
vino ta̱' tai̱ë.
29 Ká̱ kua̱'ki̱ wakpa tai̱ë a̱s e' dö̀
be' kanè mésopaie.
A̱s ie'pa e̱' tulö̀wa̱rak kuchë ki̱
be' wörki̱ be' dalöiök.
A̱s be' mú dö̀ be' ëlpa wökirie.
A̱s ie'pa e̱' tulö̀wa̱ kuchë ki̱ be'
wörki̱ be' dalöiök.
Wë́pa e̱r sulu ché be' ki̱, esepa
ki̱ Skëköl e̱r sulu ské chöraë.
Ñies wë́pa e̱r buaë ché be' a̱,
esepa a̱ Skëköl e̱r buaë ské
chöraë.”

30 Isaac e̱r buaë chétke Jacob a̱
ta̱ Jacob mía̱tke. E' bet ta̱ Esaú tso'
yëblök e' dene. 31 Ñies ie' tö chkè
alé buaë, e' mí iwa̱ iyë́ a̱ ta̱ ichéitö
ia̱:
—A yë́wö, dúla ttéyö e' alí katö́.
E' ukuöki̱ ta̱ be' e̱r buaë chöke ye' a̱
e' chö́ ña.
32 Isaac tö ichaké:
—¿Yi dör be'?
Ilà tö iiu̱té:
—Ye' dör Esaú be' alà kibi.
33 Isaac tkinewa̱ painéka̱ tai̱ë ta̱
ichéitö:
—E̱'ma ¿yi dare yëblök, e' wa̱
chkè debitu̱ ña? E' katéwayö se̱raa̱
ka̱m be' dö̀ e' yöki̱. E' a̱ ye' e̱r buaë
chétke. Es ie' a̱ ye' e̱r buaë chè e'
a̱te̱tke.
34 Mik Esaú tö ì ché iyë́ tö e'
ttsé, eta̱ ie' e̱rianeka̱ a̱neka̱ tai̱ë ta̱
ichéitö:
—¡A yë́wö, ye' a̱ e̱r buaë chö́ ñies!

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

35 Erë Isaac tö iiu̱té:
—Be' ël datke ye' ki̱tö'u̱k e' a̱ ye'
e̱r buaë chétke be' skéie.
36 Esaú tö iiu̱té:
—Wëe' ie' kiè Jacob. I' ta̱ bötöki-
cha iwambléitö ye' ta̱ i' es. Be' íyi
ké̱wö mekebö ye' a̱ ye' dör be' alà
kibi e' kue̱ki̱, e' ké̱wö yë'ttsa̱ ye'
ulà a̱ ie' tö kuaë. I̱'ñe ta̱ be' e̱r buaë
chöke ye' a̱ e' yéttsa̱itö ye' yöki̱.
¿Warma be' e̱r buaë chöke ye' a̱ e'
kë̀ ta̱'ia̱?
37 Isaac tö iiu̱té:
—Ittsö́. Ye' tö ie' méka̱tke be'
wökirie. Ye' tö be' aleripa ko̱s e'
métke ie' kanè mésopaie. Ñies ye'
tö ichétke a̱s chkewö ena vino dö̀
ie' ulà a̱ tai̱ë. A alà, ¿ì memiia̱ ye'
tö be' a̱ i' ta̱?
38 Erë Esaú tö iki̱ ché iyë́ a̱:
—A yë́wö ¿be' e̱r buaë chöke sa' a̱
e' dör etkë̀? ¡Ye' a̱ e̱r buaë chö́ ñies!
Eta̱ Esaú i̱é̱ka̱ tai̱ë.
39 Isaac tö iché ia̱:

"Be' se̱rdaë wé̱ mò wöli kë̀ ta̱'
tai̱ë ese ska'.
Ee̱ be' dalikua kë̀ wörpa buaë.
40 Be' ñippöraë tabè wa o̱'ka ta̱
iíyi kue̱ki̱, e' mik be' se̱rdaë.
Be' döraë be' ël kanè mésoie.
Erë mik be' ñippémi ie' ta̱,
eta̱ be' e̱' yörattsa̱ ie' ulà a̱."

Jacob tkashkar Esaú yöki̱

41 Isaac e̱r buaë ché Jacob a̱ Esaú
skéie. E' kue̱ki̱ Esaú é̱na suluë
Jacob a̱rke. Ie' ibikeitsé: "Ye' yë́
duökewa̱tke. Mik iduowa̱ e' ké̱wö
tka, eta̱ ye' ël tterawa̱yö."
42 Mik Rebeca wa̱ ijche̱newa̱ tö
Esaú tö iël bikeitsé ttèwa̱, eta̱
Jacob tsu̱k patkéitö ta̱ iché ia̱:
—A alà, ittsö́. Be' ël Esaú e̱'
pablöke tö ie' be' tterawa̱. 43 E'
kue̱ki̱ ye' ttö̀ ttsö́. Be' tkö́shkar bet
ye' akë kiè Labán se̱rke Harán e' u
a̱. 44-45 Be' e̱' tsú̱a̱t ie' ska' ká̱ tai̱ë dö̀
mik be' ël e̱r buanene be' ki̱ ena ì
sulu wamblébö e' chowane ie' é̱na
eta̱. E' ukuöki̱ ta̱ ye' tö be' tsu̱k
patkeraë, e' wa be' döne. ¡Ye' kë̀
ki̱ ikiane tö ye' ala'r böl e' duö̀wa̱
diwö etkë̀ a̱!
46 E' ukuöki̱ ta̱ Rebeca tö iché
Isaac a̱:
—Esaú alakölpa dör hititawak
e'pa tö ye' shtriwé̱tke tai̱ë. Jacob
se̱néwa̱ alaköl ese ta̱, e' ta̱ ye' mú
duö̀wa̱.

28

1 Eta̱ Isaac tö Jacob kié ta̱
ishke̱'wé̱itö ta̱ ichéitö ia̱:
—Kë̀ be' se̱nukwa̱ canaánwak
ta̱. 2 Be' yú be' duöchke kiè Betuel
se̱rke Padán-aram e' ska'. Ee̱ be'
se̱núwa̱ be' nau̱ Labán alà busipa e'
eköl ta̱. 3 Skëköl Diché Ta̱' Íyi Uli-
tane Tsa̱ta̱ a̱s e' e̱r buaë chö̀ be' a̱.
Ñies a̱s ie' tö be' aleripa alöù̱ tai̱ë ká̱
wa'ñe. 4 Ie' tö iyë'a̱tbak Abraham
a̱ tö ká̱ i' meraëitö ie' a̱. E' ki̱ se'
se̱rke shkal. A̱s ie' e̱r buaë chö̀ be' a̱
ena be' aleripa a̱ we̱s ie' e̱r buaë yë'
Abraham a̱ es a̱s ká̱ i' dö̀ a' ulà a̱.
5 Es Isaac tö Jacob patkémi
Padán-aram. Jacob demi inau̱
Labán ska'. Labán dör arameowak
kiè Betuel, e' alà. Ie' dör Rebeca
akë. Rebeca dör Jacob ena Esaú
e'pa mì.

Esaú se̱néwa̱ Mahalat ta̱

6 Esaú wa̱ ijche̱newa̱ tö Isaac e̱r
buaë ché Jacob a̱ ñies tö ipatkémii-
tö ká̱ kiè Padán-aram se̱nukwa̱ ee̱.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Ñies ieˈ wa ijchenewa tö mik iyḗ er
buaˈ ché Jacob a eta ichéitö ia:
—Kḕ beˈ senukwa canaánwak ta.
7 Ñies ieˈ wa ijchenewa tö Jacob
mía ká kiè Padán-aram wes iyḗ
ena imì tö iché ia es. 8 Es ieˈ éna
iane tö iyḗ kḕ ki ikiane tö ieˈpa
serwa canaánwakpa ta. 9 Eˈ kueki
ieˈ mía alaköl skà yulök Ismael dör
Abraham alà eˈ skaˈ. Ee ieˈ senéwa
Ismael alà busi kiè Mahalat eˈ ta,
eˈ dör Nebaiot kutà. Es alaköl kí
tséwaitö eköl eˈ kḕ dör canaánwak
wes imalepa es.

Jacob kabsué Betel

10 Eta Jacob eˈ yéttsa Beerse-
ba michoë Harán. 11 Ieˈ michoë
wé katuine iki ta ee ikapere. Ák
méwaitö wökir kataie, eˈ ki ieˈ
kapöwa. 12 Ee ieˈ kabsué. Ieˈ isué tö
klökata batsìë tkër iski ibata döka
ká jaì a. Eˈ ki ieˈ isué tö Skëköl
biyöchökwakpa shköke woˈk waˈk.
13 Ñies ieˈ isué tö Jehová dur ieˈ
oˈmik ta ichéitö ia: “Yeˈ dör Jeho-
vá. Yeˈ dör beˈ talà, Abraham, ena
beˈ yḗ, Isaac, eˈpa Këköl. Ká iˈ wé
beˈ tër, eˈ meraëyö beˈ a ena beˈ
aleripa a. 14 Ieˈpa alördaë taië wes
ká po es. Ieˈpa michoë senuk ká
waˈñe. Yeˈ er buaë chöraë ká ulita-
ne wakpa a beˈ ena beˈ aleripa eˈpa
batamik. 15 Yeˈ tsoˈ beˈ ta. Yeˈ tö beˈ
kköˈneraë ká waˈñe wé beˈ mir ee.
Beˈ dörane yeˈ wa ká iˈ ki. Kḕ yö
beˈ weˈikepa. Ttè kos méyö beˈ a, eˈ
waweraëyö es.”
16 Mik Jacob tiˈneka, eta ieˈ ibi-
keitsé: “Moki Jehová tsoˈ ká iˈ ki, eˈ
kḕ jcher yeˈ wa.” 17 Taië ieˈ suane ta
ibikeitséitö: “Ká iˈ dör batseˈr taië.
¡Íe dör Skëköl wé! ¡Íe dör ká jaì
wékkö!”
18 Bule es ta Jacob eˈ kéka blaˈmi.
Ák méwaitö iwökir kataie, eˈ
kékaitö duékaatitö iwà kkachoie tö
ká eˈ dör batseˈr. Kiò téitö ák bata
ki iwà kkachoie tö ká eˈ tsoˈ Skëköl
dalöioie. 19 Ká eˈ kiè maneˈwéttsane
ieˈ tö Betel* Kewe ta ká eˈ kiè Luz.
20 Ee ieˈ tö ittè mé Jehová a iˈ
es: “Beˈ tsoˈ yeˈ ta ena yeˈ kköˈné
beˈ tö iˈ yeˈ mir eta, ena beˈ tö chkè
ena datsiˈ mé yeˈ a, 21 ñies yeˈ dene
buaë yeˈ yḗ skaˈ, eˈ kos wébö yeˈ
a, eˈ ta beˈ klöˈweraëyö yeˈ Këkö-
lie. 22 Ák duékayö iˈ, eˈ dör iwà
kkachoie tö íe beˈ dalöiërdaë. A
Skëköl, ì kos mekebö yeˈ a, eˈ mú
blatèsö döka dabop ta eˈ tsá eyök
meraneyö beˈ a.”

Jacob demi Labán skaˈ

29 1 Eˈ ukuöki ta, Jacob
mía pëˈ serke diwö tskir-
ke eˈ ëka. 2 Ee ieˈ tö diˈ tum biule
sué et kañika. Eˈ pamik obeja
daparke mañayök enuk ee diˈ eˈ
yekerakitö eˈ kueki. Diˈ tum biule
kkò ki ákkue bërie meˈr et. 3 Iyiwak
kköˈnukwakpa wöblanewatke tö
as iyiwak ulitane daparka ee, eˈ
ukuöki ta ákkue skeuke diˈ tum
biule kkò ki as iyiwak diˈyò. Iyiwak
diˈyane one ta ieˈpa tö ikkò pabaké-
wane ákkue wa. 4 Jacob tö iyiwak
kköˈnukwakpa a ichaké:
—A yamipa, ¿ká wé wakpa aˈ
dör?

* 28.19 *Betel:* Hebreoie kiè eˈ wà kiane chè *Skëköl wé.*

Ieˈpa tö iiu̱té:
—Saˈ dör Harán wakpa.
5 Ieˈ tö iskà chakéne:
—¿Aˈ wa̱ wëm kiè Labán dör
Nahor alà, eˈ su̱ule?
Ieˈpa tö iiu̱té:
—Tṍ, eˈ su̱ule saˈ wa̱.
6 Ieˈ tö ichaké:
—¿Is ieˈ tsoˈ?
Ieˈpa tö iiu̱té:
—Ieˈ tsoˈ buaˈ. Isa̱ú̱. Wì̱ busi datse̱
eˈ dör ieˈ alà kiè Raquel eˈ. Ieˈ datse̱
iyḗ iyiwak wëttsë.
7 Ieˈ tö iché:
—Ká̱ tsoˈia̱ ñiwe. Diwö tsoˈia̱
ka̱kke̱ë iyiwak dapaˈwo̱wa̱ ek tsi̱ní.
Ì kue̱ki̱ aˈ kè̀ tö diˈ mè ia̱ ta̱ ièmirak
chkök.
8 Erë ieˈpa tö iiu̱té:
—Kè̀ saˈ a̱ eˈ wamblënuk. Saˈ
ka̱wöta̱ ipanuk. Mik obeja de se̱raa̱,
eta̱ saˈ tö diˈ tum kkò̀ ppekeka̱ ta̱ diˈ
meke saˈ tö iyiwak a̱.
9 Ieˈ ttöke ieˈpa ta̱, eˈ dalewa
Raquel debitu̱ iyḗ iyiwak wëttsë,
ieˈ dör iyḗ iyiwak kköˈnukwak eˈ
kue̱ki̱. 10 Jacob tö Raquel sué̱ inau̱
iyiwak wëttsë, eˈ bet ieˈ tu̱nemi diˈ
kkò̀ kéka̱ ta̱ iyiwak a̱ diˈ méitö. 11 Eˈ
ukuöki̱ ta̱ Raquel shke̱ˈwḗ̱itö wöa-
latséitö ta̱ ieˈ i̱ḗ̱ka̱ie ttsëˈne buaë
kue̱ki̱. 12 Ieˈ tö iché ia̱: “Yeˈ dör
Rebeca alà ena Labán nau̱yö.” Eˈ
bet ta̱ Raquel tu̱nemi ichök iyḗ a̱.
13 Mik Labán tö inau̱yök tté
ttsé, eta̱ bet itu̱nemi iñale̱tsu̱k.
Ipaklöˈwḗ̱wa̱itö ta̱ iwöalattséitö
ta̱ imítse̱r iwa̱ iu a̱. Ì ko̱s tka Jacob
ta̱ eˈ pakéitö inau̱ a̱. 14-17 Ta̱ Labán
tö iché ia̱: “Moki̱ë beˈ dör yeˈ yami
e̱kka.”

Jacob se̱néwa̱ Lía ena Raquel ta̱

Labán alà busi böl, ikibi ḗk kiè
Lía, itsirla ḗk kiè Raquel. Lía wöbla
eˈ kè̀ dör buaala* erë Raquel dör
buaala waˈñe.
Jacob se̱né Labán skaˈ dò̀ siˈ et. Eˈ
ukuöki̱ ta̱ Labán tö iché ia̱:
—Beˈ dör yeˈ yami, erë beˈ
kè̀ ka̱wöta̱ kaneblök yeˈ a̱ ḗme.
Ichṍ ña ¿ko̱s beˈ tö yeˈ ñaˈwè̱mi?
18 Jacob wöbatse Raquel wa, eˈ
kue̱ki̱ ieˈ tö Labán iu̱té:
—Beˈ tö ka̱wö mé yeˈ a̱ se̱nukwa̱
Raquel ta̱, eˈ ta̱ eˈ skéie yeˈ kane-
blöke beˈ a̱ döka̱ duas kul.
19 Labán tö iiu̱té:
—Yeˈ a̱ ta̱ eˈ dör buaë. Beˈ jeˈ a̱ yeˈ
tö imèmi buaë. Yeˈ kè̀ é̱na imak
o̱ˈka a̱. Beˈ e̱ˈ tsú̱at yeˈ skaˈ.
20 Es Jacob kaneblëˈ döka̱ duas kul
Raquel dalërmik. Erë ieˈ ki̱ Raquel
kiane tai̱ë, eˈ kue̱ki̱ ka̱wö ekkë eˈ
ttséitö ká̱ bërbër è̀. 21 Mik duas kul
tka, eta̱ Jacob tö iché Labán a̱:
—Ka̱wö yëˈyö beˈ a̱, eˈ detke.
Ka̱wö mú yeˈ a̱ se̱nukwa̱ beˈ alà
busi Raquel ta̱.
22 Eta̱ Labán tö sulitane a̱
ishke̱ñé tö aˈ shkṍ ulabatsè eˈ ké̱wö
tköˈu̱k. 23 Erë ka̱tuine, eˈ shu̱a̱ Lía
mí ieˈ wa̱ Jacob a̱ Raquel skéie ta̱
Jacob kapé ieˈ ta̱. 24 Labán tö ikanè
méso eka kiè Zilpá, eˈ meˈtke Lía
a̱ ikanè mésoie. 25 Bule es blaˈmi
ta̱ Jacob tö isué̱wa̱ tö eˈ dör Lía. Ieˈ
mía̱ Labán skaˈ ta̱ ichéitö ia̱:

* **29.14-17** *Lía wöbla eˈ kè̀ dör buaala:* Hebreoie ttè eˈ wà kè̀ jche̱r seˈ wa̱ buaˈiewa̱. Isalema eˈ wà kiane chè *Lía wöbla dör buaala.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

—¿Ì wamblé beꞌ tö yeꞌ ta̱? Yeꞌ
kaneblé beꞌ a̱ Raquel dalërmik.
¿Ió̱k beꞌ tö yeꞌ ki̱töꞌwé̱ es?
26 Labán tö iiu̱té:
—Íe̱ saꞌ wöblar tö alà busi kibi
ese se̱rkewa̱ ke̱weie, eꞌ itöki̱ itsir-
la é̱k. 27 Seꞌ ka̱wöta̱ Lía ulabatsöke
eꞌ ké̱wö tköꞌu̱k döka̱ ká̱ kul. Mik
ké̱wö eꞌ tka, eta̱ yeꞌ tö beꞌ a̱ Raquel
meke ñies. Erë beꞌ ka̱wöta̱ skà
kaneblökne yeꞌ a̱ duas kul Raquel
dalërmik.
28 Eꞌ dör buaë Jacob a̱. Mik Lía
ulabatsè ké̱wö eꞌ diwö tka, eta̱
Labán tö Raquel mé Jacob a̱ ala-
kölie ñies. 29 Ñies ieꞌ tö ikanè méso
eka kiè Bilhá eꞌ mé Raquel a̱ ikanè
mésoie. 30 Es Jacob se̱néwa̱ Raquel
ta̱ ñies. Eré̱ ieꞌ ka̱wöta̱ kaneblökne
skà Labán a̱ döka̱ duas kul, erë ieꞌ
é̱na idalër kibiie Lía tsa̱ta̱.

Jacob alaꞌr

31 Jehová tö isué̱ tö Jacob kë̀ ki̱
Lía kiane buaꞌie. Eꞌ kue̱ki̱ Lía a̱ alà
méitö. Erë Raquel kë̀ döta̱ꞌ alàë.
32 Lía dunekа̱ alà ku̱ne ta̱ ieꞌ tö iché:
"Yeꞌ e̱riarke tai̱ë eꞌ sué̱ Jehová tö, eꞌ
kue̱ki̱ i̱ꞌñe ta̱ yeꞌ dalërdaë yeꞌ wëm
é̱na." Eꞌ kue̱ki̱ ikiè méka̱itö Rubén.*
33 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌ alà skà ku̱ne
eköl ta̱ ichéitö: "Yeꞌ wëm kë̀ tkine
yeꞌ ki̱ eꞌ sué̱ Jehová tö eꞌ kue̱ki̱ alà
skà méitö yeꞌ a̱." Eꞌ kue̱ki̱ ikiè
méka̱itö Simeón.*
34 Ieꞌ alà skà kéka̱ ta̱ ichéitö: "Ireꞌ
yeꞌ alaꞌr deka̱ mañal eꞌ kue̱ki̱ yeꞌ
wëm é̱na yeꞌ dalërmi kibiie." Eꞌ
kue̱ki̱ ikiè méka̱itö Leví.*
35 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌ alà skà kéka̱
ta̱ ichéitö: "I̱ꞌñe ta̱ yeꞌ tö Jehová
ki̱kekeka̱." Eꞌ kue̱ki̱ ikiè méka̱itö
Judá.* Eta̱ ekkë ë̀ ieꞌ alà dëꞌ.

Raquel alaꞌr

30 1 Mik Raquel tö isué̱ tö ieꞌ
kë̀ dö̀ alàë, eta̱ ieꞌ sibineka̱
iël ki̱. Ieꞌ tö iché iwëm a̱:
—Beꞌ kë̀ tö yeꞌ a̱ alà mè, eꞌ ta̱ yeꞌ
duörawa̱.
2 Jacob uluneka̱ ieꞌ ki̱ ta̱ ichéitö ia̱:
—Yeꞌ dör Skëköl kalì, e̱ꞌma yeꞌ
a̱ alà mermi beꞌ a̱. Ieꞌ wák tö beꞌ
méa̱t kë̀ dö̀ alàë.
3 Ieꞌ tö iiu̱té:
—Ittsö̱́, yeꞌ kanè méso kiè Bilhá,
eꞌ ta̱ beꞌ se̱nú. Mik ieꞌ alà kéka̱ eta̱
eꞌ dör we̱s yeꞌ alà es. Es yeꞌ döraë
alàë ieꞌ batamik.
4 Es ieꞌ tö ikanè méso Bilhá eꞌ mé
iwëm a̱ alakölie, eꞌ ta̱ Jacob se̱né.
5 Ieꞌ ta̱ Jacob alà kéka̱. 6 Raquel tö
iché: "Skëköl tö yeꞌ tsa̱tké buaë.
Ieꞌ tö yeꞌ ttö̀ ttsé ta̱ alà méitö yeꞌ
a̱ wëm." Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ tö ikiè méka̱
Dan.*
7 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ Bilhá alà skà ku̱ne
Jacob ta̱. 8 Raquel tö iché: "Yeꞌ
ñippé tai̱ë yeꞌ ël ta̱ eta̱ yeꞌ e̱ꞌ aléka̱
iki̱." Eꞌ kue̱ki̱ ikiè méka̱itö Neftalí.*

* **29.32** *Rubén:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *yeꞌ e̱riane eꞌ sué̱itö.*
* **29.33** *Simeón:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *ittsök.*
* **29.34** *Leví:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *ñita̱.*
* **29.35** *Judá:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *Skëköl ki̱kèka̱sö.*
* **30.6** *Dan:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *Skëköl tö sꞌtsa̱tkè buaë.*
* **30.8** *Neftalí:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *ñippök.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

9 Mik Lía tö isué̱ tö ie' kȅ dë'ia̱
alàë, eta̱ ie' tö ikanè méso kiè Zilpá,
e' mé Jacob a̱ alakölie. 10 Zilpá alà
kéka̱ Jacob ta̱. 11 Lía tö iché: "¡Edaa̱
ì mène ye' a̱!" E' kue̱ki̱ ilà kiè
méka̱itö Gad.*
12 E' ukuöki̱ ta̱ Zilpá alà skà kéka̱
Jacob ta̱. 13 Lía tö iché: "¡Ye' ttsë'r
buaë! Ire' alakölpa ko̱s tö icheraë
tö be' ttsë'r buaë." E' kue̱ki̱ ilà kiè
méka̱itö Aser.*
14 Trigo wö alirke e' ké̱ska' ta̱
Rubén mía̱ kañika̱. Ee̱ ie' tö kalwö
kiè mandrágora* e' alí kué̱. E' bite̱
iwa̱ imì Lía a̱. Mik Raquel tö kalwö
e' sué̱ ta̱ ichéitö Lía a̱:
—Be' we'ikèyö, kalwö debitu̱ be'
alà wa̱ be' a̱, e' kakmú ña.
15 Lía tö iiu̱té:
—¿Be' kȅ a̱ wë' idir tö be' wa̱ ye'
wëm mítse̱r? ¡Kí̱ie ta̱ be' é̱na kalwö
debitu̱ ye' alà wa̱ ye' a̱, e' yaktsa̱ ye'
ulà a̱!
Erë Raquel tö iché ia̱:
—Kalwö e' skéie i̱'ñe nañewe ye'
wëm patkekeyö be' ta̱ kapök.
16 Ka̱tuirketke ta̱ Jacob tso' kane-
blök e' debitu̱ ta̱ Lía mía̱ iñale̱tsu̱k
ta̱ ichéitö ia̱:
—Ye' tö ye' alà mandrágora e' mé
Raquel a̱, e' skéie be' ka̱wöta̱ kapök
ye' ta̱ i̱'ñe nañewe.
E' nañewe Jacob kapé ie' ta̱. 17 Eta̱
Skëköl tö Lía ttȍ ttsé ta̱ iduneka̱ ta̱
ilà skà ku̱ne Jacob ta̱. Es ie' alà
deka̱ ske̱l. 18 Lía tö iché: "Ye' tö ye'
kanè méso mé ye' wëm a̱ e' skéie
Skëköl ye' a̱ alà i' mé." E' kue̱ki̱ ilà
kiè méka̱itö Isacar.*
19 E' ukuöki̱ ta̱ Lía alà skà kéka̱
Jacob ta̱, e' ta̱ ideka̱ teröl. 20 Ie'
iché: "Skëköl tö ye' a̱ ì buaë kakmé.
Ire' ye' ala'r de teröl. E' kue̱ki̱ ye'
wëm é̱na ye' dalërdaë jaishe̱t." E'
kue̱ki̱ ilà kiè méka̱itö Zabulón.*
21 Bata ekkë ta̱ ie' alà skà ku̱ne
alaköl. E' kiè méka̱itö Dina. 22 Erë
ñies Raquel ki̱mé Skëköl tö. Ie' tö
ala'r mé ia̱ we̱s Raquel tö ikié ia̱
es. 23 Ie' duneka̱ ta̱ ilà tsá̱ ku̱ne kiè
méka̱itö José. Ie' tö iché: "Ye' jaëne'
sia̱rë e' yéttsa̱ Skëköl tö ye' ki̱.
24 Jehová mú tö ye' a̱ alà kí̱ mè ia̱
eköl." E' kue̱ki̱ ikiè méka̱itö José.*

Jacob iyiwak alöne tai̱ë

25 José ku̱ne e' ukuöki̱ ta̱ Jacob
tö iché Labán a̱:
—Ye' ő̱mine ye' ka̱ska'. 26 Ye' ala-
kölpa ena ye' ala'r e'pa mú ye' a̱ a̱s
imi'rak ye' ta̱. Ye' kaneblétke be' a̱
ie'pa skéie. Be' wa̱ ijche̱r buaë tö
ko̱s ye' kaneblé be' a̱.
27 Erë Labán tö iiu̱té:
—Be' we'ikèyö. Be' e̱' tsú̱a̱tia̱
se̱nuk ye' ska'. Ye' tö itötké tö Jeho-
vá e̱r buaë ché ye' a̱ be' batamik.
28 Ichő ña ko̱s be' ki̱ inuköl kiane

---

* **30.11** *Gad:* Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè *ka̱wö buaë mène.*

* **30.13** *Aser:* Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè *ittsë'r buaë.*

* **30.14** *mandrágora:* Ká̱ e' ké̱wöska ta̱ ie'pa tö ibikeitseke tö mandrágora wö katé alakölpa tö, e' ta̱ e' tö ie'pa ki̱mèmi dök alàë.

* **30.18** *Isacar:* Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè *ské.*

* **30.20** *Zabulón:* Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè *kakmeule.*

* **30.24** *José:* Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè *ilè ki̱mú.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

beꞌ kanè skéie, e̱ꞌma ekkë yeꞌ beꞌ
patuè̱mi.
29 Ieꞌ tö iiu̱té:
—Beꞌ wa̱ ijche̱r tö yeꞌ kaneblé
buaë beꞌ a̱. Ñies yeꞌ tö beꞌ iyiwak
kköꞌné buaë beꞌ a̱. 30 Mik yeꞌ dëꞌbitu̱
beꞌ skaꞌ, eta̱ beꞌ kë̀ wa̱ ì ku̱ꞌ tai̱ë.
I̱ꞌñe ta̱ beꞌ wa̱ íyi tsoꞌ tai̱ë. Jehová
e̱r buaë ché beꞌ a̱ yeꞌ kue̱ki̱. Erë
¿mik yeꞌ kaneblö̀mi yeꞌ wák a̱? Yeꞌ
wöché yamipaë.
31 Labán tö iskà ché ia̱:
—¿Ko̱s beꞌ ki̱ ikiane tö beꞌ
patuè̱yö?
Ieꞌ tö iiu̱té:
—Beꞌ kë̀ tö yeꞌ patau̱k. Erë ì
chekeyö beꞌ a̱ eꞌ iu̱tö́, eꞌ ta̱ yeꞌ tö
beꞌ iyiwak kköꞌnemi. 32 I̱ꞌñe yeꞌ
miꞌke beꞌ iyiwak shu̱shtök. Obeja
ko̱s dalolo ena chibo ko̱s wöaule
shkitshkit ö u̱la̱u̱la̱ ese klöꞌwe̱keyö
yeꞌ wák a̱ e̱ꞌ patuo̱ie. 33 Mik beꞌ de
yeꞌ iyiwak sa̱u̱k ta̱ ee̱ beꞌ isuè̱mi tö
obeja dalolo ö chibo wöaule shkit-
shkit ö u̱la̱u̱la̱ ese è̱ tsoꞌ, eꞌ ta̱ beꞌ wa̱
ijche̱rwa̱mi tö yeꞌ dör wëm yësyësë.
Eꞌ kë̀ dör es, eꞌ ta̱ beꞌ wa̱ ijche̱rdaë
tö yeꞌ tö beꞌ iyiwak ekiblé.
34 Labán tö iiu̱té:
—Tö́, buaë idir. Iù̱sö we̱s beꞌ iché
es.
35 Erë eꞌ diwö shà̱ ta̱ ieꞌ mía̱ ieꞌ
iyiwak shu̱shtök. Ieꞌ chibo ko̱s tsoꞌ
wöaule skëkshkëk ö u̱la̱u̱la̱ ese
yéluritö. Ñies ieꞌ obeja ko̱s tsoꞌ dalo-
lo ese yéluritö ta̱ iméitö ilaꞌr wëpa a̱
kköꞌnè. 36 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ iyiwak yélur
ieꞌ tö eꞌ wëttsë ieꞌ mía̱ shkè dö̀ ká̱
mañat Jacob yöki̱. Eta̱ Jacob ka̱wöta̱
Labán iyiwak male̱pa eꞌ kköꞌnuk.
37 Erë Jacob tö kal kua̱ꞌki̱ kua̱ꞌki̱
dö̀ mañalka eꞌ ulà aki tée. Elka
kiè álamo, skà kiè almendro, skà
kiè castaño. Kal ulà kkuölit takla
jchéloritö a̱s iwër wöaule saruru
skëkshkëk. 38-39 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ kal
ulà eꞌ tuléwa̱itö wé̱ iyiwak daparke
diꞌyök eꞌ wösha̱ë. Ee̱ iyiwak wöba-
tsöke ñì wa. Iyiwak wöbatsöke ñì
wa kal ulà ñeꞌ wösha̱ë eꞌ alaꞌrla ko̱s
tskirke wöaule skëkshkëk ö shkit-
shkit ö u̱la̱u̱la̱. 40 Iyiwak tskirke
wöaule eꞌ ko̱s dapaꞌwé̱itö bánet
ieꞌ wák a̱. Ese wëꞌñe ko̱s u̱yéwa̱itö
Labán iyiwak ko̱s wöaule ö dalolo
ese a̱ a̱s itskir wöaule ö dalolo. Es
ieꞌ iyiwak alörke tai̱ë bánet, kë̀ ku̱ꞌ
Labán icha ta̱ ñita̱. 41 Mik iyiwak
buaꞌbua ese wöbatsöke ñì wa, eta̱
ieꞌ tö kal ulà ñeꞌ tuléwa̱ wé̱ iyiwak
diꞌ yöke ee̱. Es ieꞌpa tö kal ulà
wöaule eꞌ sué̱ mik iwöbatsöke ñì
wa eꞌ dalewa. Eꞌ alaꞌrla tskirke ko̱s
eꞌpa dör wöaule. 42 Erë mik iyiwak
sí po ese datse̱, eta̱ ieꞌ kë̀ tö kal
ñeꞌ tulèwa̱. Eꞌ kue̱ki̱ iyiwak sí po
ese alaꞌrla ko̱s tskirke eꞌ dör Labán
icha. Erë wé̱ buaꞌbuaë ese dör ieꞌ
icha. 43 Es ieꞌ de íyi blú tai̱ë. Obeja
ena kanè mésopa wëpa ena alaköl-
pa ñies kameio ena burro eꞌ ko̱s tsoꞌ
ieꞌ wa̱ tai̱ë.

Jacob tkakshkar Labán yöki̱

31 1 Erë Jacob tö ittsé tö Labán alaꞌr
dulakölpa tö icheke: "Jacob tö seꞌ
yë́ íyi ko̱s eꞌ klöꞌwéwa̱, eꞌ wa ieꞌ e̱ bluꞌwé
tai̱ë." 2 Ñies ieꞌ tö isué̱ tö Labán kë̀ tö ieꞌ suè̱ia̱
buaë we̱s ke̱net es. 3 Eta̱ Jehová tö ieꞌ a̱ iché:
"Beꞌ yúne beꞌ yë́pa ka̱skaꞌ wé̱ beꞌ yamipa tsoꞌ
ee̱. Yeꞌ michoë beꞌ ta̱ beꞌ kköꞌnuk."
4 Jacob tö Raquel ena Lía tsu̱k
patké dö̀ wé̱ ieꞌ tsoꞌ obeja wëttsë ee̱
5 ta̱ ichéitö ia̱:

—Ye' wa̱ ijche̱newa̱ tö a' yë́ kë̀
ki̱ ye' kianeia̱ we̱s ke̱net es. Erë
ye' yë́ e' Këköl tso' ye' ta̱ ke̱kraë
ye' ki̱muk. 6 A' wa̱ ijche̱r buaë tö
ye' kaneblé a' yë́ a̱ moki̱. 7 Erë
ie' tö ye' ki̱tö'wé̱ ke̱kraë ye' kanè
ské wa. Erë Skëköl kë̀ wa̱ ie' a̱
iké̱wö mène a̱s ì sulu wamblö̀itö
ye' ki̱. 8 Mik ie' tö ye' a̱ iché: "Ye'
be' patue̱ke iyiwak wöaule shkit-
shkit ese wa", eta̱ iyiwak ulitane
pa̱ne wöaule shkitshkit ë̀me. Mik
ie' tö ye' a̱ iché: "Ye' be' patue̱ke
iyiwak wöaule shkëkshëk ese wa",
eta̱ iyiwak ulitane pa̱ne wöaule
shkëkshëk ë̀me. 9 Es Skëköl tö a' yë́
iyiwak yë'lur mè ye' a̱.
10 "Iyiwak wöbatsöke ñì wa e'
ké̱wö ska' ta̱ ye' kabsué̱ tö iyiwak
wë'ñe wöbatsöke iláki wa, e' ko̱s
wák dör wöaule shkëkshëk ena
shkitshkit ena u̱la̱u̱la̱. 11 Kabsuè̱ e'
a̱, Skëköl biyöchökwak ye' chaké
ye' kiè wa ta̱ ye' iiu̱té: '¿Ì?' 12 Ie' ye'
a̱ iché: 'Isa̱ú̱ bua'ie ta̱ be' isue̱raë tö
iyiwak wë'ñe wöbatsöke iláki wa,
e' ko̱s dör wöaule shkëkshëk ena
shkitshkit ena u̱la̱u̱la̱. Ì sulu ko̱s
wamblé Labán tö be' ki̱, e' sué̱yö, e'
kue̱ki̱ ye' tö iwé̱ es. 13 Ye' dör Këköl
dë'bitu̱ be' wörki̱ ká̱ kiè Betel ee̱ e'.
Ee̱ be' tö ák du'ka̱a̱t ye' dalöioie. Ee̱
be' tö ka̱wö me' ye' a̱. Be' e̱' kö́ka̱
bet, be' e̱' yö́ttsa̱ ká̱ i' a̱. Be' yúne
wé̱ be' ku̱ne ee̱.'"
14 Eta̱ Raquel ena Lía e'pa tö iiu̱té:
—Kë̀ sa' a̱ sa' yë́ daliukuö ta̱'ia̱.
15 Ñies sa' sué̱ sa' yë́ tö suluë we̱s
o̱'ka es. Kí̱ie ta̱ sa' wato̱'ttsa̱itö be'
a̱, sa' ské klöo̱'itö buaë e' e̱wé̱waitö
yës. 16 E̱'ma ko̱s Skëköl tö íyi yë'lur
sa' yë́ ulà a̱, e' dör sa' icha ena sa'
ala'r icha. E' kue̱ki̱ ì ko̱s ché Skëköl
tö be' a̱ e' iu̱tö́.

Jacob e̱' yéttsa̱ Padán-aram

17-18 E' ukuöki̱ ta̱ Jacob tö ila'r
ena ilakölpa e'pa ké e̱' tkökka̱
kameio ki̱. Ie' iyiwak ko̱s ena ie'
íyi ko̱s dë' ie' ulà a̱ Padán-aram
ikanè skéie, e' patkémiitö ke̱weie
ie' yöki̱. Eta̱ ie' e̱' yéttsa̱ micho iyë́
Isaac ska' Canaán. 19 Labán mía̱ ká̱
bánet ioveja köyök tök, e' dalewa
ie' wa̱ íyi diököl tso' dalöiè e' ko̱s
bléwa̱mi Raquel tö. 20 Jacob kë̀ wa̱
iyëne Labán a̱ tö ie' mi'kea̱. Es ie'
tö iki̱té buaë. 21 Ie' tkashkar. Íyi
tso' ie' wa̱ e' ko̱s wëttsë. Bet ta̱ ie'
tkattsa̱ di' kiè Éufrates, e' wi̱she̱t.
Ee̱ ta̱ ie' micho ká̱ kiè Galaad e' ká̱
köwö ki̱.

Labán tö Jacob tötie̱

22 Jacob bakshkar e' ki̱ ká̱ de
mañat, eta̱ Labán wa̱ ijche̱newa̱ tö
ie' bakshkar. 23 Eta̱ ie' mía̱ itöki̱
iyamipa ta̱. Ká̱ de kul ta̱ ie' tö ikue̱
Galaad ká̱ köwö ki̱. 24 E' nañewe
Labán kabsue̱ tö Skëköl de̱ ie' wörki̱
ta̱ ichéitö ia̱: "Ye' ttö̀ ttsö́. Kë̀ be'
kàne ttök Jacob ta̱ kësik wa."
25 Ie' de wé̱ Jacob úla tulur
Galaad ká̱ köwö ki̱ ee̱. Ee̱ ie' ena
iyamipa, e'pa tö iúla tuléka̱ kapo-
wa̱ie ñies. 26 Ie' tö iché Jacob a̱:
—¿Ì wamblé be' tö i' es? ¿Iö́k be'
tö ye' ki̱tö'wé̱ i' es? Be' wa̱ ye' alà
busipa bite̱tse̱r we̱s ñippökwak-
pa tö s'tsè̱mi es. 27 ¿Ì kue̱ki̱ be' ye'
ki̱tö'wé̱? Be' tkashkar akir ye' yöki̱.
Be' e̱' biyö́ chö́pa ye' a̱, e̱'ma ka̱wö
buaë tkö'wé̱ ye' tö a' wëttsë ttsëne
buaë wa, ma'ma kicha ta̱' ese wa

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Jacob yamipa úla tuléka̱ kapowa̱ie. (Génesis 31.25)

ena sabak blar buaë ese wa. 28 Kë̀
beˈ wa̱ ka̱wö méne yeˈ a̱ ena yeˈ
alaˈr busipa ena yeˈ duöchkepa eˈpa
a̱ a̱s saˈ e̱ˈ chö̀a̱t ñì a̱. Beˈ tö iwam-
blé we̱s pëˈ suluë es. 29 Yeˈ wa̱ diché
tsoˈ aˈ ulitane tsa̱ioie buaë, erë
e̱nia̱ nañewe beˈ yë́ eˈ Këköl tö yeˈ a̱
iché: ‘Yeˈ ttö̀ tsö́. Kë̀ beˈ kàne ttök
Jacob ta̱ kësik wa.’ 30 Beˈ mitkene
beˈ yë́ u a̱ we̱s beˈ ki̱ ikiane ta̱ië es,
eta̱ ¿Ìie beˈ tö yeˈ wa̱ íyi diököl tsoˈ
dalöiè eˈ ekiblé?
31 Eta̱ Jacob tö iiu̱té:
—Yeˈ suane beˈ yöki̱. Yeˈ ibikeits
döˈ beˈ yeˈ yöki̱ beˈ alaˈr busipa
yèttsa̱ne e̱r sulu wa. 32 Yi wa̱ beˈ íyi
diököl tsoˈ dalöiè eˈ tsoˈ, eˈ ta̱ a̱s eˈ
wák duö̀wa̱. Seˈ yamipa ko̱s tsoˈ íe̱
seˈ sa̱u̱k, eˈpa wörki̱ beˈ yú beˈ íyi
yulök. Eˈ kue̱bö, eˈ ta̱ itsu̱mi.
Erë ieˈ kë̀ wa̱ ijche̱r tö Raquel tö
iyë́ íyi diököl eˈ blëˈwa̱bitu̱.
33 Eta̱ Labán tkawa̱ Jacob úla a̱
ieˈ íyi yulök. Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈ tkawa̱
Lía úla a̱. Ñies Lía ena Raquel kanè
mésopa böl eˈpa úla shu̱yuléitö. Erë
kë̀ ieˈ wa̱ iku̱ne. Ieˈ e̱ˈ yéttsa̱ Lía
úla a̱ mía̱ Raquel úla shu̱yulök. 34 Eˈ
dalewa Raquel tö iyë́ íyi diököl
bléwa̱ kameio tsi̱kkuö diki̱a̱ ta̱ ieˈ
wák e̱ˈ tkéka̱ ibata ki̱. Labán tö
ieˈ úla ulitane shu̱yulé erë kë̀ iwa̱
iku̱ne yës. 35 Raquel tö iché ia̱:
—A yë́wö, kë̀ beˈ ulunuk yeˈ ki̱.
Yeˈ e̱ˈ kö̀ka̱mi beˈ wörki̱, erë yeˈ
duöke sik duè wa̱.
Labán tö ieˈ íyi diököl yulé ta̱ië.
Erë kë̀ ieˈ wa̱ iku̱ne. 36 Eˈ kue̱ki̱
Jacob uluneka̱ ta̱ië ta̱ ichéitö Labán
a̱:
—¿Ì sulu wambléyö beˈ ki̱, eˈ
kue̱ki̱ beˈ yeˈ tötie̱ dö̀ íe̱? 37 Beˈ tö
yeˈ íyi ko̱s eˈ shu̱yulé ta̱ ¿beˈ, ì
kue̱bö? Eˈ tulö́ íe̱ seˈ yamipa wörki̱
a̱s ieˈpa tö ichö̀ tö yi ttè dör moki̱ë,
beˈ ö yeˈ. 38 Yeˈ kaneblëˈ beˈ a̱ duas
döka̱ dabom böyök (20), eˈ dale-
wa ta̱ beˈ chibo ena beˈ obeja eˈ
ko̱s tskirke buaˈbuaë. Beˈ iyiwak
bobokpa kë̀ tkëulettsa̱ yës. Ñies kë̀

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

ye' wa̱ be' obeja pupula ë̀ kataule-
wa. 39 Namu tö be' iyiwak ttéwa̱, e'
ta̱ kë̀ ye' wa̱ inú dë'bitu̱. E' nuí̱ pato̱'
ye' tö be' a̱. Ñiwe ö nañewe be'
iyiwak ekiblélur akblökwakpa tö,
e' patau̱k be' tö ye' ka'. 40 Ñiwe ye'
tteke ka̱ba tö. Nañewe ta̱ ye' tteke
ka̱se̱ tö. Kë̀ ye' kapowa̱ buaë. 41 Ye'
kaneblë' be' a̱ duas dabom böyök
(20) eta̱ es ye' bak weinuk ke̱kraë.
Ye' kaneblë' duas dabom eyök ki̱
tkël (14) be' alà busipa dalërmik.
E' ukuöki̱ ta̱ ye' skà kaneblë' duas
teröl be' iyiwak kue̱ki̱, erë be' bak
ye' ki̱tö'u̱k ke̱kraë ye' kanè ské wa.
42 Abraham ena ye' yë́ Isaac e'pa
Këköl kë̀ kú̱pa ye' ta̱, e̱'ma be' ye'
patkë'bitu̱ ulà wöchka. Erë Skë-
köl tö isué̱ tö ye' sia̱rla, e' kaneblë'
tai̱ë, e' kue̱ki̱ ie' tö be' wöuñé e̱nia̱
nañewe.

Jacob ena Labán e'pa ka̱wö mé ñì a̱

43 Eta̱ Labán tö Jacob iu̱té:
—Be' alakölpa dör ye' alà busipa.
Be' ala'r dör ye' duöchkepa. Obeja
ko̱s e' dör ye' icha. Ì ko̱s sué̱bö
í̱e̱, e' dör ye' icha ë̀. ¿We̱s ye' a̱ ye'
alà busipa ena ye' duöchkepa e'pa
o̱rmi? 44 E' kue̱ki̱ be' shkö́. Mishka
ka̱wö muk ñì a̱. Es se' wa̱ ijche̱rdaë
tö we̱s se' ka̱wöta̱ ñì dalöiök.
45 Ee̱ ta̱ Jacob tö ák duéka̱ ek
ie'pa ka̱wö muke ñì a̱ e' wà
kkachoie. 46 Ie' tö iché iyamipa a̱:
—Ák dapa'ú̱ í̱e̱.
Ie'pa ulitane tö ák dapa'wé̱ ta̱
ichkérak ák dapaule e' o̱'mik. 47 Eta̱
Labán tö ká̱ e' kiè méka̱ iwák ttö̀
wa “Jegar Sahadutá”. Ñies Jacob tö
ikiè méka̱ iwák ttö̀ wa “Galaad.”*
48 Labán tö iché:
—I̱'ñe ák ikkë dapa'wé̱a̱tsö ka̱wö
mésö ñì a̱ e' wà kkachoie.
E' kue̱ki̱ Jacob tö ká̱ e' kiè méka̱
es. 49 Ká̱ e' kine ñies Mispá, wà dör
tö Labán tö iché:
—Mik kë̀ se' ñì su̱neia̱, eta̱ a̱s
Jehová tö se' sa̱ú̱ tö we̱s se' ñì
wamblöke. 50 Be' tö ye' ala'r busipa
we'iké ö be' se̱néwa̱ alakölpa kua̱'ki̱
ta̱, e' ta̱ e' sue̱raë Skëköl tö. Erë́ kë̀
yi ku̱' e' sa̱u̱k chène ye' a̱, erë Skë-
köl wák tö isue̱raë.
51 Eta̱ Labán tö ikí̱ ché Jacob a̱:
—Ák dur i' ena ák dapaule i' e'
dapa'wé̱yö se' böl shu̱sha̱ë. 52 Ák
dur i' ena ák dapaule i' e' dör
se' böl a̱ iwà kkachoie tö í̱e̱ ë̀ se'
ka̱wöta̱ dökwa̱. Kë̀ ye' tkö̀pami
be' kke̱r ñippök be' ta̱. Ñies kë̀ be'
tkö̀pami ye' kke̱r ñippök ye' ta̱.
53 Abraham dör be' duöchke ena
Nahor dör ye' duöchke, e'pa Këköl
eköl ë̀, a̱s e' tö se' shu̱lö̀.
Eta̱ Jacob tö ka̱wö mé moki̱ë
Labán a̱ Skëköl dalöieke iyë́ Isaac
tö e' wörki̱. 54 E' ukuöki̱ ta̱ ie' tö
iyiwak jché ña'wé̱ Skëköl dalöioie
ee̱. Ie' tö iyamipa kié chkök. Ie'pa
ulitane chké ta̱ ikaperö ee̱.
55 Bule es bla'mi ta̱ Labán tö
iduöchkepa ena ila'r busipa e'pa
wöalattsé e̱' choa̱t ie'pa a̱. Ie' tö
iché ia̱rak: a' mú ka̱wö tkö̀ buaë
ke̱kraë. E' ukuöki̱ ta̱ imichone
ika̱ska'.

* **31.47** *Galaad:* Ká̱ e' kiè dör böt erë iwà kiane chè ñies. E' dör *ák dapaule ka̱wö mène e' wa kkachoie.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Jacob tö Esaú maˈwé̱ e̱r buaˈwè̱

32 1Eˈ ukuöki̱ ta̱ Jacob mir
è̱ wé̱ imírö ee̱. Ñala̱ ki̱
Skëköl biyöchökwakpa de ieˈ skaˈ.
2Mik eˈpa sué̱itö, eta̱ ichéitö: "Iˈpa
dör Skëköl ñippökwakpa." Eˈ kue̱ki̱
ieˈ tö ká̱ eˈ kiè méka̱ Mahanaim.*
3Eta̱ ieˈ tö ikanè mésopa patkémi
biyȍ muk ieˈ ël Esaú a̱ tö ieˈ datse̱.
Ieˈ ël se̱rke ká̱ kiè Seír a̱te̱ Edom
ee̱. 4Ieˈ tö ichémi ikanè mésopa
a̱: "Aˈ tö ichő yeˈ ël a̱: 'Beˈ ël Jacob
datse̱ beˈ wöki̱ beˈ kanè mésoie. Ieˈ
tö ichébitu̱ beˈ a̱: Duas ikkë ko̱s
yeˈ se̱né Labán skaˈ. 5Yeˈ wa̱ baka
tsoˈ ena obeja tsoˈ ena burro tsoˈ
tai̱ë. Ñies kanè mésopa tsoˈ yeˈ wa̱
tai̱ë wëpa ena alakölpa. Beˈ dör yeˈ
këkëpa. Beˈ a̱ ttè iˈ patkémiyö a̱s beˈ
tö yeˈ kiȍwa̱ e̱r buaˈ wa.' "
6Mik ibiyȍ wakpa dene, eta̱ ieˈ a̱
ichéitö:
—Saˈ dare beˈ ël skaˈ, eˈ wák datse̱
bet beˈ shke̱ˈu̱k. Eta̱ ieˈ wa̱ wëpa
datse̱ e̱ˈ ta̱ döka̱ cien tkëyök (400).
7Mik eˈ ttséitö, eta̱ tai̱ë ieˈ suane.
Tai̱ë ieˈ ka̱bikeitséka̱ we̱s yeˈ e̱ˈ
ȕ̱mi. Eˈ kue̱ki̱ ieˈ tö iyamipa ena
ikanè mésopa ena iobeja ena ibaka
ena ikameio eˈ ko̱s blabatsélor böl
tsi̱ní. 8Ieˈ ibikeitsé tö isalema yeˈ
ël ñippȍmi ek tsi̱ní ta̱, eˈ dalewa
iëk tsi̱ní tköshkarmirak. Eˈ kue̱ki̱
ieˈ iblabatsélor es. 9Eˈ ukuöki̱ ta̱
ieˈ tö iché Skëköl a̱: "A Jehová, beˈ
dör yeˈ talà Abraham ena yeˈ yế
Isaac eˈpa Këköl. Beˈ yeˈ a̱ iyëˈ: 'beˈ
yúne beˈ yamipa skaˈ, eta̱ yeˈ tö
beˈ ki̱meraë a̱s beˈ ka̱wö tkȍ buaë.'
10Beˈ e̱r buaˈ ché yeˈ a̱. Beˈ kȅ wa̱
yeˈ mea̱tule bërbër ȅ. Warma eˈ
kȅ dör yeˈ sia̱rla eˈ a̱. Yeˈ bakmi diˈ
Jordán wì̱ a̱ kȅ wa̱ ì ta̱ˈ, eˈ ké̱wö skaˈ
ta̱ yeˈ wa̱ shko kéli ȅ dami. Erë i̱ˈñe
ta̱ yeˈ wöché tai̱ë iyiwakie ena seˈie
blabutsule böl tsi̱ní. 11Beˈ weˈikèyö,
yeˈ tsa̱tkő yeˈ ël Esaú eˈ ulà a̱. Yeˈ
suane ieˈ yöki̱ döˈ ieˈ datse̱ ñippök
yeˈ ta̱; ñies döˈ yeˈ alakölpa ena yeˈ
alaˈrla eˈpa ko̱s e̱wè̱wa ieˈ tö. 12Beˈ
tö yeˈ a̱ iyëˈa̱tbak yësyësë tö beˈ tö
yeˈ ki̱meraë a̱s yeˈ ka̱wö tkȍ buaë.
Ñies beˈ tö iyëˈ tö yeˈ aleri̱pa alör-
daë tai̱ë we̱s dayë tsé̱wö kȅ shta̱rta̱ˈ
es."
13Eˈ nañewe ieˈ kapére ee̱.
Iyiwak tsoˈ ieˈ ta̱ ee̱ eˈ shu̱shté ieˈ
tö kakmè ieˈ ël a̱. 14Ikkë shu̱tshté
ieˈ tö: chibo alaki döka̱ cien böyök
(200); chibo wëˈñe döka̱ dabom
böyök (20); obeja alaki döka̱ cien
böyök (200); obeja wëˈñe döka̱
dabom böyök (20); 15kameio alaki
pa̱ne ñiköl ilà ta̱, ese döka̱ dabom
mañayök (30); baka alaki döka̱
dabom tkëyök (40); baka wëˈñe
pupula döka̱ dabop (10); burro
alaki döka̱ dabom böyök (20);
burro wëˈñe döka̱ dabop (10). 16Eˈ
ukuöki̱ ta̱ iyiwak ekkë ko̱s tuléitö
ikanè mésopa a̱ iwakmik iwakmik
ulawa ulawa ta̱ ichéitö ia̱rak:
—Aˈ yú yeˈ yöki̱ ke̱we. Ká̱ ulat
múa̱t iyiwak a̱ ulat ulat a̱s kȅ
iwöiërwa̱ ñita̱.
17Eta̱ kanè méso ke̱we patkémii-
tö eˈ a̱ ichéitö:
—Mik beˈ tö yeˈ ël kué̱ ta̱ ieˈ tö
beˈ chaké: "¿Yi beˈ wökir? ¿Wé̱ beˈ

* **32.2** *Mahanaim:* Hebreoie ká̱ kiè eˈ wà kiane chè *ñippökwakpa böltëpa.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

micho? ¿Se̱kkë dör yi iyiwak?”,
18eta̱ iiu̱tő: “A këkëpa, iyiwak iˈ ko̱s
eˈ kak patké beˈ kanè méso Jacob
tö beˈ a̱. Ieˈ wák datse̱ saˈ itöki̱.”
19Eˈ sù̱ ikanè mésopa male̱pa
patkémiitö iyiwak wëttsë, eˈpa a̱
ichémiitö ñies:
—Mik aˈ tö Esaú kué̱, eta̱ ichő ia̱
es ȅ. 20Kȅ aˈ é̱na ichökwa chè ia̱:
“A këkëpa, beˈ kanè méso Jacob eˈ
datse̱ saˈ itöki̱.”
Ieˈ tö ibikeitsé: “Iyiwak
patkémiyö ke̱weie yeˈ ël a̱ eˈ dör
a̱s ieˈ e̱r buarne yeˈ ki̱. Eˈ ukuöki̱
ta̱ yeˈ wák tö isuè̱mi. Es ieˈ tö yeˈ
kièwa̱mi e̱r buaˈ wa.” 21Es iyiwak
kak patkémiitö ke̱weie ieˈ yöki̱. Erë
ieˈ wák e̱ˈ tsé̱a̱t kapökrö ieˈ úla a̱.

Jacob ñippé kapa wa Skëköl ta̱

22-23Eˈ nañewe Jacob e̱ˈ kéka̱. Ieˈ
tö ilakölpa böl ena eˈpa kanè méso-
pa böl ena ilaˈr döka̱ dabom eyök ki̱
eköl eˈpa ko̱s dapaˈwé̱itö ta̱ iu̱yöktsa̱
ké diˈ Jaboc wi̱she̱t ñies ì ko̱s tsoˈ
iwa̱ ekkë u̱yéttsa̱itö. 24Ieˈ e̱ˈ tsé̱a̱t
eköl. Ee̱ ta̱ wëm de eköl ieˈ skaˈ ta̱
ieˈpa ñippé kapa wa darërë dȍ ká̱
ñine eta̱. 25Erë wëm eˈ tö isué̱ tö kȅ
ieˈ e̱ˈ alȍpaka̱ Jacob ki̱. Eˈ kue̱ki̱ ieˈ
tö itéwa̱ ituˈ wöiërkewa̱ eˈ ki̱ ta̱ ituˈ
wöyënettsa̱. 26Eta̱ wëm ñeˈ tö iché
ieˈ a̱:
—Ká̱ ñirkewa̱tke eˈ kue̱ki̱ yeˈ ő̱wa.
Ieˈ tö iiu̱té:
—Kȅ beˈ tö yeˈ a̱ ka̱wö buaˈ mè,
eta̱ kȅ yeˈ tö beˈ epamine.
27Wëm tö ieˈ a̱ ichaké:
—¿I̱ma beˈ kiè?
Ieˈ tö iiu̱té:
—Yeˈ kiè Jacob.
28Wëm tö iché ia̱:
—Kȅ beˈ kièia̱ Jacob. Beˈ kirdaë
Israel.* Beˈ ñippé Skëköl ta̱ ñies
sˈditsö ta̱ eta̱ ì kiane beˈ ki̱ eˈ de beˈ
ulà a̱, eˈ kue̱ki̱ beˈ kiè méka̱yö es.
29Jacob tö ieˈ a̱ ichaké:
—Ichő ña, ¿i̱ma beˈ kiè?
Ieˈ iiu̱té:
—¿Iő̱k beˈ ki̱ yeˈ kiè kiane
jche̱nuk?
Ee̱ ta̱ wëm ñeˈ e̱r buaˈ ché ieˈ a̱.
30Ieˈ tö ká̱ eˈ kiè méka̱ Penuel.*
Ieˈ tö iché: “Ere̱̋ yeˈ tö Skëköl wák
sué̱wa̱ yeˈ wöbla wa, erë kȅ yeˈ
duˈwa̱.” Eˈ kue̱ki̱ ká̱ eˈ kiè méka̱itö
es.
31Mik ieˈ tkökemitke Penuel, eta̱
diwö tskine. Erë ieˈ tuˈ wöyënettsa̱,
eˈ kue̱ki̱ ieˈ shkörami shaotshaot.
32Ieˈ tënewa̱ ituˈkicha ki̱, eˈ kue̱ki̱
dȍ ikkë ta̱ ieˈ aleripa ko̱s kȅ tö
iyiwak tuˈkicha kateta̱ˈ.

Esaú e̱r buanene Jacob ki̱

33 1Mik Jacob tö isué̱ tö ieˈ
ël datse̱ ena wëpa tai̱ë
datse̱ ieˈ wa̱ döka̱ cien tkëyök (400),
eta̱ ieˈ tö ilaˈrla blabatsé. Eˈpa
méitö Lía a̱ ena Raquel a̱ ena eˈpa
kanè mésopa böl a̱. 2Kanè méso-
pa böl eˈpa patkémiitö ke̱weie ilaˈr
ta̱. Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈ tö Lía ena ilaˈr
patkémi. Bata ekkë Raquel ena ilà
José eˈpa patkémiitö. 3Eta̱ ieˈ wák
tkami ke̱we ieˈpa yöki̱. Ieˈ mirwa̱
ieˈ ël wörki̱ eˈ dalewa ieˈ wöémi
dȍ i̱ski̱ es iwöömir döka̱ kuktöki-

* **32.28** *Israel:* Hebreoie sˈkiè eˈ wà kiane chè *ñippè Skëköl ta̱.*

* **32.30** *Penuel:* Hebreoie ká̱ kiè eˈ wà kiane chè *Skëköl wö.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

cha (7 veces). Es ieˈ demi tsi̱net iël
wörki̱. 4 Eta̱ Esaú tu̱nebitu̱ ieˈ wöki̱,
ta̱ ipaklöˈwé̱wa̱itö ikuliˈ a̱ ta̱ iwöa-
lattséitö ta̱ i̱é̱rak ñita̱. 5 Eˈ ukuöki̱ ta̱
Esaú tö Jacob alakölpa ena ilaˈrla
eˈpa sué̱ ta̱ ichakéitö ia̱:
—¿Wí̱kkëpa dör yi?
Jacob tö iiu̱té:
—A këkëpa, Skëköl tö alaˈrla
wí̱kkëpa mé yeˈ a̱.
6 Eta̱ ilakölpa kanè mésopa
eˈpa de ilaˈrlaë ta̱ iwö éwarak dȍ
i̱ski̱. 7 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Lía de ilaˈrë ta̱
ieˈpa wöéwa i̱ski̱ ñies. Bata ekkë
ta̱ Raquel de ilà José ta̱ eta̱ ieˈpa
wöéwa dȍ i̱ski̱ ñies. 8 Eˈ bet ta̱ Esaú
tö ieˈ a̱ ichaké:
—Iyiwak kué̱yö ñala̱ ki̱ ulawa
ulawa ¿ìie eˈ dör?
Ieˈ iiu̱té:
—Eˈ dör a̱s beˈ e̱r buarne yeˈ ki̱.
9 Esaú tö iiu̱té:
—Au, kȅ beˈ tkinuk yeˈ ki̱. Yeˈ wa̱
itsoˈ tai̱ë. Eˈ tsú̱a̱t beˈ wák tö.
10 Erë Jacob tö iskà ché ia̱:
—Au, kȅ beˈ tö yeˈ ttè watök-
tsa̱. Beˈ e̱r buanene yeˈ ki̱ eˈ ta̱ íyi
kakmekeyö beˈ a̱ eˈ klöˈú̱. Beˈ tö
yeˈ kiéwa̱ buaë. Beˈ sué̱neyö eˈ dör
buaë yeˈ a̱ we̱s Skëköl wák suȅyö
es. 11 Tai̱ë Skëköl tö yeˈ bluˈwé̱. Kȅ
ì kianeia̱ yeˈ ki̱. Eˈ kue̱ki̱ yeˈ beˈ
pablè tö íyi kakméyö beˈ a̱ eˈ tsú̱ yeˈ
ulà a̱.
Jacob tö iyiwak watké ia̱ tai̱ë, eˈ
kkḗpa iël Esaú tö iyiwak tsé̱ iulà a̱.
12 Esaú tö iché ia̱:
—E̱ˈma mishka ñita̱. Yeˈ miˈke
ke̱we.

13 Erë Jacob tö iiu̱té:
—A këkëpa. Beˈ wa̱ ijche̱r buaˈ
tö yeˈ alaˈr ià̱ tsitsirla. Ñies obeja
ena baka tsoˈ alàë eˈ bikeitséyö
döˈ ishtrirwa̱ ta̱ iduölurmi se̱kka̱
ká̱ etkëme. 14 Yeˈ a̱ ta̱ buaë idir tö
beˈ yuˈtke ke̱we, eta̱ wëˈ yeˈ do beˈ
itöki̱ e̱nae̱na we̱s yeˈ iyiwak ena yeˈ
alaˈrla shkömir es. Es yeˈ mir ieˈpa
ta̱ dȍ beˈ se̱rke Seír ee̱.
15 Eta̱ Esaú tö iiu̱té:
—E̱ˈma buaë idir. Ka̱wö mú ña yeˈ
kanè mésopa we̱lepa muka̱t beˈ a̱
beˈ ki̱moie.
Erë Jacob tö iiu̱té:
—Au, ¿iṓk beˈ e̱ˈ weˈikȍ yeˈ wa̱
ekkë chökle?
16 Eˈ ȅ diwö ta̱ Esaú mía̱ne Seír
iyamipa ta̱. 17 Erë Jacob mía̱ ká̱ kiè
Sucot* ee̱. Ee̱ ieˈ u yué iwák a̱. Ñies
iyiwak wé chaliˈwé̱itö. Eˈ kue̱ki̱ ká̱
eˈ kiè méka̱itö Sucot.
18 Es Jacob manéta̱t Padán-aram
dȍ Canaán. Ieˈ dettsa̱ buaë. Ieˈ se̱né
ká̱ kiè Siquem, eˈ wösha̱. 19 Wé̱ ieˈ
tö ká̱ yué eˈ tué̱ttsa̱ ieˈ tö. Eˈ ské
dör inuköl wömule̱ döka̱ cien eyök
(100). Hamor dör Siquem yḗ, eˈ
alaˈr tö ká̱ watué̱ Jacob a̱. 20 Ká̱ eˈ a̱
Jacob tö ák katatá et ka̱ˈie iyiwak
jchoie Skëköl dalöioie. Eˈ kiè
méka̱itö El-elohé-israel.*

Dina dalöse̱wé̱wa̱ Siquem tö

34 1 Jacob alà busi Lía ta̱ kiè
Dina, ká̱ et ta̱ eˈ mía̱ ká̱ eˈ
wakpa busipa pakök. 2 Eta̱ Hamor
eˈ dör heveowak eˈ dör ká̱ eˈ wökir,
eˈ aladulaköl kiè Siquem eˈ tö Dina

* **33.17** *Sucot:* Hebreoie ká̱ kiè eˈ wà kiane chè *u yöule chalichali.*

* **33.20** *El-elohé-Israel:* Hebreoie kiè eˈ wà kiane chè *Israel Këköl diché ta̱ˈ tai̱ë.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

sué̱. Eta̱ ie' tö iklö'wé̱wa̱ ta̱ ise̱néka̱
ita̱ kësik wa. 3Erë ie' wöbatse Dina
wa tai̱ë ta̱ ipabléitö tai̱ë. 4Eta̱ ie' tö
iché iyḗ a̱:
—A yḗwö, be' yú këkëpa Jacob
ska' ilà busi kiöktsa̱ ye' a̱ a̱s ye'
se̱rwa̱ ie' ta̱.
5Ì sulu wamblé Siquem tö Dina
ta̱ e' jche̱newa̱ Jacob wa̱. Erë ie'
aladulakölpa tso' kañika̱ iyiwak
kanéu̱k, e' kue̱ki̱ ie' kḕ wa̱ iyëne
ie'pa a̱. 6E' dalewa Hamor dör
Siquem yḗ e' mía̱ Jacob ska' ttök
ie' ta̱.
7Mik Jacob aladulakölpa dene
u a̱, eta̱ ì wamblëne Dina ta̱ e'
jche̱newa̱ ie'pa wa̱. E' tö ie'pa
uluwé̱ka̱ tai̱ë. Siquem se̱néka̱ Jacob
alà busi ta̱ e' dör íyi suluë Israel
aleripa a̱. E' kḕ ka̱wö ta̱' wamblè es.
8Erë Hamor tté ie'pa ta̱, ta̱ ichéitö
ia̱:
—Ye' aladulaköl Siquem, e' wöba-
tse tai̱ë a' kutà wa. A' we'ikèyö
ka̱wö mú ie' a̱ se̱nukwa̱ ie' ta̱. 9Es a'
yörmi sa' yamipaie. Es sa' se̱rwa̱mi
a' alà busipa ta̱. Ñies a' se̱rwa̱mi sa'
alà busipa ta̱. 10A' e̱' tsú̱a̱t se̱nuk sa'
shu̱a̱. A' se̱nú sa' ká̱ a̱ wé̱ a' ki̱ ikia-
ne ee̱. A' tö íyi wataú̱ ena íyi taú̱. A'
tö ká̱ taú̱. Kḕ yi tö a' wöklö'we̱pa.
11Ñies Siquem tté Dina yḗ ta̱ ena
ikëpa ta̱, eta̱ ichéitö ia̱:
—Ye' a' pablè tö ye' ttè klö'ú̱. Ye'
tö a' a̱ íyi kakmeraë ko̱s a' ki̱ ikia-
ne ekkë. 12Ko̱s iské* dör e' tsa̱ta̱ a'
tö ye' a̱ ikí̱ kié, e' ta̱ ekkë meraëyö
a' a̱. E' kḕ ki̱ ye' tkine. Ye' tö íyi
meraë tai̱ë a' a̱, erë ka̱wö mú ye' a̱
se̱nukwa̱ be' kutà ta̱.

13Erë Siquem tö ie'pa kutà
dalöse̱wé̱wa̱, e' kue̱ki̱ ie'pa tö ie'
ena iyḗ iu̱té ka̱chè wa. 14Ie'pa tö
iché ia̱:
—Kḕ sa' a̱ sa' kutà menuk wëpa
kḕ tottola kkuölitla tëule tsir, esepa
a̱. E' dör suluë sa' a̱ jaë tai̱ë. 15Es ḕ
sa' tö a' iu̱tèmi. A' wëpa ko̱s tottola
kkuölit tée tsir we̱s sa' es, e' ta̱ sa'
tö a' ttṑ iu̱tèmi. 16Es a' se̱rwa̱mi sa'
alà busipa ta̱. Ñies sa' se̱rwa̱mi a'
alà busipa ta̱. Es sa' se̱rmi a' ta̱ ñita̱
we̱s ká̱ etkḕ wakpa es. 17Erë kḕ a'
wa̱ a' tottola kkuölitla tëne we̱s sa'
tö iché a' a̱ es, e' ta̱ sa' míyalne ká̱
i' ki̱. Sa' kutà mítse̱rne sa' wa̱.
18Eta̱ Hamor ena ilà Siquem e'pa
a̱ imène buaë. 19Tai̱ë duladula e'
ki̱ Jacob alà busi kiane, e' kue̱ki̱
bet iwé̱itö we̱s ie'pa tö iché es. Ie'
dalṑ tai̱ë iyḗ ska' imale̱pa tsa̱ta̱.
20E' kue̱ki̱ ie' mía̱ iyḗ ta̱ ká̱ kköi-
ëule e' wékkö a̱. Ee̱ ká̱ e' wakpa
ñì dapa'u̱ke ttè shu̱loie. Ee̱ Siquem
ena iyḗ mía̱ ttök iká̱ wakpa ta̱. Ta̱
ichéitö ia̱rak:
21—Pë' debitu̱ íe̱ e̱r buaë se' ta̱.
Ie'pa de se̱nuk se' ta̱, íyi ta̱u̱k ena
íyi watau̱k se' shu̱a̱. Ká̱ tso' wë'
ie'pa a̱. Se' se̱rwa̱mi ie'pa alà busi-
pa ta̱. Ñies ie'pa se̱rwa̱mi se' ichapa
ta̱. 22Eta̱ a̱s se' dṑ ká̱ etkḕ wakpaie
ie'pa ta̱ ñita̱, eta̱ s'ka̱wöta̱ iu̱k we̱s
ie'pa tö iché es. Ie'pa tö iché tö se'
wëpa ulitane ka̱wöta̱ itóttola kkuö-
litla tök tsir we̱s ie'pa wöblane iu̱k
es. 23Eta̱ ko̱s ie'pa wa̱ iyiwak tso', ì
tso' e' döraë se' icha. Sö ichṑ ie'pa
a̱ tṓ. Eta̱ es ie'pa e̱' tsu̱kea̱t se̱nuk
se' shu̱a̱.

* **34.12** *iské:* E' ké̱wö ska' ta̱ ie'pa wöblar tö ilà busipa watue̱ke inua̱ki a̱.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

24Eta̱ wëpa tso' ká̱ e' ki̱ kibine-
tke, e'pa ulitane a̱ buaë idir. Eta̱
ie'pa ko̱s tottola kkuölitla télor tsir.
25E' ukuöki̱ bökki̱ es ta̱ mik
e' dalërkeia̱ tai̱ë kë̀ wa ie'pa e̱'
tsa̱tkër, eta̱ Jacob aladulakölpa
dör Dina akëpa kiè Simeón ena
Leví, e'pa míyal Siquem, eta̱ ká̱
e' wakpa wëpa télurdakitö se̱raa̱
tabè wa. 26Es ie'pa tö Hamor
ena ilà Siquem e'pa ttéwa̱ tabè
wa. Ie'pa tö ikutà yéttsa̱ Siquem
u a̱ ta̱ imíyal. 27Ká̱ e' wëpa ttélur
se̱raa̱. E' ukuöki̱ ta̱ Jacob aladula-
kölpa male̱pa debitu̱ ta̱ íyi ko̱s tso'
ká̱ e' ki̱ e' tsé̱mirakitö. 28Es ie'pa
wa̱ obeja ena baka ena burro ena
íyi ko̱s tso' ká̱ kköiëulewa̱ e' a̱, ñies
ì ko̱s tso' kañika̱ e' mítse̱r. 29Ñies
íyi tso' ko̱s u a̱, e' mítse̱r ie'pa wa̱
se̱raa̱. Ala'rla ko̱s ena alakölpa ko̱s
e'pa klö'wé̱lur ie'pa tö ie'pa kanè
mésopaie. 30Eta̱ Jacob tö iché
Simeón ena Leví a̱:
—A' tö se' tsa̱ié. A' kue̱ki̱ ká̱ i'
wakpa e' dör canaánwak ena fere-
seowak e'pa ulurdaë se' ki̱ tai̱ë.
Ie'pa ñì dapa'u̱raë ñippök se' ta̱.
Kë̀ se' wa̱ ñippökwakpa ta̱' tai̱ë, e'
kue̱ki̱ ie'pa e̱' alöraka̱ se' ki̱. Ye' ena
ye' yamipa ko̱s ttelurdaë ie'pa tö.
31Erë ie'pa tö iiu̱té:
—¿I̱ma ie'pa e̱rbikö̀ tö ie'pa wa̱
sa' kutà mi'mitse̱r we̱s alakölpa
sulusi es?

Skëköl e̱r buaë ché Jacob a̱ Betel

35 1E' ukuöki̱ ta̱ Skëköl tö
iché Jacob a̱: "Be' yú
se̱nuk Betel. Ee̱ ák katatő ka̱'ie
ye' dör be' Këköl e̱' kkayë' be' a̱
mik be' bakshkar Esaú yöki̱ eta̱,
e' dalöioie." 2Eta̱ Jacob tö iché
iyamipa a̱ ena ko̱s itso'rak ie' ta̱,
e'pa a̱ ñies:
—Íyi diököl tso' a' wa̱ dalöiè, ese
ko̱s tulőttsa̱ bet. A' kuő ta̱ a' datsi'
mane'ú̱lor. 3Mishkarak bet Betel.
Ee̱ ye' tö ák katateke et ka̱'ie iyiwak
jchoie Skëköl dalöioie. Ie' tö ye'
ki̱me' mik ye' bak e̱rianuk tai̱ë eta̱.
Ie' tö ye' kköna' ko̱s ye' ká̱ka're ekkë.
4E' bet ta̱ íyi diököl tso' ie'pa wa̱
dalöiè ese tulérakitö Jacob a̱. Ñies
ikukuöio ko̱s, e' tulérakitö Jacob a̱.
E' ko̱s wötéluritö kós klö̀ te̱r tsi̱net
Siquem e' diki̱a̱. 5Eta̱ ie'pa e̱' yélur.
Erë ká̱ tso' tsi̱net tsi̱net e' wakpa
ko̱s suawé̱ka̱ tai̱ë Skëköl tö, e' kue̱ki̱
e'pa kë̀ wa̱ ie'pa töiëne.
6Eta̱ Jacob ena iyamipa ko̱s demi
ká̱ kiè Luz a̱te̱ Canaán. Ká̱ e' kiè
ñies Betel. 7Eta̱ ee̱ ák katatéitö et
ka̱'ie iyiwak jchoie Skëköl dalöioie.
Ee̱ Skëköl e̱' kkayë' ie' a̱ mik ie'
bakshkar iël yöki̱ eta̱. E' kue̱ki̱ ák
katatéitö e' kiè méka̱itö El-Betel.*
8E' ukuöki̱ ta̱ ká̱ e' a̱ Rebeca
kkö'nukwak bak kiè Débora, e' blë-
newa̱ ta̱ inú bléwa̱rakitö kós klö̀ te̱r
ee̱ e' diki̱a̱. Kal e' te̱r ká̱ kiè Betel
e' o̱'mik. Jacob tö ká̱ e' kiè méka̱ "I̱è
kéli".
9-10Mik Jacob bite̱a̱ne Padán-
aram dene Canaán, eta̱ Skëköl e̱'
kkachéne etökichane ie' a̱. Eta̱ Skë-
köl e̱r buaë ché ie' a̱ i' es:

"Be' kiè Jacob,

* **35.7** *El-Betel:* Hebreoie kiè e' wà kiane chè *Skëköl tso' Betel.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

erë beꞌ kȅ kièia̱ es.
I̱ꞌñe ta̱ beꞌ kiè méka̱yö Israel.”

Skëköl tö ieꞌ kiè maneꞌwé̱ttsa̱,
11 eꞌ ukuöki̱ ta̱ ichéitö ia̱:

“Yeꞌ dör Skëköl Diché Ta̱ꞌ Íyi
Ulitane Tsa̱ta̱ eꞌ;
Beꞌ alaꞌr ena beꞌ aleripa alönú
tai̱ë.
Beꞌ aleripa alördaë tai̱ë,
eꞌpa döraë ká̱ tai̱ë wakpaie.
Ñies ieꞌpa shu̱a̱ bluꞌpa döraë.
12 Ká̱ meꞌbakyö Abraham a̱ ena
Isaac a̱,
eꞌ méyö beꞌ a̱ ñies beꞌ aleripa
a̱.”

13 Mik Skëköl tté o̱ne Jacob ta̱, ta̱
imía̱. 14 Ee̱ Jacob ák duéka̱ ek së sù̱.
Ák eꞌ ki̱ ieꞌ tö kiȍ ena vino té iwà
kkachoie tö eꞌ dör batseꞌr Skëköl a̱.
15 Ká̱ eꞌ kiè méka̱itö Betel.

Raquel blënewa̱

16 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌpa e̱ꞌ yélur
Betel míyal Efrata. Ka̱m ieꞌpa dȍmi
Efrata eꞌ tsoꞌia̱ elkeë, eta̱ Raquel
alà ku̱rketke eꞌ diwö de. Eꞌ tö
Raquel kiriꞌwé̱wa̱ tai̱ë erë kȅ iwà
ku̱r yës. 17 Ieꞌ tsoꞌtke suluë ichṓk
eta̱ ikköꞌnukwak dur ee̱, eꞌ tö iché
ia̱: “Kȅ beꞌ suanuk. Beꞌ alà ku̱ne.
Eꞌ wák dör wëm.” 18 Eta̱ Raquel
wakeꞌ duökewa̱tke, isiwa̱ꞌ bata
tkökeia̱, eꞌ shu̱a̱ ilà kiè méka̱atitö
Ben-oní.* Erë ilà yḗ tö ikiè maneꞌwé̱
Benjamín.*

19 Es Raquel blënewa̱. Inú wöté-
wa̱rakitö Efrata ñalé̱ ki̱. I̱ꞌñe ta̱ ká̱
eꞌ kiè Belén. 20 Eta̱ wé̱ Raquel nu
bléwa̱itö eꞌ ki̱ ák duéka̱ ek Jacob
tö iwà kkachoie. I̱ꞌñe ta̱ ák eꞌ tkëria̱
Raquel pö kkachoie.
21 Eta̱ Israel* michoë wé̱ imiꞌkerö
ee̱. Ieꞌ e̱ꞌ tsé̱a̱t se̱nuk ká̱ kiè Mig-
dal Éder eꞌ wi̱shke̱. 22 Ieꞌ tö ká̱ yué
se̱noie ee̱, eꞌ ukuöki̱ ta̱ ilà Rubén
se̱néka̱ ieꞌ alaköl kiè Bilhá eꞌ ta̱, eꞌ
jche̱newa̱ ieꞌ wa̱.

Jacob aladulakölpa

Jacob aladulakölpa döka̱ dabom
eyök ki̱ böl (12). 23 Ieꞌ alaꞌr Lía ta̱ eꞌpa
dör Rubén, eꞌ dör ikibi, ñies Simeón,
Leví, Judá, Isacar ena Zabulón.
24 Ilaꞌr Raquel ta̱ eꞌpa dör José ena
Benjamín. 25 Raquel kanè méso kiè
Bilhá, eꞌ ta̱ ilaꞌr dör Dan ena Neftalí.
26 Lía kanè méso kiè Zilpá, eꞌ ta̱ ilaꞌr
dör Gad ena Aser. Eꞌpa dör Jacob ala-
dulakölpa ku̱ne Padán-aram eꞌpa.

Isaac blënewa̱

27 Jacob minea̱ iyḗ Isaac sa̱u̱k ká̱
kiè Mamré ee̱. Ká̱ eꞌ kiè ñies Arbá
ö Hebrón. Ká̱ eꞌ a̱ Abraham ena
Isaac bak se̱nuk. 28-29 Isaac këne-
wa̱tke. Mik ieꞌ ki̱ duas tsoꞌ cien
eyök ki̱ dabom paryök (180), eta̱
iblënewa̱ mía̱ idëu̱töpa itöki̱. Ilaꞌr
Esaú ena Jacob eꞌpa tö inú wötéwa̱.

Esaú aleripa

36 1 Iꞌpa dör Esaú aleripa.
Esaú kiè ñies Edom. 2 Esaú

---

* **35.18** *Benoni:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *yeꞌ e̱riane eꞌ alé.*

* **35.18** *Benjamín:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *yeꞌ ulà buaꞌkka eꞌ alé.*

* **35.21** *Israel:* Eꞌ dör Jacob kiè pa̱ꞌa̱li̱ meꞌka̱ Skëköl tö iki̱ eꞌ.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

se̱néwa̱ canaánwak alakölpa mañal
ta̱. Eköl dör Adá, eˈ dör hititawak
kiè Elón, eˈ alà busi. Iëköl kiè Oho-
libamá, eˈ dör Aná alà busi ena
heveowak eköl kiè Sibón, eˈ talà.
3 Bata ḗk kiè Basemat, eˈ dör Ismael
alà busi ena Nebaiot kutà. 4 Adá alà
tsá̱ ku̱ne eˈ kiè Elifaz. Basemat alà
kiè Reuel. 5 Oholibamá alaˈr ku̱ne
mañal. Eˈpa kiè dör Jeús, Jaalam
ena Coré. Eˈpa dör Esaú alaˈr ku̱ne
mik ieˈ bak se̱nuk Canaán eta̱ eˈpa.
6 Esaú wa̱ ilakölpa ena ilaˈr wëpa
ena ilaˈr busipa ena imale̱pa ko̱s se̱rke
ieˈ skaˈ eˈpa ko̱s míyal ieˈ wa̱ e̱ˈ ta̱
se̱nuk ká̱ bánet iël Jacob eˈ yöki̱. Ñies
ieˈ wa̱ iyiwak ko̱s ena ì ko̱s dëˈ ieˈ ulà
a̱ Canaán, eˈ mítse̱r se̱raa̱. 7 Esaú ena
Jacob wa̱ íyi tsoˈ tai̱ë. Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa kề
chëˈka̱ia̱ ñita̱. Kề ì ku̱ˈia̱ wëˈ ieˈpa böl
iyiwak a̱ katè. 8 Eˈ kue̱ki̱ Esaú (eˈ kiè
ñies Edom) eˈ mía̱ se̱nuk Seír ké̱bata a̱.
9 Iˈ dör Esaú aleripa bak se̱nuk
Seír ké̱ köwö ki̱, eˈpa kiè edomwak.
10 Iˈpa dör Esaú alaˈr: Elifaz eˈ dör
Esaú alà Adá ta̱, ena Reuel eˈ dör
Esaú alà Basemat ta̱.
11 Elifaz alaˈr dör Temán, Omar,
Sefó, Gatam ena Quenaz. 12 Elifaz
alaköl skà bak eköl kiè Timná, eˈ
ta̱ ilà ta̱ˈ eköl kiè Amalec. Eˈpa dör
Esaú alaköl kiè Adá eˈ uyökpa.
13 Reuel alaˈr dör Náhat, Zérah,
Samá ena Mizá. Eˈpa dör Esaú ala-
köl kiè Basemat eˈ uyökpa.
14 Esaú alaköl kiè Oholibamá, eˈ
dör Aná alà busi ena Sibón talà. Ieˈ
alaˈr dör Jeús, Jaalam ena Coré.
15 Iˈpa dör Esaú aleripa eˈpa ditsé-
wöpa wökirpa:
Esaú alà kibi kiè Elifaz eˈ aleripa
dör: Temán, Omar, Sefó, Quenaz,
16 Coré, Gatam ena Amalec. Eˈpa
dör Elifaz aleripa eˈpa ditséwöpa
wökirpa bak se̱nuk Edom. Ieˈpa dör
Adá uyökpa.
17 Esaú alà kiè Reuel eˈ alaˈr dör:
Náhat, Zérah, Samá ena Mizá. Eˈpa
dör Reuel ditséwöpa wökirpa bak
se̱nuk Edom. Ieˈpa dör Basemat
uyökpa.
18 Esaú alaköl kiè Oholibamá eˈ
dör Aná alà busi. Ieˈ alaˈr dör: Jeús,
Jaalam ena Coré. Eˈpa dör Oholiba-
má ditséwöpa wökirpa.
19 Eˈpa ko̱s dör Esaú (kiè ñies
Edom) eˈ aleripa. Eˈpa dör ieˈpa
ditséwöpa wökirpa.
20 Iˈpa dör wëm dör horeowak
eköl kiè Seír, eˈ alaˈr. Ieˈpa bak
se̱nuk Edom ñies. Ieˈpa kiè dör:
Lotán, Sobal, Sibón, Aná, 21 Disón,
Éser, ena Disán. Eˈpa dör Seír alaˈr
wëpa. Ieˈpa dör horeowak wökir-
pa bak se̱nuk Edom. 22 Lotán alaˈr
dör Horí ena Hemam. Lotán kutà
dör Timná. 23 Sobal alaˈr dör Alván,
Manáhat, Ebal, Sefó ena Onam.
24 Sibón alaˈr dör Aiá ena Aná. Ká̱ eˈ
ta̱ Aná tsoˈ iyḗ kiè Sibón eˈ burro
kköˈnuk eˈ dalewa ieˈ tö diˈ tum kué̱
tai̱ë ká̱ sí po eˈ a̱. 25 Aná alà wëm
kiè Disón. Ieˈ alà busi kiè Oholi-
bamá. 26 Disón alaˈr dör Hemdán,
Esbán, Itrán ena Querán. 27 Éser
alaˈr dör Bilhán, Zaaván, ena Acán.
28 Disán alaˈr dör Us ena Arán.
29 Horeowak wökirpa dör Lotán,
Sobal, Sibón, Aná, 30 Disón, Éser,
ena Disán. Eˈpa dör horeowak
wökirpa iyamipa wa. Ieˈpa bak
se̱nuk Seír.
31 Iˈpa dör Edom bluˈpa, ka̱m
Israel aleripa blúpa dồ eˈ yöki̱.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

32Bela, e' dör Beor alà, e' de Edom
wakpa blúie. Ie' ká̱ kiè Dinha-
ba. 33Bela blënewa̱ e' skéie Jobab
yöne blu'ie. Ie' dör Zérah alà. Ie'
datse̱ Bosrá. 34Jobab blënewa̱ e'
skéie Husam datse̱ Temán e' yöne
blu'ie. 35Husam blënewa̱ e' skéie
Hadad dör Bedad alà e' yöne blu'ie.
Bedad e̱' ali'ka̱ Madián wakpa
ki̱ ká̱ kiè Moab ee̱. Husam ká̱ kiè
Avit. 36Hadad blënewa̱, e' skéie
Samlá yöne blu'ie. Ie' ká̱ kiè Masre-
cá. 37Samlá blënewa̱, e' skéie Saúl
yöne blu'ie. Ie' ká̱ dör Rehobot. Ká̱
e' a̱te̱ di' kkö̀ a̱ tsinet. 38Saúl blëne-
wa̱, e' skéie Baal-hanán yöne blu'ie.
Ie' dör Acbor alà. 39Baal-hanán
blënewa̱, e' skéie Hadad yöne blu'ie.
Ie' ká̱ kiè Pau. Ie' alaköl kiè Mehe-
tabel, e' dör Matred alà busi ena
Mezaab talà.

40I'pa dör Esaú aleripa kiè
iyamipa wa ñies iká̱ wa: Timná,
Alvá, Jetet, 41Oholibamá, Elá,
Pinón, 42Quenaz, Temán, Mibsar,
43Magdiel ena Iram. Esaú kiè ñies
Edom. E'pa ko̱s dör Edom ká̱ blu'pa
wé̱ ise̱nerak iká̱ ki̱ ee̱.

37 1Jacob e̱' tsé̱a̱t se̱nuk
Canaán wé̱ iyë́ bak se̱nuk
ee̱. 2Ttè i' dör Jacob aleripa e' pakè.

José ena iëlpa

Jacob alà kiè José, mik e' ki̱
duas tso' dabom eyök ki̱ kul (17)
eta̱ ie' tso' iyë́ obeja kkö'nuk iëlpa
ta̱. Iëlpa dör iyë́ alakölpa kiè Bilhá
ena Zilpá, e'pa ala'r. Eta̱ ì sulu ko̱s
wambleke iëlpa tö ie' wöwa, ese
kkateke se̱raa̱ ie' tö iyë́ a̱.

3Ie' ku̱ne mik iyë́ Jacob këne-
wa̱tke eta̱. E' kue̱ki̱ Jacob ki̱ ie' kiar
ila'r male̱pa tsa̱ta̱. E' kue̱ki̱ Jacob
tö datsi' yué ie' a̱ ki̱tkëule buaë.
4Erë mik ie' ëlpa wa̱ ijche̱newa̱ tö
ie'pa yë́ ki̱ ie' kiar ie'pa ulitane
tsa̱ta̱ eta̱ ie'pa é̱na ia̱r suluë, kë̀
ishke̱'we̱ta̱'.

5Ká̱ et ta̱ ie' kabsué̱ e' pakéitö
iëlpa a̱. E' kue̱ki̱ ie'pa é̱na suluë ie'
kí̱ a̱ne. 6Ie' tö ikabsuè̱ paké iëlpa
a̱ i' es:

—Ye' ttö̀ ttsö́. Ye' kabsué̱ e'
pakekeyö a' a̱. 7Ye' kabsué̱ tö
se' ulitane tso' kaneblök kañika̱
dalì shu̱a̱. Se' tso' dalì wöshtök e'
tsa̱tésö ettsa̱k ettsa̱k. Ye' tö isué̱ tö
bet ye' icha e̱' duéka̱ bua' shkë'ka.
A' ichapa e̱' dapa'wé̱ ye' icha pamik
shkit ta̱ e'pa tö ye' icha dalöié.

8Eta̱ iëlpa tö iiu̱té:

—¿Be' é̱na iwà chak tö be' döraë
sa' blúie? ¿Sa' se̱rdaë be' diki̱a̱?

Ie' kabsué̱ ena we̱s ipakéitö ie'pa
a̱, e' kue̱ki̱ ie'pa é̱na suluë ie' kí̱
a̱ne.

9E' ukuöki̱ ta̱ ie' skà kabsué̱ne,
e' pakéitö iëlpa a̱ ñies. Ie' tö iché
ie'pa a̱:

—Ye' kabsué̱ tö diwö ena si'wö
ñies bëkwö döka̱ dabom eyök ki̱ et
(11), e' ko̱s tö ye' dalöieke.

10Mik ie' tö ikabsué̱ e' paké iyë́ a̱
ena iëlpa a̱, eta̱ iyë́ tö iuñé:

—¿Ì kiane chè be' ki̱ kabsuè̱ e'
wa? Ttsëskua be' mì ena be' ëlpa
ena ye', sa' ka̱wöta̱ be' dalöiök.

11Ie' ëlpa é̱na ia̱r suluë. Erë iyë́ tö
ibikeitsé tai̱ë: ¿ì kébisué̱ José tö es?

José watué̱ttsa̱ iëlpa tö

12Ká̱ et ta̱ José ëlpa míyal dö̀
Siquem iyë́ iyiwak wëttsë ka̱kö
yulök. 13Eta̱ Jacob tö iché José a̱:

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

—Beꞌ ëlpa tsoꞌ tsi̱net Siquem iyiwak
kköꞌnuk. Yeꞌ ki̱ ikiane tö beꞌ yú isa̱u̱k.
Eta̱ José tö iiu̱té:
—Eꞌ buaë. Yeꞌ mí isa̱u̱krak.
14 Jacob tö iiu̱té:
—Ëkëkë. Beꞌ yú beꞌ ëlpa sa̱u̱k, is
itsoꞌrak, is iyiwak tsoꞌ ñies. Eꞌ wa
beꞌ wa̱ yeꞌ a̱ itté dömine.
Eta̱ Jacob tö ieꞌ patkémi. Ieꞌ e̱ꞌ
yéttsa̱ Hebrón ké̱ kkue ki̱ mía̱ Siquem.
15 Ee̱ ieꞌ shkö̀dur chò kañika̱, eꞌ kué̱wa̱
wëm eköl tö ta̱ eꞌ tö ieꞌ a̱ ichaké:
—¿Ì yulök beꞌ tsoꞌ?
16 Ieꞌ tö iiu̱té:
—Yeꞌ tsoꞌ yeꞌ ëlpa yulök. ¿Beꞌ
kë̀ wa̱ ijche̱r wé̱ ieꞌpa tsoꞌ yeꞌ yë́
iyiwak kköꞌnuk?
17 Wëm eꞌ tö iiu̱té:
Ieꞌpa kë̀ ku̱ꞌia̱ íe̱. Ieꞌpa
mineyalbak. Yeꞌ ittö̀ ttsérak tö
ieꞌpa miꞌkea̱ Dotán.
Eta̱ ieꞌ mía̱ iëlpa yulök. Eta̱ ieꞌpa
kue̱itö Dotán. 18 Eta̱ iëlpa tö ieꞌ sué̱
ka̱mië tö ieꞌ datse̱. Ka̱m idö̀ eꞌ dale-
wa iëlpa ka̱wö mérak ñì a̱ ieꞌ ttowa̱.
19 Ichérakitö ñì a̱:
—Kabsa̱u̱kwak datse̱. 20 Ittöwa̱sö.
Inú batröömisö ka̱uk kë̀ a̱ diꞌ ta̱ꞌ
ese a̱. Eta̱ ichö̀sö tö iyiwak sulusi
ieꞌ katéwa. Es ieꞌ kabsuè̱ eꞌ kë̀ wà
tkö̀pa yës.
21 Mik Rubén tö ttè eꞌ ttsé, eta̱ ieꞌ
é̱na iël tsa̱tkak. Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ tö iché
iëlpa a̱:
—Kë̀ ittarwa̱. 22 Kë̀ aꞌ tö ieꞌ pë́
tköꞌu̱k. Aꞌ tö iö́mi ka̱uk iꞌ a̱. Kë̀ aꞌ
ulà mukka̱ iki̱.
Rubén é̱na José tsa̱tkak tsè̱mine
iyë́ a̱, eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ tö iché ieꞌpa a̱ es.
23 Erë mik José debitu̱ iëlpa skaꞌ,
eta̱ ieꞌpa tö ieꞌ datsiꞌ ki̱tkëule buaꞌ,
eꞌ yéttsa̱. 24 Eta̱ iklöꞌwé̱wa̱rakitö
batréemi, ka̱uk tsoꞌ diꞌ blóie, erë kë̀
iwà ta̱ꞌ ese a̱.
25 Eꞌukuöki̱ ta̱ ieꞌpa e̱ꞌ tuléwa̱
chkök, eꞌ shu̱a̱ ieꞌpa isué̱ tö tai̱ë
Ismael aleripa datse̱. Eꞌpa datse̱
Galaad michoë Egipto dalì dami iwa̱
eꞌ wata̱u̱k. Kameio ki̱ ieꞌpa wa̱ kiö̀
alar buaë eꞌ dami. Ñies kiö̀ mas-
mas kiè bálsamo ena mirra eꞌ dami
iwa̱. 26 Eta̱ Judá tö iché iëlpa a̱:
—Seꞌ ël ttéwa̱sö ta̱ eꞌ tté blésö,
eꞌ ta̱ eꞌ wa ¿ì buaë dö̀mi seꞌ ulà a̱?
27 Yeꞌ ichè buaë idir tö iwata̱u̱ttsa̱sö
Ismael aleripa a̱. Ieꞌ dör seꞌ ël seꞌ
yami e̱kka, eꞌ kue̱ki̱ kë̀ sö ittö̀wa̱.
Eꞌ mène buaë iëlpa a̱. 28 Mik íyi
wata̱u̱kwakpa datse̱ Madián eꞌpa
tkami ee̱, eta̱ ieꞌpa tö iël yéttsa̱
ka̱uk a̱ watué̱ttsa̱rakitö Ismael ale-
ripa a̱ inuköl wömule̱ döka̱ dabom
böyök (20) ské ekkë. Es Ismael ale-
ripa wa̱ José minetse̱r Egipto.
29 Mik Rubén debitu̱ ka̱uk kkö̀ ki̱,
eta̱ kë̀ iël ku̱ꞌia̱. Eꞌ tö ieꞌ e̱riawé̱ tai̱ë.
Eꞌ kue̱ki̱ idatsiꞌ jchélor. 30 Eꞌ ukuö-
ki̱ ta̱, ieꞌ mía̱ iëlpa skaꞌ ta̱ ichéitö
ieꞌpa a̱:
—Seꞌ ël tsirla kë̀ ku̱ꞌ. ¿We̱s yeꞌ e̱ꞌ
ù̱mi?
31 Eta̱ ieꞌpa tö chibola ttéwa̱ ta̱
eꞌ pë́ wa José datsiꞌ patié̱ka̱rakitö.
32 Eta̱ datsiꞌ eꞌ patkémiitö iyë́ a̱ ta̱
ichémi ia̱: “Datsiꞌ iꞌ kué̱ saꞌ tö. Ì sa̱ú̱
buaꞌie. ¿Kë̀ idör beꞌ alà datsiꞌ?”
33 Eta̱ Jacob tö iché: “¡Tö́, iꞌ dör
yeꞌ alà datsiꞌ! Iyiwak sulusi wé̱sele
tö yeꞌ alà ttéwa̱ katéwa.” 34 Eta̱
Jacob tö idatsiꞌ jchéloyar e̱riane
kue̱ki̱. Eta̱ datsiꞌ tsoꞌ iëno mik schö-
newa̱ ese iéka̱itö. Eta̱ ilà blënewa̱ eꞌ
e̱riaitséitö ká̱ tai̱ë. 35 Eta̱ ilaꞌr, wëpa
ena alakölpa, eꞌpa ko̱s de ieꞌ pablök,

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

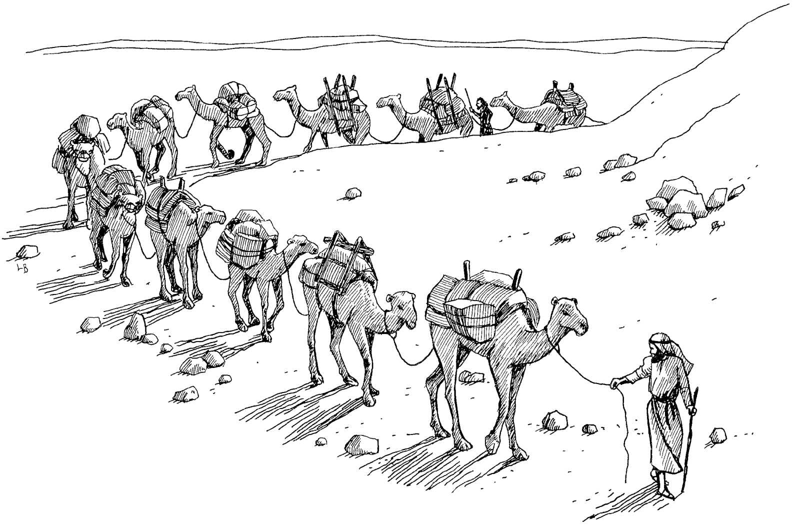

Ismael aleripa wa̱ dalì dami kameio ki̱ watuè̱. (Génesis 37.25)

erë kë̀ ieˈ pablër yës. Iki̱ i̱u̱ke tai̱ë
shu̱te̱ ilà dalërmik. Ieˈ tö iché: "Yeˈ
schő e̱riaitséraë dò̀ mik yeˈ duowa̱
ekkë, es yeˈ döraë ieˈ skaˈ."
36 Eta̱ madiánwakpa demi Egipto.
Ee̱ ieˈpa tö José watué̱ttsa̱ wëm
kiè Potifar eˈ a̱. Wëm eˈ kaneblöke
Egipto blú a̱. Potifar dör Egipto blú
tsa̱tkökwakpa eˈ wökir.

Judá ena Tamar

38 1 Eˈ ké̱wö skaˈ ta̱ Judá e̱ˈ
batséttsa̱ iëlpa yöki̱ mía̱
se̱nuk wëm kiè Hirá eˈ skaˈ. Eˈ se̱rke
ká̱ kiè Adulam. 2 Ee̱ Judá tö alaköl
sué̱ eköl. Eˈ dör wëm canaánwak
kiè Súah eˈ alà busi, eˈ ta̱ ieˈ se̱néwa̱.
3 Eˈ ukuöki̱ ta̱ iduneka̱ ta̱ ilà ku̱ne
wëm, eˈ kiè méka̱itö Er. 4 Eˈ ukuö-
ki̱ ilà skà ku̱ne wëm, eˈ kiè méka̱itö
Onán. 5 Eˈ ukuöki̱ ta̱ ilà skà ku̱ne
wëm, eˈ kiè méka̱itö Selá. Eˈ ku̱ne
mik ieˈ se̱rke ká̱ kiè Quezib, ee̱ eta̱.
6 Judá tö alaköl yulé se̱nowa̱ie ilà
kibi kiè Er eˈ ta̱. Eˈ kiè Tamar. 7 Eta̱ Er
se̱rke suluë shu̱te̱ Jehová wöa̱. Eˈ kue̱ki̱
Jehová tö ittéwa̱. 8 Eta̱ Judá tö iché
Onán a̱:
—Beˈ ka̱wöta̱ se̱nukwa̱ beˈ dabököt
ta̱ alà kò̀ka̱ beˈ ël blënewa̱ eˈ a̱ we̱s seˈ
wakpa a̱ imenea̱tbak es.
9 Onán é̱na ia̱ne tö ieˈ alà ku̱rmi ko̱s
ischő ta̱, eˈ kë̀ dör ieˈ wák alaˈr. Eˈ kue̱ki̱
mik ieˈ se̱rke ischő ta̱, eta̱ bet ta̱ ieˈ e̱ˈ
skéu̱ bánet a̱s kë̀ alà kò̀ka̱ ischő ta̱. Es
ieˈ kë̀ wa̱ iël a̱ iditséwö menea̱t. 10 Eˈ dör
suluë ichő̀k Jehová a̱, eˈ kue̱ki̱ ieˈ tö
Onán ttéwa̱ ñies. 11 Eta̱ Judá tö iché iyàk
Tamar a̱:
—Beˈ yú se̱nuk beˈ yë́ u a̱ we̱s
schő es dò̀ mik yeˈ alà Selá talane
eta̱.
Erë Judá tsoˈ Tamar ki̱töˈu̱k. Ieˈ
ibikeitsé tö Selá duöwa̱mi we̱s
iëlpa duolur es. Es Tamar minea̱
se̱nuk iyë́ skaˈ.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

12 Ká̱ de tai̱ë ta̱ Judá alaköl dör
Súah alà busi eˈ blënewa̱. Ieˈ schṍ
ké̱wö tka ta̱ ieˈ mía̱ ká̱ kiè Timnat,
wé̱ itsoˈrak ieˈ obeja köyök tök ee̱.
Ieˈ yami kiè Hirá eˈ dör adulamwak,
eˈ mí ieˈ ta̱ ieˈ wapiöu̱k. 13-14 Tamar
tö isué̱ tö Judá alà kiè Selá, eˈ
detke këchke erë kȅ ieˈ se̱nèwa̱ ieˈ
ta̱. Eˈ wa ieˈ wa̱ ijche̱newa̱ tö Judá
tö ieˈ ki̱töˈwé̱ Selá wa. Eˈ kue̱ki̱ mik
ieˈ wa̱ ijche̱newa̱ tö inua̱ki mía̱
Timnat iobeja köyök tök, eta̱ ieˈ e̱ˈ
paiöke schṍie eˈ maneˈwé̱ttsa̱neitö.
Iwö pabakéwa̱ datsiˈtak wa a̱s kȅ yi
a̱ iwërwa̱. Eta̱ imía̱ ká̱ kiè Enaim.
Ee̱ ieˈ e̱ˈ tkése̱r Timnat ñalé̱ kkȍ a̱.
15 Mik Judá tö Tamar sué̱ ta̱ ieˈ
ibikeitsé tö eˈ dör alaköl sulusi iwö
pabakéwa̱ eˈ kue̱ki̱. 16 Eta̱ ieˈ mía̱
iwöki̱. Kȅ ieˈ wa̱ ie̱ri ta̱ˈ tö eˈ dör ieˈ
yàk. Eta̱ ichéitö ia̱:
—¿Seˈ se̱r ñita̱?
Eta̱ Tamar tö iché ia̱:
—¿Ì meke beˈ tö yeˈ a̱ iskéie?
17 Eta̱ Judá tö iiu̱té:
—Yeˈ chibo patköke beˈ a̱ etö
iskéie.
Ieˈ iiu̱té:
—Ëkëkë. Erë beˈ íyi tsá̱ múa̱t yeˈ a̱
dȍ mik beˈ tö chibola patké eta̱.
18 Judá tö ieˈ a̱ ichaké:
—¿Ì kiane beˈ ki̱ tö yeˈ imèa̱t beˈ
a̱?
Eta̱ ieˈ tö iiu̱té:
—Beˈ tabechka tsoˈ e̱ˈ kiè shtoie,
eˈ múa̱t yeˈ a̱ ikichaë. Ñies beˈ shko
kéli múa̱t yeˈ a̱.
Judá tö imé ia̱ ta̱ ieˈ se̱né ieˈ ta̱.
Eta̱ alaköl duneka̱. 19 Eˈ ukuöki̱ ta̱
Tamar mía̱ iu a̱ eta̱ idatsiˈtak wa
iwö pabakéwa̱ eˈ yéttsa̱itö. Eta̱ ieˈ e̱ˈ
paiéne schṍ es.
20 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Judá tö chibo
patkémi iyami adulamwak eˈ ulà
a̱ a̱s ieˈ tö imù alaköl a̱ a̱s ala-
köl eˈ tö ieˈ íyi méa̱t alaköl ulà
a̱ eˈ mùbitu̱ne. Erë ieˈ yami kȅ wa̱
alaköl eˈ ku̱neia̱. 21 Eta̱ ieˈ tö ká̱ eˈ
wakpa a̱ ichaké:
—Alaköl sulusi eˈ dör enaimwak
a̱té̱a̱t ñala̱ skaˈ, ¿wé̱ eˈ?
Eta̱ ieˈpa tö iiu̱té:
—Íe̱ alakölpa sulusi kȅ dëˈ.
22 Eta̱ ieˈ bite̱a̱ne Judá wörki̱ ta̱
ichéitö ia̱:
—Kȅ yeˈ wa̱ alaköl ku̱ne. Yeˈ tö
ichaké ká̱ eˈ wakpa a̱. Ieˈpa tö yeˈ a̱
iché: 'Íe̱ alakölpa sulusi kȅ dëˈ.'
23 Judá tö iiu̱té:
—A̱s yeˈ íyi tsú̱a̱titö es kȅ yi tö saˈ
jaëwe̱pa. Kȅ yeˈ iane iwiie. Yeˈ tö
ichibo patkémi beˈ ulà a̱, erë kȅ beˈ
wa̱ alaköl ku̱ne.
24 Eta̱ siˈ mañat ulatök ta̱ Judá ki̱
biyȍ de tö:
—Beˈ yàk Tamar eˈ se̱neˈ wëpa
kua̱ˈki̱ ta̱. Ieˈ duneka̱.
Eta̱ Judá tö iché a̱neule:
—¡Iyṍttsa̱ ta̱ iñaˈú̱wa!
25 Erë mik ieˈ yekettsa̱ ieˈpa tö
ttèwa̱, eˈ wösha̱ ieˈ ttè mémi inua̱ki
a̱: "Yi íyi aˈtse̱r yeˈ ulà a̱ iˈ, eˈ wák
tö yeˈ duéka̱. Beˈ isa̱ú̱. ¿Yi kiè shto
tabechka iˈ ikichaë ena shko kéli
iˈ? ¿eˈ su̱ule beˈ wa̱?" 26 Mik Judá tö
ieˈ íyi sué̱wa̱ iyàk ulà a̱ ta̱ ichéitö:
"Alaköl iˈ dör buaë. Kȅ yeˈ wa̱ iula-
batse̱ yeˈ alà Selá ta̱. Yeˈ e̱ˈ wamblé
sulu ieˈ ki̱." Eta̱ kȅ ieˈ se̱neia̱ ieˈ ta̱.
27 Tamar alà ku̱ne klȍ wák
dör wëpa. 28 Itsörke eˈ wösha̱,
eta̱ ekö̱l ulà dettsa̱ ke̱we. Eta̱ ieˈ
kköˈnukwak tö datsiˈkicha batsë eˈ
mué̱wa̱ ilà ulà mik ta̱ ichéitö: "Iˈ ḗk

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

ku̱ne ke̱we.” 29 Erë eꞌ wösha̱ë bet ta̱
alà ulà tié̱wa̱ne etökichane eta̱ iëk
ku̱ne ke̱weie. Eta̱ ikköꞌnukwak tö
iché ia̱: “¿We̱s beꞌ ku̱ne ke̱weie?”
Eꞌ kue̱ki̱ ikiè méka̱itö Fares.* 30 Eꞌ
ukuöki̱ ta̱, iulà a̱ datsiꞌkicha tkër
batsë eꞌ ku̱ne, eꞌ kiè méka̱itö Zérah.

José tkashkar Potifar alaköl ulà a̱

39 1 José minetse̱rak iwa̱
Egipto. Ká̱ eꞌ ki̱ wëm tsoꞌ
eköl kiè Potifar, eꞌ tö ieꞌ tué̱ttsa̱
Ismael aleripa a̱. Wëm eꞌ kane-
blöke Egipto blú a̱. Ieꞌ dör Egipto
blú tsa̱tkökwakpa wökir. 2 Erë
Jehová tsoꞌ José ta̱, eꞌ kue̱ki̱ ì ko̱s
kanewe̱keitö eꞌ dökettsa̱ buaë iwö-
kir egiptowak eꞌ skaꞌ. 3 Iwökir tö
isué̱ tö Jehová tsoꞌ José ta̱, eꞌ kue̱ki̱
ì ko̱s kanewe̱keitö eꞌ dökettsa̱ buaë.
4 Eꞌ kue̱ki̱ iwökir ki̱ ikiarke tai̱ë. Ieꞌ
tö iméka̱ ieꞌ wák ki̱mukwakie. Ñies
iméka̱itö ieꞌ íyi ko̱s eꞌ kue̱bluie.
Ieꞌ wa̱ íyi ko̱s tsoꞌ eꞌ kköꞌnekeitö.
5 Mik Potifar tö ieꞌ méka̱ iíyi ko̱s
kue̱bluie, eta̱ Jehová e̱r buaë chémi
Potifar a̱. Ieꞌ íyi ko̱s tsoꞌ iu a̱ ena
kañika̱ eꞌ ko̱s mir buaë. 6 José tö
Potifar íyi ulitane kköꞌneke buaë. Eꞌ
kue̱ki̱ Potifar kè̱ wöki̱ ì wëneia̱ yës.
Ì ñak ieꞌ é̱na eꞌ è̱ bikeitsekeitö.
José wák dör buaꞌbluka̱. 7 Ká̱ de
iki̱ tai̱ë eta̱ iwökir alaköl wöbatseka̱
iwa. Ká̱ et ta̱ ieꞌ iché ia̱:
—Beꞌ se̱núka̱ yeꞌ ta̱.
8 Erë José kè̱ wa̱ ieꞌ ttè iu̱tëne ta̱
ichéitö ia̱:
—Yeꞌ ttò̱ ttsó̱. Yeꞌ wökir íyi ulita-
ne méa̱t yeꞌ ulà a̱ su̱noie. Yeꞌ tsoꞌ í̱e̱,
eꞌ ta̱ kè̱ ieꞌ tkine ieꞌ íyi ko̱s ki̱. 9 Yeꞌ
tsoꞌ ieꞌ u kue̱blu kibiie. Yeꞌ wökir kè̱
wa̱ ì kkëo̱ne yeꞌ ki̱. Beꞌ è̱ kè̱ menea̱t
iwa̱ yeꞌ a̱ beꞌ dör ieꞌ alaköl eꞌ kue̱ki̱.
¿We̱s yeꞌ tö ì sulu iꞌ wamblèmi beꞌ
ta̱? ¿We̱s yeꞌ tö ì sulu wamblèmi
Skëköl ki̱?
10 Ke̱kraë alaköl tö ieꞌ a̱ iche-
ke: “Beꞌ se̱nú yeꞌ ta̱.” Erë ieꞌ kè̱ tö
iiu̱teta̱ꞌ yës. Ieꞌ tö iulawaté ke̱kraë.
11 Ká̱ et ta̱ ieꞌ tkawa̱ we̱shke̱ íyi
kanéu̱k eta̱ iwökir alaköl eꞌ è̱ tkër.
12 Eta̱ iwökir alaköl tö ieꞌ klöꞌwé̱wa̱
idatsiꞌ a̱ ta̱ ichéitö ia̱:
—Beꞌ se̱nú yeꞌ ta̱.
Erë ieꞌ tkashkar iulà a̱ mía̱
tu̱neule. Ieꞌ datsiꞌ yënettsa̱a̱t alaköl
ulà a̱. 13 Mik iwökir alaköl tö isué̱
tö José datsiꞌ a̱te̱ ieꞌ ulà a̱ 14 eta̱ ieꞌ
tö ikanè mésopa kié ta̱ ichéitö ieꞌpa
a̱:
—Isa̱ú̱, yeꞌ wëm wa̱ hebreowak
dëꞌbitu̱ eꞌ tsoꞌ seꞌ wayuök. Ieꞌ dewa̱
yeꞌ skaꞌ. Ieꞌ se̱nakka̱ yeꞌ ta̱ kësik wa
erë yeꞌ a̱neka̱ tai̱ë. 15 Mik ieꞌ ittsé
tö yeꞌ a̱neka̱ tai̱ë ta̱ ieꞌ tkashkar
tu̱neule. Ieꞌ datsiꞌ yënettsa̱a̱t eꞌ a̱te̱
yeꞌ ulà a̱.
16 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌ tö José datsiꞌ
blé kkayënoie iwëm a̱ mik idene
eta̱. 17 Mik iwëm dene, eta̱ ipakéitö
ia̱ ta̱ ichéitö ia̱:
—Beꞌ wa̱ hebreowak dëꞌbitu̱ kanè
mésoie, eꞌ tkawa̱ we̱shke̱ yeꞌ skaꞌ.
Ieꞌ se̱nakka̱ yeꞌ ta̱. 18 Erë mik yeꞌ
a̱neka̱ tai̱ë, eta̱ ieꞌ tkashkar tu̱neule
ta̱ idatsiꞌ a̱te̱ tër í̱e̱. 19 Es beꞌ kanè
méso tö yeꞌ dalöse̱wé̱wa̱.
Mik iwökir tö ttè eꞌ ttsé eta̱ ilu-
neka̱ tai̱ë. 20-21 José klöꞌwé̱wa̱itö

* **38.29** *Fares:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *tkabitu̱ ke̱weie.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

wötökwa̱ patkéitö wé̱ Egipto blú
bolökpa tso' wötëule ee̱. Erë Jehová
tso' José ki̱muk s'wöto wé a̱ ñies. Ie'
e̱r bua' chöke ia̱. Ie' tö s'wöto wé
wökir ké e̱r buaë chök ia̱. 22 S'wöto
wé wökir tö iméka̱ s'tso' wötërule-
wa̱ male̱pa ko̱s kue̱bluie. José tö ì
ko̱s we̱ke s'wöto wé a̱ e' ké̱wö meke.
23 Jehová tso' José ta̱. Ie' tö iki̱meke
a̱s ì ko̱s döttsa̱ buaë ie' a̱. E' kue̱ki̱
ì kanewe̱ke José tö e' kȅ sue̱ku̱'ia̱
s'wöto wé wökir tö tö is imir.

Kabsuè̱ böt e' wà paké José tö

40 1-2 E' ukuöki̱ ta̱ wëm dör
Egipto blú a̱ vino muk-
wakpa e'pa kue̱blu ena wëm dör
blu' a̱ pan yuökwakpa e'pa kue̱blu,
e'pa böl tö iblú tsiriwé̱ka̱. E' kue̱ki̱
ie' uluneka̱ ie'pa ki̱ 3 ta̱ ie'pa patkéi-
tö wötèwa̱ ikkö'nukwakpa kue̱blu
e' u a̱ s'wöto wé tso' e' a̱. Ee̱ José
tso' wötëule ñies. 4 Eta̱ Egipto blú
kkö'nukwakpa e' kue̱blu tö José ké
wëpa böl ñe'pa kkö'nuk. Ee̱ ie'pa
se̱né wötëule ká̱ tai̱ë.
5 Ká̱ et nañewe ta̱ ie'pa böl kab-
sué̱ kua̱'ki̱ kua̱'ki̱. E' wà dör kua̱'ki̱
kua̱'ki̱. 6 Bule es bla'mi ta̱ José debi-
tu̱ isa̱uk. Ie' tö isué̱ tö ie'pa e̱riane.
7 E' kue̱ki̱ ie' tö ie'pa a̱ ichaké:
—¿Ió̱k i̱'ñe ta̱ a' wö wër sia̱r?
8 Ie'pa tö iiu̱té:
—Sa' kabsué̱, erë kȅ yi ku̱' sa' a̱
iwà pakök.
Ie' tö iché ie'pa a̱:
—¿A' kȅ wa̱ ijche̱r tö Skëköl tö
s'kabsuè̱ e' wà chèmi se' a̱? ¿I̱ma a'
kabsué̱? E' chṍ ña.
9 Eta̱ blu' a̱ vino mukwakpa
kue̱blu e' tö ikabsuè̱ paké ia̱ ta̱
ichéitö:
—Ye' kabsué̱ tö uva kicha me'r
ye' wösha̱ 10 e' ulà tso' mañat. E'
dapëneka̱ e' wörkua bune tai̱ë ta̱
iwörkua mía̱ne iwṍliie e' yua' tso'
tai̱ë. 11 Egipto blú tka̱' a'tse̱r ye' ulà
a̱. E' a̱ uvawöli diȍ tuéeyö. E' ukuö-
ki̱ ta̱ ye' wák tö imé blu' a̱. Es ye'
kabsué̱.
12 José tö iché ia̱:
—Be' kabsuè̱ e' wà kiane yënuk
i' es: Be' tö uva kicha ulà kébi-
sué̱ mañat. E' wà kiane yënuk ká̱
mañat. 13 Ká̱ mañat ta̱ blu' tö be'
shu̱leraë. Be' kané meraneitö be' a̱.
Vino meranebö ie' a̱ we̱s be' tö io̱'
kuaë es. 14 Be' we'ikèyö, mik iwà
tka, eta̱ kȅ be' é̱na ye' chökwa. Ye'
tté chṍ blu' a̱ a̱s itö ye' yȍttsa̱ í̱e.
¡Be' e̱r buaë chṍ ye' a̱! 15 Ye' dör
hebreowak e' ekiblë'wa̱bitu̱ ie'pa tö.
Ye' kȅ wa̱ ì sulu wamblëne. Ye' tso'
wötëule ḗ.
16 Mik blu' pan yuökwakpa
kue̱blu e' tö isué̱ tö José tö iyami
kabsuè̱ e' wà paké ta̱ idettsa̱ buaë
eta̱ ie' tö ie' icha paké ia̱ ñies. Ie'
iché:
—Ye' kabsué̱ tö ye' wa̱ kkṍ dami
mañal ye' wökir ki̱, e' a̱ pan saruru
dami. 17 Kkṍ tkër ká̱kke̱ ḗk e' a̱ pan
dami blu' a̱ daklili. Erë pan dami
ye' wa̱ kkṍ a̱ ye' wökir ki̱ e' ñeke
dù tö.
18 Eta̱ José tö iché ie' a̱:
—Be' kabsué̱ e' wà kiane yënuk i'
es: kkṍ mañal e' dör ká̱ mañat. 19 E'
wà kiane chè tö ká̱ mañat ta̱ blu' tö
be' kuli' tökök patkeraë, ta̱ be' nu
kichatkeraka̱ kal ulà a̱. Dù tö be'
nu katerawa̱.
20 Ká̱ de mañat ta̱ blu' tö idués-
wö tkö'wé̱ chkè wa di'yè wa tai̱ë

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

ikue̱blupa ulitane kaneblöke ieꞌ a̱
eꞌpa a̱. Eꞌ shu̱a̱ ieꞌ tö ivino muk-
wakpa kue̱blu ena ipan yuökwakpa
kue̱blu eꞌpa böl tsu̱kbitu̱ patké
sꞌwöto wé a̱ ikue̱blupa ulitane
wörki̱. 21 Vino mukwakpa kue̱blu
eꞌ a̱ ikané méneitö. Ieꞌ tö bluꞌ a̱
itka̱ꞌ méne we̱s kuaë es. 22 Erë pan
yuökwakpa kue̱blu, eꞌ patkémi
nu kichatkèka̱ we̱s José tö iyëꞌ es.
23 Erë vino mukwakpa kue̱blu eꞌ kë̀
e̱r a̱neia̱ José skaꞌ.

Egipto blú kabsué̱ bötökicha eꞌ wà paké José tö

41 1 Duas de bök, eꞌ ukuöki̱
ta̱ Egipto blú kabsué̱ tö ieꞌ
dur diꞌ kiè Nilo eꞌ kkömik. 2 Ieꞌ isué̱
tö baka deyal diꞌ a̱ kuktö. Eꞌ dör
baka buaꞌbuaë janiꞌjanila. Eꞌ iëte̱r
chkök kuachka shu̱a̱. 3 Eꞌ itöki̱ baka
skà deyal kuktö diꞌ a̱. Erë eꞌ dör
suluë sí sulula. Eꞌ míyal diꞌ kkömik
baka malè̱ o̱ꞌmik. 4 Eta̱ baka sí sulu-
la kuktö, eꞌ tö baka buaꞌbuaë kuktö
eꞌ katélur.
Ee̱ ta̱ bluꞌ ti̱ꞌneka̱. 5 Eꞌ ukuöki̱
ta̱ bet ieꞌ kapowa̱ne ta̱ ikabsué̱ne
tö ì talarke kuò̱ sù̱ kiè trigo eꞌ klò̱
elka è̱ a̱ ilaꞌk deka̱ kul. Ilaꞌk eꞌ dör
buaꞌbuaë iwö blubluë. 6 Eꞌ itöki̱ iskà
tskine eꞌ klò̱ elka è̱ a̱ ilaꞌk deka̱ kul
ñies, erë sulula idir. Siwa̱ꞌ datse̱
diwö tskirke eꞌ kke̱ eꞌ tö isiwé̱wa̱
ñaꞌwé̱wa suluë mía̱ wö yabé è̱. 7 Eta̱
ilaꞌk kul siulewa̱ sulu eꞌ tö ilaꞌk
buaꞌbua katélur se̱raa̱.
Bluꞌ ti̱ꞌneka̱ ta̱ ié̱na ia̱ne tö ieꞌ
kabsa̱u̱ke moki̱. 8 Erë bule es blaꞌmi
ta̱ ieꞌ kabsué̱ eꞌ tö ieꞌ e̱riawé̱ka̱. Eꞌ
kue̱ki̱ ieꞌ tö Egipto íyi tötkökwakpa
ena íyi jche̱r tai̱ë ese wakpa, ko̱s
tsu̱k patké. Ieꞌ kabsué̱ eꞌ pakéitö
ieꞌpa a̱. Erë ieꞌpa ulitane kë̀ a̱ ieꞌ
kabsué̱ eꞌ wà a̱ne. 9 Eta̱ vino muk-
wakpa kue̱blu eꞌ tö iché bluꞌ a̱:
—A bluꞌ, e̱rpa yeꞌ é̱na idaa̱ tö sulu
yeꞌ e̱ꞌ wamblé. 10 Mik beꞌ uluneka̱
tai̱ë beꞌ pan yuökwakpa kue̱blu ki̱
ena yeꞌ ki̱, eta̱ beꞌ tö saꞌ wötökwa̱
patkëꞌ beꞌ kköꞌnukwakpa kue̱blu
eꞌ wé a̱. 11 Ká̱ et nañewe ta̱ pan
yuökwakpa kue̱blu kabsué̱. Yeꞌ kab-
sué̱ ñies. Saꞌ kabsué̱ eꞌ wà ta̱ꞌ ulawa
ulawa. 12 Ee̱ wëm dur eköl dula-
dula hebreowak, eꞌ dör sꞌwöto wé
wökir eꞌ kanè méso. Ieꞌ a̱ saꞌ tö saꞌ
kabsué̱ eꞌ paké ta̱ ieꞌ tö iwà ché saꞌ
a̱. 13 ¡Iwamblëne yësyësë we̱s ieꞌ tö
saꞌ a̱ iyëꞌ es! Yeꞌ dene yeꞌ kané a̱ ta̱
iëköl nu kichatkéka̱ kal ulà a̱.
14 Eta̱ bluꞌ tö José tsu̱k patké ta̱
iyéttsa̱rakitö bet sꞌwöto wé a̱. José
tsà̱ tée buaë, e̱ꞌ paié buaë, ta̱ ide
ieꞌpa wa̱ bluꞌ wörki̱. 15 Blú tö iché
ia̱:
—Yeꞌ kabsué̱ erë kë̀ yi é̱na iwà
a̱ne. Erë ieꞌpa tö iché yeꞌ a̱ tö buaë
beꞌ tö sꞌkabsuè̱ eꞌ wà pakè.
16 Ieꞌ tö iiu̱té:
—A këkëpa eꞌ kë̀ yënuk yeꞌ a̱. Erë
Skëköl tö eꞌ chèmi beꞌ a̱ beꞌ ki̱moie.
17 Bluꞌ tö iché ia̱:
—Yeꞌ kabsué̱ tö yeꞌ dur diꞌ kiè
Nilo eꞌ kkömik. 18 Yeꞌ isué̱ tö baka
deyal diꞌ a̱ kuktö. Eꞌ dör baka
buaꞌbuaë janiꞌjanila. Eꞌ iëte̱r chkök
kuachka shu̱a̱. 19 Eꞌ itöki̱ baka skà
deyal diꞌ a̱ kuktö. Erë eꞌ dör suluë
sí pola. ¡Kë̀ yeꞌ wa̱ baka su̱ule sí
poë suluë ká̱ iꞌ a̱ ekkë chökle! 20 Eta̱
baka sí sulula kuktö, eꞌ tö baka
buaꞌbuaë kuktö eꞌ katélur. 21 Baka
sí suluë eꞌ tö baka buaꞌbuaë katélur

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

erë kë̀ iwër tö ikatélur. Itsoꞌia̱ sí
poë we̱s ke̱net es.
"Ee̱ ta̱ yeꞌ ti̱ꞌneka̱. 22 Eta̱ bet yeꞌ
skà kapowa̱ne ta̱ yeꞌ skà kabsué̱ne
tö ì talarke kuö̀ sṳ̀ eꞌ klö̀ elka ë̀ a̱
ilaꞌk deka̱ kul. Ilaꞌk eꞌ dör buaꞌbuaë
iwö blubluë. 23 Eꞌ itöki̱ iskà tskine
eꞌ klö̀ elka ë̀ a̱ ilaꞌk deka̱ kul ñies.
Erë eꞌ alaꞌk dör sulula. Siwa̱ꞌ datse̱
diwö tskirke eꞌ kke̱ eꞌ tö isiwé̱wa̱
ñaꞌwé̱wa suluë mía̱ wö yabé ë̀.
24 Eta̱ ilaꞌk kul siulewa̱ sulu eꞌ tö
ilaꞌk buaꞌbua katélur se̱raa̱. Eꞌ ko̱s
pakéyö sꞌtötkökwakpa a̱ erë ieꞌpa
shu̱a̱ kë̀ yi a̱ iwà a̱ne yës."
25 Eta̱ José tö bluꞌ iu̱té:
—A këkëpa, beꞌ kabsué̱ bötökicha,
eꞌ wà dör etkë̀. Ì we̱raë Skëköl tö
kukuie eꞌ chök ieꞌ tsoꞌ beꞌ a̱ kab-
suè̱ a̱ ka̱m iwà tkö̀ eꞌ yöki̱. 26 Baka
buaꞌbuaë ena alaꞌk buaꞌbuaë eꞌ wà
dör etkë̀, eꞌ dör duas kul. 27 Baka
sulula sí poë deka̱ ibuaꞌbuaë itöki̱
ena alaꞌk suluë siulewa̱ siwa̱ꞌ wa̱,
eꞌ wà dör etkë̀. Eꞌ dör duas kul
skà. Eꞌ duéswö wa ketba a̱rdaë sꞌki̱
dö̀ duas kul eꞌ. 28 Ì we̱raë Skëköl
tö kukuie eꞌ chök ieꞌ tsoꞌ beꞌ a̱ we̱s
yeꞌ tö beꞌ a̱ ichétke es. 29 Ke̱we dalì
wördaë ta̱ië Egipto ko̱s a̱ döka̱ duas
kul. 30 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ duas skà datske-
ne kul eꞌ dör ketba ta̱ië duéswö. Bli
eꞌ tö Egipto ko̱s suluꞌwe̱rawa̱. Eꞌ
kue̱ki̱ duas kul buaë eꞌ a̱ dalì wöne
ta̱ië eꞌ kë̀ a̱rpaia̱ yi é̱na. 31 Bli a̱rdaë
ta̱ië darërë, eꞌ kue̱ki̱ dalì wönebak
ta̱ië eꞌ peli kë̀ wërpaia̱ yës. 32 A
këkëpa, beꞌ kabsué̱ bötökicha, eꞌ
wà kiane chè tö Skëköl tö iwe̱raë
moki̱ë. Bli döraë seꞌ ki̱ bet.
33 A këkëpa, beꞌ ka̱wöta̱ wëm
yulök eköl e̱rbikö̀ buaë wa̱ íyi
jche̱r ta̱ië ese. Eꞌ múka̱ ká̱ kue̱bluie.
34 Ikaneṳ́ iꞌ es: wëpa yulö́ a̱s ieꞌpa
miꞌ Egipto ko̱s a̱ daliwö kak blök
daliwö tsoꞌ ta̱ië duas kul eꞌ dale-
wa. Mik daliwö tsoꞌ döka̱ saco ske̱l
eta̱ ikió́ ia̱ saco et blënoie ketba
yöki̱. 35 Ieꞌpa a̱ ichó́ tö daliwö ñeꞌ
ko̱s dapaꞌṳ́ bánet bánet ká̱ tsoꞌ ko̱s
Egipto eꞌ a̱. Eꞌ kköꞌnuk patkó́ beꞌ
wák tö sulitane tioie. 36 Es daliwö
blërdaë aꞌ wakpa ulitane a̱ a̱s ieꞌpa
kë̀ ttö̀ ketba tö mik ketba duéswö
de sꞌki̱ eta̱.

José yöne Egipto wökirie

37 Ì ché José tö ieꞌ a̱ eꞌ mène buaë
ieꞌ a̱ ena ikue̱blupa ko̱s eꞌpa a̱. 38 Eꞌ
kue̱ki̱ ieꞌ tö iché ieꞌpa a̱:
—Wëm iꞌ a̱ Skëköl Wiköl tsoꞌ. Kë̀
seꞌ a̱ wëm skà ku̱rpa we̱s ieꞌ es.
39 Eta̱ ieꞌ tö iché José a̱:
—Skëköl tö íyi ulitane ikkë eꞌ
kkaché beꞌ a̱. Eꞌ kue̱ki̱ beꞌ e̱rbikö̀
buaë, beꞌ wa̱ íyi jche̱r ta̱ië sulitane
tsa̱ta̱. 40 Beꞌ tkekeka̱yö yeꞌ ká̱ ko̱s
eꞌ wökirie. Saꞌ wakpa ko̱s tö beꞌ ttö̀
dalöieraë. Yeꞌ eköl ë̀ dör kibiie beꞌ
tsa̱ta̱, yeꞌ dör bluꞌ eꞌ kue̱ki̱. 41 I̱ꞌñe
yeꞌ tö ichè tö beꞌ dör Egipto wökir
kibi. 42 Eta̱ bluꞌ tö iulatsio tsoꞌ iwa̱
ikka shtoie, eꞌ yéttsa̱ iéwa̱ José
ulatska a̱. José paiérakitö datsiꞌ
buaꞌbua ese wa. Ñies bulë dör oro
ese iéwa̱itö José kuliꞌ a̱ et. 43 Eꞌ
ukuöki̱ ta̱ ieꞌ tö José ké e̱ꞌ tkökka̱
shkök karreta shköke ieꞌ karre-
ta itöki̱ eꞌ ki̱. Ieꞌ tö ieꞌpa we̱lepa
patkémi ke̱we ichök pëꞌ a̱ a̱neule:
"¡Aꞌ e̱ꞌ skó́! ¡Ka̱wö mú seꞌ wökir kibi
datse̱ a̱s eꞌ tkö̀mi!" Es ieꞌ tö José
yué Egipto waꞌñe eꞌ wökirie.
44 Eta̱ bluꞌ tö iché José a̱:

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

—Yeˈ dör Egipto blú erë kȅ yi
a̱ ì o̱nuk ká̱ iˈ ki̱, beˈ kȅ wa̱ iké̱wö
mène eˈ ta̱.
45 Ieˈ tö José kiè méka̱ Safe-
nat-panéah egiptowak ttȍ wa. Ieˈ
tö tayë kiè Asenat eˈ mé José a̱
se̱nowa̱ie. Eˈ dör wëm kiè Potifera
eˈ alà busi. Potifera dör egiptowak
sacerdote* eköl. Ieˈ kaneblöke ká̱
kiè On ee̱. Es José a̱te̱ Egipto waˈñe
eˈ wökirie. 46 Mik ieˈpa wa̱ José
dëˈbitu̱ bluˈ skaˈ, eˈ ké̱wö skaˈ ta̱ ieˈ
ki̱ duas tsoˈ dabom mañayök (30).
José e̱ˈ chéa̱t bluˈ a̱ ta̱ imítke
ikaneu̱k Egipto ko̱s a̱. 47 Duas
kul tsá̱ shu̱a̱ dalì wöne tai̱ë shu̱te̱.
48 Daliwö eˈ ko̱s kak dapaˈwé̱ José
tö ta̱ ibléitö ká̱ waˈñe. Wé̱ dalì
eˈ wöne ese wakpa ká̱ a̱ ibléa̱t u
tsoˈ daliwö blóie ese a̱. Es ibléi-
tö ká̱ ulitane tsoˈ Egipto eˈ a̱. 49 Ieˈ
tö daliwö dapaˈwé̱ tai̱ë we̱s dayë
tsé̱wö kȅ ishta̱r es. Eˈ kue̱ki̱ ieˈ kȅ
wa̱ ishta̱neia̱.
50 Ketba ké̱wö ka̱m döwa̱ eˈ yöki̱
José alaköl kiè Asenat, eˈ alà ku̱ne
böl wëpa. 51 Mik ilà tsá̱ ku̱ne, eta̱
José tö iché: “Skëköl tö yeˈ bak
e̱rianuk ena yeˈ yamipa eˈ ko̱s
chöwé̱wa yeˈ é̱na.” Eˈ kue̱ki̱ ikiè
méka̱itö Manasés.* 52 Mik ilà skà
ku̱ne, eta̱ ieˈ iché: “Skëköl tö yeˈ
a̱ alà mé ká̱ wé̱ ki̱ yeˈ bak weinuk
tai̱ë ee̱.” Eˈ kue̱ki̱ ikiè méka̱itö
Efraín.*
53 Duas kul dalì wöne tai̱ë Egipto
eˈ tka. 54 Eˈ ukuöki̱ ta̱ duas kul skà
debitu̱ eˈ dör ketba poë duéswö we̱s
José tö iyëˈ es. Ketba de ká̱ waˈñe
erë Egipto ko̱s a̱ chkewö tsoˈ. 55 Mik
Egipto wakpa teketke ketba tö, eta̱
ieˈpa mía̱ iblú a̱ chkewö kiök. Ieˈ tö
iché ia̱rak: “Aˈ yú José skaˈ ta̱ ì ko̱s
chéitö aˈ a̱ eˈ wà iu̱tő.”
56 Mik ketba de ká̱ waˈñe, eta̱
José tö dalì tsoˈ blëule iwé a̱ eˈ ko̱s
kköppée chkewö watuo̱ Egipto
wakpa a̱. Ketba kí̱ datse̱ tai̱ë shu̱te̱.
57 Ká̱ ulitane wakpa a̱ kȅ ì ku̱ˈia̱
katanoie, eˈ kue̱ki̱ ieˈpa de Egipto
chkewö ta̱u̱k José skaˈ.

José ëlpa mía̱ Egipto

42 1 Mik Jacob wa̱ ijche̱newa̱
tö chkewö tsoˈ Egipto
watue̱, eta̱ ilaˈr a̱ ichéitö: “¿Iő́k
aˈ iëte̱r ñì sa̱u̱k ȅ? 2 Yeˈ a̱ iyëne tö
chkewö tsoˈ Egipto. Aˈ yú ee̱ chke-
wö ta̱u̱k a̱s kȅ seˈ duȍlur ketba wa̱.”
3 Eta̱ José ëlpa döka̱ dabop, eˈpa
míyal Egipto chkewö ta̱u̱k. 4 Erë
Jacob kȅ wa̱ ilà Benjamín, eˈ dör
José ël táie imì wa, eˈ patkënemi
iëlpa ta̱ ieˈ ibikeitsé döˈ ì tkȍ ita̱
ñala̱ ki̱. 5 Ketba tsoˈ tai̱ë Canaán
eˈ kue̱ki̱ tai̱ë Canaánwakpa míyal
chkewö ta̱u̱k Egipto. Esepa shu̱a̱
Jacob alaˈr mirwa̱rak chkewö ta̱u̱k
ñies.
6 José dör Egipto ká̱ kue̱blu. Ieˈ
tö chkewö watue̱ke sulitane datse̱
ita̱u̱k eˈpa a̱. Mik iëlpa demi iwörki̱,
eta̱ ieˈpa wöéwa dȍ i̱ski̱ ieˈ dalöiök.
7 Ieˈ tö ieˈpa sué̱wa̱ bet tö ieˈpa dör

* **41.45** *sacerdote:* Sacerdote iˈ kȅ dör we̱s i̱ˈñe itsoˈ es. Eˈ skéie ieˈpa dör egiptowakpa siwa̱ˈ eˈ wà kaneu̱kwakpa.

* **41.51** *Manasés:* Hebreoie sˈkiè eˈ wà kiane chè *ichöwé̱wa yeˈ é̱na.*

* **41.52** *Efraín:* Hebreoie sˈkiè eˈ wà kiane chè *alà kéka̱* ö *dalì wör.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

iëlpa. Erë ie' e̱' éwa iyöki̱ we̱s kë̀ ie'
wa̱ isu̱ule es. Kë̀ ie' e̱' kkayënewa̱
ie'pa a̱ tö ie' dör ie'pa ël. Eta̱ ie' tö
iëlpa chaké kësik wa:
—¿Wé̱ a' se̱kkëpa bite̱?
Ie'pa tö iiu̱té:
—Sa' bite̱ Canaán chkewö ta̱u̱k
be' ska'.
8 Ie' tö ie'pa sué̱wa̱, erë ie'pa kë̀
wa̱ ie' su̱newa̱. 9 Ie' tö iëlpa kébisu̱'
e' a̱newa̱ ie' é̱na. Ie' tö iché ie'pa a̱:
—A' dör sa' bolökpa datse̱ sa'
sa̱u̱k tö we̱s a' döwa̱mi ñippök sa' ta̱
e̱' aloka̱ sa' ki̱.
10 Ie'pa iiu̱té:
—A këkëpa, e' kë̀ dör es. Sa' kë̀ dör
a' bolökpa. Sa' debitu̱ chkewö ë̀ ta̱u̱k.
11 Sa' ko̱s i' e' yḗ dör eköl ë̀. Sa' se̱rke
buaë yësyësë. Kë̀ sa' dör yi bolökpa.
12 Ie' tö ichéne ie'pa a̱:
—Au. A' se̱kkë tso' ka̱chök. A'
datse̱ sa' ká̱ sa̱u̱k tö we̱s a' döwa̱mi
ñippök sa' ta̱ e̱' aloka̱ sa' ki̱.
13 Erë ie'pa tö iiu̱té:
—Sa' tso' be' wörki̱ we̱s be' kanè
mésopa es. Sa' döka̱ dabom eyök ki̱
böl (12). Sa' yḗ dör eköl ë̀. Sa' se̱rke
Canaán. Sa' ël tsirla ḗk e' a̱te̱ sa' yḗ
ta̱. Iëköl blënewa̱tke.
14 Erë ie' tö iskà chénerakia̱:
—Ye' ichétke tö a' dör sa' bolökpa.
15 Egipto blú ttö̀ wa yö ichè a' a̱ tö
a' kë̀ wa̱ a' ël tsirla e' dë' í̱e̱, e' ta̱ a'
kë̀ mi'pa ká̱ i' ki̱. Es ye' isuè̱mi tö
a' ttö̀ moki̱. 16 A' eköl yú a' tsirla
tsu̱kbitu̱. A' male̱pa a̱te̱ wötëule. Es
ye' wa̱ ijche̱rmi tö a' ttöke e' dör
moki̱. E' kë̀ yëne, e' ta̱ a' dör sa'
bolökpa. E' chéyö Egipto blú ttö̀ wa.
17 Ie' tö ie'pa wötéwa̱ se̱kka̱ döka̱
ká̱ mañat. 18 Ká̱ de mañat eta̱ ie' tö
iché ia̱rak:
—Ye' tö Skëköl dalötse̱ta̱'ka̱. Ì
cheke ye' tö a' a̱ e' ú̱, e' ta̱ ye' kë̀
tö a' ttökwa̱ patkepa. 19 Yëne tö
a' dör wëpa ttö̀ moki̱ ese, e' ta̱ a'
eköl múa̱t wötëule. A' male̱pa yúne,
chkewö tsú̱mi a' yamipa tteke
ketba tö e'pa a̱. 20 E' ukuöki̱ ta̱ a' ël
tsirla e' tsú̱bitu̱ ye' a̱ suè̱. Es ye' tö
isuè̱mi tö a' ttöke e' dör moki̱. E' kë̀
dör es, eta̱ a' duöralur.
Eta̱ ie'pa tö iché: "E' dör buaë sa'
a̱." 21 Eta̱ ichérakitö ñì a̱:
—Moki̱ë se' e̱' wamblë' suluë se'
ël José ta̱. Mik ie' kköyë' tai̱ë se' a̱
tö ì sulu kë̀ wamblar ie' ki̱ erḗ se'
isu̱' tö tai̱ë ie' e̱riane, erë kë̀ e' ska'
se' tkine. E' nuí̱ ki̱ se' weirke i̱'ñe.
22 Eta̱ Rubén tö iiu̱té:
—Ye' tö iyë' a' a̱: "Kë̀ ì wamblar
José ki̱." Erë a' kë̀ wa̱ ye' ttö̀ iu̱tëne.
E' kue̱ki̱ i̱'ñe ta̱ se' ka̱wöta̱ idu'wa̱ e'
nuí̱ patau̱k.
23 José ttöke iëlpa ta̱ egiptowak
ttö̀ wa e' pakekene o̱'ka tö ie'pa a̱
iwakpa ttö̀ wa. E' kue̱ki̱ ie'pa kë̀ wa̱
ijche̱r tö ie'pa ttöke e' a̱ne ie' é̱na.
24 Mik ie' tö ie'pa ttöke e' ttsé, eta̱
ie' e̱' skéttsa̱ mía̱ bánet iu̱k. Mik ie'
e̱r deka̱ne ttoie, eta̱ ie' dene ie'pa
ska'. Ie' tö Simeón yöktsa̱ patké
ta̱ ipayuéwa̱rakitö iëlpa wörki̱.
25 E' ukuöki̱ ta̱ ie' tö ikanè mésopa
patké iëlpa sku' wà iök chkewö wa.
Ñies ichéitö ia̱rak: "Ie'pa chkewö
e' ské ió̱wa̱ iwakpa bil ekkë sku'
a̱. Ñies chkè bakö́mirakia̱ ñè ñala̱
ki̱." Eta̱ ie'pa tö iwé̱ we̱s ie' tö iché
ia̱rak es. 26 E' ukuöki̱ ta̱ ie'pa tö
ichkewö méka̱ iburro ki̱ ta̱ imíyal.
27 Mik ie'pa demi ñala̱ ki̱ wé̱
ie'pa kapökerö e̱e̱ eta̱ ie'pa eköl
tö isku' a̱ burro chkö̀ tso' e' kkö̀

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

wöttsée iburro tioie ta̠ isué̠ tö inu-
köl àr skuˈ shu̠a̠. 28Ieˈ tö iché iëlpa
a̠:
—¡Isa̠ú̠! Yeˈ inuköl mébitu̠ne ieˈpa
tö eˈ àr skuˈ a̠.
Ieˈpa ulitane suane tai̠ë e̠riane
tai̠ë. Ichérakitö ñì a̠:
—¿Ì wamblök Skëköl tsoˈ seˈ ta̠?
29Mik ieˈpa demine Canaán, eta̠
ì tka ieˈpa ta̠ Egipto eˈ ko̠s pakéra-
kitö iyé̋ a̠. Ieˈpa tö iché ia̠:
30—Ká̠ eˈ wökir eˈ tté saˈ ta̠ kësik
wa. Ieˈ tö iché tö saˈ dör ieˈpa
bolökpa. 31Saˈ tö iché ia̠: “Saˈ se̠rke
buaë. Kȅ saˈ dör yi bolökpa. 32Saˈ
döka̠ dabom eyök ki̠ böl. Saˈ yé̋ dör
eköl ȅ. Saˈ ël eköl blënewa̠tke, iëköl
a̠te̠ saˈ yé̋ ta̠ Canaán.” 33Eta̠ ieˈ tö
saˈ iu̠té: “Aˈ ttȍ moki̠, eˈ ta̠ aˈ ël
eköl eˈ múa̠t í̠e̠ yeˈ skaˈ eta̠ chke-
wö tsú̠mi aˈ yamipa a̠. 34Erë aˈ ël
tsirla é̋k eˈ tsú̠bitu̠ ña suè̠. Es yeˈ wa̠
ijche̠rmi tö aˈ ttȍ moki̠. Aˈ tö iwé̠ es,
eˈ ta̠ yeˈ tö aˈ ël èmimine. Ñies aˈ
íyi tuè̠mi buaˈ saˈ ká̠ iˈ ki̠.”
35Mik José ëlpa tsoˈ iskuˈ
wakkau̠k, eta̠ ieˈpa isué̠ skuˈ a̠
inuköl deyal parratulewa̠. Mik eˈ
sué̠, eta̠ ieˈpa tkirulune iyé̋ ñies.
36Jacob tö iché ia̠rak:
—Aˈ tsoˈ yeˈ muka̠t alà kȅ ta̠ˈ. José
blënewa̠ seˈ yöki̠. Simeón ñies, kȅ ku̠ˈ
seˈ ta̠. Iˈ ta̠ Benjamín kiane tsè̠mi aˈ
ki̠ darë wa. Ke̠kraë yeˈ weirke.
37Rubén tö iché iyé̋ a̠:
—Bejamín múmi yeˈ a̠. Yeˈ tö
ikköˈneraë buaë. Yeˈ wa̠ idörane beˈ
a̠. Yeˈ kȅ wa̠ idëˈne, eˈ ta̠ yeˈ alà böl
eˈ ttőlur.
38Ieˈ tö iiu̠té:
—Yeˈ alà kȅ mìne aˈ ta̠. Iël José
duˈwa̠ ta̠ ieˈ ȅ dawa̠ia̠. Döˈ~ì sulu
tkȍ ieˈ ta̠ ñala̠ ki̠, eˈ ta̠ këkëla iˈ
duömiwa̠ ilà dalërmik ta̠ aˈ iane
iwiie.

Benjamín ëlpa wa̠ imítse̠r Egipto

43 1Ketba tkëneia̠ darë-
rë Canaán. 2Chkewö
dëˈbitu̠rak iwa̠ Egipto, eˈ e̠newa. Eta̠
Jacob tö iché ilaˈr a̠:
—Aˈ yúne chkewö skà ta̠u̠k seˈ a̠.
3Erë Judá tö iiu̠té:
—Wëm tsoˈ e̠e̠ eˈ tö iyëˈ saˈ a̠
yësyësë: “Aˈ kȅ wa̠ aˈ ël tsirla dëˈ í̠e̠,
eˈ ta̠ aˈ kȅ tö yeˈ sue̠pa.” 4Beˈ tö saˈ
ël tsirla émi saˈ ta̠, eˈ ta̠ saˈ miˈmi
chkewö ta̠u̠k beˈ a̠. 5Erë beˈ kȅ tö
ièmi saˈ ta̠, eˈ ta̠ kȅ saˈ mìne. Wëm
eˈ tö saˈ a̠ iché: “Aˈ kȅ wa̠ aˈ ël tsirla
dëˈ í̠e̠, eˈ ta̠ kȅ aˈ tö yeˈ sue̠pa.”
6Jacob tö iiu̠té:
—¿Iők aˈ tö ì sulu wambleke tai̠ë
yeˈ ki̠? ¿Iők aˈ tö iché wëm eˈ a̠ tö aˈ
ël skà tsoˈia̠ eköl?
7Ieˈpa tö iiu̠té:
—Wëm eˈ tö saˈ chakéwa̠ie darë
wa: “¿Aˈ yé̋ tsoˈia̠ ttsëˈka? ¿Aˈ ël
skà tsoˈ?” Kȅ we̠s saˈ a̠ io̠nukia̠. Saˈ
ka̠wöta̠ iiu̠tök yësyësë. Saˈ kȅ wa̠
ijche̠r tö wëm eˈ tö saˈ a̠ ichémi: “Aˈ
ël tsú̠bitu̠ yeˈ a̠ suè̠.”
8Judá tö iché ieˈ a̠:
—Seˈ se̠nakia̠, eˈ ta̠ beˈ alà ő̋mi yeˈ
ta̠. Yeˈ tö ikköˈneraë. Es beˈ ena saˈ
ena seˈ alaˈr ko̠s kȅ duöpalur ketba
wa̠. 9Yeˈ e̠ˈ chȍ ieˈ skéie. Ì de we̠s
ieˈ ta̠, eˈ nuí̠ tue̠raëyö. Yeˈ kȅ wa̠ ieˈ
dëˈne beˈ skaˈ, eˈ ta̠ yeˈ iane iwiie
ke̠kraë. 10Kȅ sö ka̠wö chöu̠k tai̠ë.
Warma iˈ ta̠ saˈ daretke bötökicha.
11Iyé̋ tö iiu̠té:
—E̠ˈma kȅ we̠s io̠nuk. Aˈ tö iú̠ iˈ
es: Aˈ skuˈ a̠ íyi buaˈbua tsoˈ seˈ ká̠

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

a̱, ese kak tsú̱mi wëm eˈ a̱. Bálsa-
mo̱ elkela ena bul alí elkela ena
kiȍ masmas ena mirra ena kalwö
wödalo katanoie ese ko̱s kak tsú̱mi
ia̱ elkela. 12 Ñies inuköl tsú̱mi ia̱
jaishe̱t döka̱ bötökicha. Wé̱ aˈ wa̱
idëˈne eˈ tsú̱mine múne ia̱ aˈ wák
ulawa döˈ ieˈ wöa̱ ká̱ chëˈwa. 13 Aˈ
yúne wëm eˈ skaˈ. Alà tsú̱mi. 14 Skë-
köl Diché Ta̱ˈ Íyi Ulitane Tsa̱ta̱ eˈ a̱
ikiéyö a̱s wëm ñeˈ tö aˈ sa̱ȕ̱ e̱r sia̱rë
wa ta̱ imú tö beˈ ël ena Benjamín
ő̱bitu̱ne. Yeˈ a̱te̱ alà kȅ ta̱ˈ, erë ¿we̱s
yeˈ e̱ˈ ȕ̱miia̱?
15 Eta̱ Jacob ala̱ˈr tö íyi kak ié,
ñies inuköl ié jaishe̱t döka̱ bötöki-
cha. Ñies Benjamín mírak iwa̱ ta̱
imíyal. Mik idemirak José skaˈ 16 eta̱
ieˈ isué̱ tö Benjamín debitu̱ ieˈpa
wa̱. Ieˈ tö iché iu kue̱blu a̱:
—Wëpa wí̱kkë tsú̱mi yeˈ u a̱. Beˈ
yú baka ttökwa̱ elka eˈ kaneú̱ seˈ a̱.
Ieˈpa chköke i̱ˈñe yeˈ ta̱ dibata a̱.
17 Eta̱ iu kue̱blu tö iwakanewé̱
we̱s ichéitö ia̱ es. Imítse̱rak iwa̱ e̱ˈ
ta̱ José u a̱. 18 Erë tai̱ë ieˈpa tkine-
wa̱ imítse̱rak iwa̱ José u a̱ eˈ kue̱ki̱.
Ieˈpa ttöramirak ñita̱: Ieˈpa tsoˈ
seˈ ki̱töˈu̱k. Ieˈpa tö inuköl iëˈmi
seˈ skuˈ a̱ eˈ nuí̱ tkëne seˈ mik. Eˈ
nuí̱ kue̱ki̱ ieˈpa tö seˈ klöˈwe̱rawa̱
kaneblök ieˈpa a̱ kanè mésopaie
kȅ patuè̱ ta̱ˈ ese. Ñies seˈ iyiwak
klöˈwe̱rawa̱rakitö nuí̱ ki̱.
19 Mik ieˈpa demi u wékkö a̱, eta̱
ieˈpa de tsi̱net u kue̱blu wörki̱ 20 ta̱
ichérakitö ia̱:
—A këkëpa, su̱köt saˈ dëˈ í̱e̱ chke-
wö ta̱u̱k. 21 Erë saˈ dëˈmi wé̱ saˈ
kapökerö ee̱ ta̱ saˈ skuˈ ko̱s kkȍ
wöttsée ta̱ eˈ a̱ ko̱s saˈ tö chkewö
to̱ˈ eˈ inuköl kué̱ne saˈ tö se̱raa̱. Eˈ
debitu̱ne saˈ wa̱ mène. 22 Ñies saˈ
wa̱ inuköl skà de chkewö kí̱ tuo̱ie.
Erë kȅ saˈ wa̱ ijche̱r yi tö saˈ inuköl
iëˈka̱ne saˈ skuˈ a̱.
23 U kue̱blu tö iiu̱té:
—Kȅ aˈ tkinuk. Kȅ aˈ suanuk. Yeˈ
tö aˈ chkewö pato̱ˈ eˈ inuköl klöo̱ˈ.
Aˈ Këköl dör aˈ ye̋ Këköl ñies, eˈ tö
inuköl eˈ iëˈwa̱ aˈ skuˈ a̱.
Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈ tö Simeón yéttsa̱
tsé̱mi wé̱ iëlpa tsoˈ ee̱. 24 Eˈ ukuö-
ki̱ ta̱ imítse̱rak iwa̱ se̱raa̱ José u
a̱. Eta̱ diˈ méitö ia̱rak klȍ skuoie.
Ñies iburro tiérakitö. 25 Ieˈpa wa̱
ijche̱newa̱ tö ee̱ ieˈpa chköke José ta̱
dibata a̱. Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa wa̱ íyi kak
de ieˈ a̱ eˈ dapaˈwé̱rakitö mè ieˈ a̱.
26 Mik ieˈ dewa̱ we̱shke̱, eta̱
ieˈpa wa̱ íyi kak de eˈ mé ia̱. Ieˈpa
wöéwaie dȍ i̱ski̱ idalöiök. 27 Ieˈ tö
ieˈpa shke̱ˈwé̱ ta̱ ichakéitö:
—Aˈ ye̋ de këkëpalatke yëˈ
aˈ tö yeˈ a̱ su̱köt ¿is eˈ tsoˈ?
¿Idobyërkeia̱?
28 Ieˈpa skà wöéwane dȍ i̱ski̱ ta̱
ichéitö:
—A këkëpa, tő, saˈ ye̋ tsoˈ buaë.
Ieˈ dobyërkeia̱.
29 Eta̱ José ká̱ sué̱ ipamik shkit, ta̱
Benjamín dör iël e̱kka imì wa ena
iye̋ wa eˈ sué̱itö. Eta̱ ichéitö ieˈpa a̱:
—Aˈ ël tsirla yëˈ aˈ tö ¿eˈ dör wí̱?
Ieˈ tö iché Benjamín a̱:
—A alà, Skëköl e̱r buaë chȍ beˈ
a̱. 30 Ieˈ tö iël sué̱wa̱ eˈ tö ieˈ ttsëˈwé̱
buaë ta̱ ieˈ ia̱kka̱. Bet ta̱ ieˈ e̱ˈ ské-
ttsa̱ mía̱ wé̱ ikapöke ee̱ iu̱k. 31 Mik
ieˈ ié̱ o̱ne ta̱ ie̱r pablëne ta̱ iwö
skuée ta̱ imía̱ne iëlpa skà ta̱ ichéi-
tö: “Chkȍ watiő bet.”
32 José tiérakitö bánet. Iëlpa
tiérakitö bánet. Egiptowak chköke

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

José u a̲ e'pa tiérakitö bánet ñies.
Hebreowak dör ñá egiptowak a̲ e'
kue̲ki̲ ie'pa kë̀ a̲ ka̲wö ta̲' chkök
ie'pa ta̲ ñita̲. [33]José tö ie'pa tulök-
wa̲ patké chkök ñì o̲'mik we̲s duas
tso' iki̲ es dö̀ ibataë. Ie'pa tö ibi-
keitsé: "¿We̲s ie'pa wa̲ se' duéswö
jche̲r?" E' kue̲ki̲ ie'pa tkinewa̲ tai̲ë
ta̲ iñi sué̲ka̲. [34]Ie'pa dëne chkè tso'
José mesa ki̲ e' wa. Es iméitö uli-
tane a̲. Erë Benjamín a̲ chkè méitö
kibiie döka̲ ske̲tökicha iëlpa dëne e'
tsa̲ta̲. Ie'pa chké tai̲ë blo'yé José ta̲
ttsë'ne buaë.

José tka̲' tso' iwa̲ wayè

44

[1]E' ukuöki̲ ta̲ iu kue̲blu
kiére José tö ta̲ ichéitö ia̲:
—Ie'pa sku' ko̲s wà iö́ka̲ chië
chkewö wa. Ñies ie'pa inuköl
iö́ka̲ne isku' ko̲s kkö̀ ki̲. [2]Ñies ye'
tka̲' yöule inukölchka wa tso' ye'
wa̲ wayè e' iö́ka̲ ie'pa ël tsirla e'
sku' kkö̀ ki̲, inuköl chkewö patuo̲ e'
ta̲ ñita̲.
Eta̲ u kue̲blu tö iwakanewé̲ we̲s
José tö iché ia̲ es. [3]Bule es bla'mi
diwö tskine ta̲ José tö iëlpa a̲ ka̲wö
mé shkökne iu a̲ iburroë. [4]Ka̲m
ie'pa dö̀mi ka̲mië, eta̲ ie' tö iché iu
kue̲blu a̲:
—Be' yú ie'pa itöki̲. Mik be' ikué̲,
eta̲ ichö́ ia̲: 'Ye' e̲' wé̲ buaë a' ta̲,
¿iö́k a' e̲' wamblé sulu ye' ki̲? ¿Iö́k a'
tö ye' wökir tka̲' yöule inukölchka
wa, [5]e' dör wayè ena íyi tötkoie, e'
bléwa̲bitu̲ a' tö? A' e̲' wamblé suluë.'
[6]Mik ie' ikué̲rak, eta̲ ichéitö we̲s
iwökir tö iché ia̲ es. [7]Eta̲ ie'pa tö
iiu̲té:
—¿Iö́k be' tö ttè e' ché sa' a̲ es?
Kë̀ ekkë chö́k sa' e̲' wamblö̀pa.
[8]Sa' bite̲ Canaán tkörö íe̲ inuköl
mìne sa' sku' a̲ e' mukne. ¿We̲s be'
ibikeitsèmi tö sa' tö inukölchka ö
orochka e' blèwa̲mi be' wökir u a̲?
[9]Sa' sku' shu̲yulö́. Yi icha a̲ ikué̲bö,
a̲s e' wák duö̀wa̲. Sa' male̲pa a̲te̲ be'
kanè mésopaie.
[10]Ie' tö iché ie'pa a̲:
—Iwà tköraë we̲s a' tö iché
es. Erë wé̲ ë́k sku' a̲ iku̲newa̲ e' ë̀
döraë ye' kanè mésoie. A' male̲pa kë̀
iane iwiie. A' mi'mine buaë.
[11]E' bet ie'pa ulitane tö isku' éwa
i̲ski̲ ta̲ ikkö̀ wöttsélor. [12]U kue̲blu tö
sku' shu̲yulérak ikibi ë́k ke̲we dö̀ itsir-
la Benjamín ska'. Eta̲ Benjamín sku'
kkö̀ a̲ tka̲' àr. [13]Ie'pa datsi' jchélor
e̲riane tai̲ë kue̲ki̲. Ie'pa dalì payuéne
burro ki̲ ta̲ ibite̲yalne José ska'. [14]Mik
Judá ena iëlpa demine José ska', eta̲
José duri̲a̲. Ie'pa wöéwa i̲ski̲ iwörki̲.
[15]E' dalewa ie' tö iché i̲a̲rak:
—¿Iö́k a' e̲' wamblö̀ es? ¿A' kë̀
wa̲ ijche̲r tö wëm dör we̲s ye' es, e'
s'tötkè buaë?
[16]Judá tö iiu̲té:
—¿I̲ma sa' tö be' iu̲tèmi? ¿Ì wa sa'
tö be' a̲ ikkachèmi tö sa' kë̀ wa̲ ì sulu
wamblëne? Ì wamblëule sulu sa' wa̲
e' sué̲ Skëköl tö. I' sa' iëte̲r be' wörki̲.
Sa' klö'ú̲ be' kanè mésoie. Yi sku' a̲ be'
tka̲' ku̲ne e' klö'ú̲ ñies.
[17]Erë ie' tö iiu̲té:
—Kë̀ ye' a̲ e' wamblënuk es. Yi
sku' a̲ ye' tka̲' ku̲ne, e' ë̀ a̲te̲ ye' kanè
mésoie. A' male̲pa mi'mine buaë a' yë́
ska'. Kë̀ yi tö a' tsiriwe̲pa.

Judá kköché sia̲rla Benjamín dalërmik

[18]Eta̲ Judá de̲bitu̲ José wörki̲
tsi̲net, eta̲ ichéitö ia̲:

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

—A këkëpa, beꞌ weꞌikèyö, mishka
ttök seꞌ böl ë̀. Beꞌ dalö̀ dör we̱s
Egipto blú dalö̀ es eꞌ kue̱ki̱ kë̀ beꞌ
ulunuk yeꞌ ki̱. 19 Beꞌ tö saꞌ a̱ ichakiꞌ
tö saꞌ yë́ ta̱ꞌ, saꞌ ël skà ta̱ꞌ. 20 Saꞌ tö
beꞌ iu̱tëꞌ tö́, saꞌ yë́ ta̱ꞌ këkëpalatke,
ñies saꞌ ël ta̱ꞌ eköl ià̱ duladula. Eꞌ
ku̱ne mik saꞌ yë́ kënewa̱tke eta̱. Saꞌ
beꞌ a̱ iyëꞌ tö saꞌ yë́ ki̱ tai̱ë ilà tsirla
ë́k kiar. Alà eꞌ ë̀ a̱téa̱t imì a̱. Ieꞌ ël
blënewa̱. 21 Beꞌ tö saꞌ a̱ iyëꞌ tö alà
eꞌ tsú̱bitu̱ suè̱yö. 22 Saꞌ tö beꞌ a̱ iyëꞌ
tö kë̀ ieꞌ dö̀pa. Kë̀ ieꞌ a̱ iyë́ menuka̱t
ekörla. Mik ieꞌ tö iyë́ méa̱t eköl, eta̱
iyë́ duöwa̱mi ieꞌ dalërmik. 23 Erë beꞌ
saꞌ a̱ iyëꞌ tö saꞌ kë̀ wa̱ ieꞌ dëꞌ, eꞌ ta̱
beꞌ kë̀ saꞌ kiepawa̱.

24 “Mik saꞌ dëꞌmine saꞌ yë́ wörki̱,
eta̱ ì ko̱s yëꞌ beꞌ tö saꞌ a̱, eꞌ paké saꞌ
tö ieꞌ a̱. 25 Ieꞌ tö saꞌ a̱ iché: ‘Aꞌ yúne
chkewö ta̱uk.’ 26 Erë saꞌ tö iiu̱té:
‘Saꞌ ka̱wöta̱ saꞌ ël tsirla tsu̱kmi. Saꞌ
kë̀ wa̱ ieꞌ mìne, eꞌ ta̱ wëm eꞌ kë̀ tö
saꞌ kiepawa̱.’ 27 Ieꞌ tö saꞌ iu̱té: ‘Aꞌ wa̱
ijche̱r buaë tö yeꞌ alaköl eꞌ tö yeꞌ a̱
alà mé böl ë̀. 28 Ia̱ia̱ë eköl minea̱ yeꞌ
yöki̱, kë̀ yeꞌ wa̱ isu̱neia̱. Yeꞌ iklöꞌwé̱
tö ieꞌ kötwa̱ iyiwak sulusi tö. 29 Aꞌ
wa̱ yeꞌ alà bata iꞌ mítse̱r ta̱ ì sulu
tka ieꞌ ta̱ ñala̱ wa, eꞌ ta̱ wöꞌkela iꞌ
duörawa̱ e̱riar ë̀ wa̱. Itka es, eꞌ ta̱ aꞌ
iane iwiie.’

30-31 “Saꞌ yë́ é̱na ilà dalër tai̱ë. Eꞌ
kue̱ki̱ saꞌ demine ieꞌ skaꞌ, erë ieꞌ isué̱
tö ilà tsirla kë̀ dëꞌne saꞌ wa̱, eꞌ ta̱
ieꞌ duörawa̱ e̱riar ë̀ wa̱. Eꞌ wiie saꞌ
iardaë. 32 Yeꞌ tö yeꞌ yë́ a̱ iyëꞌ: ‘Yeꞌ e̱ꞌ
chö̀ beꞌ alà tsirla kköꞌnuk. Yeꞌ kë̀ wa̱
idëꞌne, eꞌ ta̱ yeꞌ iane iwiie ke̱kraë.’
33 Eꞌ kue̱ki̱ yeꞌ kköchö̀ beꞌ a̱ tö yeꞌ
tsú̱a̱t beꞌ kanè mésoie, alà tsirla
skéie. Ieꞌ ö́mi a̱s imiꞌ iëlpa ta̱. 34 Alà
tsirla kë̀ minene yeꞌ ta̱, eꞌ ta̱ ¿we̱s
yeꞌ miꞌmine yeꞌ yë́ skaꞌ? Yeꞌ kë̀ ki̱
yeꞌ yë́ kiane suè̱ weinuk sia̱rë.”

José e̱ꞌ chéka̱ iëlpa a̱

45 1 José kë̀ a̱ iwöklöneia̱
ikanè mésopa ulitane tsoꞌ
kaneblök ee̱ eꞌpa wörki̱. Eꞌ kue̱ki̱
ieꞌ tö iché ieꞌpa a̱ a̱neule: “Aꞌ ko̱s
yúshka bánet. Saꞌ múa̱t saꞌ wakpa
ë̀.” Es mik José e̱ꞌ chéka̱ iëlpa a̱, eta̱
ikanè mésopa kë̀ ku̱ꞌ yës ieꞌ ta̱.
2 Eta̱ ieꞌ i̱é̱ka̱ tai̱ë, eꞌ ttsé Egipto
wakpa tö. Egipto blú a̱ itté demi tö
José tsoꞌ iu̱k. 3 José tö iché iëlpa a̱:

—Yeꞌ dör José. ¿Seꞌ yë́ tsoꞌia̱
ttsëꞌka?

Ieꞌpa tkirulune tai̱ë suane José
yöki̱, eꞌ kue̱ki̱ kë̀ ieꞌpa a̱ ieꞌ iu̱tëneia̱.
4 José tö iché ieꞌpa a̱:

—Aꞌ shkö́wa̱ tsi̱net yeꞌ o̱ꞌmik.

Mik ieꞌpa e̱ꞌ skéwa̱ tsi̱net, eta̱ ieꞌ
tö iché ieꞌpa a̱:

—Yeꞌ dör aꞌ ël José wato̱ꞌttsa̱ aꞌ
tö tsè̱mi Egipto eꞌ. 5 Skëköl tö yeꞌ
patkëꞌbitu̱ í̱e̱ aꞌ yöki̱ ke̱we sꞌtsa̱tkoie
ketba ulà a̱. Eꞌ kue̱ki̱ kë̀ aꞌ e̱rianuk,
kë̀ aꞌ tkinuk yeꞌ wato̱ꞌttsa̱ aꞌ tö
eꞌ kue̱ki̱. 6 Ketba de eꞌ ki̱ duas de
bök. Eta̱ duas ske̱l kianeia̱. Eꞌ shu̱a̱
íyi ko̱s kuatkèmisö erë kë̀ itskirpa
yës. 7 Erë Skëköl tö yeꞌ patkëꞌbitu̱
ká̱ iꞌ ki̱ aꞌ yöki̱ ke̱we a̱s aꞌ aleripa
kë̀ e̱rwa a̱s Skëköl tö aꞌ tsa̱tkö̀ ieꞌ
diché tai̱ë eꞌ wa. 8 Es Skëköl wák
tö yeꞌ patkëꞌbitu̱ í̱e̱, eꞌ kë̀ dör aꞌ yeꞌ
wato̱ꞌttsa̱ eꞌ kue̱ki̱. Skëköl tö yeꞌ
méka̱ Egipto blú pattökwakie. Yeꞌ
dör ieꞌ u kue̱blu ena Egipto waꞌñe
wökir. 9 Aꞌ yúne bet yeꞌ yë́ skaꞌ ta̱
ichö́ ia̱: ‘Beꞌ alà José ttè iꞌ patkébi-
tu̱ beꞌ a̱: Skëköl tö yeꞌ méka̱ Egipto

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

ká̱ ko̱s, e' wökirie. Be' shkṓ ye'
sa̱u̱k bet. Kȅ bö ipanuk tai̱ë. 10 Be'
se̱rdaë ká̱ kiè Gosen ee̱ be' yamipa
ko̱s ta̱, ñies be' iyiwak ko̱s ena ì
ko̱s tso' be' wa̱ ekkë ta̱. 11 Ketba
duéswö kianeia̱ ske̱l. E' kue̱ki̱ ye' tö
chkewö meraë a' ulitane a̱ a̱s a' wa̱
chkewö tso' wë'.' 12 Ye' ël Benjamín
ena a' ulitane tö ichèmi ye' yḗ a̱ tö
moki̱ ye' wák tté a' ta̱. 13 Ipakṓ ye'
yḗ a̱ tö ye' dör Egipto wökir. Ñies
ì ko̱s sué̱ a' tö íe̱, e' pakṓ ia̱. ¡Ye' yḗ
tsú̱bitu̱ bet íe̱!

14 Eta̱ José tö iël Benjamín
paklö'wḗ̱wa̱ ta̱ ii̱é̱ka̱. Es Benjamín
tö José paklö'wḗ̱wa̱ ta̱ ii̱é̱ ñies.
15 Eta̱ José tö iëlpa ko̱s wöalattsé,
ñì paklö'wḗ̱wa̱rak ta̱ ii̱é̱rak. Eta̱
e̱rpa iëlpa e̱r deka̱ ttök ie' ta̱.

16 Eta̱ Egipto blú u a̱ ttè demi
tö José ëlpa debitu̱ ie' ska', e' tö
Egipto blú ena ikue̱blupa ko̱s e'pa
ttsë'wé̱ buaë. 17 Eta̱ Egipto blú iché
José a̱:

—Ichṓ be' ëlpa a̱: 'A' chkewö
payuṓ iyiwak ki̱ ta̱ a' yúne Canaán.
18 Eta̱ a' yḗ ena a' yamipa ko̱s
e' tsú̱bitu̱ ye' a̱. Ká̱ tso' Egipto e'
bua'ie mekeyö a' a̱. Ñies chkewö
tso' Egipto e' bua'ie mekeyö a' a̱.'
19 Ñies ichṓ ie'pa a̱: 'karreta tsú̱mi
tai̱ë a' alakölpa ena a' ala'r ena
a' yḗ e'pa ko̱s tso̱bitu̱. 20 Egipto íyi
tso' bua'bua e' kakmeraëyö a' a̱. E'
kue̱ki̱ kȅ a' tkinuk ì tso' a' wa̱ e' ki̱.'

21 Eta̱ Jacob ala'r tö iwé̱ i' es.
José tö karreta mé ie'pa a̱ we̱s
Egipto blú tö iché es. Ñies chkȍ
méitö ie'pa a̱ ñè ñala̱ ki̱. 22 Ñies
datsi' pa̱'ali̱ mé ia̱rak e̱' mane'wo̱ie.
Erë Benjamín a̱ datsi' kak-
méitö ske̱tökicha iënoie. Ñies
inuköl wömule̱ méitö ia̱ döka̱ cien
mañalyök (300). 23 Íyi bua'bua
tso' Egipto e' kak patkémi iyḗ a̱
payöule burro ki̱ döka̱ dabop. Ñies
trigowö ena pan ena chkewö skà
e' payuéitö burro dabop skà ki̱ iyḗ a̱
ñè ñala̱ ki̱. 24 Mik José ëlpa mitke,
eta̱ José tö iché ie'pa a̱:

—Kȅ a' mía̱ ñippök ñala̱ ki̱.

25 Ie'pa e̱' yéttsa̱ Egipto a̱ demi
Canaán iyḗ ska'. 26 Eta̱ ie'pa tö iché
iyḗ a̱: "Be' alà José tso'ia̱ ttsë'ka. Ie'
tso' Egipto ká̱ ko̱s e' wökirie." Ttè e'
tö Jacob wökrawé̱wa̱ tai̱ë. Kȅ ute̱ia̱.
Ie' kȅ wa̱ ttè e' klöo̱ne. 27 Erë mik
ie'pa tö ì ko̱s yë' José tö ie'pa a̱ e'
paké iyḗ a̱, ñies mik Jacob tö karre-
ta patké José tö ie'pa tso̱mi e' sué̱,
eta̱ ie' e̱r deka̱ne ttsë'ne buaë. 28 Eta̱
ie' iché: "E' ȅ kata ye' a̱, ye' alà
José tso'ia̱ ttsë'ka. Ye' mi'ke isa̱u̱k
ka̱m ye' blërwa̱, e' dalewa."

Jacob mía̱ Egipto

46 1 Eta̱ Jacob e̱' yéttsa̱ iu
a̱. Ì ko̱s tso' iwa̱ e' mítse̱r
se̱raa̱. Mik idemirak ká̱ kiè Beer-
seba ee̱, eta̱ iyiwak ña'wé̱itö iyḗ
Isaac, e' Këköl dalöioie. 2 E' nañewe
Skëköl tté ie' ta̱ kabsue̱ie ta̱ ikiéitö
ikiè wa:

—A Jacob.

Jacob tö iiu̱té:

—¿Ì?

3 Eta̱ Skëköl iché ia̱:

—Ye' dör be' Këköl. Ye' dör be'
yḗ Këköl. Kȅ be' suanuk shkök-
mi Egipto. Ee̱ ye' tö be' aleripa
alöwe̱raë tai̱ë. 4 Ye' mi'ke be' ta̱
Egipto. Ñies ye' wák tö be' aleri-
pa yerattsa̱ne ká̱ e' a̱. Ñies mik be'
duökewa̱tke eta̱ José tso' be' o̱'mik.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

5E' ukuöki̱ ta̱ Jacob e̱' yéttsa̱
Beerseba a̱. Eta̱ ie' ala'r tö ie' iéka̱
karreta patkë' Egipto blú tö ie'pa
tso̱mi e' a̱. Ñies ie'pa ala'r ena ie'pa
alakölpa e'pa iéka̱rakitö karreta
a̱. 6Eta̱ Jacob mía̱ Egipto iyamipaë
se̱. Ie' baka ko̱s ena ie' obeja ko̱s
e' mítse̱r ie' wa̱. Ñies ì ko̱s dë' ie'
ulà a̱ Canaán e' mítse̱r ie' wa̱ se̱raa̱.
7Ila'r ko̱s ena isibayökpa ko̱s e'pa
mía̱ da'a̱ Egipto.
8Ikkëpa dör Israel aleripa
mineyal Egipto. E'pa dör Jacob ena
ila'r.
Rubén, e' dör Jacob alà kibi ë́k.
9Eta̱ Rubén ala'r kiè: Hanoc, Falú,
Hesrón, ena Carmí.
10Simeón ala'r kiè: Jemuel,
Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar, ena
Saúl. Saúl mì dör canaánwak.
11Leví ala'r kiè: Guersón, Quehat
ena Merarí.
12Judá ala'r kiè: Er, Onán, Selá,
Fares ena Zérah. (Er ena Onán,
e'pa blënewa̱ Canaán.) Fares ala'r
kiè Hesrón ena Hamul.
13Isacar ala'r kiè: Tolá, Puvá, Job
ena Simrón.
14Zabulón ala'r kiè: Séred, Elón
ena Jahleel.
15E'pa ko̱s dör Jacob ala'r ku̱ne
Padán-aram Lía ta̱. Ie'pa kutà kiè
Dina, e' ku̱ne ee̱ ñies. Jacob aleri-
pa ko̱s wëpa ena alakölpa e' döka̱
dabom mañayök ki̱ mañal (33).
16Gad ala'r kiè: Sefón, Haguí,
Esbón, Suní, Erí, Arodí, ena Arelí.
17Aser ala'r kiè: Imná, Isvá, Isví
ena Beriá. Ie'pa kutà kiè Sérah.
Beriá ala'r kiè Heber ena Malquiel.
18E'pa dör Jacob aleripa Zilpá ta̱, e'
mé Labán tö ilà busi Lía, e' a̱ ikanè
mésoie. Ie'pa ko̱s döka̱ dabom eyök
ki̱ teröl (16).
19Jacob alaköl kiè Raquel, e'
ala'r kiè José ena Benjamín. 20José
ala'r dör ilaköl Asenat ta̱ e'pa
kiè Manasés ena Efraín. Ie'pa
ku̱ne Egipto. Asenat dör wëm kiè
Potifera, e' alà busi. Potifera dör
egiptowak awá eköl. Ie' kaneblöke
ká̱ kiè On ee̱. 21Benjamín ala'r kiè
Bela, Béquer, Asbel, Guerá, Naa-
mán, Ehi, Ros, Mupim, Hupim
ena Ard. 22E'pa dör Jacob aleripa
Raquel ta̱. Ie'pa ko̱s döka̱ dabom
eyök ki̱ tkël (14).
23Dan alà kiè Husim. 24Neftalí
ala'r kiè: Jahseel, Guní, Jezer, ena
Silem. 25E'pa dör Jacob aleripa ila-
köl Bilhá ta̱, e' mé Labán tö ilà busi
Raquel a̱ ikanè mésoie. Ie'pa döka̱
kul (7).
26Jacob ta̱ iyamipa e̱kka mìne
Egipto, e' wakpa döka̱ dabom
teryök ki̱ teröl (66). Ie' ala'r e' ala-
kölpa, kë̀ shta̱ne ishu̱a̱. 27José ala'r
ku̱ne Egipto e'pa dör böl. Jacob
yamipa dë'mi Egipto döka̱ dabom
kuryök (70) se̱raa̱.
28Eta̱ Jacob tö ilà Judá patkémi
ke̱we José a̱ ibiyöchök: “Be' shkö́
Gosen ye' ñale̱tsu̱k.” Eta̱ mik ie'pa
demi Gosen, 29eta̱ José tö ikanè
mésopa ké ie' karreta yöktsa̱ tsè̱mi
iyë́ ñale̱tso̱ie. Mik idemi iyë́ ska' eta̱
iyë́ paklö'wé̱wa̱itö eta̱ ie' ié̱ tai̱ë.
30Eta̱ Jacob tö iché José a̱:
—¡Ire' ye' blërwa̱mi buaë! Ye' be'
sué̱ne buaë, be' se̱rkeia̱ e' kue̱ki̱.
31Eta̱ José tö iché iyamipa ko̱s a̱:
—Ye' mía̱ Egipto blú a̱ a'
biyöchök tö ‘ye' ëlpa ena ye' yë́
yamipa ko̱s se̱rke Canaán e'pa

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

debitu̱ e̱ˈ tsu̱ka̱t yeˈ skaˈ. 32 Ieˈpa dör
iyiwak alöu̱kwakpa. Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa
baka ko̱s ena ieˈpa obeja ko̱s ena
ì ko̱s tsoˈ ieˈpa wa̱ eˈ debitu̱ ieˈpa
wa̱.’ 33 Mik Egipto blú tö aˈ chaké:
‘¿Ì dör aˈ kanè?’, 34 eˈ ta̱ ichṍ ia̱:
‘Ke̱kraë saˈ kanè dör iyiwak alöu̱k
we̱s saˈ tsá̱ bak es.’ Egiptowak
kȅ kàne se̱nuk obeja alöu̱kwakpa
ta̱ ñita̱, eˈ kue̱ki̱ Egipto blú ka̱wö
mèmi aˈ a̱ se̱nuk Gosen.

47 1 Eta̱ José mía̱ ibiyṍ muk
Egipto blú a̱ ta̱ ichéitö ia̱:
“Yeˈ yḗ ena yeˈ ëlpa se̱rke Canaán,
eˈpa debitu̱ íe̱. Iˈ ta̱ ieˈpa tsoˈ Gosen.
Ieˈpa obeja ena baka ena ì ko̱s
tsoˈ iwa̱ eˈ debitu̱rak iwa̱ se̱raa̱.”
2 José tö iëlpa shu̱shté döka̱ ske̱l ta̱
imítse̱r iwa̱ Egipto blú skaˈ a̱s ieˈ tö
iwakpa sa̱ù̱. 3 Eta̱ Egipto blú tö José
ëlpa a̱ ichaké:
—¿Ì dör aˈ kanè?
Eta̱ ieˈpa tö iiu̱té:
—A këkëpa, saˈ dör obeja
alöu̱kwakpa we̱s saˈ tsá̱ bak es.
4 Ketba meneka̱ tai̱ë saˈ ka̱skaˈ. Saˈ
iyiwak a̱ kȅ chkè ta̱ˈia̱, eˈ kue̱ki̱ saˈ
bite̱a̱ se̱nuk ká̱ iˈ ki̱. Beˈ weˈikè saˈ
tö, ka̱wö mú saˈ a̱ se̱nuk Gosen.
5 Eta̱ Egipto blú tö iché José a̱:
—Beˈ yḗ ena beˈ ëlpa de se̱nuk
beˈ ta̱. 6 Ká̱ tsoˈ Egipto eˈ wé̱ kiane
beˈ ki̱ eˈ mú ieˈpa a̱ se̱noie. Ko̱s ká̱
tsoˈ Egipto eˈ buaˈie dör Gosen eˈ
mú ieˈpa a̱ se̱noie. Beˈ yamipa shu̱a̱
wëpa tsoˈ iyiwak kköˈnè buaë, eˈ ta̱
esepa múka̱ yeˈ iyiwak kköˈnuk.
7 Ñies José wa̱ iyḗ Jacob mí kka-
chè Egipto blú a̱. Jacob tö Egipto
blú shke̱ˈwé̱ e̱r buaˈ wa. 8 Eta̱ Egipto
blú tö ieˈ a̱ ichaké:
—¿Ko̱s duas tsoˈ beˈ ki̱?
9 Jacob iiu̱té:
—Yeˈ ki̱ duas de cien eyök ki̱
dabom mañayök (130) shkök wì̱ a̱
dià a̱. Ka̱wö eˈ kȅ dör tai̱ë. Eˈ tka yeˈ
ki̱ darërë. Erë ka̱m yeˈ ki̱ duas dȍ
ko̱s yeˈ yḗpa ki̱ duas bak ekkë.
10 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Jacob e̱ˈ chéa̱t
Egipto blú a̱ ta̱ imía̱. 11 Eta̱ José tö
ká̱ buaˈbua tsoˈ Egipto, eˈ mé iyḗ
ena iëlpa a̱ se̱noie we̱s Egipto blú
tö iché es. Ká̱ eˈ a̱te̱ Ramsés. 12 Ñies
ieˈ tö chkewö meke iyamipa a̱ ko̱s
ilaˈrla tsoˈ u a̱ u a̱ ekkë.

José tö chkewö watue̱ Egipto wakpa a̱

13 Ká̱ ulitane kȅ íyi wöria̱, eˈ
kue̱ki̱ ketba kí tkërke poë. Ketba
tö sˈtteke tai̱ë Canaán ena Egip-
to. 14 Chkewö tue̱ Egipto wakpa tö
ena Canaánwakpa tö, eˈ ské ko̱s blé
José tö Egipto blú u a̱. 15 Mik Egip-
to wakpa ena Canaánwakpa inuköl
e̱newa se̱raa̱, eta̱ Egipto wakpa mía̱
José skaˈ ta̱ iché ia̱:
—¡Beˈ saˈ a̱ chkewö mú! Kȅ saˈ
inuköl ta̱ˈia̱. Kȅ idör buaˈ tö eˈ
ȅ kue̱ki̱ beˈ tö saˈ méttsa̱ duökwa̱
ketba a̱.
16 Eta̱ ieˈ tö ieˈpa iu̱té:
—Aˈ kȅ wa̱ inuköl ta̱ˈia̱, eˈ ta̱ aˈ
iyiwak tsúbitu̱ ña, eˈ skéie yeˈ tö aˈ a̱
chkewö meke.
17 Egipto wakpa wa̱ kabaio ena
obeja ena baka ena burro eˈ ko̱s
mí ieˈ a̱. Eˈ skéie ieˈ tö chkewö mé
ieˈpa a̱ dȍ duas ek. 18 Duas eˈ tka eta̱
ieˈpa míyalne ieˈ skaˈ ta̱ iskà ché ia̱:
—Beˈ wa̱ ijche̱r buaë tö kȅ saˈ wa̱
inuköl ta̱ˈia̱. Ñies saˈ iyiwak ko̱s, eˈ
dör beˈ icha. Saˈ ká̱ ȅ tsoˈia̱ saˈ wa̱
ena saˈ wakpa, eˈ ȅ tsoˈia̱ saˈ wa̱ mè

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

beˈ a̱ 19 Saˈ wákpa ta̱ú̱. Saˈ ká̱ ta̱ú̱
ñies. Eˈ skéie iyiwö mú saˈ a̱. Saˈ
kaneblȍmi saˈ wákpa ká̱ a̱ Egipto
blú a̱. Es saˈ a̱te̱ Egipto blú kanè
mésopaie. Eta̱ chkewö ȅ memibö saˈ
a̱ a̱s kȅ saˈ duȍlur ketba wa̱ ena saˈ
ká̱ kȅ weir ế ichő́k.

20 Egipto wakpa tö iká̱ watué̱ttsa̱
José a̱ ketba kue̱ki̱. Es Egipto ká̱
ko̱s de Egipto blú ulà a̱. 21 Ñies
Egipto wakpa ko̱s a̱te̱ bluˈ kanè
mésopaie. 22 Ieˈpa sacerdotepa ká̱
eˈ ȅ kȅ to̱ne José wa̱. Egipto blú tö
chkewö kakmeke ieˈpa a̱, eˈ kue̱ki̱
ieˈpa kȅ wa̱ iká̱ wato̱nettsa̱.

23 Eˈ ukuöki̱ ta̱ José tö iché Egip-
to wakpa a̱:

—Aˈ wákpa ko̱s ena aˈ ká̱ ko̱s
eˈ to̱ˈttsa̱ yeˈ tö seˈ blú a̱, eˈ kue̱ki̱
i̱ˈñe ta̱ aˈ ko̱s a̱te̱ ieˈ ulà a̱. Iyiwö iˈ
tsú̱mi aˈ tö ta̱ ikuatkő́. 24 Mik iwöne
ta̱ iyiwö tsoˈ dökа̱ saco ske̱l, eta̱
itsá̱ yő́ttsa̱ saco et mè Egipto blú a̱.
Iyiwö ëyök a̱te̱ eˈ dör aˈ a̱ kuatkè,
ñies aˈ yamipa ulitane a̱ ñanoie.

25 Eta̱ ieˈpa tö iiu̱té:

—Beˈ tö saˈ tsa̱tké ketba ulà a̱. Beˈ
e̱r buaˈ saˈ ta̱. Eˈ kue̱ki̱ saˈ e̱ˈ chöke
Egipto blú kanè mésopaie.

26 Es José tö ka̱wö mé Egipto
wakpa a̱ tö iyiwö tsoˈ dökа̱ saco
ske̱l eˈ tsá̱ yő́ttsa̱ saco et mè Egip-
to blú a̱. I̱ˈñe ta̱ eˈ we̱keia̱ ieˈpa tö
es. Egipto sacerdotepa ȅ kȅ ka̱wöta̱
iyiwö tsá̱ muk Egipto blú a̱, ieˈpa ká̱
kȅ dëˈ Egipto blú ulà a̱ eˈ kue̱ki̱.

Jacob tö ittè bata ché José a̱

27 Es Israel aleripa e̱ˈ tsé̱a̱t se̱nuk
Gosen, ká̱ eˈ a̱te̱ Egipto. Ká̱ eˈ ko̱s
de ieˈpa ulà a̱. Ee̱ ieˈpa alöne tai̱ë.
28 Jacob se̱neˈia̱ ká̱ eˈ a̱ duas dökа̱
dabom eyök ki̱ kul (17). Duas de
ieˈ ki̱ cien eyök ki̱ dabom tkëyök ki̱
kul (147).

29 Mik ieˈ tö ittsé tö iduökewa̱tke,
eta̱ José tsu̱k patkéitö ta̱ ichéitö ia̱:

—Moki̱ beˈ e̱r buaë chak yeˈ a̱, eˈ
ta̱ beˈ ulà múwa̱ yeˈ tuˈ diki̱a̱ iwà
kkachoie tö moki̱ ì kiekeyö beˈ a̱
eˈ wawe̱raëbö. Yeˈ nu kȅ wötarwa̱
Egipto. 30 Mik yeˈ blënewa̱ mía̱ yeˈ
dëu̱töpa itöki̱, eta̱ yeˈ nu yő́ttsa̱ ká̱ iˈ
ki̱ tsú̱mi wötèwa̱ ieˈpa pö a̱.

Eta̱ José tö iiu̱té:

—Es yö iwe̱raë.

31 Iyë́ tö iché ia̱:

—Ichő́ ña moki̱ Skëköl wörki̱ tö
beˈ iwe̱raë es.

Eta̱ José tö ittè mé moki̱ iyë́ a̱. Eta̱
Jacob wöméwa̱ ika̱ˈ ki̱ ta̱ Skëköl
ki̱kéka̱itö.

Jacob e̱r buaë ché José alaˈr a̱

48 1 Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈpa wa̱
biyȍ debitu̱ José a̱: "Beˈ
yë́ duöke tsoˈ suluë." Eta̱ José mía̱
isa̱u̱k ilaˈr böl mí iwa̱ e̱ˈ ta̱. 2 Mik
ieˈpa tö iché Jacob a̱ tö José debitu̱
beˈ sa̱u̱k, eta̱ ieˈ e̱ˈ tkéka̱ isulú wa
ika̱ˈ ki̱. 3 Eta̱ ieˈ tö iché José a̱:

—Skëköl Diché Ta̱ˈ Íyi Ulitane
Tsa̱ta̱ eˈ e̱ˈ kkayëˈ yeˈ a̱ ká̱ kiè Luz
a̱te̱ Canaán ee̱. Ee̱ ieˈ e̱r buaë yëˈ yeˈ
a̱ 4 ta̱ ichéitö ña: "Yeˈ tö beˈ aleripa
alöwe̱raë tai̱ë. Ieˈpa döraë ká̱ tai̱ë
eˈ wakpaie. Ká̱ iˈ meraëyö ieˈpa a̱,
eˈ a̱tdaë ieˈpa ulà a̱ ke̱kraë michoë."
5 Beˈ alaˈr böl, Efraín ena Mana-
sés, eˈpa ku̱ne ka̱m yeˈ dȍ Egipto
eˈ yöki̱. Ieˈpa tsé̱tköyö we̱s yeˈ wák
alaˈr es we̱s yeˈ alaˈr Rubén ena
Simeón dör yeˈ alaˈr es. 6 Eˈ kue̱ki̱
ká̱ meraëyö ieˈpa a̱ we̱s yeˈ wák

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

ala'r a̱ es. Ie'pa itöki̱ be' ala'r skà
ku̱rmi, e'pa dör be' wák a̱. Erë
ie'pa dör Efraín ena Manasés ëlpa,
e' kue̱ki̱ ká̱ ñe' kak döraë ie'pa ulà
a̱ ñies. 7Mik ye' manét Padán-aram
e' demi Canaán dökettsa̱tke Efrata,
eta̱ ee̱ ñala̱ ki̱ be' mì blënewa̱ ye'
yöki̱. Ee̱ ye' tö ie' nu blë'wa̱a̱t Efra-
ta ñalé̱ ki̱. (I̱'ñe ta̱ ká̱ e' kiè Belén.)
8Mik Jacob tö José ala'r sué̱ eta̱
ichakéitö:
—¿Se̱pa dör yi?
9Ie' tö iiu̱té:
—I'pa dör ye' ala'r mé Skëköl tö
ye' a̱ ká̱ i' ki̱.
Eta̱ iyḗ tö iché ia̱:
—Ie'pa tsú̱bitu̱ ye' ska' a̱s ye' e̱r
bua' chṑ ie'pa a̱.
10Jacob kënewa̱tke e' kue̱ki̱ iwö-
bla kḕ wawëria̱ buaë. E' kue̱ki̱ José
tö ila'r patkémi tsi̱net iyḗ o̱'mik. Eta̱
Jacob tö italapa paklö'wé̱ wöala-
ttsé. 11E' ukuöki̱ ichéitö José a̱:
—Ye' ibikeits tö ye' kḕ tö be'
sue̱paia̱, erë Skëköl tö ka̱wö mé ye'
a̱ be' ena be' ala'r suo̱ie.
12Eta̱ José tö ila'r skéttsa̱ iyḗ
o̱'mik ta̱ iwöéwa dṑ i̱ski̱ iyḗ
dalöioie. 13E' ukuöki̱ ta̱ ila'r böl
klö'wé̱wa̱itö iulà a̱. Efraín mí
José ulà bua'kka, Manasés mí
José ulà bakli̱'kka. Es itsé̱miitö
iyḗ ska'. Eta̱ Efraín a̱te̱ Jacob ulà
bakli̱'kka, Manasés a̱te̱ Jacob ulà
bua'kka. 14Erë Jacob ulà bua'kka
méka̱ Efraín dur ie' ulà bakli̱'kka
e' wökir ki̱. Erḗ e' dör alà tsirla. Eta̱
iulà bakli̱'kka méka̱itö Manasés
dur ie' ulà bua'kka e' wökir ki̱. Erḗ
e' dör alà kibi. Es Jacob ulà tsé̱tkö
wi̱'kë io̱'kë. 15-16Eta̱ ie̱r bua' ché
José a̱ i' es:

“A̱s Skëköl e̱r buaë chṑ ala'r
böl i' a̱ ke̱kraë.
Ye' yḗpa bak Abraham ena
Isaac, e'pa bak Skëköl e'
dalöiök,
e' tö ye' kkö'nami kuaë dṑ
ikkë ta̱.
Ie' tö ye' tsa̱tké ke̱kraë íyi
sulusi ulà a̱.
A̱s ala'r i' wa kḕ ye' chöwa
sulitane é̱na ke̱kraë.
Ñies ye' yḗpa bak Abraham
ena Isaac a̱s e'pa kḕ chöwa
sulitane é̱na ke̱kraë.
A̱s ala'r i' alör tai̱ë ká̱ ulitane
ki̱.”

17Jacob ulà bua'kka méka̱ Efraín
wökir ki̱, e' kḕ mène José a̱ buaë.
E' kue̱ki̱ ie' tö iyḗ ulà bua'kka e'
klö'wé̱wa̱ mèka̱ ilà kibi dör Mana-
sés e' wökir ki̱. 18E' dalewa ichéitö
ia̱:
—¡A yḗwö, kḕ idör es! I' dör alà
kibi. Be' ulà bua'kka múka̱ i' wökir
ki̱.
19Erë iyḗ kḕ wa̱ io̱ne es. Ie' tö
iché ia̱:
—¡A alà, e' jche̱r ye' wa̱, e' jche̱r
ye' wa̱! Ie' alördaë tai̱ë, ie' döraë
këkëpa tai̱ë. Erë itsirla ḗk e' döraë
këkëpa tai̱ë shu̱te̱ ikibi tsa̱ta̱. Ñies
ie' aleripa döraë ká̱ tai̱ë e' wakpaie.
20Es e' ḕ diwö wa Jacob e̱r buaë
skà ché italapa a̱ i' es:
—Mik Israel aleripa e̱r buaë cheke
ñì a̱ eta̱ ie'pa tö icheraë ñì a̱ i' es: ‘A̱s
Skëköl e̱r buaë chṑ be' a̱ we̱s Efraín
ena Manasés e'pa a̱ e̱r buaë yëne es.’
Es Jacob e̱r buaë ché Efraín
a̱, Manasés a̱ imène, e' tsa̱ta̱. 21E'
ukuöki̱ ta̱ José a̱ ichéitö:

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

—Ye' duökewa̱tke erë Skëköl tö a'
kkö'neraë. Ie' wa̱ se' aleripa mira-
ne Canaán wé̱ se' yë́pa bak se̱nuk
ee̱. 22 Ye' tö ká̱ bua'ie méa̱t be' a̱
ime'bakyö be' ëlpa a̱ e' tsa̱ta̱. Ká̱ e'
kiè Siquem. E' yë'ttsa̱ ye' tö amor-
reowak ulà a̱ ñippè wa.

Jacob tö ittè bata ché ila'r ko̱s a̱

49

1 Jacob tö ila'r kié e̱' ska'
ta̱ ichéitö ie'pa a̱: "A' e̱'
skö́wa̱ ye' o̱'mik. Ì tköraë a' ta̱ e'
wà chekeyö a' a̱:

2 "A ala'rla, a' e̱' skö́wa̱ tsi̱net ye'
ttö̀ ttsök,
ye' dör a' yë́. Ye' ttö̀ ttsö́.

3 "A Rubén, be' dör ye' alà kibi.
Be' dör ye' diché tsá̱ e' alé.
Be' dalöiërta̱' tai̱ë, be' diché ta̱'
tai̱ë be' ëlpa tsa̱ta̱.
4 Erë i̱'ñe ta̱ kë̀ idör es.
Be' dör we̱s di' yöliie es kë̀
iwöklör yës.
Be' tö ye' dalöse̱o̱'wa̱. Be'
se̱ne'ka̱ ye' alaköl ta̱.
E' kue̱ki̱ be' kë̀ dalöiërpaia̱
we̱s ko'k es.

5 "Simeón ena Leví, e'pa dör ñì
ëlpa;
ie'pa tabè tso' ñippoie ë̀.
6 ¡Wé̱ ie'pa e̱' dapa'u̱ke ee̱ ye' kë̀
shkak!
Ie'pa tö wëpa kötulur kësik ë̀
kue̱ki̱.
Baka wë'ñe klökicha blublu e'
télorakitö ëanas.
7 Ie'pa kësik dör suluë ichökle
e' kue̱ki̱ ie'pa ka̱wö tköraë
suluë.
¡Ye' tö ie'pa aleripa powe̱rami
se̱nuk iëlpa male̱pa aleripa
shu̱a̱ wì̱ a̱ dià a̱!

8 "A Judá, be' ëlpa tö be' ki̱kera-
ka̱ tai̱ë.
Be' bolökpa klö'we̱wa̱raë be'
tö ikuli' a̱,
es be' e̱' alöraka̱ ie'pa ki̱.
Be' ëlpa e̱kka e̱' wöörawa i̱ski̱
be' dalöioie.
9 ¡A Judá, be' dör ye' alà!
Be' dör we̱s ma'name alà es.
Mik ì ttéitö ta̱ ikaté o̱ne,
eta̱ ie' e̱' wöéwa e̱' téwa̱ i̱ski̱
we̱s ma'name këchke es.
¿Yi dö̀mi ie' tsiri̱u̱k?
10 Judá aleripa döraë blu'paie
tai̱ë ke̱kraë dö̀ mik iblú
chö́k de eta̱.
Blu' e' ttö̀ i̱u̱teraë sulitane tö.
11 Ie' tö iburro pupula mue̱ke
uva shu̱a̱.
Ñies idatsi' skuöke uva diö̀ wa.
12 Ie' wöbla dör daloloë uva diö̀
tsa̱ta̱.
Ie' kà dör saruruë baka tsu'diö
tsa̱ta̱.

13 "Zabulón se̱rdaë dayë kkömik.
Ee̱ tai̱ë kanò irirke ese ké̱ tso'.
E' ká̱ kkö̀ dörawa̱ Sidón kkömik.

14 "Isacar dör we̱s iyiwak tso'
dalì oie diché ta̱' tai̱ë ese e̱'
mùtër e̱nuk iwé a̱ es.
15 Mik ie' isué̱ tö ká̱ e' dör buaë
se̱noie ñies e̱noie,
eta̱ ie' tsi̱wö ki̱ dalì deka̱ne
kaneblök.
Ie' e̱' mèttsa̱ kaneblök kanè
mésoie, kë̀ tkine e' ki̱.

16 “Dan ditséwö shu̲a̲ s'shu̲lirdaë
buaë yësyësë we̲s Israel ale-
ripa e' ditséwö male̲pa es.
17 Dan döraë we̲s tkabë̀ chö́k
tso' ñala̲ kkö̀ a̲ tö kabaio
kuè iklö a̲ ta̲ iwák bruta̲ne
itsi̲wökka ese es.

18 “¡A Jehová, ye' tso' be' panuk
tö ye' tsa̲tkö́!

19 “Gad ppök ñippökwakpa
döraë tai̲ë.
Erë ie' tö ie'pa pperaë,
itötie̲raë.

20 “Aser ká̲ ki̲ chkè kata' buaë
tskirdaë.
Ì wörke ko̲s e' dör buaë shu̲te̲
mène buaë blu'pa a̲.

21 “Neftalí dör we̲s su̲li̲ alaki dur
áie ala'rla ta̲' bua'buaala
ese es.

22 “José dör we̲s burro kañiru suè̲
dur di' tum kkömik es,
we̲s burro pupula kañiru suè̲
dur ká̲ tukir ki̲ es.*
23 Kuaböt namépa é̲na sulu ia̲r,
ie' ki̲ kuaböt u̲yérakitö kësik
wa.
24 Erë ie' ulà diché darërë;
e' wa ie' wa̲ ishkame'
shu̲irikar darërëë,
kë̀ ulà shtrirta̲'wa̲ yës.
Skëköl tö ie' a̲ diché e' mé.
Skëköl e' dör Jacob Këköl e'
diché ta̲' tai̲ë.
Skëköl e' dör Israel aleripa
kkö'nukwak.
Ie' tö Israel aleripa tsa̲tkeke.
25 A José, be' yë́ e' Këköl tö be'
ki̲meke ke̲kraë.
E' dör Skëköl Diché Ta̲' Íyi Uli-
tane Tsa̲ta̲,
Ie' e̲r buaë chöraë be' a̲.
Ka̲li̲ buaë patkeraë ie' tö be'
daliwö ki̲.
Ñies be' a̲ di' a̲tdaë buaë íyök
ki̲ a̲s be' dalikua talar buaë.
Be' aleripa alakölpa ala'r
döraë tai̲ë, ñies be' iyiwak
döraë tai̲ë.
Es Skëköl e̲r buaë chöraë be' a̲.
26 Be' yë́ e̲r buaë yë' be' a̲,
e' tkö̀ka̲ ye' yë́ e̲r buaë yë' ye'
a̲ e' tsa̲ta̲.
Skëköl tö José shu̲kit iëlpa
shu̲a̲ iwökirie,
e' a̲ ie' e̲r buaë chö̀ michoë
we̲s ka̲bata yöbië kë̀ e̲rta̲'wa
es.

27 “Benjamín dör we̲s chichi
kañiru kësikie ese es;
bla'mi ta̲ iyiwak ttéwa̲itö katè,
tsáli̲ ta̲ ibata watiéwa̲itö.”
28 E'pa dör Israel ditséwöpa daia̲
itöki̲ döka̲ dabom eyök ki̲ böt (12),
e' yë́pa tsá̲. Es ie'pa yë́ tö ie'pa a̲
iché mik ie' tö ittè bata ché ie'pa
a̲ eta̲.

Jacob blënewa̲

29 Jacob tö iché ila'r wëpa a̲: “Ye'
blërkewa̲ e' ké̲wö dökewa̲tke. Mik
ye' blënewa̲, eta̲ ye' nu blö́wa̲ ákuk

---

* **49.22** *José dör we̲s burro...ká̲ tukir ki̲ es:* Ñies hebreoie ttè e' mane'wè̲misö i' es: *José dör we̲s kal tskirke di' kkömik es; tkaka̲ iké̲ kköiëule e' mik buaë, ñies iwördaë tai̲ë.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

a̱ ká̱ wé̱ yeˈ yamipa nu blëne e̱e̱. Pö
eˈ a̱te̱ wëm kiè Efrón dör hitita-
wak eˈ ká̱ a̱. **30**Ká̱ eˈ a̱te̱ Macpelá
Mamré wösha̱ë. Ká̱ eˈ a̱te̱ Canaán.
Ká̱ eˈ ena ákuk eˈ wato̱ˈttsa̱ Efrón
tö Abraham a̱ a̱s Abraham tö
iyamipa nu blö̀ e̱e̱. **31**E̱e̱ Abraham
ena ilaköl Sara, ñies Isaac ena ila-
köl Rebeca, eˈpa nu blëne. E̱e̱ yeˈ
tö yeˈ alaköl Lía, eˈ nu blëˈwa̱ ñies.
32Ká̱ eˈ ena ákuk eˈ wato̱ˈ hitita-
wak tö.”

33Mik Jacob tö ttè eˈ ko̱s ché o̱ne
eta̱ ieˈ e̱ˈ té̱wa̱ne ika̱ˈ ki̱ ta̱ iblënewa̱
mía̱ idëu̱töpa itöki̱.

50 **1**Eta̱ José tö iyḗ nu
paklöˈwé̱wa̱ wöalattséi-
tö ta̱ ii̱é̱ tai̱ë. **2**Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈ tö
egiptowak dör sˈnu kanéu̱kwakpa
eˈpa kié iyḗ nu kapeyökwa̱ a̱s
kë̀ inurwa̱. Eta̱ es ikanewé̱rakitö.
3Ikanewé̱rakitö döka̱ ká̱ dabom
tkëyök (40 días), ekkë ka̱wö kiane
ikanewo̱ie eˈ kue̱ki̱.

Egiptowak tö ischö̋ e̱riaitsé
ka̱wö döka̱ dabom kuryök (70
días). **4**Eˈ ukuöki̱ ta̱ José tté Egip-
to blú kue̱blupa ta̱, ta̱ ichéitö ieˈpa
a̱:

—Aˈ é̱na e̱r buaˈ chak yeˈ a̱, eˈ ta̱
aˈ yú ichök Egipto blú a̱ **5**tö mik
yeˈ yḗ duökewa̱tke, eta̱ ieˈ tö yeˈ kaˈ
ieˈ a̱ ttè muk Skëköl wörki̱ tö inú
blerawa̱yö ákuk kaneo̱ˈa̱t ieˈ wák tö
a̱te̱ Canaán eˈ a̱. Eˈ kue̱ki̱ ka̱wö mú
ña ieˈ nu tso̱mi blèwa̱ e̱e̱. Mik yeˈ
ibléwa̱ ta̱ yeˈ dotkene.

6Eta̱ Egipto blú tö iiu̱té:

—Beˈ yú beˈ yḗ nu blökwa̱ we̱s ieˈ
tö beˈ a̱ ikiˈ es.

7Eta̱ José mía̱ iyḗ nu blökwa̱.
Egiptowak kue̱blupa ko̱s eˈpa míyal
ieˈ ta̱. **8**Jacob yamipa e̱kka ena
José yamipa e̱kka ena iëlpa eˈpa
ko̱s mí ñies. Ieˈpa alaˈr ena ieˈpa
iyiwak eˈpa ḕ a̱té̱a̱t Gosen. **9**Ñies
pëˈ mí tai̱ë karreta ki̱ ena kabaio
ki̱. Es pëˈ mí tai̱ë José ta̱. **10**Mik
ieˈpa demi ká̱ kiè Goren-ha-atad
a̱te̱ tsi̱net diˈ Jordán diwö tskirke
eˈ kke̱r e̱e̱, eta̱ e̱e̱ ieˈpa ulitane tö
Jacob nu wötërkewa̱ eˈ ké̱wö tköˈwé̱
dalö̀ tai̱ë wa. E̱e̱ José tö iyḗ e̱riaitsé
döka̱ ká̱ kul.

11Mik canaánwak se̱rke e̱e̱, eˈpa
tö Jacob nu wötërkewa̱ ké̱wö tköˈwè̱
eˈ sué̱, eta̱ ieˈpa tö iché: “Moki̱ egip-
towak tö sˈnu wötërkewa̱ eˈ ké̱wö
tköˈwe̱ke dalö̀ tai̱ë wa.” Eˈ kue̱ki̱ ká̱
eˈ kiè méka̱ ieˈpa tö Abel-Misraim.*
Ká̱ eˈ a̱te̱ tsi̱net diˈ kiè Jordán eˈ
kkömik.

12Es Jacob alaˈr tö iyḗ nu
kanewé̱ we̱s ieˈ tö iyëˈ ieˈpa a̱ es.
13Ieˈpa wa̱ inú mítse̱r Canaán iblé-
wa̱rakitö ákuk yöule Abraham wa̱
iyamipa pöie eˈ a̱. Eˈ a̱te̱ Macpelá.
Eˈ wato̱ˈttsa̱ hititawak kiè Efrón
tö Abraham a̱. Ká̱ eˈ a̱te̱ Mamré
wösha̱ë. **14**Mik José dëu̱tö nu blëne
o̱ne, eta̱ ieˈ bite̱a̱ne Egipto. Ieˈ ëlpa
ena pëˈ ulitane mìne ieˈ ta̱ eˈpa ko̱s
bite̱yalne ieˈ ta̱.

José ëlpa suanéka̱ne ieˈ yöki̱

15Jacob blënewa̱ eˈ ukuöki̱ ta̱
José ëlpa tö ibikeitsé: “Isale-
ma José é̱na sulu seˈ a̱rke. Ì ko̱s
wamblëˈ seˈ tö ieˈ ki̱ eˈ skéie seˈ
weˈikeraëitö.” **16**Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa ttè

* **50.11** *Abel-mizraim:* Hebreoie ká̱ kiè eˈ wà kiane chè *egiptowak schö̋ e̱riaitsè.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

mémi ieˈ a̱: “Ka̱m beˈ yë́ blërwa̱,
17 eta̱ ieˈ tö saˈ a̱ iché tö ichö́ beˈ
a̱: ‘Ì ko̱s suluë wamblëˈ saˈ tö beˈ
ki̱, eˈ oloˈyö́ saˈ ki̱.’ Eˈ kue̱ki̱ saˈ
kköchö̀ beˈ a̱ tö eˈ oloˈyö́ saˈ ki̱.
Saˈ tö beˈ yë́ eˈ Këköl dalöieke eˈ
kue̱ki̱.”

Mik biyö̀ eˈ demi José a̱, eta̱ ieˈ
i̱é̱ sia̱rë. 18 Eta̱ iëlpa demi iwöki̱.
Ieˈpa wöéwa dö̀ i̱ski̱ idalöioie ta̱
ichérakitö:

—Iˈ saˈ de beˈ wörki̱. Saˈ dör beˈ
kanè mésopa.

19 Eta̱ ieˈ tö ieˈpa iu̱té:

—Kë̀ aˈ suanuk. Yeˈ kë̀ a̱ aˈ
shu̱linuk Skëköl skéie. 20 Aˈ íyi
sulu bikeits wamblè yeˈ ki̱, erë eˈ
maneˈwé̱ttsa̱ne Skëköl tö buaë seˈ
ki̱. Eˈ wa tai̱ë pëˈ tsa̱tkëne i̱ˈñe ta̱.
21 Eˈ kue̱ki̱ kë̀ aˈ suanuk. Chkewö
meraëyö aˈ a̱ ena aˈ alaˈr ko̱s a̱.

Es ieˈ tö ieˈpa a̱ iché e̱r buaë wa.
Eˈ tö ieˈpa ttsëˈwé̱ne buaë.

José blënewa̱

22 José ena iyë́ alikpö yamipa
eˈpa se̱neˈia̱ Egipto. Ieˈ se̱neˈ döka̱
duas cien eyök ki̱ dabom eyök
(110). 23 Ieˈ tö ilà Efraín talapa eˈ
alaˈr sué̱ia̱. Ñies ieˈ tö ilà Manasés
eˈ alà kiè Maquir eˈ alaˈr sué̱ia̱.

24 Ká̱ et ta̱ ieˈ tö iché iëlpa a̱: “Yeˈ
duökewa̱ eˈ ké̱wö kianeia̱ tsir. Erë
Skëköl wák tö aˈ ki̱meraë. Ieˈ tö
aˈ yelurdaë ká̱ iˈ ki̱. Ká̱ yëˈbakitö
mè Abraham a̱ ena Isaac a̱ ena
Jacob a̱ eˈ a̱ aˈ tse̱miraëitö.” 25 Eta̱
ieˈ tö iëlpa kié a̱s ieˈpa ttè mù ieˈ
a̱ Skëköl wörki̱. Ieˈ tö ieˈpa a̱ iché:
“Skëköl tö aˈ yerattsa̱ ká̱ iˈ ki̱. Mik eˈ
tka, eta̱ yeˈ sik tsoˈ blëule eˈ tsú̱mi
e̱ˈ ta̱.”

26 Mik ieˈ blënewa̱ Egipto, eta̱
ieˈ ki̱ duas de cien eyök ki̱ dabom
eyök (110). Ieˈ nu kapeyanewa̱ a̱s kë̀
inurwa̱ eˈ iënewa̱ sˈnu kélkuö a̱.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Israel aleripa yërulune Egipto

Éxodo 1.1-20.21

Yëkkuö i' kiè si'kuaie *Éxodo*, e' wà kiane chè *yërulune*. Ka̱m sa' tö yëkkuö i' mane'ù̱ se̱raa̱ se'ie, isha̱böts maneo̱' sa' tö dö̀ capítulo 20.21. Ì maneo̱' sa' tö e' blatëule mañat tsi̱ní. Et tsi̱ní e' dör capítulo et dö̀ capítulo dabom eyök kí̱ ske̱l (1-15). Iët tsi̱ní e' dör capítulo dabom eyök kí̱ teröl dö̀ capítulo dabom eyök kí̱ pàköl (16-18). Ibata ë́k tsi̱ní e' dör capítulo dabom eyök kí̱ su̱li̱tu dö̀ capítulo dabom böyök (19-20).

Et tsi̱ní e' tö se' a̱ ipakè tö ì bak Israel aleripa ta̱ ie'pa mía̱ Egipto e̱' tsa̱tkök ketba yöki̱ e' ukuöki̱. Ke̱we ie'pa ka̱wö tka buaë Egipto. Ie'pa ena ie'pa iyiwak alöne tai̱ë. Ká̱ tka tai̱ë ta̱ egiptowak suanémi dö' Israel aleripa e̱' alö̀ka̱ ie'pa ki̱. E' kue̱ki̱ ie'pa tö Israel aleripa sué̱ suluë ta̱ iwe'ikérakitö sia̱rë. Ie'pa kérakitö kaneblök darërëë kë̀ patue̱ta̱'. Erë Skëköl tö ie'pa weirke e' sué̱ ta̱ wëm kéka̱itö eköl ie'pa yöktsa̱ egiptowak ulà a̱. Wëm e' kiè Moisés, e' ë̀ tö yëkkuö i' kit. Skëköl e̱' kkayë' ie' a̱ ta̱ iwák kiè yë'itö ia̱. E' ukuöki̱ ta̱ ipatkéitö Israel aleripa yöktsa̱ Egipto. Moisés tö iché Egipto blú a̱ tö Israel aleripa ö́mine. Erë Egipto blú kë̀ é̱na Skëköl ttö̀ iu̱tak. E' kue̱ki̱ Skëköl tö egiptowak we'iké sia̱rë tsa̱ki̱ë ie' diché tai̱ë wa. E' wa ie' tö ikkaché ie'pa a̱ ena Israel aleripa a̱ tö yi dör ie'. Skëköl tö Israel aleripa tsa̱tkée yéttsa̱ Egipto ie' diché tai̱ë wa, e' wa ie'pa de ie' ichaie ena ie' de ie'pa Këkölie. Ie'pa yënettsa̱ Egipto e' ké̱wö tkö'u̱k ie' tö ie'pa patké duas bit ekkë.

Iët tsi̱ní e' tö se' a̱ ipakè tö we̱s Skëköl tö ie'pa wëttse̱' ena ie'pa ki̱me'itö shkök-tkö ká̱ sir poë wé̱ kë̀ yi se̱rku̱' ee̱. Eré̱ ie'pa tö ie' tsiriwé̱ tai̱ë kabene wa, erë ie' tö ie'pa tié ena ie'pa tsa̱tkéitö ibolökpa yöki̱ e̱r bua' wa.

Ibata ë́k tsi̱ní e' tö se' a̱ ipakè tö Skëköl ena Israel aleripa ttè me' ñì a̱. Mik ie'pa de Sinaí ké̱bata a̱, eta̱ ie' tö ittè dalöiëno mé ie'pa a̱ döka̱ dabop. Ie' tö iché ie'pa a̱ tö ie'pa tö ie' ttè dalöiëno e' ko̱s iu̱té buaë, e' ta̱ ie'pa döraë ie' wák icha chö́kie ena ie'pa a̱ ie' e̱r buaë chöraë ká̱ male̱pa wakpa tsa̱ta̱.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Israel aleripa tso' Egipto e'pa weine tai̲ë

1 1-4 Israel kiè ñies Jacob e'
ala'r dë'mi Egipto ie' ta̲, e'pa
ko̲s yamipa ta̲'. Ie'pa kiè Rubén,
Simeón, Leví, Judá, Isacar, Zabu-
lón, Benjamín, Dan, Neftalí, Gad
ena Aser. 5 Jacob yamipa mìne ie'
ta̲ Egipto e'pa döka̲ dabom kuryök
(70) se̲raa̲. Erë José, e' tso'tke Egip-
to ke̲we iyamipa yöki̲.
6 Ka̲wö tka tai̲ë, eta̲ José ena
iëlpa blërulune. Ñies iyamipa dë'mi
Egipto ie'pa ta̲, e'pa ko̲s blërulune
se̲. 7 Erë Israel aleripa alöne tai̲ë, e'
kue̲ki̲ ie'pa de diché ta̲' tai̲ë. Ie'pa
tso' Egipto wa'ñe.
8 E' ukuöki̲ ta̲ blu' ské tkëneka̲
eköl e' kȅ wa̲ José pakè jche̲r. Ie'
tö iché egiptowak a̲: 9 "Ye' ttȍ ttsṓ.
Israel aleripa dör tai̲ë. Ie'pa diché
tkȍka̲ se' diché tsata̲, dö' ie'pa
e̲' alȍka̲ se' ki̲. 10 Mik se' bolökpa
ñippȍmi se' ta̲, e' ta̲ dö' ie'pa ñì
wöiöka̲ se' ppök se' bolökpa ta̲, ta̲
es imi'miyal se' yöki̲. E' kue̲ki̲ se' tö
ibikeitsṓ bua'iewa̲ tö we̲s se' tö ie'pa
wöklö'wȅmi a̲s kȅ ikí̲ alör tai̲ë."
11 E' kue̲ki̲ egiptowak tö iwökirpa
patké Israel aleripa we'ikök kanè
darërë wa a̲s ie̲riardak. Ie'pa tö iké-
rak ká̲ yuök böt chkewö dapa'wo̲ie
Egipto blú a̲. Ká̲ e' kiè Pitón ena
Ramsés. 12 Israel aleripa we'ikeke
ie'pa tö sia̲rë, erë ikí̲ alörkerak tai̲ë.
E' kue̲ki̲ egiptowak suarke tai̲ë
ie'pa yöki̲.
13 Egiptowak tö ie'pa ké kaneblök
kësik wa. 14 E' tö ie'pa e̲riawé̲ tai̲ë.
Ikérakitö ska̲u̲chka yuök shtrót
shtrót u yuoie. Ñies ikérakitö
kaneblök kañika̲ kanè ulitane u̲k.
Es Israel aleripa ko̲s we'ikérakitö
sia̲rë. 15 E' kí̲ie ta̲ Egipto blú tté
alakölpa kiè Sifrá ena Puvá e'pa ta̲.
Ie'pa dör hebreowak* alakölpa alà
ku̲rke e' kanéu̲kwakpa. Ie' tö iché
ie'pa a̲:
16 —Mik a' tö hebreowak alaköl-
pa alà ku̲rke, e' kanewe̲ke, eta̲ isa̲ú̲
¿ì iwák dör? Iwák wëm e' ta̲ ittṓwa̲.
Iwák dör alaköl, e' ta̲ imúa̲t, kȅ
ittarwa̲.
17 Erë alakölpa e'pa tö Skëköl
dalöieta̲'. E' kue̲ki̲ ie'pa kȅ wa̲ Egipto
blú ttȍ iu̲tëne we̲s itö iché es. Ie'pa
ala'r wëpa méa̲t ttsë'ka. 18 Eta̲ Egip-
to blú tö ie'pa kiére ta̲ ichéitö ia̲rak:
—¿Iṓk a' tö iwamblé es? ¿Iṓk a'
tö ala'rla wëpa e' méa̲t ttsë'ka?
19 Ie'pa tö iiu̲té:
—Hebreowak alakölpa kȅ alà ku̲r
we̲s egiptowak alakölpa es. Ie'pa
alakölpa dör darërë. Ie'pa alà ku̲r
bet buaë. Mik sa' demi, eta̲ ie'pa
alà ku̲netke.
20,21 Es Israel aleripa kí̲ alönèmi
tai̲ë. Ie'pa diché kí̲ iërke tai̲ë. Sifrá
ena Puvá e'pa tö Skëköl dalöieta̲'.
E' kue̲ki̲ Skëköl tö ie'pa ki̲mé, ala'r
méitö ie'pa a̲ tai̲ë.
22 Eta̲ Egipto blú tö ikue̲blupa
ulitane a̲ ka̲wö mé tö hebreowak
ala'rla wëpa ku̲ne ko̲s e' ṓmi di' ki̲.
Alakölpala ȅ múa̲t.

---

* **1.15** *hebreowak:* E' kiè ñies *Israel aleripa.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Moisés ku̲ne'

2 1 E' ké̲wö ska' ta̲ wëm eköl dör
Leví aleri, e' se̲néwa̲ alaköl dör
Leví aleri ñies ese ta̲. 2 Eta̲ ie' alà skà
kéka̲ e' dör wëm. Eta̲ imì tö isué̲ tö
alala buaala, e' kue̲ki̲ ibléwa̲itö dö̀ si'
mañat. 3 Mik imì kë̀ a̲ ilà blëneia̲, eta̲
ie' kkö̋ yulé et, patié̲ buaë kiöchka
tso' chkua̲'chkua̲ ese wa a̲s kë̀ a̲ di'
tkö̀wa̲. E' ukuöki̲ ta̲ alala iéwa̲itö
kkö̋ a̲, méreitö di' kiè Nilo e' kkömik
ka̲kö tso' e' shu̲a̲. 4 Eta̲ alala kutà e̲'
duése̲r ka̲mië ikí̲ sa̲u̲k tö we̲s idömi.
5 E' ukuöki̲ ta̲ Egipto blú e' alà busi
mía̲ kuök di' a̲. E' dalewa tayëpa
tso' ie' wa̲ ikanè mésopaie e'pa shkö̀
iëte̲r ákitö ki̲. Eta̲ ie' tö kkö̋ sué̲ ka̲kö
shu̲a̲. Ikanè mésopa eköl patkémiitö
itsu̲kbitu̲. 6 Eta̲ ie' tö ikkökéka̲ ta̲ isué̲
tö alala wëm a'ria̲ eköl e' i̲u̲ke. Ie'
isué̲ e̲r sia̲rë wa ta̲ ichéitö:

—Bëbëla i' dör hebreowak.

7 E' wösha̲ bëbëla kutà de ta̲
ichéitö ia̲:

—¿Be' ki̲ ikiane tö ye' mi' tayë
hebreowak yulök eköl be' a̲ alala se̲
kkö'noie a̲s itala'ù̲itö itsu' wa?

Moisés mì tö iiéka̲ kkö̋ a̲ itsa̲tkoie. (Éxodo 2.3)

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

8 Eta̱ Egipto blú alà busi tö iiu̱té:
—Beꞌ yú iyulök.
Eta̱ bëbëla kutà mía̱ imì yulök
ta̱ idebitu̱ iwa̱. 9 Eta̱ Egipto blú alà
busi tö iché alà mì a̱:
—Alà iꞌ tsú̱mi kköꞌnú ña talaꞌú̱ ña
buaë. Yeꞌ tö beꞌ patue̱ke iki̱. Eta̱ imì
wa̱ ilà mítse̱r talaꞌwè̱. 10 Mik alà de
bërie, eta̱ imì wa̱ ibite̱tse̱rne Egip-
to blú alà busi a̱. Eta̱ ieꞌ tö iklöꞌwé̱
we̱s ieꞌ alà e̱kka es. Ikiè méka̱itö
Moisés.* Ieꞌ tö iché:
—Yeꞌ tö iyëꞌttsa̱ diꞌ a̱.
Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ tö ikiè méka̱ es.

Moisés tsoꞌ Egipto eꞌ tkashkar

11 Moisés kibineo̱ne. Ká̱ et ta̱ ieꞌ
mía̱ iyamipa hebreowak, eꞌpa pakök.
Eta̱ ieꞌ tö isué̱ tö iyamipa weirke
sia̱rë kaneblök darërë. Eta̱ ieꞌ isué̱ tö
egiptowak eköl tsoꞌ iyami hebreo-
wak eköl eꞌ ppök sia̱rë. 12 Eta̱ ieꞌ ká̱
sué̱ ká̱ waꞌñe. Kè̱ ieꞌ wa̱ yi su̱ne. Eꞌ
dalewa ieꞌ tö egiptowak eꞌ ttéwa̱ inú
wötéwa̱ ieꞌ tö ttsa̱ꞌwö a̱. 13 Bule es
ta̱ ieꞌ skà e̱ꞌ yéttsa̱, eta̱ ieꞌ isué̱ tö
hebreowak böl tsoꞌ ñippök ñita̱. Ieꞌ
tö iëköl tsoꞌ eköl ppök, eꞌ a̱ iché:
—¿Ió̱k beꞌ tsoꞌ beꞌ yami ppök?
14 Eta̱ hebreowak eꞌ tö iiu̱té:
—¿Yi tö beꞌ tkéka̱ saꞌ wökirie saꞌ
shu̱lökwakie? ¿Beꞌ tsoꞌ yeꞌ bikeitsök
ttèwa̱ we̱s egiptowak kötwa̱bö es?
Mik ttè eꞌ ttsé Moisés tö, eta̱ eꞌ
tö ieꞌ suawé̱. Ieꞌ ibikeitsé: “Ieꞌpa
wa̱ ijche̱newa̱ tö yeꞌ tö egiptowak
kötwa̱.” 15 Mik eꞌ jche̱newa̱ Egipto
blú wa̱, eta̱ ieꞌ tö Moisés ttök-
wa̱ patké. Erë Moisés tkashkar ieꞌ
yöki̱, mía̱ se̱nuk ká̱ kiè Madián
ee̱. Ee̱ ieꞌ e̱ꞌ tkére diꞌ tum biule
kkömik.
16 Ká̱ eꞌ a̱ sacerdote* se̱rke eköl
kiè Reuel. Eꞌ alà busipa döka̱ kul. Eꞌ
diwö wa alà busipa e̱ꞌpa dëꞌbitu̱ diꞌ
chkök kulëꞌ a̱ mè iyḗ iyiwak a̱ yè.
17 Eta̱ iyiwak kköꞌnukwakpa skà
wëpa debitu̱ busipa trëꞌwḗmi. Eta̱
Moisés e̱ꞌ kéka̱ eꞌ tö busipa tsa̱tkée.
Eta̱ ieꞌ tö diꞌ mé iyiwak a̱. 18 Mik
ieꞌpa demine iyḗ skaꞌ, eta̱ iyḗ tö
ieꞌpa a̱ ichaké:
—¿Ì̱ wa i̱ꞌñe aꞌ dene bet?
19 Ieꞌpa tö iiu̱té:
—Egiptowak eköl tö saꞌ tsa̱tkée
iyiwak kköꞌnukwakpa ulà a̱. Ieꞌ diꞌ
yéttsa̱ mé iyiwak a̱.
20 Iyḗ tö iché ia̱:
—¿Wé̱ wëm eꞌ? ¿Ió̱k aꞌ iméa̱t ekör-
la? Aꞌ yú itsu̱kbitu̱ a̱s ichkö̱̀ seꞌ ta̱.
21 Es Moisés e̱ꞌ tsé̱a̱t se̱nuk wëm
eꞌ skaꞌ. Eꞌ ukuöki̱ ta̱ Reuel tö ilà
busi kiè Séfora, eꞌ mé Moisés a̱
se̱nowa̱ie ita̱. 22 Eta̱ Moisés alà kéka̱
eköl kiè méka̱itö Guersón* wà chéi-
tö: Ká̱ iꞌ ki̱ yeꞌ dör o̱ꞌka.
23 Duas tka tai̱ë, eta̱ Egipto
blú blënewa̱. Erë Israel aleripa
kköchökeia̱ tai̱ë ke̱kraë kanè darë-
rëë kue̱ki̱. Ieꞌpa kköchöke tai̱ë eꞌ
ttsé Skëköl tö. 24 Ttè meꞌbak ieꞌ tö
Abraham a̱ ena Isaac a̱ ena Jacob
a̱ eꞌ wà tsá̱ detke kanewè̱. Eꞌ kue̱ki̱
ieꞌ tö ibikeitsé tö Israel aleripa

---

* **2.10** *Moisés:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *iyëulettsa̱*.

* **2.16** *sacerdote:* Kè̱ seꞌ wa̱ ijche̱r yësyësë tö sacerdote wé̱se eꞌ dör, erë kè̱ idör we̱s i̱ꞌñe itsoꞌ es.

* **2.22** *Guersón:* Hebreoie sꞌkiè eꞌ wà kiane chè *ká̱ bánet wakpa.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

ki̱meraëyö i' ta̱. 25 Ie' tö ie'pa sué̱ ta̱
ie' é̱na ia̱ne tö ì tköke ie'pa ta̱.

Skëköl tö Moisés patké Israel aleripa tsa̱tkök

3 1 Ká̱ et ta̱ Moisés tso' inua̱ki
Jetró,* e' iyiwak kkö'nuk.
Inua̱ki kaneblöke sacerdoteie
Madián. E' dalewa ie' wa̱ inua̱ki
iyiwak mítse̱r ká̱ sir po, e' jaishe̱t,
demi Skëköl ké̱bata kiè Horeb* ee̱.
2 Eta̱ ee̱ Jehová biyöchökwak bua'ie
e' e̱' kkachéwa̱ ie' a̱ bö' wörkueie
tai̱ë kal tsir elka shu̱a̱. Moisés tö
isué̱wa̱ bua'ie ta̱ isué̱ tö kal wöba-
tseka̱ tai̱ë bö'ie, erë kë̀ iñarwa. 3 Eta̱
Moisés tö ibikeitsé: "¿Wì̱ dör ì? Ye'
mí isa̱u̱k ì kue̱ki̱ kal wì̱ kë̀ ñarwa."

Skëköl e̱' kkaché Moisés a̱ bö' wörkue-ie tai̱ë kal tsir elka shu̱a̱. (Éxodo 3.2)

* **3.1** *Jetró:* E' dör Moisés nua̱ki. Ie' kiè ñies Reuel ena Hobab.
* **3.1** *Horeb:* E' kiè ñies Sinaí.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

4 Mik Jehová tö isué̱ tö Moisés
dökewa̱tke tsi̱net bö' ñarke e' o̱'mik
isa̱u̱k, eta̱ Skëköl tö ichaké:
—¡A Moisés! ¡A Moisés!
Moisés tö iiu̱té:
—¿Ì?
5 Eta̱ Skëköl tö iché ia̱:
—Kë̀ be' dökwa̱ tsi̱net. Wé̱ be' dur
e' ké̱ dör batse'r, e' kue̱ki̱ be' klö-
kkuö yö́ttsa̱. 6 Ye' dör be' yḗ e' Këköl
ena be' yḗpa bak ká̱ ia̱ia̱ë kiè Abra-
ham, Isaac ena Jacob e'pa Këköl.
Moisés suane Skëköl sa̱u̱kwa̱,
e' kue̱ki̱ ie' e̱' wöpabakéwa̱. 7 Erë
Jehová tö iché ia̱:
—Ye' isué̱ tö wé̱pa dör ye' icha
tso' Egipto e'pa weirke sia̱rë. Ie'pa
kköchöke tai̱ë ikanè wökirpa ulà a̱ e'
ttséyö. Ye' wa̱ ijche̱r buaë tö iweirke-
rak sia̱rë. 8 E' kue̱ki̱ ye' dë'ttsa̱ ie'pa
tsa̱tkök egiptowak ulà a̱. Ye' tö ie'pa
yerattsa̱ ká̱ e' ki̱. Ye' wa̱ ie'pa miraë
ká̱ tai̱ë buaë ese ki̱. Ká̱ e' ki̱ íyi ulita-
ne tskir buaë, iwà wör buaë shu̱te̱.*
Ká̱ e' ki̱ pë' tso' tai̱ë. E'pa ditséwöpa
dör canaánwak, hititawak, amor-
reowak, fereseowak, heveowak, ena
jebuseowak. 9 Ittsö́, ye' tö Israel
aleripa kköchöke e' ttsé. Ye' tö isué̱
tö egiptowak tö ie'pa we'ikeke sia̱rë.
10 E' kue̱ki̱ ye' tso' be' patkök Egipto
blú ska' Israel aleripa dör ye' icha
e'pa yökulur Egipto a̱. Be' yú Egipto.
11 Erë Moisés tö iché ie' a̱:
—¿Yi ye' dör e' döwa̱mi Egipto
blú wörki̱ Israel aleripa yökulur ie'
ulà a̱?
12 Ie' tö iiu̱té:
—Be' kë̀ mi'pa ekörla. Ye' tso'
be' ta̱ be' ki̱muk. Mik be' tö Israel
aleripa yélur Egipto a̱, eta̱ a' tö ye'
dalöieraë ka̱bata i' ki̱. E' wa be' wa̱
ijche̱rdaë tö ye' wák tö be' patkë'.
13 Erë Moisés tö ie' iu̱té:
—Dö' ye' mía̱ ta̱ ye' tö ichè ie'pa
a̱: “A' yḗpa bak ia̱ia̱ë e' Këköl tö
ye' patkë' a' tsa̱tkök.” Dö' ie'pa tö
ye' a̱ ichakè: “¿I̱ma e' kiè?”, e' ta̱ ¿ì
chèmi ye' tö ie'pa a̱?
14 Eta̱ ie' tö iiu̱té:
—Ye' dör yi tso'tke e'. Ichö́ ie'pa a̱
tö Ye' Tso'tke e' tö ye' patké a' ska'.
15 Skëköl tö ikí̱ ché Moisés a̱:
—Ñies ttè i' chö́ Israel aleripa a̱:
‘Se' yḗpa bak ká̱ ia̱ia̱ë kiè Abraham,
Isaac ena Jacob, e'pa Këköl kiè
Jehová* e' tö ye' patké a' tsa̱tkök.’
Ttè e' chö́ ie'pa a̱. Ye' kiè dör Jeho-
vá i' dör ye' wák kiè ke̱kraë. Kiè
i' wa ye' kirdaë aishkuö ta̱ ke̱kraë.
16 Be' yú Israel aleripa kue̱blupa
dapa'u̱k ta̱ ttè i' ichö́ ie'pa a̱:
‘Jehová, dör se' yḗpa bak ká̱ ia̱ia̱ë
kiè Abraham, Isaac ena Jacob
e'pa Këköl e' e̱' kkayë' ye' a̱ ta̱ ye'
a̱ iyë'itö tö ie' tö a' weirke sia̱rë
egiptowak ulà a̱ e' sué̱. 17 Ñies ye'
a̱ iyë'itö tö a' tsa̱tkeraëitö egipto-
wak tso' a' we'ikök e'pa ulà a̱. Ie'
wa̱ a' miraë ká̱ buaë ese ki̱. Ká̱ e'
ki̱ íyi ulitane tskir buaë, iwà wör
buaë shu̱te̱. Ká̱ e' wakpa ditsé-
wöpa dör canaánwak, hititawak,
amorreowak, fereseowak, heveo-

---

* **3.8,17** *Ká̱ e' ki̱ íyi ulitane tskir buaë, iwà wör buaë shu̱te̱:* Ttè e' dör Hebreoie i' es: Wé̱ baka tsu'diö ena bul alí shköke di'ie.

* **3.15** *Jehová:* Hebreoie kiè e' wì dör *ye' tso'tke.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

wak, ena jebuseowak.’ Ttè eꞌ chṍ
ieꞌpa a̱. 18 Israel aleripa kue̱blupa
tö beꞌ ttö̀ ttseraë ta̱ beꞌ yú ieꞌpa
ta̱ Egipto blú skaꞌ ta̱ ttè iꞌ chṍ ieꞌ
a̱: ‘Jehová dör hebreowak Këköl, eꞌ
dëꞌbitu̱ saꞌ wöki̱. Eꞌ kue̱ki̱ saꞌ ṍmi
ká̱ mañat shkar ekkë wé̱ kḕ yi ku̱ꞌ
ese skaꞌ iyiwak ñaꞌu̱k Jehová dör
saꞌ Këköl eꞌ dalöioie.’ Ttè eꞌ chṍ ieꞌ
a̱. 19 Erë yeꞌ wa̱ ijche̱r buaë tö ieꞌ
kḕ tö ieꞌpa a̱ ka̱wö eꞌ mepa ëanas.
Yeꞌ ka̱wöta̱ ieꞌpa yöktsa̱ yeꞌ diché
tai̱ë eꞌ wa. 20 Eꞌ kue̱ki̱ yeꞌ diché
tai̱ë eꞌ kkacheraëyö egiptowak
a̱. Ì we̱raëyö ieꞌpa shu̱a̱ eꞌ tö ieꞌpa
tkiwe̱raë. Eꞌ wa ieꞌpa weꞌikeraëyö
sia̱rë. Eꞌ ukuöki̱ ta̱ Egipto blú tö
Israel aleripa erami a̱s imiꞌyal.
21 Ñies yeꞌ tö egiptowak keraë ieꞌpa
dalöiök tai̱ë. Eꞌ kue̱ki̱ mik aꞌ e̱ꞌ
yökettsa̱ Egipto a̱, eta̱ aꞌ kḕ minuk
ulà wöchka. 22 Israel aleripa eꞌ
alakölpa ko̱s eꞌpa tö íyi yöule inu-
kölchka wa ö orochka wa ö datsiꞌ
ese kak kieraë egiptowak alakölpa
se̱rke bánet ö ise̱rkerak Israel aleri-
pa u a̱ esepa a̱, eꞌ ko̱s ieraë aꞌ alaꞌr
tö. Es aꞌ tö íyi buaꞌbua tsoꞌ tai̱ë
Egipto eꞌ yerattsa̱ ieꞌpa ulà a̱.

4

1 Erë Moisés tö iiu̱té:
—Ieꞌpa kḕ tö yeꞌ ttö̀
klöꞌwe̱pa. Kḕ itö yeꞌ ttö̀ iu̱tepa.
Ieꞌpa tö yeꞌ a̱ icheraë: “Jehová kḕ
dëꞌbitu̱ beꞌ skaꞌ.”
2 Eta̱ Skököl Jehová tö ieꞌ a̱
ichaké:
—¿Ì aꞌtse̱r beꞌ wa̱ ulà a̱?
Moisés tö iiu̱té:
—Yeꞌ shko kéli.
3 Jehová tö iché ia̱:
—¡Iu̱yṍmi i̱ski̱!
Eta̱ Moisés tö iu̱yémi i̱ski̱. Eꞌ
wösha̱ ta̱ ishko kéli yönane tkabḕie.
Moisés e̱ꞌ skéu̱ iyöki̱ bet 4 erë Jeho-
vá tö iché ia̱:
—¡Iklöꞌú̱wa̱ ikirë bata a̱ ulà wa!
Eta̱ Moisés tö iklöꞌwé̱wa̱ eta̱
imía̱ne shko kéliie.
5 Eta̱ Jehová tö iché ia̱:
—Mik beꞌ dene Egipto, eta̱ beꞌ tö
iú̱ es a̱s ieꞌpa tö iklöꞌù̱ moki̱ tö yeꞌ
dör aꞌ yḗpa bak ká̱ ia̱ia̱ë kiè Abra-
ham, Isaac ena Jacob eꞌpa Këköl eꞌ
e̱ꞌ kkaché beꞌ a̱. 6 Iꞌ ta̱ beꞌ ulà tiú̱wa̱
beꞌ batsi̱ꞌ a̱.
Eta̱ Moisés ulà tié̱wa̱ ibatsi̱ꞌ a̱.
Mik ieꞌ ulà yéttsa̱, eta̱ ieꞌ isué̱ tö
iwölineka̱ saruruë duè kiè lepra eꞌ
wa̱. 7 Eta̱ Skököl tö iché ia̱:
—Beꞌ ulà skà tiú̱wa̱ne beꞌ batsi̱ꞌ a̱.
Eta̱ Moisés tö iwé̱ es. Mik ieꞌ ulà
yéttsa̱ne, eta̱ ieꞌ ulà buanene buaë.
8 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ Skököl tö iché ia̱:
—Ì kkachéyö beꞌ a̱ ke̱we eꞌ kḕ
klönerak iwa̱, ñies ieꞌpa kḕ wa̱ beꞌ
ttö̀ iu̱tëne, eꞌ ta̱ iët skà ú̱. Isalema
eꞌ klöꞌwḕmi ieꞌpa tö. 9 Erë eꞌ ko̱s
wa ieꞌpa kḕ wa̱ beꞌ ttö̀ klöne beꞌ ttö̀
iu̱tëne eꞌ ta̱ diꞌ chkṍka̱ diꞌ kibi a̱ eꞌ
tṍttsa̱ ká̱ sí ki̱. Mik eꞌ tënettsa̱ ká̱ sí
ki̱ eta̱ diꞌ mia̱raë pḗie.
10 Moisés tö iiu̱té:
—¡Ayëwë! ¡A yeꞌ Këköl! Yeꞌ
sia̱rala, kḕ tto buaë. Eꞌ kḕ dör i̱ꞌñe
ḕme beꞌ ttöke yeꞌ ta̱ eta̱. Es yeꞌ wák
dër ká̱ ia̱ia̱ë. Yeꞌ ttö̀ e̱naë. Yeꞌ kḕ a̱
sꞌiu̱tër buaë.
11 Erë Jehová tö iiu̱té:
—¿Yi tö aꞌ a̱ kkö̀ méa̱t? Yeꞌ
wák tö aꞌ méa̱t kḕ tto ö kḕ kukuö̀
wattsër. Ñies aꞌ wöbla kḕ wawër
ö aꞌ wöbla wawër eꞌ ko̱s méa̱t yeꞌ

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

wák tö aˈ a̱. 12 Eˈ kue̱ki̱ beˈ yú. Mik
beˈ ttöke, eta̱ yeˈ tsoˈ beˈ ta̱. Ì kiane
yeˈ ki̱ tö beˈ tö ichè, eˈ kkacheraë
yeˈ tö beˈ a̱.
13 Erë Moisés tö iché ia̱:
—¡A këkëpa! Yeˈ kköchö̀ beˈ a̱ tö
o̱ˈka patkö́mi yeˈ skéie.
14 Eta̱ Jehová uluneka̱ ieˈ ki̱ ta̱
ichéitö ia̱:
—E̱ˈma beˈ ël Aarón dör Leví aleri
¿i̱ma eˈ bikeitsè beˈ tö? Yeˈ wa̱ ijche̱r
tö ieˈ ttö̀ buaë. Ieˈ tsoˈtke ñala̱ ki̱
datse̱ beˈ skaˈ. Mik ieˈ tö beˈ sué̱, eta̱
eˈ tö ieˈ ttsëˈwè̱mi buaë. 15 Ì ko̱s chak
beˈ é̱na eˈ ko̱s chö́ Aarón a̱ a̱s ieˈ tö
ichö̀ne. Yeˈ wák tö aˈ böl ki̱meraë
a̱s aˈ ttö̀ buaë. Ì kiane yeˈ ki̱ tö aˈ tö
iwè̱ eˈ kkacheraë yeˈ tö aˈ a̱. 16 Aarón
ttöraë beˈ skéie. Ieˈ döraë beˈ ttekö-
lie we̱s beˈ dör yeˈ tteköl es. Ì cheke
yeˈ tö beˈ a̱ eˈ cherane beˈ tö ieˈ a̱ ta̱
eˈ cherane ieˈ tö aˈ yamipa a̱. 17 Shko
kéli se̱ tsú̱mi. Eˈ wa ì kè̈ o̱r yi a̱ ese
we̱raëbö. Ieˈpa wökrardawa̱ iweblök.

Moisés mía̱ne Egipto

18 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Moisés mía̱ne
inua̱ki, Jetró skaˈ ta̱ ichéitö ia̱:
—Ka̱wö mú ña. Yeˈ ka̱wöta̱ shkök-
mine Egipto yeˈ yamipa sa̱uk tö
itsoˈia̱rak ttsëˈka.
Eta̱ Jetró tö iiu̱té:
—Ëkëkë. Beˈ shkö́ wöbla wa.
19 Moisés tsoˈia̱ Madián, eta̱ Jeho-
vá tö iché ia̱:
—Yi ki̱ beˈ kiarke ttèwa̱ Egipto,
eˈpa blërulune. Kè̈ ì dalö̀ ta̱ˈia̱ beˈ ki̱
ee̱. Eˈ kue̱ki̱ beˈ yúne Egipto.
20 Eta̱ Moisés tö ilaköl ena ilaˈr
tkéka̱ burro ki̱ ta̱ imíyal Egipto. Ieˈ
wa̱ Skëköl shko kéli dami ulà a̱.
21 Jehová tö ieˈ a̱ iché:
—Mik beˈ demi Egipto, eta̱ yeˈ tö
diché meˈbak beˈ a̱ ì kè̈ o̱r yi a̱ ese
wo̱ie, eˈ wakaneú̱ krörö̈ë Egipto
blú wörki̱. Erë yeˈ tö ieˈ a̱ e̱r suluë
meraë a̱s kè̈ ieˈ tö Israel aleripa
ö̀mine. 22 Eta̱ ttè iˈ chö́ ieˈ a̱: 'Jeho-
vá tö iché beˈ a̱: Israel aleripa dör
we̱s yeˈ alà wëm tsá̱ es. 23 Yeˈ tö
beˈ a̱ ichétke tö ieˈpa ö́mine a̱s
imiˈyalne yeˈ ki̱kökka̱. Erë beˈ kè̈
wa̱ ieˈpa a̱ ka̱wö mène a̱s imiˈyal. Eˈ
kue̱ki̱ beˈ alà wëm tsá̱ eˈ tterawa̱yö.'
Ttè eˈ chö́ ieˈ a̱.
24 Moisés ena iyamipa minia̱ ñala̱
ki̱ eta̱ wé̱ ieˈpa kapökerö ñala̱ ki̱, ee̱
Jehová debitu̱ Moisés skaˈ ittökwa̱.
25 Erë Moisés alaköl Séfora eˈ tö ák
diˈdië klöˈwé̱wa̱ eˈ wa ilà tottola
kkuölit tée tsir. Eˈ kkuölit takla pé̋
wa ieˈ tö Moisés klö̀ patié̱ ta̱ ichéi-
tö Moisés a̱: "Moki̱ beˈ tsoˈia̱ yeˈ
wëmie pé̋ iˈ wa."
26 Eta̱ Jehová tö Moisés émi.
(Séfora tö ilà tottola kkuölit tée tsir
eˈ kue̱ki̱ ieˈ tö iché Moisés a̱ tö "beˈ
tsoˈia̱ yeˈ wëmie pé̋ iˈ wa.")
27 Eta̱ Jehová tö Aarón a̱ iché:
"Beˈ yú Moisés ñalé̱ yulök wé̱ kè̈ yi
se̱rku̱ˈ ee̱." Aarón mía̱ Moisés ñalé̱
yulök ta̱ ieˈ ikué̱ Skëköl ké̱bata a̱. Ee̱
ishke̱ˈwé̱itö wöalattsè wa. 28 Eta̱ ì
ko̱s chök Jehová tö Moisés patkëˈ, eˈ
pakéne Moisés tö Aarón a̱. Ñies ì kè̈
o̱r yi a̱ ese kkayëˈ Jehová tö Moisés
a̱ wawè̱ eˈ ko̱s pakéneitö Aarón a̱.
29 Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈpa böl míyal
Israel aleripa kue̱blupa dapaˈu̱kka̱
ka̱pakök ieˈpa ta̱. 30 Ì ko̱s yëˈ Jeho-
vá tö Moisés a̱ eˈ pakéne Aarón tö
Israel aleripa kue̱blupa a̱. Ñies ì kè̈

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

o̲r yi a̲ ese kkayëˈ Jehová tö Moisés
a̲ eˈ ko̲s wé̲ Moisés tö Israel aleripa
ulitane wörki̲.
31 Israel aleripa tö Aarón ttè
klöˈwé̲. Mik ieˈpa é̲na ia̲ne tö Jeho-
vá é̲na ieˈpa dalërke, ñies tö ieˈpa
weirke sia̲rë eˈ sué̲itö, eta̲ ieˈpa e̲ˈ
wöéwa i̲ski̲ ieˈ dalöiök.

Moisés ena Aarón tté Egipto blú ta̲

5 1 Eˈ ukuöki̲ ta̲ Moisés ena
Aarón míyal Egipto blú skaˈ ta̲
ichéitö ia̲:
—Jehová dör Israel aleripa eˈ
Këköl, eˈ tö iché beˈ a̲ tö eˈpa dör ieˈ
icha. Ieˈpa ő̲mi a̲s imiˈyal wé̲ kȅ yi
se̲rku̲ˈ ee̲ ka̲wö tköˈu̲k ieˈ dalöioie.
2 Erë Egipto blú tö iiu̲té:
—¿Yi dör Jehová? Yeˈ kȅ wa̲ ieˈ
su̲ule. Yeˈ kȅ ka̲wöta̲ ieˈ ttȍ iu̲tök.
Yeˈ kȅ ka̲wöta̲ Israel aleripa ökmi.
Eˈ kue̲ki̲ kȅ yeˈ tö Israel aleripa
epami.
3 Eta̲ ieˈpa tö iché:
—Hebreowak Këköl eˈ dëˈbitu̲ saˈ
wöki̲. Eˈ kue̲ki̲ saˈ ő̲mi ká̲ mañat
shkar ekkë wé̲ kȅ yi ku̲ˈ ese skaˈ
iyiwak ñaˈu̲k saˈ Këköl Jehová eˈ
a̲ idalöioie döˈ ieˈ tö saˈ wömèttsa̲
duökwa̲ duè a̲ ö tabè a̲.
4 Erë Egipto blú tö iiu̲té:
—A Moisés. A Aarón. ¿Iő́k aˈ ki̲
ieˈpa kiane wöklöˈwè̲ ikanè a̲? ¡Aˈ
ena aˈ yamipa yúshka kaneblök!
5 Ñies Egipto blú tö iché ieˈpa a̲:
—I̲ˈñe ta̲ Israel aleripa tsoˈ tai̲ë ká̲
iˈ ki̲, eta̲ ¿we̲s aˈ ki̲ ikiane tö ieˈpa kȅ
kaneblȍia̲?
6 Eˈ diwö wa Egipto blú tö iché
ikanè wökirpa a̲:
7 —Talaˈchka kösi eˈ kȅ tsa̲rbitu̲ia̲
Israel aleripa a̲ ska̲u̲chka shtrót
shtrót yuoie we̲s seˈ tö ikane-
wȅrö es. A̲s ieˈpa wákpa miˈ itsu̲k.
8 Erë ikő̲rak iyuök ko̲s ke̲kraë
iyuekerakitö ekkë, kȅ wöarwa yës.
Ieˈpa bikënak ȅ tai̲ë, eˈ kue̲ki̲ ieˈpa
a̲rkerak: ‘¡Mishka iyiwak ñaˈu̲k
seˈ Këköl a̲!’ 9 Ieˈpa kí̲ kő kaneblök
darërëë. Kanè mú ieˈpa a̲ tai̲ë a̲s kȅ
itö ka̲chè iu̲tȍ.
10 Eta̲ ikanè wökirpa míyal ta̲
ichéitörak Israel aleripa a̲: —Egipto
bluˈ tö ka̲wö mé tö kȅ aˈ a̲ talaˈchka
kösi tsa̲rbitu̲ia̲. 11 I̲ˈñe ta̲ aˈ wakpa
ka̲wöta̲ iyulök wé̲ aˈ ikué̲, e̲ˈma ee̲
itsú̲bitu̲. Erë aˈ ka̲wöta̲ iyuök ko̲s aˈ
iyueke ke̲net ekkë, kȅ wöarwa.
12 Eta̲ Israel aleripa mía̲ Egipto ká̲
waˈñe ka̲chka ëse yulök talaˈchka
skéie. 13 Kanè wökirpa tö ikérak
kaneblök kësik wa ta̲ ichekerakitö
ieˈpa a̲ ke̲kraë: “Aˈ tö iyuő ko̲s aˈ tö
iyueke ke̲net mik saˈ tö talaˈchka
mekeia̲ aˈ a̲ ekkë.” 14 Egiptowak tö
Israel aleripa we̲lepa meˈka̲ ñì wöki-
rie. Eˈpa ppeke egiptowak tö ttsaˈ
bata wa ta̲ ichekerakitö ieˈpa a̲:
—¿Ì kue̲ki̲ aˈ kȅ wa̲ iyöne chkì
ena i̲ˈñe we̲s ke̲net es?
15 Eta̲ Israel aleripa kanè wökir-
pa míyal kköchök Egipto blú wöa̲.
Ieˈpa tö iché ia̲:
—A këkëpa. ¿Ì kue̲ki̲ beˈ tö
beˈ kanè mésopa weˈikè es?
16 Talaˈchka kȅ mèneia̲ saˈ a̲, erë
ieˈpa ki̲ ikiane tö saˈ tö iyuè ko̲s saˈ
a̲ talaˈchka merkeia̲ ta̲ iyörke ekkë.
Ieˈpa tö saˈ ké kaneblök kësik wa.
Ñies saˈ ppekeitö sia̲rë. ¡A këkëpa,
beˈ wakpa iane iwiie!

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

17 Egipto blú tö ieˈpa iu̱té:
—¡Aˈ dör bikëwakpa wöchka! Eˈ
ku̱eki̱ aˈ icheke ke̱kraë: “¡Mishka ká̱
bánet iyiwak ñaˈu̱k Jehová a̱!” 18 ¡Aˈ
yúshka kaneblök! Erë́ kë̀ talaˈchka
kösi merku̱ˈia̱ aˈ a̱, erë aˈ ka̱wöta̱
iyuök ko̱s ke̱net aˈ tö iyueke ekkë.
19 Mik Israel aleripa kanè wökir-
pa a̱ iyëne tö ieˈpa ka̱wöta̱ iyuök
ke̱kraë ko̱s iyuekerakitö ke̱net
ekkë, eta̱ ieˈpa e̱riane tai̱ë. 20 Ieˈpa
e̱ˈ yélur Egipto blú skaˈ de wé̱ Moi-
sés ena Aarón tsoˈ ieˈpa panuk ee̱.
21 Ieˈpa tö iché ia̱rak:
—Ì wamblé aˈ tö saˈ ki̱ eˈ ku̱eki̱ a̱s
Jehová tö aˈ weˈikö̀. Egipto blú ena
iku̱eblupa eˈpa é̱na saˈ a̱r suluë. Aˈ
iane iwiie. Eˈ dör we̱s aˈ wakpa tö
tabè mé ieˈpa a̱ a̱s saˈ ttö̀wa̱ ieˈpa
tö es.

Moisés kköché Skëköl a̱

22 Eta̱ Moisés tö iché Jehová a̱:
—A Jehová. ¿Iö́k beˈ tö Israel
aleripa weˈikeke sia̱rë? ¿Iö́k beˈ tö
yeˈ patkëˈbitu̱ íe̱? 23 Mik yeˈ dëˈbitu̱
ttök Egipto blú ta̱ˈ beˈ ttö̀ wa, eta̱ ieˈ
tö wé̱pa dör beˈ icha eˈpa kí̱ weˈiké
sia̱rë. Dö̀ ikkë ta̱ iweirkeia̱ iwák
su̱ë. Erë beˈ kë̀ wa̱ ì o̱ne yës ieˈpa
tsa̱tkoie.

6 1 Eta̱ Jehová tö ieˈ iu̱té:
—Kukuie bö isue̱raë tö we̱s
yeˈ tö Egipto blú weˈikeraë. Yeˈ
diché tai̱ë eˈ wa yeˈ tö ieˈ keraë
ieˈpa ökmi. Yeˈ diché wa yeˈ tö ieˈ
keraë ieˈpa patkökmi iká̱ ki̱.

Skëköl tö Moisés skà patkémine Egipto blú skaˈ

2 Ñies Skëköl tö iché Moisés a̱:
—Yeˈ dör Jehová. 3 Mika̱ yeˈ e̱ˈ
kkayëˈ Abraham a̱ ena Isaac a̱ ena
Jacob a̱, eta̱ yeˈ iché tö yeˈ dör Skë-
köl Diché Ta̱ˈ Íyi Ulitane Tsa̱ta̱ eˈ.
Erë yeˈ kiè Jehová, eˈ kë̀ yëne yeˈ wa̱
ieˈpa a̱. 4 Yeˈ tö ttè meˈ ieˈpa a̱. Yeˈ
tö iyëˈa̱t ieˈpa a̱ tö ká̱ kiè Canaán
eˈ merayö aˈ aleripa a̱. Ee̱ ieˈpa bak
se̱nuk we̱s o̱ˈka ká̱ es. 5 I̱ˈñe yeˈ wa̱
ijche̱r tö ieˈpa weirke sia̱rë. Egipto-
wak tö ieˈpa keke kaneblök darërëë
kësik wa. Eˈ ku̱eki̱ ttè meˈbak yeˈ
tö ieˈpa a̱ eˈ wawe̱keyö i̱ˈñe ta̱. 6 Eˈ
ku̱eki̱ beˈ yú ichök ieˈpa a̱ tö yeˈ dör
Jehová. Egiptowak tö aˈ weˈikeke
sia̱rë kanè darërëë wa, eˈ ko̱s ulà
a̱ aˈ yerattsa̱ yeˈ tö. Yeˈ tö egipto-
wak weˈikeraë sia̱rë yeˈ diché tai̱ë
eˈ wa. Es aˈ tsa̱tkeraë yeˈ tö egipto-
wak ulà a̱. 7 Yeˈ tö aˈ klöˈwe̱raë yeˈ
ichapaie. Yeˈ döraë aˈ Këköl. Aˈ wa̱
ijche̱rdaë tö yeˈ dör Jehová. Yeˈ dör
aˈ Këköl. Aˈ wa̱ ijche̱rdaë tö yeˈ tö
aˈ yëˈlur egiptowak bak aˈ weˈikök
kanè darërëë wa eˈ ulà a̱. 8 Yeˈ wa̱ aˈ
miraë ká̱ muk yeˈ kablëˈ Abraham,
Isaac ena Jacob eˈpa a̱ ee̱. Ká̱ eˈ
meraë yeˈ tö aˈ a̱. Eˈ a̱tdaë aˈ a̱. Yeˈ
dör Jehová eˈ tö iché es.
9 Eta̱ Moisés tö ttè eˈ skà chéne
Israel aleripa a̱. Erë ieˈpa e̱riarke
tai̱ë kanè darërë ku̱eki̱. Eˈ ku̱eki̱
ieˈpa kë̀ wa̱ ittö̀ iu̱tëne. 10 Eta̱ Jeho-
vá tö iché Moisés a̱:
11 —Beˈ yú ichök Egipto blú a̱ tö
ka̱wö mú yeˈ ichapa a̱ e̱ˈ yöktsa̱
Egipto a̱.
12 Erë Moisés tö Jehová iu̱té:
—Israel aleripa kë̀ tö yeˈ ttö̀ iu̱tè,
eta̱ ¿we̱s Egipto blú yeˈ ttö̀ iu̱tèmi?
Yeˈ kë̀ tto buaë.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

13 Eta̱ Jehová tö Moisés ena
Aarón eˈpa patkémi ichök Israel
aleripa a̱ ena Egipto blú a̱ tö
“Jehová tö saˈ patké Israel aleripa
yökulur Egipto.”

Moisés ena Aarón ditséwöpa

14 Iˈ dör Moisés ena Aarón ditsé-
wö datse̱ iyëpa wa:
Rubén eˈ dör Jacob alà wëm tsá̱,
eˈ alaˈr dör Hanoc, Falú, Hesrón
ena Carmí. Ditséwöpa datse̱ ieˈpa
wa eˈpa ko̱s dör Rubén aleripa.
15 Simeón alaˈr wëpa dör Jemuel,
Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar ena
Saúl. Saúl mì dör cananeawak.
Ditséwöpa datse̱ ieˈpa wa eˈpa ko̱s
dör Simeón aleripa.
16 Leví se̱neˈ duas döka̱ cien eyök
ki̱ dabom mañayök kí̱ kul (137).
Iˈpa dör ilaˈr wëpa ikibi ë́k dö̀ ibata
ë́k: Guersón, Quehat, ena Mera-
rí. 17 Guersón alaˈr wëpa dör Libní
ena Simí. 18 Quehat se̱neˈ duas cien
eyök ki̱ dabom mañayök ki̱ mañat
(133). Ieˈ alaˈr wëpa dör Amram,
Ishar, Hebrón ena Usiel. 19 Mera-
rí alaˈr wëpa dör Mahli ena Musí.
Ditséwöpa datse̱ ieˈpa wa eˈpa ko̱s
dör Leví aleripa.
20 Amram se̱neˈwa̱ iyëchke kiè
Jocabed eˈ ta̱. Eˈ dör Moisés ena
Aarón mì. Amram se̱neˈ duas cien
eyök ki̱ dabom mañayök ki̱ kul
(137).
21 Ishar alaˈr wëpa dör Coré,
Néfeg ena Zicrí.
22 Uziel alaˈr wëpa dör Misael,
Elsafán ena Sitrí.
23 Aarón se̱neˈwa̱ alaköl kiè Elise-
ba eˈ ta̱. Eˈ dör Aminadab alà busi
ena Nahasón kutà. Eˈ alaˈr wëpa
kiè Nadab, Abihú, Eleasar ena
Itamar.
24 Coré alaˈr wëpa dör Asur, Elca-
ná ena Abiasaf. Ditséwöpa datse̱
ieˈpa wa eˈpa ko̱s dör Coré aleripa.
25 Eleasar dör Aarón alà, eˈ
se̱neˈwa̱ Futiel alà busi ta̱. Eˈ alà
ku̱ne kiè Finees. Eˈpa ko̱s datse̱ iyë́
tsá̱ kiè Leví eˈ wa.
26 Aarón ena Moisés eˈpa patkëˈ
Jehová tö Israel aleripa yökulur
Egipto a̱ dapauleka̱ we̱s ñippök-
wakpa tai̱ë e̱ˈ dapaˈü̱ es. 27 Aarón
ena Moisés eˈpa ut Egipto blú ta̱ a̱s
ieˈ tö ka̱wö mù ieˈpa a̱ Israel aleri-
pa yöktsa̱rak Egipto a̱.

Aarón tté Egipto blú ta̱ Moisés skéie

28 Mik Jehová tté Moisés tsoˈ
Egipto eˈ ta̱, 29 eta̱ ichéitö ia̱:
—Yeˈ dör Jehová. Ì ko̱s chekeyö
beˈ a̱ eˈ skà chö́ne Egipto blú a̱.
30 Erë Moisés iiu̱té:
—A Jehová, yeˈ kë̀ tto buaë, eta̱
¿we̱s Egipto blú yeˈ ttö̀ iu̱tèmi?
7 1 Eta̱ Jehová tö iché Moisés a̱:
—Yeˈ ttö̀ ttsö́. Beˈ ël Aarón
ttöraë Egipto blú ta̱ beˈ skéie we̱s
yeˈ ttekölpa ttöke yeˈ skéie es. 2 Ì
ko̱s chekeyö beˈ a̱, eˈ cherane
beˈ tö Aarón a̱ ta̱ Aarón tö iche-
rane Egipto blú a̱ a̱s ieˈ tö ka̱wö
mù aˈ a̱ Israel aleripa yöktsa̱rak
Egipto a̱. 3 Erë yeˈ tö Egipto blú
e̱r darëˈwe̱kewa̱. Ì kë̀ o̱r yi a̱ ese
we̱rayö Egipto yeˈ diché tai̱ë eˈ wà
kkachoie. Ieˈpa wökrardawa̱ isa̱u̱k.
4 Egipto blú kë̀ tö aˈ ttö̀ iu̱tepa. Erë
yeˈ tö egiptowak weˈikeraë sia̱rë

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

ye' diché ta̱ië e' wa. Es ye' tö Israel
aleripa yeralur. Ie'pa dör ye' a̱ we̱s
ñippökwakpa tso' ta̱ië es. Ie'pa
dör ye' icha. 5 Egiptowak we'ikéyö
sia̱rë ye' diché ta̱ië wa ñies Israel
aleripa yéttsa̱yö e' ukuöki̱ ta̱ egip-
towak tö isue̱raë tö moki̱ë ye' dör
Jehová.
6 Moisés ena Aarón e'pa tö iwa-
kanewé̱ we̱s Jehová tö iché ie'pa a̱
es. 7 Mik ie'pa tté Egipto blú ta̱ eta̱
Moisés ki̱ duas tso' dabom paryök
(80). Aarón ki̱ duas tso' dabom
paryök ki̱ mañat (83).

Aarón shko kéli yönane tkabë̀ie

8 Jehová tö iché Moisés ena
Aarón a̱:
9 —Egipto blu' tö a' a̱ iché: 'Ì kë̀
o̱r yi a̱ ese ú̱', e' ta̱ ichṍ Aarón a̱ tö
ishko kéli iu̱yṍmi i̱ski̱ a̱s iyönar
tkabë̀ie Egipto blú wörki̱.
10 Eta̱ Moisés ena Aarón mía̱
Egipto blú ska' eta̱ ie'pa iwé̱ we̱s
Jehová tö iché ie'pa a̱ es. Aarón
tö ishko kéli u̱yémi i̱ski̱ Egip-
to blú ena ikue̱blupa e'pa wörki̱
ta̱ iyönane tkabë̀ie. 11 Eta̱ Egip-
to blú tö wëpa wa̱ íyi jche̱r ta̱ië
ena ie'pa awápa esepa tsu̱k patké.
Ie'pa tö ikanewé̱ ñì su̱ë isiwé̱ wa.
12 Ie'pa shko kéli u̱yémi i̱ski̱ ñies
ta̱ iyönane ñies tkabë̀ie. Erë Aarón
shko kéli tö Egipto shko kéli katé-
warak se̱raa̱. 13 Erë Egipto blú e̱r
téwa̱ darërëë we̱s Jehová tö iyë' es.
Ie' kë̀ wa̱ ie'pa ttö̀ iu̱tëne yës.

Jehová tö di' yuée pḗie

14 E' ukuöki̱ ta̱ Jehová tö iché
Moisés a̱:
—Egipto blu' e̱r téwa̱ darërëë.
Kë̀ ie' é̱na Israel aleripa akmine.
15 Bule bla'mi mik ie' mía̱ di'kka, eta̱
be' yú ttök ie' ta̱. Ie' panú di'kka.
Shko kéli yönane tkabë̀ie e' kéli
tsú̱mi. 16 Ie' a̱ ichṍ: 'Jehová dör
hebreowak Këköl, e' tö ye' patké
ichṍk be' a̱ tö ie' ala'r ṍmine a̱s
imi'rak ie' ki̱kökka̱ ká̱ wé̱ ki̱ kë̀ yi
se̱rku̱' ee̱. Ikkë ta̱ ka̱m bö ie' ttö̀
iu̱tö̀ yës.' 17 E' kue̱ki̱ Jehová tö ye'
patké ichök be' a̱: 'Ire' bö isue̱raë
tö moki̱ ie' dör Jehová. Mik ye' tö
di' ppé shko kéli a'tse̱r ye' wa̱ e' wa,
eta̱ di' mia̱raë pḗ wöchka. 18 Nima
duölurdaë. Di' alaburdaka̱ suluë.
Egiptowak kë̀ a̱ di' e' yanuk, ta̱ië
ie'pa dako'we̱ka̱raëitö.'
19 Ñies Jehová tö iché Moisés a̱:
—Ichṍ Aarón a̱ tö ie' shko kéli
klö'ú̱ ta̱ ikṍka̱ di' ko̱s tso' ie'pa
wa̱ yè ese tsa̱ka̱. Di'la, batsöri, di'
wöblë, di' bló tso' ese ko̱s tsa̱ka̱ ie'
ulà kṍka̱ a̱s imi'a̱ pḗie. ¡Es imia̱raë
pḗ wöchka di' bló ulitane yöule kal
wa ö ák wa ese a̱!
20 Eta̱ Moisés ena Aarón iwaka-
newé̱ we̱s Jehová tö iché ie'pa a̱ es.
Aarón tö ishko kéli kéka̱ e' wa di'
ppéitö Egipto blú ena ikue̱blupa
wösha̱ë. Eta̱ di' ko̱s ekkë mía̱ pḗie.
21 Nima ko̱s duolur. Di' alane-
wa̱ suluë kë̀ yar egiptowak a̱. ¡Ká̱
wa'ñe di' mía̱ pḗ wöchka!
22 Erë egiptowak awápa tö iwé̱
ñies isiwé̱ wa. E' kue̱ki̱ Egipto
blú e̱r téwa̱ we̱s Jehová tö iyë'
es. Ie' kë̀ wa̱ Moisés ena Aarón
ttö̀ iu̱tëne yës. 23 Ie' mía̱ne iu a̱. Kë̀
tkine íyi ko̱s ki̱. 24 Egiptowak ko̱s
kë̀ a̱ di' yar e' kue̱ki̱ ie'pa tö di'

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

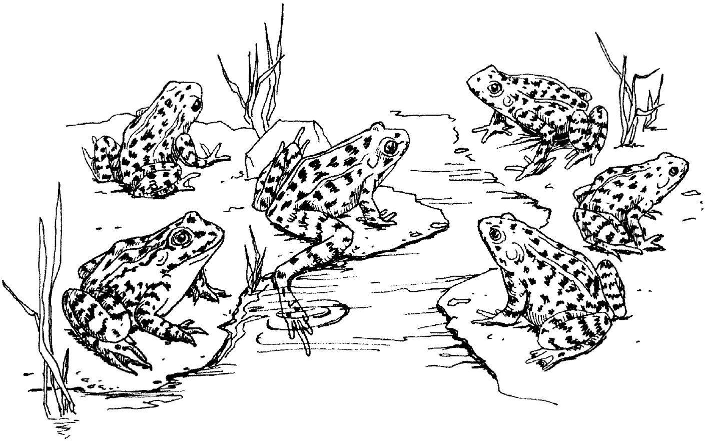

Bukuë' alöneka̱ tai̱ë Egipto. (Éxodo 7.25-8.15)

wöblë bié di' kkömik di' manene
yottsa̱ie.

Jehová tö egiptowak we'iké sia̱rë bukuë' wa

25 Jehová tö di' kiè Nilo e'
suluo̱'wa̱ e' ki̱ ká̱ de kul,
8 1 eta̱ ie' tö iché Moisés a̱:
—Be' yú Egipto blú ska' ta̱
ichő̱ ia̱: 'Jehová tö ye' patké ichök
be' a̱ i' es: Ye' ichapa ő̱mine a̱s imi'
ye' dalöiök. 2 Kè be' tö ie'pa èmi, e'
ta̱ ye' tö bukuë' alöwe̱raka̱ tai̱ë a'
ká̱ ki̱ a' we'ikoie. 3 Di' Nilo a̱ bukuë'
alördaë tai̱ë shu̱te̱ë. E' e̱' yöralur di'
a̱ mirawa̱ be' u a̱. Idörawa̱ we̱shke̱
wé̱ be' kapöke ee̱, be' ka̱' ki̱. Ñies
idörawa̱ be' kue̱blupa u a̱ ena be'
yamipa ko̱s e'pa u a̱. Ie̱' tiu̱rawa̱ wé̱
a' u̱löke ese a̱ ena wé̱ a' pan wötuö-
ke ese ko̱s a̱. 4 Bukuë' u̱rdaka̱ be' ki̱
ena be' kue̱blupa ki̱ ena ko̱s be' ká̱
wakpa tso' e'pa ki̱.'
5 Eta̱ Jehová tö Moisés a̱ iché:
—Ichő̱ Aarón a̱ tö ie' ulà ena ie'
shko kéli kő̱ka̱ di' kibi ena di' tsi-
tsir ena batsöri ko̱s ekkë tsa̱ka̱ a̱s
bukuë' döka̱ di' a̱ Egipto ko̱s wà
iökka̱.
6 Aarón tö ishko kéli kéka̱ Egipto
di' ko̱s tsa̱ka̱. Eta̱ Egipto ká̱ wa'ñe
bukuë' alöneka̱ tai̱ë. 7 Erë egipto-
wak awápa tö iwé̱ ñì su̱ë isiwé̱ wa.
Ie'pa tö bukuë' alöwé̱ka̱ ñies. 8 E'
ukuöki̱ ta̱ Egipto blú tö Moisés ena
Aarón e'pa tsu̱k patké ta̱ ichéitö
ie'pa a̱:
—A' tö ikiő̱ Jehová a̱ tö bukuë'
yő̱lur ye' ki̱ ena ye' ká̱ wakpa ko̱s
ki̱ ñies. E' yéluritö eta̱ ye' tö a'
yamipa émimi a̱s imi' iyiwak ña'u̱k
Jehová dalöioie.
9 Eta̱ Moisés tö Egipto blú iu̱té:
—Ichő̱ ña tö ¿Mik be' ki̱ ikiane
tö ye' tö ikiè Jehová a̱ be' ki̱ ena
be' kue̱blupa ki̱ ena be' ká̱ wakpa
ko̱s ki̱ a̱s bukuë' kë tö a' tsiriwè̱ia̱ ta̱
ia̱tdaë di' è a̱?

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

10 Egipto blú iiu̱té:
—Ikiő Jehová a̱ bule.
Eta̱ Moisés tö iché ie' a̱:
—E' wà tköraë we̱s be' ki̱ ikia-
ne es a̱s be' wa̱ i̱jche̱r tö kè̈ yi dör
we̱s sa' Këköl Jehová es. 11 Bukuë'
e̱' yölurdane be' u a̱ a̱tdaë di' è̈ a̱.
Kè̈ itö be' tsiriwe̱paia̱. Ñies be'
kue̱blupa ena be' ká̱ wakpa ko̱s kè̈
tsiriwe̱paia̱itö.
12 Eta̱ Moisés ena Aarón e̱' yéttsa̱
Egipto blú wöwa. E' ukuöki̱ ta̱ Moi-
sés ikié Jehová a̱ tö bukuë' patkë'bitu̱
Egipto blú ki̱ e' trë'ú̱mi ie' yöki̱. 13 Eta̱
Jehová tö iwakanewé̱ we̱s Moisés tö
ikié ia̱ es. Bukuë' tso' egiptowak u a̱
iupamik u'rki̱ e' ko̱s duolur. 14 Egip-
towak tö bukuë' nu ko̱s shté dapa'wé̱
tai̱ë. E' nu alabuneka̱ suluë ká̱ e' ko̱s
a̱. 15 Erë mik Egipto blú tö isué̱ tö ie'
tsa̱tkëne bukuë' ulà a̱, eta̱ ie̱r té̱wa̱ne
darërëë we̱s Jehová tö iyë' es. Kè̈ ie'
wa̱ Moisés ena Aarón ttò̈ iu̱tëne.

Mulu̱'shwak patké tai̱ë
Jehová tö ie'pa ki̱

16 E' ukuöki̱ ta̱ Jehová tö iché
Moisés a̱:
—Ichő Aarón a̱ tö ie' shko kéli
kő̱ka̱ siwa̱' ki̱ e' wa íyök po ppő a̱s
imi'a̱ mulu̱'shwakie Egipto wa'ñe.
17 Eta̱ iwakanewé̱rakitö es. Aarón
tö shko kéli kéka̱ ta̱ íyök po ppéitö
iwa eta̱ íyök po tso' Egipto wa'ñe
e' mía̱ mulu̱'shwakie e' iëneka̱ se'
ki̱ ñies iyiwak ko̱s ki̱. 18 Egiptowak
awápa ima'wé̱ mulu̱'shwak alöu̱kka̱
isiwé̱ wa, erë kè̈ iwà yöne ie'pa a̱.
E' dalewa mulu̱'shwak iëneka̱ tai̱ë
ie'pa ki̱ ñies iyiwak ki̱. 19 Eta̱ iwépa
tö iché Egipto blú a̱:
—¡I' dör Skëköl kanè moki̱!
Erë ie' e̱r té̱wa̱ darërë we̱s Jeho-
vá tö iyë' es. Kè̈ ie' wa̱ ie'pa ttò̈
iu̱tëne.

Ő iéka̱ tai̱ë Skëköl tö ie'pa ki̱

20 E' ukuöki̱ ta̱, Jehová tö iché
Moisés a̱:
—Bule bla'mi Egipto blú mi'ke
di'kka, e' kue̱ki̱ be' e̱' kő̱ka̱ bla'mi
ta̱ be' yú ñì ku̱kwa̱ ita̱. Ichő ie' a̱:
'Jehová tö ye' patké ichök be' a̱ i' es:
Ye' ichapa őmine a̱s imi' ye' ki̱kökka̱.
21 Kè̈ be' tö ie'pa èmine, e' ta̱ ye'
tö ő tai̱ë patkeraë be' ki̱ ena be'
kue̱blupa ki̱ e̱na ko̱s be' ká̱ wakpa
tso' e'pa ki̱. Ő iërdaka̱ egiptowak
u ko̱s ekkë ki̱ dò̈ íyök ki̱. 22 Mik e'
wà de a' ki̱, eta̱ ő patkeraëyö a' è̈
ki̱. Wé̱ ye' ichapa se̱rke Gosen ee̱ ő
kè̈ sue̱pasö yës. Es be' é̱na ia̱rmi tö
moki̱ ye' dör Jehová, e' durse̱ ká̱ i'
ki̱. 23 Be' ká̱ wakpa e'pa è̈ we'ikeraë
ie' tö. Erë ye' ichapa kè̈ we'ikepayö.
E' wà tköraë bule.'
24 Es Jehová tö iwakanewé̱. Ő
dettsa̱ chkaie Egipto blú u a̱ ena
ikue̱blupa u a̱ ñies Egipto wa'ñe e'
a̱. Ő tö Egipto ká̱ ko̱s klö'wé̱wa̱ se̱,
sulu'wé̱wa̱ yës.
25 Eta̱ Egipto blú tö Moisés ena
Aarón tsu̱k patké ta̱ ichéitö ie'pa a̱:
—A' yú, e̱'ma a' Këköl a̱ iyiwak
ña'u̱k. Erë kè̈ a' e̱' yökulur Egipto a̱.
26 Moisés tö iiu̱té:
—Kè̈ e' dör buaë es. Sa' iyiwak
ña'we̱ke sa' tö sa' Këköl Jehová e'
a̱, e' dör iyiwak dalöieke a' tö skë-
kölie ese. A' tö sa' sué̱ iyiwak ese
ña'u̱k, e' ta̱ a' tö sa' ttèwa̱mi ák wa.
27 Sa' ka̱wöta̱ shkök dò̈ ká̱ mañat dò̈

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

wé̱ kȅ yi se̱rku̱ˈ ese skaˈ. Ee̱ saˈ tö
iyiwak ñaˈwe̱ke saˈ Këköl Jehová a̱
we̱s ka̱wö méa̱titö saˈ a̱ es.
28 Egipto blú tö iché:
—Aˈ kȅ mìne ka̱mië shu̱te̱, eˈ ta̱
yeˈ tö aˈ èmimirak wé̱ kȅ yi se̱rku̱ˈ
ese skaˈ, iyiwak ñaˈu̱k aˈ Këköl
Jehová eˈ a̱. Aˈ Këköl Jehová a̱ ikiő
yeˈ ki̱.
29 Moisés tö iiu̱té:
—Mik yeˈ e̱ˈ yéttsa̱ íe̱, eta̱ yeˈ mía̱
Jehová a̱ ikiök beˈ ki̱ a̱s ő pormi beˈ
yöki̱ ena beˈ kue̱blupa yöki̱ ena beˈ
ká̱ wakpa ko̱s eˈpa yöki̱. Erë kȅ beˈ
tö saˈ ki̱töˈu̱kia̱. Kȅ beˈ tö Israel ale-
ripa wöklöˈu̱k a̱s imiˈ iyiwak ñaˈu̱k
Jehová a̱.
30 Mik Moisés e̱ˈ yéttsa̱ Egipto blú
wöwa, eta̱ ieˈ ikié Jehová a̱. 31 Eta̱
Jehová tö iwé̱ we̱s Moisés tö ikié
ieˈ a̱ es. Es ő poˈwé̱miitö Egipto
blú yöki̱ ena ikue̱blupa yöki̱ ena
iká̱ wakpa ko̱s eˈpa yöki̱. Kȅ ő a̱te̱ia̱
etkla wëˈia̱. 32 Erë Egipto blú e̱r skà
té̱wa̱ne darërëë. Kȅ ieˈ wa̱ Israel
aleripa anemi.

Jehová tö egiptowak iyiwak ttélur

9 1 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Jehová tö iché
Moisés a̱:
—Beˈ yú ttök Egipto blú ta̱, ta̱ ichő
ia̱: 'Jehová dör hebreowak Këköl, eˈ
tö ichè iˈ es: Yeˈ ichapa őmine a̱s
imiˈ yeˈ ki̱kökka̱. 2 Beˈ kȅ tö ieˈpa
èmine, beˈ tö ieˈpa wöklöˈwe̱keia̱,
3 eˈ ta̱ yeˈ tö duè meka̱raë beˈ
iyiwak ko̱s eˈ ki̱ yeˈ diché ta̱ië wa.
Beˈ kabaio, beˈ burro, beˈ kameio,
beˈ baka ena beˈ obeja ekkë ko̱s
duölurdaë. 4 Erë Israel aleripa
iyiwak ulitane kȅ duöpalur etö
wëˈia̱. Es yeˈ tö ikkacheraë tö ieˈpa
dör yeˈ ichapa.'
5 Eta̱ Jehová tö iké̱wö méwa̱ iˈ es:
—Eˈ ko̱s we̱raëyö bule.
6 Bule es ta̱ Jehová tö iwé̱. Egip-
towak iyiwak ko̱s eˈ duolur. Erë
Israel aleripa icha kȅ duˈwa̱ etö
wëˈia̱. 7 Egipto blú tö Israel aleripa
icha sa̱u̱k patké eta̱ ieˈ isué̱ tö moki̱
Israel aleripa icha kȅ duˈwa̱ etö
wëˈia̱. Erë ieˈ e̱r ki̱téwa̱ darërëë. Kȅ
ieˈ wa̱ Israel aleripa a̱ ka̱wö mène
a̱s imiˈrak.

Jehová tö duè méka̱ egiptowak ki̱ skuëkie

8 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Jehová tö iché
Moisés ena Aarón a̱:
—Mulu̱chka tsoˈ böˈkkö a̱ eˈ klöˈú̱
ta̱ a̱s Moisés tö iu̱yȍ siwa̱ˈ ki̱ Egipto
blú wörki̱. 9 Mulu̱chka eˈ po a̱rdaë
Egipto ko̱s eˈ ki̱. Eˈ tskirdane ieˈpa
ki̱ skuëkie ñies iiyiwak ki̱.
10 Eta̱ Moisés ena Aarón
mulu̱chka klöˈwé̱ böˈkkö a̱ ta̱ imía̱
Egipto blú skaˈ ta̱ eˈ wörki̱ Moisés
tö mulu̱chka u̱yé siwa̱ˈ ki̱. Eta̱ egip-
towak mik imoneka̱ skuëkie. Ñies
iiyiwak ko̱s mik imoneka̱ skuëkie.
11 Egipto awápa ki̱ skuëk tskineka̱
ta̱ië we̱s imale̱pa es, eˈ kue̱ki̱ ieˈpa
kȅ dëˈ Moisés wörki̱. 12 Erë Jehová
tö Egipto blú e̱r darëˈwé̱wa̱ a̱s kȅ
itö Moisés ena Aarón ttȍ iu̱tȍ we̱s
ieˈ tö iyëˈ es.

Mò wösi se̱se̱ë ese patké Jehová tö egiptowak ki̱

13 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Jehová tö iché
Moisés a̱:

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

—Be' e̱' kö́ka̱ bule bla'mi eta̱ be'
yú Egipto blú a̱ ichök: ‘Jehová dör
hebreowak Këköl, e' tö ichè be' a̱
i' es: Ye' ichapa ö́mi a̱s imi'rak ye'
ki̱kökka̱. 14 Kë̀ be' wa̱ ye' ttö̀ iu̱tëne
i' ta̱, e' ta̱ ye' tö íyi sulusi ko̱s
patkeraë be' ki̱ ena be' kue̱blupa
ki̱ ena a' wakpa ko̱s e' ki̱. Es be' wa̱
ijche̱rdaë tö kë̀ yi ku̱' ye' tsa̱ta̱ ká̱
wa'ñe. 15 Ye' mú ki̱ ikiane, e̱'ma ye'
tö íyi sulusi me'ka̱bak be' ki̱ ena be'
yamipa ulitane ki̱ a' e̱u̱kwa ká̱ i' ki̱.
16 Erë ye' wa̱ be' tso'ia̱ ttsë'ka a̱s be'
tö ye' diché tai̱ë e' sa̱ù̱, ñies a̱s yi
dör ye' e' tté pakar ká̱ wa'ñe. 17 Erë
be' e̱r dör suluë ke̱kraë. Kë̀ bö ye'
ichapa Israel aleripa émi. 18 Bule
ikkë mò wösi se̱se̱ë ese patkeraëyö
a' ki̱ tai̱ë. E' dardaë tai̱ë a' ki̱ tkö̀ka̱
ke̱net idarke Egipto e' tsa̱ta̱. 19 Mò
wösi a̱rdaë e' tö a' tso' u'rki̱ ena a'
iyiwak ko̱s tso' kañika̱ e' ttèmilur
se̱. E' kue̱ki̱ a' iyiwak ena ì ko̱s tso'
a' wa̱ kañika̱ e' blök patkö́ u diki̱a̱
a̱s itsa̱tkër.’

20 Eta̱ Egipto blú kue̱blupa
we̱lepa suane Jehová ttö̀ yöki̱. E'pa
tö iiyiwak blé, ñies ikanè méso-
pa blé u diki̱a̱. 21 Erë imale̱pa kë̀
wa̱ Jehová ttö̀ klöne, e'pa tö icha
méa̱t u'rki̱. 22 Eta̱ Jehová tö Moisés
a̱ iché:

—Be' ulà kö́ka̱ siwa̱' ki̱ a̱s mò
wösi se̱se̱ë ese dar tai̱ë Egipto ko̱s
a̱. E' a̱rdaë ie'pa ki̱ ena iiyiwak ki̱
ñies idaliwö tso'rak iwa̱ e' ki̱.

23 Mik Moisés tö shko kéli kéka̱
siwa̱' ki̱, eta̱ Jehová tö alá bla'wé̱
tai̱ë wöñawé̱itö tai̱ë döttsa̱ íyök
ki̱ eta̱ mò wösi se̱se̱ë ákwöie e'
patkéitö Egipto ko̱s a̱. 24 Es Jeho-
vá tö mò wösi se̱se̱ë ese patké tai̱ë
Egipto ká̱ wa'ñe a̱. Eta̱ mò wösi ese
darke tai̱ë ena ká̱ wöñarke tai̱ë, kë̀
iwöklörta̱'. Kë̀ yi wa̱ e' su̱ule yës
Egipto. 25 Eta̱ mò wösi e' bite̱shka
tai̱ë ì ko̱s tso' ká̱ áie a̱ e' ki̱, se' ki̱
ena iyiwak ki̱ ñies. Dalì kuá ko̱s
pé̱luritö sulu'wé̱luritö. Kal tso' ká̱
wa'ñe e' ulà jchërolone. 26 Erë ká̱
kiè Gosen, wé̱ Israel aleripa se̱rke,
e' a̱ mò wösi kë̀ dane yës.

27 Eta̱ Egipto blú tö Moisés ena
Aarón tsu̱k patké ta̱ ichéitö ia̱:

—Ire' yö isué̱ tö ye' e̱' wamblé
suluë. Jehová e' ttè dör moki̱ë.
Eta̱ ye' ena ye' ká̱ wakpa sa' iane
iwiie. 28 Tai̱ë alá blarke ñies mò
wösi darke tai̱ë e' kë̀ dalë'ttsëneia̱
sa' a̱. Jehová a̱ ikiö́ tö iwöklö'ú̱ne,
e' ta̱ ye' tö a' ekemi. Kë̀ yö a'
wöklö'wè̱ia̱.

29 Eta̱ Moisés tö iu̱té:

—Ye' e̱' yéttsa̱ ká̱ i' a̱ ta̱ bet ye'
ikieke Jehová a̱, eta̱ mò wösi ena
alá wöñarke ko̱s e' wöklördawa̱
a̱s be' wa̱ ijche̱r tö Jehová dör ká̱
wa'ñe e' wák. 30 Erë ye' wa̱ ijche̱r
buaë tö be' ena be' kue̱blupa ka̱m
tö Sa' Këköl Jehová e' dalöiö̀.

31 Eta̱ daliwö kiè lino e' tso' wör-
kuaie ena cebada e' wö ta̱'tke, e'
kue̱ki̱ iweinewa se̱. 32 Erë daliwö
kiè trigo ena centeno, kë̀ e' dë' we̱s
ka̱m iwörkua bur e' kue̱ki̱.

33 Mik Moisés e̱' yéttsa̱ ká̱ e' a̱
mía̱ bánet, eta̱ ee̱ ie' tö ikié Jeho-
vá a̱. Eta̱ bet ta̱ mò wösi kë̀ daneia̱
ñies ká̱ kë̀ wöñaneia̱. Ka̱li̱ tai̱ë
e' kë̀ yëneia̱. 34 Mik Egipto blú tö
isué̱ tö ka̱li̱ kë̀ yërku̱'ia̱, mò wösi
kë̀ darku̱'ia̱ ena alá kë̀ blarku̱'ia̱,

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

eta̱ ieꞌ e̱ꞌ wambléne suluë. Kë̀ ieꞌ ë̀
e̱r darëꞌnewa̱ ñies ikue̱blupa. 35Es
Egipto blú e̱r téwa̱ darërëë. Kë̀ iwa̱
Israel aleripa a̱ ka̱wö mène a̱s
imiꞌyal we̱s Jehová tö iyëꞌia̱ Moisés
ttè wa es.

Jehová tö ditski patké tai̱ë Egipto

10 1Eꞌ ukuöki̱ ta̱ Jehová tö
Moisés a̱ iché:
—Beꞌ yúne Egipto blú skaꞌ. Yeꞌ tö
ieꞌ ena ikue̱blupa e̱r téwa̱ darërëë
a̱s ieꞌpa tö isa̱ù̱ tö yeꞌ diché tai̱ë, eꞌ
wa ì kë̀ o̱r yi a̱ ese wè̱ yeꞌ tö tai̱ë.
2Yeꞌ tö ieꞌpa e̱r téwa̱ darërëë a̱s beꞌ
tö ipakö̀ beꞌ alaꞌr a̱ ena beꞌ talapa
a̱ tö we̱s egiptowak weꞌikéyö ñies
we̱s ì kë̀ o̱r yi a̱ ese wë̱́yö tai̱ë ieꞌpa
wörki̱. Es aꞌ ulitane wa̱ ijche̱r tö yeꞌ
dör Jehová.
3Eta̱ Moisés ena Aarón míyal
Egipto blú skaꞌ eta̱ ichéitö ia̱:
—Jehová dör hebreowak Këköl,
eꞌ tö ichè iꞌ es: “¿Mik beꞌ tö yeꞌ ttö̀
dalöse̱we̱mirö? Yeꞌ ichapa ö́mi a̱s
imiꞌ yeꞌ ki̱kökka̱. 4Kë̀ beꞌ tö ieꞌpa
èmi bule, eꞌ ta̱ ditski patkeraëyö
aꞌ ká̱ ki̱. 5Ditski tö aꞌ ká̱ wà iera-
wa̱ tai̱ë, kë̀ a̱ íyök ulat wëneia̱. Aꞌ
daliwö bata méa̱t mò wösi tö eꞌ ko̱s
katerawa̱itö yës. Ñies kal ulitane
katerawa̱itö se̱raa̱. 6Ñies ditski
dörawa̱ tai̱ë beꞌ u ko̱s a̱ ena beꞌ
kue̱blupa u a̱ ena egiptowak ko̱s u
a̱. ¡Ḯyi iꞌse kë̀ su̱ule aꞌ yë́pa bak ká̱
ia̱ia̱ë eꞌpa wa̱ ieꞌpa tsá̱ dëꞌbitu̱ ká̱ iꞌ
ki̱ dö̀ ikkë ta̱!”
Moisés tté o̱ne ta̱ ieꞌ e̱ꞌ wötrée
ta̱ imía̱. 7Eꞌ bet ta̱ Egipto blú
kue̱blupa tö iché iblú a̱:
—¿Mik ta̱ wëm eꞌ kë̀ tö seꞌ
weꞌikèia̱? A bluꞌ, ieꞌpa ö́mi ieꞌpa
Këköl dör Jehová, eꞌ ki̱kökka̱. A
bluꞌ, ¿beꞌ kë̀ wa̱ isu̱ne tö seꞌ ká̱
sulunewa̱tke se̱raa̱?
8Eta̱ Egipto blú tö Moisés ena
Aarón tsu̱k patkéne eta̱ ichéitö ia̱:
—Aꞌ yúshka Jehová dör aꞌ Këköl,
eꞌ ki̱kökka̱. Erë ke̱weie aꞌ tö yeꞌ a̱
ichö́ tö ¿aꞌ wë̱́nepa ë̀ miꞌke?
9Moisés tö iu̱té:
—Saꞌ ka̱wöta̱ shkökmi se̱kka̱. Saꞌ
ka̱wö tai̱ë tköꞌu̱ke Jehová a̱. Eꞌ kue̱ki̱
saꞌ alaꞌr ena saꞌ këkëpa, eꞌpa ko̱s
ka̱wöta̱ shkökmi. Ñies saꞌ obeja ko̱s
ena saꞌ baka ko̱s eꞌ miꞌke saꞌ wa̱.
10Eta̱ Egipto blú tö iché ia̱:
—¡Iwënewa̱ wösha̱k tö aꞌ
e̱rbiköke suluë yeꞌ ki̱! ¿I̱ma aꞌ e̱rbikö̀
tö Jehová tö aꞌ ki̱mèmi a̱s yeꞌ tö aꞌ
ö̀mi aꞌ alakölpaë ena aꞌ alaꞌrë? 11Kë̀
iwamblërpa es. Aꞌ wëpa kibineo̱ne
esepa ë̀ yú Jehová ki̱kökka̱ es aꞌ ki̱
ikiane eꞌ kue̱ki̱.
Eta̱ Egipto blú tö ieꞌpa tsu̱kmi
ké ieꞌ yöki̱. 12Erë Jehová tö iché
Moisés a̱:
—Beꞌ ulà kö́ka̱ Egipto ki̱ a̱s ditski
bitu̱ Egipto ko̱s wà iökka̱ ñies dali-
kua bata méa̱t mò wösi tö eꞌ ko̱s
katökwa.
13Eta̱ Moisés tö ishko kéli kéka̱
Egipto ki̱ eta̱ Jehová tö siwa̱ꞌ patké-
bitu̱ diwö tskirke eꞌ kke̱ Egipto ko̱s ki̱
ñië nañeë. Bule es blaꞌmi ta̱ siwa̱ꞌ wa̱
ditski debitu̱. 14Ditski tö Egipto ká̱
ko̱s eꞌ wà iéwa̱ tai̱ë. Ekkë kë̀ su̱ule
yi wa̱ ká̱ ia̱ia̱ë es kë̀ yi tö isue̱paia̱ne.
15Es ditski dapaneka̱ ká̱ ko̱s ekkë
ki̱. Kë̀ a̱ íyök ulat ta̱ꞌia̱. Dalì kuá ena
kalwö eꞌ ko̱s bata méa̱t mò wösi tö

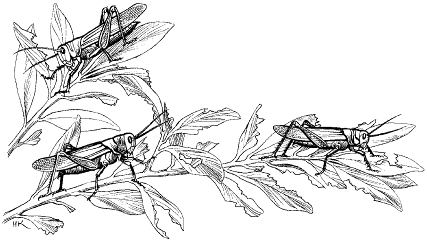

Ditski alönekatäië Egip-
to. (Éxodo 10.1-20)

e' katélur ditski tö yës. Egipto kos a
kakö kos kal kȍ kos e' kȅ ateia yës.
16E' bet ta Egipto blú tö Moisés
ena Aarón e'pa tsuk patké ta iché ia:
—Ye' e' wamblé sulu a' Këköl dör
Jehová e' ki ñies a' ki. 17Ye' kköchȍ a'
a i'ñe ȅ tö a' tö e' olo'yő ye' ki. Ikiő a'
Këköl dör Jehová e' a ye' ki tö ditski ȅ
trë'úlur ye' ki as kȅ sa' duȍlur.
18Moisés e' yéttsa Egipto blú u a ta
bet ikiéitö Jehová a. 19Eta Jehová tö
siwa' e' wötréene tsikka darërë e' wa
ditski mítser anene dayë kiè Dayë
Mat, e' ki. Eta ditski kȅ ate yës Egip-
to. 20Erë Jehová tö Egipto blú er
sulu téwane darërëë. Ie' kȅ wa Israel
aleripa a kawö mène as imi'rak.

Jehová tö ká ttsettseë patké Egipto ki

21Eta Jehová tö Moisés a iché:
—Be' ulà kőka siwa' ki as ká
ttserwa ttsettseë shuteë.
22Eta Moisés ulà kéka eta ká
ttsenewa mía ttsettseë Egipto ká
wa'ñe ki döka ká mañat. 23Kȅ yi wa
iyami serke tsinet e' sune yës. Kȅ yi
a e' yënuktsa wé itkër ee döka ká
mañat. Erë Israel aleripa u a, ee je'
ká olo tso' dalölö.
24Eta Egipto blú tö Moisés tsuk
patké ta iché ia:
—A' yúshka Jehová kikökka. A'
ala'r kos tsúmi. Erë a' obeja ena a'
baka e' kos múat.
25Eta Moisés tö iiuté:
—Au. Be' kawöta kawö muk sa' a
sa' iyiwak tsukmi ña'wȅ sa' Këköl
dör Jehová e' a idalöioie. 26E' kíie
ta sa' icha kos, e' michoë sa' wakpa
wa. Sa' iyiwak shushteke sa' tö
ña'wȅ sa' Këköl Jehová a ikikokaie.
Kam sa' dȍmi ee eta kȅ sa' wa
ijcher iyiwak isie ëtö kiane sa' ki
ña'wȅ Jehová a. E' kueki kȅ sa' tö
sa' iyiwak mepaat yës.
27Eta Jehová tö Egipto blú er
sulu téwa darërëë. E' kueki ie' kȅ
wa kawö mène Israel aleripa a as
imi'rak. 28E' kíie ta Egipto blú tö
iché Moisés a:
—Be' e' yőttsa íe. Be' e' kkö'nú
ye' yöki. Be' dene ye' sauk, e' ta be'
duörawa.
29Eta Moisés tö iiuté:
—Buaë bö iché es. Kȅ ye' dë'iane
be' sauk.

Ala'r wëpa kibi esepa duöralur e' biyöché Moisés tö

11 1E' ukuöki ta Jehová tö
iché Moisés a:
—Ye' tö Egipto blú ena egiptowak
ulitane e' bata we'ikekeia. E' ukuöki
ta Egipto blú tö a' erami, e' kíie ie'
wák tö a' ulitane uyerattsa da'aie
iká ki. 2Eta ichő Israel aleripa uli-
tane a, wëpa ena alakölpa tö íyi
yöule orochka wa ena inukölchka
wa, ese kak kiő egiptowak serke
ie'pa pamik esepa a.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

[3]Eta̱ Jehová tö egiptowak ké
Israel aleripa dalöiök tai̱ë. Egipto blú
kue̱blupa ena egiptowak ulitane eꞌpa
tö iklöꞌwé̱ tö Moisés dör këkëpa tai̱ë.
[4]Eta̱ Moisés tö iché Egipto blú a̱:
—Jehová tö ichè iꞌ es: Ká̱ sha̱böts
nañewe yeꞌ miꞌke Egipto ko̱s a̱.
[5]Alaꞌr wëpa kibipa eꞌ ko̱s duöra-
lur. Egipto blú tsoꞌ sꞌwökirie eꞌ alà
wëm kibi duörawa̱, ñies egiptowak
male̱pa icha ko̱s dö̀ sꞌsia̱rëpa tsoꞌrak
iwa̱ iyiwö woie esepa icha duöralur
ñies. Ñies iyiwak uru alà wëꞌñe kibi
ese ko̱s duöralur. [6]Sulitane i̱u̱raë tai̱ë
Egipto ko̱s a̱. Kë̀ ese ttsëule yi wa̱ es,
ñies kë̀ yi tö ese ttsepaia̱ es. [7]Erë
Israel aleripa shu̱a̱ kë̀ chichi isie a̱rpa
yës seꞌ wöa̱ ena iyiwak wöa̱. Es aꞌ
wa̱ ijche̱rdaë tö yeꞌ dör Jehová eꞌ tsoꞌ
Israel aleripa ki̱muk, erë egiptowak
weꞌikök yeꞌ tsoꞌ.
[8]Eta̱ Moisés tö ikí̱ ché ia̱:
—Beꞌ kue̱blupa ko̱s döraë yeꞌ skaꞌ,
eta̱ ieꞌpa e̱ꞌ tkörawa̱ kuchë ki̱ yeꞌ
wörki̱ ta̱ ikköchörarak yeꞌ a̱: ‘Beꞌ
yúshka. Beꞌ yamipa tsoꞌ ko̱s beꞌ ta̱
eꞌpa tsú̱mirak ñies.’
Eta̱ Moisés ulune tai̱ë e̱ꞌ yéttsa̱
Egipto blú wörki̱. [9]Eꞌ ukuöki̱ ta̱
Jehová tö iché Moisés a̱:
—Egipto bluꞌ kë̀ tö aꞌ ttö̀ iu̱tepa a̱s
yeꞌ tö ì kë̀ o̱r yi a̱ ese kí ù̱ tai̱ë Egipto.
[10]Íyi ekkë ko̱s wé̱ Moisés ena
Aarón tö Egipto blú wörki̱, erë
Jehová tö ieꞌ e̱r darëꞌwé̱wa̱ a̱s kë̀ itö
ittö̀ iu̱tö̀. Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ kë̀ wa̱ ka̱wö
mène Israel aleripa a̱ a̱s imiꞌyal.

Israel aleripa tsa̱tkëne eꞌ ké̱wö

12 [1]Jehová tö iché Moisés ena
Aarón tsoꞌ Egipto eꞌpa a̱:
[2]“Siꞌ iꞌ döraë aꞌ a̱ duas siꞌ tsa̱we
ke̱kraë. [3]Israel aleripa ulitane a̱ ichö́:
‘Siꞌ iꞌ eꞌ diwö dabop (10) eta̱ u bitkue
ekkë wakpa tö obeja ö chibo ese
wëꞌñe pupula yulö́ etö katè ilaꞌr ta̱. [4]U
wakpa we̱lepa kë̀ dör tai̱ë, kë̀ a̱ chkè
ekkë katarwa̱, eꞌ ta̱ ieꞌpa tö iyamipa
tsoꞌ iupamik esepa kiö́ chkök ieꞌpa
ta̱ ñita̱ ko̱s iwakpa döka̱ ekkë ena ko̱s
ieꞌpa a̱ ikatar ekkë. [5]Obeja ö chibo
wëꞌñe buaꞌbua, kë̀ ki̱ ì sulu ku̱ꞌ ki̱ duas
tsoꞌ ek ese yulö́ etö. [6]Eꞌ blö́. Siꞌ iꞌ eꞌ
diwö de dabop ki̱ tkël (14) eꞌ tsá̱li̱ eta̱
aꞌ wa̱ iyiwak tsoꞌ blëule ese ttö́ u a̱ u
a̱. [7]Eꞌ ukuöki̱ ta̱ aꞌ tö iklöꞌú̱ ta̱ u wé̱ a̱
aꞌ tö ikateke, eꞌ wékkö kàtke patiú̱ka̱
aꞌ tö ipé̱ wa. [8]Ká̱ eꞌ nañewe chkè eꞌ
katö́ katuule böꞌ a̱ ár bachaꞌbacha ta̱
ñies pan kë̀ yöule iwölöwo̱ka̱ wa, ese
ta̱. [9]Kë̀ ikatar aki ena paliule elkela
wëꞌia̱. Ichkà ko̱s, iwökir, iklaꞌtska, ena
iñattse̱ eꞌ ko̱s ka̱wöta̱ kakuèwa̱ böꞌ
a̱. [10]Kë̀ aꞌ tö ibata muka̱t dö̀ bule es.
Ibata a̱te̱ia̱, eꞌ ta̱ iñaꞌú̱lor böꞌ a̱. [11]Mik
aꞌ chköketke eta̱ aꞌ e̱ꞌ paiö́, aꞌ klökkuö
iö́, aꞌ shko kéli klöꞌú̱. Yeꞌ dör Jehová eꞌ
tö aꞌ tsa̱tkeke eꞌ ké̱wö tköꞌwe̱ke aꞌ tö,
eꞌ kue̱ki̱ aꞌ chkö́ bet.
[12]“ ‘I̱ꞌñe nañewe yeꞌ tköraë Egip-
to ká̱ ko̱s a̱ egiptowak alaꞌr tsá̱ wëm
esepa ttökulur. Ñies ieꞌpa iyiwak
alaꞌrla tsá̱ dör wëꞌñe eꞌ ko̱s tteralur
yeꞌ tö. Es këkölpa ko̱s tsoꞌ egipto-
wak wa̱ dalöiè eꞌ weꞌikeraë yeꞌ tö
tai̱ë. Yeꞌ wák dör Jehová eꞌ tö ichè
es. [13]U ko̱s a̱ wé̱ aꞌ tsoꞌ eꞌ wékkö
taꞌo̱ule ipamik iyiwak pé̱ wa eꞌ dör
aꞌ wakpa a̱ ikkachoie. Mik yeꞌ tö pé̱
eꞌ sué̱, eta̱ yeꞌ damitkö u eꞌ ttö́mik.
Mik yeꞌ tsoꞌ egiptowak weꞌikök
sia̱rë, eta̱ eꞌ kë̀ dö̀pa aꞌ skaꞌ.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

14 “ 'A' ka̱wöta̱ ka̱wö e' tkö'u̱k.
A' ka̱wöta̱ itkö'u̱k ke̱kraë duas bit
ekkë ye' dör Jehová e' dalöioie.
15 Ká̱ döka̱ ká̱ kul e' shu̱a̱ a' kë̀
ka̱wö ta̱' pan yöule iwölöwo̱ka̱ wa
ese ñuk. E' kue̱ki̱ ka̱wö tkö'we̱ke
e' diwö tsá̱ eta̱ pan wölöwo̱ka̱
ko̱s ese tulö́ttsa̱ a' u a̱. Yi tö pan
yöule iwölöwo̱ka̱ wa ese ñé ká̱ kul
e' shu̱a̱, e' ta̱ ese wák kë̀ ka̱wö
ta̱' se̱nuk Israel aleripa shu̱a̱.
16 Ka̱wö tkö'we̱ke e' tsá̱ diwö eta̱
a' e̱' dapa'ú̱ka̱ ek tsi̱ní ë̀me ye'
dalöioie. Ñies e' diwö bata ta̱ a' e̱'
dapa'ú̱ka̱ne. Ká̱ tsá̱ ena ibata, e'
diwö kë̀ a' ka̱wö ta̱' kaneblök yës,
ù̱ ë̀ alirmi a' a̱. 17 Ka̱wö kiè Pan
Kë̀ Yöule Iwölöwo̱ka̱ Wa, e' ké̱wö
tkö'u̱k a' ka̱wöta̱. E' ë̀ ké̱wö wa
ye' tö a' yerattsa̱ Egipto a̱ se̱raa̱.
E' kue̱ki̱ a' ka̱wöta̱ e' ké̱wö tkö'u̱k.
E' ké̱wö tkö'we̱raë a' tö ke̱kraë. E'
meneа̱t dalöiè a' a̱ ena a' ditséwöpa
datse̱ a' itöki̱ aishkuö ta̱ e'pa ko̱s
a̱. 18 Si' i' dör duas si' tsá̱, e' diwö
dabom eyök ki̱ tkël (14) e' tsá̱li̱ a' kë̀
ka̱wö ta̱' pan yöule iwölöwo̱ka̱ wa
ese ñuk dö̀ si' i' ki̱ diwö de dabom
böyök ki̱ et (21), e' tsá̱li̱ eta̱ a' tö
iñèmine. 19 Ka̱wö kul e' shu̱a̱ a' kë̀
ka̱wö ta̱' pan wölöwo̱ka̱ se̱u̱k u a̱.
Yi tö pan yöule iwölöwo̱ka̱ wa ese
ñé ká̱ kul e' shu̱a̱, ká̱ kua̱'ki̱ wakpa
ö Israel aleripa, e' ta̱ ese wák
kë̀ ka̱wö ta̱' se̱nuk Israel aleripa
shu̱a̱. 20 E' kue̱ki̱ ì ko̱s yöule pan
wölöwo̱ka̱ wa, ese kë̀ ñar yës. Wé̱
a' tso'rö ee̱ ta̱ a' kë̀ ka̱wö ta̱' pan
yöule iwölöwo̱ka̱ wa, ese ñuk.' ”
21 Eta̱ Moisés tö Israel aleripa
kue̱blupa dapa'wé̱ ta̱ ichéitö ia̱: “A'
wakpa bil ekkë yú obeja ö chibo
klö'u̱k etö etö, tsú̱mi a' u a̱ a' yamipa
a̱. Ittö́wa̱, Jehová tö se' tsa̱tkere i̱'ñe,
e' ké̱wö tkö'wo̱ie. 22 Ipë́ klö'ú̱ tka̱' a̱.
Eta̱ ka̱kö kiè hisopo e' ulà klö'ú̱ eyök,
e' nuú̱ka̱ pë́ wa, e' wa u wékkö kàtke
patiú̱ka̱. Kë̀ a' e̱' yökulur u a̱ ka̱m ká̱
ñir e' yöki̱. 23 Mik Jehová tkö̀mi egip-
towak ttökulur, eta̱ ie' tö u wékkö e'
kàtke sué̱ iauleka̱ pë́ wa eta̱ ie' dami-
tkö u e' ttö́mik. Es Jehová kë̀ ka̱wö
mepa ibiyöchökwak tö s'ttekelur e' a̱
a' ttökulur we̱shke̱. 24 A' ka̱wöta̱ ttè i'
ko̱s dalöiök ke̱kraë, ñies a' aleripa ko̱s
datse̱ a' itöki̱ e'pa ka̱wöta̱ idalöiök.
25 Mik a' demi ká̱ yë' Jehová tö tö
imeraë se' a̱ ee̱, eta̱ a' ka̱wöta̱ ka̱wö
i' tkö'u̱k. 26 Mik a' ala'r tö ichaké a' a̱:
‘¿Iö́k se' tö ka̱wö i' tkö'we̱ke?’, 27 eta̱ a'
ka̱wöta̱ iiu̱tök: ‘Iyiwak i' ttekesö Jeho-
vá dalöioie ie' tö se' tsa̱tkë' egiptowak
ulà a̱ e' kue̱ki̱. Mik ie' bakmi egipto-
wak ttökulur, eta̱ ie' bakmi se' Israel
aleripa u ttö́mik kë̀ dë'wa̱. Es ie' tö se'
yamipa tsa̱tkë'lor.’ ”
Eta̱ Israel aleripa e̱' tkélur kuchë
ki̱ Jehová dalöioie. 28 E' ukuöki̱ ta̱
ie'pa mía̱ iwakanewé̱ we̱s Jehová
tö iché Moisés ena Aarón a̱ es.

Ala'r wëpa kibipa esepa duolur

29 Ká̱ sha̱böts Jehová tö egiptowak
ala'r wëpa kibipa esepa ko̱s ttélur
se̱raa̱. Egipto blú tso' s'wökirie e'
alà wëm kibi e' duowa̱. Egiptowak
male̱pa icha ko̱s dö̀ s'tso' wötëule
s'wöto wé a̱ e'pa ala'r wëpa kibipa
e'pa duolur ñies. Ñies iyiwak alà
wë'ñe kibi e' ko̱s duolur. 30 E' nañe-
we Egipto blú ena ikue̱blupa ñies
egiptowak ko̱s e'pa e̱' kéka̱rak se̱raa̱

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Jehová tö Israel aleripa patké ie'pa wékkö kàtke patiu̱kka̱ pế wa. (Éxodo 12.22)

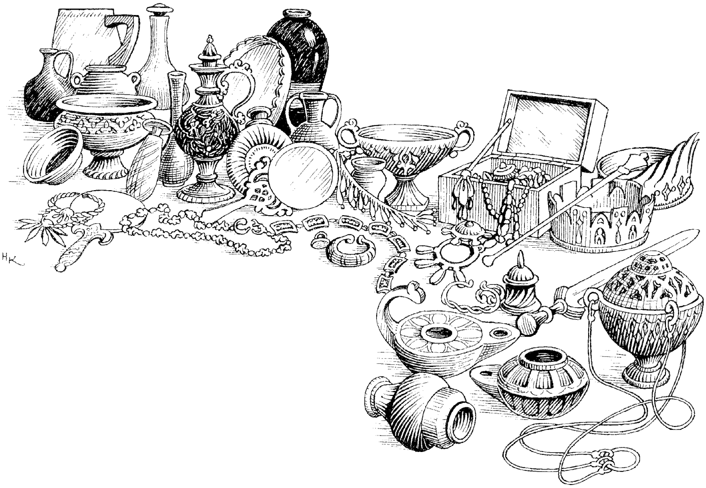

Israel aleripa tö egiptowak íyi bua'bua ese ko̱s tsé̱mi. (Éxodo 12.36)

i̱u̱k ë̀me. Kë̀ u ku̱' yës e' kë̀ a̱ s'nu ku̱'.
31 E' nañewe Egipto blú tö Moisés
ena Aarón tsu̱k patké ta̱ ichéitö ia̱:
—A' yúshka a' yamipaë. A' e̱' skö́
bánet sa' yöki̱. A' yúshka Jeho-
vá ki̱kökka̱ we̱s a' tö iyë' kuaë es.
32 Iyiwak ko̱s tsú̱mi we̱s a' ki̱ ikiane
es. A' yúshka sa' yöki̱. Ñies a' kköchö́
Jehová a̱ a̱s ie' ye' ki̱mù.
33 Eta̱ egiptowak tö iché Israel
aleripa a̱: "A' yúshka betbet sa' yöki̱.
A' kë̀ mìne e' ta̱ sa' ulitane duöralur."
34 Israel aleripa tö harinachka, kë̀
wötuule iwölöwo̱ka̱ wa, ese patré-
wa̱ tka̱'ë idatsi' a̱ iéka̱ ppéka̱ kuli'
ki̱ ta̱ imíyal. 35 Ie'pa tö orochka ena
inukölchka ena datsi' e' ko̱s kak kié
egiptowak a̱ we̱s Moisés tö iyë' ia̱ es.
36 Jehová tö egiptowak ké Israel ale-
ripa dalöiök e' kue̱ki̱ ie'pa tö íyi ko̱s
kak kiérakitö e' mé Israel aleripa
a̱. Es Israel aleripa tö egiptowak íyi
bua'bua e' ko̱s tse̱mi.

Israel aleripa e̱' yélur Egipto a̱

37 Israel aleripa e̱' yélur Ram-
sés, míyal Sucot. Ie'pa wëpa
kibineo̱netke döka̱ 600.000.
Alakölpa ena ala'rla kë̀ shta̱o̱ule.
38 Ie'pa ta̱ pë' kua̱'ki̱pa mí ñies
tai̱ë. Ñies iyiwak mírak iwa̱ tai̱ë
obeja ena chibo ena baka. 39 Egip-
towak tö Israel aleripa ka' e̱'
yöktsa̱ bet kë̀ wa̱ ka̱wö menea̱t
ie'pa a̱ u̱loie, e' kue̱ki̱ ie'pa wa̱
harinachka mir kë̀ iwölöwo̱ka̱ ta̱'.
E' wa ie'pa pan yué ñala̱ ki̱.
40 Israel aleripa bak se̱nuk
Egipto duas döka̱ cien tkëyök ki̱
dabom mañayök (430). 41 Ie'pa
se̱né Egipto duas döka̱ cien
tkëyök ki̱ dabom mañayök (430)
tas, eta̱ e' nañewe wöshae̱̱ë ta̱
ie'pa e̱' yélur Egipto a̱ iditséwö
wa iditséwö wa we̱s ñippökwak-
pa tai̱ë es. 42 E' nañewe Jehová

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

tö ieˈpa kköˈné buaë a̱s ieˈpa e̱ˈ
yȍlur Egipto a̱. Eˈ kue̱ki̱ nañewe
eˈ ké̱wö ka̱wöta̱ tköˈwè̱ wöñine
wa duas bit ekkë ke̱kraë Jehová
dalöioie.

We̱s Israel aleripa ké itsa̱tkëne eˈ ké̱wö tköˈu̱k

43Jehová tö iché Moisés ena
Aarón a̱:
"Yeˈ tö aˈ tsa̱tkeke egiptowak ulà
a̱ eˈ ké̱wö tköˈu̱k aˈ ka̱wöta̱ iˈ es:
Ká̱ kua̱ˈki̱ wakpa esepa kȅ ka̱wö ta̱ˈ
obeja ö chibo tteke aˈ tö eˈ ké̱wö
skaˈ ta̱ ese chkà katök. 44Erë ká̱
kua̱ˈki̱ wakpa wëpa ena alakölpa
wé̱pa to̱ˈttsa̱tke aˈ tö kanè mésoie
ena eˈ wëpa tottola kkuölit tëule
tsir, esepa ȅ tö ikatèmi. 45Erë ká̱
kua̱ˈki̱ wakpa tsoˈ shkar ö kane-
blök inuköl klöˈu̱k, esepa kȅ ka̱wö
ta̱ˈ ikatök. 46Aˈ ka̱wöta̱ chkè eˈ
katök we̱shke̱. Aˈ kȅ ka̱wö ta̱ˈ chkè
eˈ tsu̱kmi uˈrki̱ yës. Ñies aˈ kȅ ka̱wö
ta̱ˈ idichéwö pu̱kwa̱. 47Israel aleri-
pa ulitane ka̱wöta̱ ka̱wö eˈ tköˈu̱k.
48Erë aˈ shu̱a̱ ká̱ kua̱ˈki̱ wak tsoˈ
se̱nuk esepa é̱na ka̱wö eˈ tköˈwa̱k
aˈ ta̱ Jehová dalöioie eˈ ta̱ a̱s
itö itköˈũ̱ñak. Erë ke̱we ieˈpa tö
iyamipa wëpa ulitane tsoˈ ieˈ u a̱
eˈpa keraë itóttola kkuölit tök tsir.
Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈpa ka̱wö tköˈwè̱mi aˈ
ta̱ aˈ yamipaie. Erë wé̱pa kȅ tottola
kkuölit tëule tsir esepa kȅ ka̱wö ta̱ˈ
aˈ ka̱wö tköˈu̱ke eˈ chkè katök. 49Aˈ
ulitane ena ká̱ kua̱ˈki̱ wakpa se̱rke
aˈ shu̱a̱ eˈ ka̱wöta̱ ttè iˈ dalöiök
ñikkëë."
50Israel aleripa tö ttè iˈ ko̱s iu̱té
we̱s Jehová tö iché Moisés ena
Aarón a̱ es. 51Eˈ diwö Jehová tö
Israel aleripa yélur Egipto iditséwö
wa iditséwö wa we̱s ñippökwakpa
ta̱i̱ë es.

13

1Jehová tö iché Moisés a̱:
2"Israel aleripa alaˈr
wëpa kibi esepa ko̱s dör batseˈr
yeˈ a̱. Ñies aˈ iyiwak alà tsá̱ wëˈñe
eˈ ko̱s dör batseˈr yeˈ a̱. Eˈ kue̱ki̱ eˈ
ko̱s blő̱ yeˈ a̱."
3Eta̱ Moisés tö iché Israel aleripa
a̱: "I̱ˈñe Jehová tö aˈ yekettsa̱ Egipto
a̱ ieˈ diché ta̱i̱ë eˈ wa. Ká̱ iˈ a̱ aˈ weine
sia̱rë kaneblök egiptowak a̱ kȅ patuè̱
ta̱ˈ. Eˈ kue̱ki̱ aˈ e̱r a̱nú diwö iˈ skaˈ.
Aˈ kȅ ka̱wö ta̱ˈ pan yöule iwölöwo̱ka̱
wa ese ñuk. 4I̱ˈñe aˈ e̱ˈ yökettsa̱,
siˈ iˈ kiè Abib eˈ a̱. 5Mik aˈ demi ká̱
muk Jehová kablëˈ seˈ yé̱pa bak ká̱
ia̱ia̱ë eˈpa a̱ ee̱, eta̱ aˈ ka̱wöta̱ ka̱wö
iˈ tköˈu̱k siˈ iˈ a̱. Ká̱ eˈ ki̱ íyi ulitane
tskir buaë, iwà wör buaë shu̱te̱. Ká̱
eˈ dör canaánwak, hititawak, amor-
reowak, heveowak ena jebuseowak,
eˈpa ká̱. 6Aˈ ka̱wöta̱ ka̱wö iˈ tköˈu̱k
iˈ es: Ká̱ kul shu̱a̱ aˈ kȅ ka̱wö ta̱ˈ pan
yöule iwölöwo̱ka̱ wa ese ñuk. Ka̱wö eˈ
diwö bata, eta̱ ka̱wö tköˈwe̱raë buaˈie
Jehová dalöioie. 7Ka̱wö kul eˈ shu̱a̱
aˈ kȅ ka̱wö ta̱ˈ pan yöule iwölöwo̱ka̱
wa ese ñuk. Pan wölöwo̱ka̱ ena
pan yöule iwölöwo̱ka̱ wa ese ko̱s
kȅ ka̱wö ta̱ˈ se̱ˈwè̱ aˈ tö aˈ ká̱ ko̱s eˈ
a̱. 8Eˈ diwö ta̱ aˈ tö ichő̱ aˈ alaˈr a̱:
Ka̱wö eˈ tköˈwe̱ke seˈ tö, eˈ wà dör
tö Jehová tö seˈ yëˈlur Egipto a̱. 9Ieˈ
tö seˈ yëˈttsa̱ Egipto a̱ idiché ta̱i̱ë wa,
eˈ kue̱ki̱ seˈ dör ieˈ icha. Mik seˈ tö
ka̱wö eˈ tköˈwe̱ke, eta̱ eˈ tö seˈ ulita-
ne a̱ i̱e̱ri meraë a̱s Jehová ttè ki̱ seˈ e̱r
meˈrie. Eˈ dör we̱s seˈ e̱ˈ wakyuȍ seˈ

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

wötsa̱ ki̱ ena seˈ ulà kkue ki̱ es. 10 Eˈ
kue̱ki̱ aˈ ka̱wöta̱ ka̱wö eˈ tköˈu̱k duas
bit ekkë idiwö iˈ ề wa.
11 “Ká̱ ia̱ia̱ë Jehová tö iyëˈa̱t aˈ yḗpa
a̱ tö ieˈ tö canaánwak ká̱ meraë aˈ a̱.
Mik ieˈ wa̱ aˈ demi ká̱ eˈ a̱, 12 eta̱ aˈ
ka̱wöta̱ aˈ alaˈr wëpa kibi esepa ko̱s
blök ieˈ ề a̱ eˈpa ko̱s dör ieˈ icha, eˈ
kue̱ki̱. Ñies aˈ iyiwak pa̱rke ko̱s wëˈñe,
eˈ kibi ko̱s eˈ dör ieˈ icha, eˈ kue̱ki̱ ese
ka̱wöta̱ blè ieˈ ề a̱. 13 Eta̱ obeja wëˈñe
pupula ö chibo wëˈñe pupula eˈ mú
aˈ tö burro alaki eˈ alà wëˈñe kibi eˈ
skéie burro alà tsa̱tkoie. Erë aˈ kề a̱ eˈ
patua̱k es, eˈ ta̱ burro alà wëˈñe kibi eˈ
kuliˈ pú̱wa̱. Es aˈ ka̱wöta̱ aˈ alaˈr wëpa
tsá̱ ku̱ne esepa ko̱s skéie iyiwak muk
itsa̱tkottsa̱. 14 Aishkuö ta̱ mik aˈ alaˈr
tö aˈ chakeke tö: ‘¿Iṓk aˈ tö ikanewè̱
iˈ es?’, eta̱ iiu̱tṓ: ‘Jehová tö seˈ yëˈttsa̱
Egipto a̱ idiché tai̱ë eˈ wa. Ee̱ seˈ bak
weinuk sia̱rë kaneblök kề patuè̱ ta̱ˈ.
15 Mik Egipto blú e̱r tëˈwa̱ darërëë, ieˈ
kề wa̱ ka̱wö mène seˈ a̱ e̱ˈ yöktsa̱ne
ieˈ ká̱ a̱, eta̱ Jehová tö egiptowak alaˈr
wëpa tsá̱ ku̱ne eˈpa ko̱s ttélur. Ñies
iiyiwak alà wëˈñe kibi eˈ ko̱s ttéluritö.
Eˈ kue̱ki̱ seˈ tö seˈ iyiwak alà wëˈñe
kibi, ese ko̱s meke Jehová a̱. Ñies
seˈ alaˈr wëpa tsá̱ ku̱ne, ese skéie
iyiwak mekesö Jehová a̱ itsa̱tkottsa̱.
16 Eˈ kue̱ki̱ ka̱wö iˈ tköˈú̱ a̱s kề aˈ é̱na
ichồwa tö Jehová tö aˈ yëˈttsa̱ Egipto
a̱ idiché tai̱ë eˈ wa. Eˈ dör we̱s seˈ e̱ˈ
wakyuồ seˈ wötsa̱ ki̱ ena seˈ ulà kkue
ki̱ es.’ ”

Jehová tö Israel aleripa wëttse̱ke mò wa

17 Mik Egipto blú tö Israel aleri-
pa émi, eta̱ Skëköl tö ibikeitsé tö
Israel aleripa mú kề ñippồ filisteo-
wak ta̱, eˈ ta̱ ieˈpa bitu̱miane Egipto.
Eˈ kue̱ki̱ ieˈ kề wa̱ ieˈpa wëttse̱nemi
ñala̱ michoë filisteowak ká̱ a̱ eˈ wa,
eˈ dör ñala̱ yësyësë. 18 Eˈ kue̱ki̱ ieˈ
tö ieˈpa wëttsé̱mi bánet ka̱mië ñala̱
tköke ká̱ sir po eˈ shu̱a̱ döttsa̱ dayë
kiè Dayë Mat eˈ skaˈ.
Israel aleripa e̱ˈ yëˈlur dapauleka̱
we̱s ñippökwakpa tai̱ë eˈ e̱ˈ dapaˈù̱
es. 19 Moisés wa̱ José sik këchke eˈ
mítse̱r ieˈpa ta̱ ñita̱. Ka̱m José blër-
wa̱ eˈ yöki̱ ieˈ tö iyëˈ iëlpa a̱: “Moki̱
Skëköl dörane aˈ tsa̱tkök. Mik eˈ wà
tka, eta̱ yeˈ sik tsú̱mi aˈ ta̱.” Es ieˈpa
tö ka̱wö mé ñì a̱. Eˈ kue̱ki̱ Moisés
wa̱ José sik mítse̱r ieˈpa ta̱.
20 Eta̱ Israel aleripa e̱ˈ yélur ká̱
kiè Sucot míyal ká̱ kiè Etam, ee̱
ieˈpa e̱ˈ tsé̱a̱t. Ká̱ eˈ a̱te̱ ká̱ sir po eˈ
kkömik tsi̱net. 21 Ñiwe ta̱ Jehová
tö ieˈpa wëttse̱ke mò àr tai̱ë alabo
eˈ wa. Eˈ mir ieˈpa yöki̱ ke̱we ñala̱
kkachoie ieˈpa a̱. Nañewe ta̱ mò
eˈ wöñarke böˈwöie dalöburke. Eˈ
wa ieˈpa shkömir we̱s ká̱ ñiwe es.
22 Ñiwe ta̱ mò eˈ mir ke̱kraë ieˈpa
yöki̱ ke̱we. Nañewe ta̱ mò eˈ wöñar-
ke böˈwöie eˈ mir ieˈpa yöki̱ ke̱we.

Israel aleripa tkattsa̱ Dayë Mat a̱

14 1 Eta̱ Jehová tö iché Moisés
a̱:
2 “Ichṓ Israel aleripa a̱: Aˈ yúne
aˈ itồ wane ta̱ aˈ e̱ˈ tsú̱a̱t ká̱ kiè
Pi-hahirot eˈ wösha̱. Ká̱ eˈ a̱te̱ ká̱
kiè Migdol ena dayë kkömik eˈ
shu̱sha̱, ká̱ kiè Baal-sefón, eˈ wösha̱.
Eˈ wösha̱ dayë kkömik tsi̱net úla
yuṓ. 3 Es Egipto blú tö ibikeitse-

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Iꞌ dör karreta tsoꞌ ñippoie ese. (Éxodo 14.6)

raë: ‘Israel aleripa kë̀ wa̱ ijche̱r wé̱
imiꞌmirö. Ieꞌpa cholurmi ká̱ sir po,
eꞌ shu̱a̱.’ 4Erë yeꞌ tö ieꞌ e̱r terawa̱
darërë a̱s ieꞌ tö aꞌ tötiṳ̀mi. Yeꞌ e̱ꞌ
alöraka̱ ieꞌ ki̱ ena iñippökwakpa
ko̱s ki̱, eꞌ wa yeꞌ dalöiërdaë tai̱ë.
Egiptowak ulitane wa̱ ijche̱rdaë tö
moki̱ yeꞌ dör Jehová.”
Eta̱ Israel aleripa tö iwakane-
wé̱ es. 5Eꞌ dalewa Egipto blú wöki̱
ibiyö̀ demi tö Israel aleripa tkayal.
Ieꞌ ena ikue̱blupa e̱rbikéne kua̱ꞌki̱ ta̱
ichérakitö ñì a̱: “¿We̱s seꞌ tö ì wam-
blé iꞌ es? ¿Ì̱ie seꞌ tö Israel aleripa
émi ta̱ yi kaneblömii̱a̱ seꞌ a̱?”
6Eꞌ ukuöki̱ bet ta̱ Egipto blú tö
ikarreta tsoꞌ ñippoie eꞌ tsu̱k patké ta̱
iñippökwakpa patkéitö ñì dapaꞌu̱k.
7Eta̱ imía̱ Israel aleripa itöki̱ kar-
reta ñippoie ibuaꞌbua döka̱ cien
teryök (600) ekkë. Egipto karreta
ñippoie eꞌ male̱pa ko̱s mírak iwa̱
ñies. Karreta ko̱s eꞌ a̱ ñippökwak-
pa wökir shköke ek ek. 8Jehová
tö Egipto blú e̱r darëꞌwé̱wa̱ a̱s ieꞌ
miꞌ Israel aleripa itöki̱ erë́ ieꞌpa
yënettsa̱ Egipto a̱ Jehová diché tai̱ë
wa.
9Eta̱ Egipto ñippökwakpa mirwa̱
kabaio ki̱, karreta ki̱, eꞌpa ko̱s tö
Israel aleripa tötié̱mi kué̱rakitö wé̱
Israel aleripa tsoꞌ dayë kkömik ká̱
kiè Pi-hahirot eꞌ o̱ꞌmik ena ká̱ kiè
Baal-sefón, eꞌ wöshạë. 10Mik Israel
aleripa isué̱ tö egiptowak datse̱, eꞌ
tö ieꞌpa suawé̱ tai̱ë. Ieꞌpa kköché
tai̱ë Jehová a̱ tö saꞌ tsa̱tkő̱. 11Moi-
sés a̱ ichérakitö:
—¿I̱ma beꞌ iklöꞌwé̱ pö kë̀ ta̱ꞌ Egip-
to, eꞌ kue̱ki̱ beꞌ tö saꞌ yëꞌttsa̱ duökwa̱
íe̱ ká̱ sir po shu̱a̱? ¿Iő̱k bö iwamblé
es saꞌ ta̱? ¿Ì̱ie beꞌ tö saꞌ yëꞌlur Egip-
to a̱? 12Kuaë saꞌ tö beꞌ a̱ iyëꞌ Egipto:
‘Saꞌ múa̱t kaneblök bë̀rë egiptowak
a̱. ¡Saꞌ weirke sia̱rë kaneblök egip-
towak a̱, eꞌ dör buaꞌ saꞌ a̱ duökulur
íe̱ ká̱ sí poë a̱ eꞌ skéie!’
13Erë Moisés tö iiu̱té:

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

—Kë̀ a' tö egiptowak sue̱paia̱.
E' kue̱ki̱ kë̀ a' suanuk. A' e̱' tkö́wa̱
darërëë. I̱'ñe Jehová tö a' tsa̱tkeraë
e' sa̱ú̱. 14 Kë̀ se' tkinuk ì ki̱. Jehová
ñippöraë se' skéie.
15 Jehová tö iché Moisés a̱:
—¡Kë̀ be' kköchökia̱ ye' a̱! Ichö́
ie'pa a̱ tö a' shkö́ wöwí̱ ë̀. 16 Be'
shko kéli kö́ka̱ dayë tsa̱ka̱ a̱s dayë
blatënar ñala̱ie shkotkö poppo
dayë shu̱a̱. 17 Erë ye' tö ie' e̱r tera-
wa̱ darërë a̱s ie' tö a' tötiù̱mi. Ye'
e̱' alöraka̱ ie' ki̱ ena iñippökwakpa
ko̱s ki̱, e' wa ye' dalöiërdaë tai̱ë.
Egiptowak ulitane wa̱ ijche̱rdaë tö
moki̱ ye' dör Jehová. 18 Egiptowak
ulitane wa̱ ijche̱rdaë tö moki̱ ye'
dör Jehová.
19 E' wösha̱ë ta̱ Skëköl
biyöchökwak mirwa̱ Israel aleri-
pa yöki̱ ke̱we e' e̱' mane'wé̱ttsa̱ne
ie'pa tsi̱kkane. Ñies mò àr tai̱ë
alabo e' mía̱ ie'pa tsi̱kkane. 20 Es
mò e' a̱te̱ Egipto ñippökwakpa ena
Israel aleripa e' shu̱sha̱. Egiptowak
kke̱ mò ettaie dör ttsettseë, e' kue̱ki̱
ie'pa tso' ká̱ ttsettse a̱. Erë Israel
aleripa kke̱ mò e' dalöburke tai̱ë ká̱
ñiwe sù̱. E' kue̱ki̱ egiptowak kë̀ ulà
dë' Israel aleripa ska' e' nañewe.
21 Eta̱ Moisés ulà kéka̱ dayë tsa̱ka̱
ta̱ Jehová tö siwa̱' bitsi̱wé̱ka̱ darë-
rëë datse̱ diwö tskirke e' ëka̱. E'
bitsi̱ne nañeë dayë ki̱. E' tö dayë
blatée shu̱sha̱. Es Jehová tö ká̱ ulat
poppo yué ñala̱ie dayë shu̱a̱ ie'pa a̱
shkotkö. 22 Ie'pa tkami ká̱ poppo a̱.
Es dayë wötuki̱ a̱te̱ wi̱'kë io̱'kë.
23 Eta̱ egiptowak ñippökwak-
pa mirwa̱ kabaio ki̱ ena karreta ki̱
e'pa ko̱s tö Israel aleripa tötié̱mi
dayë a̱. 24 E' bla'mi ká̱ ñirketke
eta̱ mò wöñarke bö'wöie e' shu̱a̱
Jehová tso' egiptowak sa̱u̱k. Ie' tö
ie'pa suawé̱ka̱ tai̱ë e' tö ie'pa wöa̱
ká̱ chöwé̱ka̱ tai̱ë. 25 Ñies ie' tö ie'pa
karreta wöshki ko̱s e' wötélur dö́ a̱
a̱s kë̀ ishkö̀ bet. Ie'pa tö iché ñì a̱:

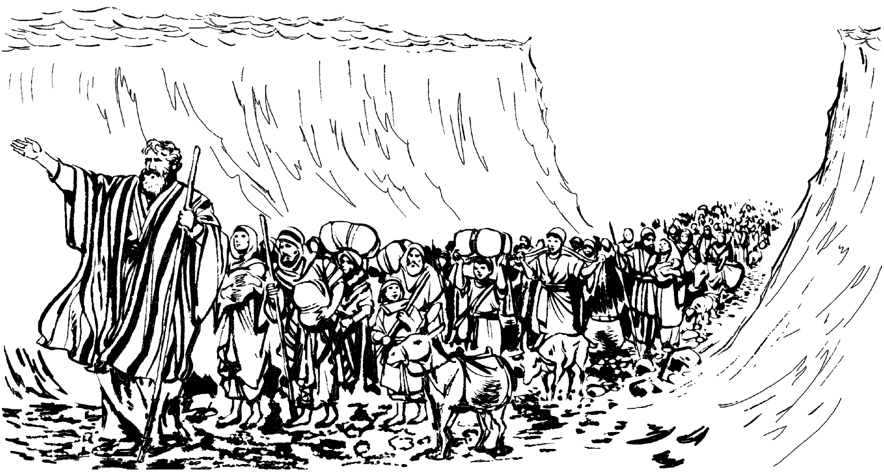

Dayë wötuki̱ a̱te̱ wi̱'kë io̱'kë a̱s Israel aleripa tkö̀mi. (Éxodo 14.22)

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

—Mishka Israel aleripa yöki̱.
Jehová tsoˈ ñippök seˈ ta̱ ieˈpa
tsa̱tkoie.
26 Jehová tö iché Moisés a̱:
—Beˈ ulà kö́ka̱ dayë tsa̱ka̱ a̱s
iwöiërwa̱ne Egipto ñippökwakpa ki̱.
27 Moisés ulà kéka̱ dayë tsa̱ka̱.
Mik ká̱ ñine, eta̱ dayë wöiënewa̱ne
es. Mik egiptowak mí tkökshkar, eta̱
dayë wöiënewa̱ ieˈpa ki̱. Es Jehová
tö ieˈpa e̱wé̱wa dayë a̱. 28 Es Egipto
ñippökwakpa mineyal Israel ale-
ripa itöki̱ eˈpa ko̱s durulune se̱raa̱
dayë a̱ ikabaioë. Egipto blú ñippök-
wakpa eˈ kë̀ a̱te̱ yës ttsëˈka. 29 Erë
Israel aleripa tkami buaë dayë a̱ dö̀
wi̱she̱t ká̱ sí ki̱, dayë wötuki̱ wi̱ˈkë
io̱ˈkë eˈ shu̱sha̱.
30 Eˈ ké̱wa Jehová tö Israel ale-
ripa tsa̱tkée egiptowak ulà a̱. Ieˈpa
tö egiptowak nu sué̱ dayë kkömik.
31 Mik ieˈpa tö isué̱ tö we̱s Jehová
tö egiptowak e̱wé̱wa idiché tai̱ë eˈ
wa, eta̱ ieˈpa tö ieˈ dalöié tai̱ë. Ieˈpa
e̱r blé ieˈ mik ñies itteköl Moisés eˈ
mik.

Moisés tö Jehová ki̱kéka̱ ttsè wa

15

1 Moisés ena Israel aleripa
ttsé Jehová ki̱koka̱ ttsè iˈ wa:

“Yeˈ ttsöke Jehová dalöioie.
Kabaio tai̱ë ena iwákpa ko̱s eˈ
e̱wé̱waitö dayë a̱.
Es ieˈ e̱ˈ alé tai̱ë shu̱te̱ ieˈpa ki̱.
2 Yeˈ tsoˈ ttsök Jehová ë̀ a̱.
Ieˈ tö yeˈ a̱ idiché mé. Ieˈ tö yeˈ
tsa̱tkée.
Ieˈ dör yeˈ Këköl. Yeˈ ka̱wöta̱
ieˈ ki̱kökka̱ buaë.
Ieˈ dör yeˈ yë́ Këköl. Yeˈ tö ieˈ
dalöieraë e̱r moki̱ wa.
3 Ieˈ dör ñippökwak darërëë
buaˈie.
Jehová eˈ dör ieˈ kiè.

4 Egipto blú karreta tsoˈ ñippoie
ena ieˈ ñippökwakpa
eˈpa ko̱s émi dayë a̱ Jehová tö.
Egipto blú ñippökwakpa
buaˈbua
eˈpa ko̱s duolur se̱ Dayë Mat a̱.
5 Ieˈpa katsi̱rulune dayë shu̱a̱
we̱s ák es.
Dayë i̱ski̱ë eˈ ë̀ meˈr ieˈpa ki̱.

6 A Jehová, beˈ ulà buaˈkka
diché tai̱ë,
eˈ wa beˈ tö beˈ bolökpa
batsélor.
7 Ieˈpa demi ñippök beˈ ta̱,
erë ieˈpa ko̱s e̱wé̱wa beˈ tö beˈ
diché tai̱ë, eˈ wa.
Beˈ uluneka̱ ieˈpa ki̱,
ta̱ ieˈpa ñanewa̱ we̱s ka̱kö sí
es.
8 Dayë wöikébö darërëë
ta̱ iwöklönewa̱ie wi̱ˈkë io̱ˈkë
mía̱ we̱s ká̱ ukuö es.
Dayë wöklönewa̱, kë̀
shkökṳˈia̱.
9 Beˈ bolök e̱ˈ ttséka̱ tai̱ë ta̱ iché:
‘Yeˈ miˈ ieˈpa itöki̱ wé̱yö ikué̱rö
ta̱ ee̱ ì mirwa̱rak iwa̱ eˈ
yerattsa̱yö iulà a̱,
eˈ wà tierayö ko̱s yeˈ ki̱ ikiane
ekkë.
Yeˈ tabè yerattsa̱ iñalé̱ka,
eˈ wa yö ieˈpa tterawa̱.’
10 Erë beˈ tö dayë wöiké ta̱ eˈ tö
ieˈpa ttélur.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Ikatsi̱newa̱ dayë a̱ we̱s tabe-
chka es.

[11] A Jehová,
¡Wé̱pa skà kiekerakitö “skë-
köl”, esepa ko̱s tsa̱ta̱ beꞌ dör!
¡Kȅ yi dör batseꞌr tai̱ë we̱s beꞌ
es!
¡Kȅ yi diché ta̱ꞌ tai̱ë we̱s beꞌ es!
¡Ì kȅ o̱r yi a̱ ese wè̱ beꞌ tö buaë,
eꞌ tö sulitane tkiwè̱wa̱!
¡Sulitane ka̱wöta̱ beꞌ ki̱kökka̱!
[12] Beꞌ ulà buaꞌkka kéka̱
ta̱ íyök tö ieꞌpa malé̱wa̱.
[13] Beꞌ tö saꞌ tsa̱tkée. Beꞌ é̱na saꞌ
dalër tai̱ë,
eꞌ kue̱ki̱ beꞌ tsoꞌ saꞌ wëttsu̱k.
Beꞌ wa̱ saꞌ miꞌke beꞌ diché wa
dȍ wé̱ beꞌ wák se̱rke ee̱.
[14] Mik ká̱ ulitane wakpa wa̱ eꞌ
jche̱newa̱,
eta̱ ieꞌpa painuraë suane ȅ wa̱.
Filisteowak krardawa̱ suane
ȅ wa̱,
[15] Edomwak wökirpa chkerdawa̱
suane ȅ wa̱,
Moabwak wökirpa painuraë tai̱ë.
Canaánwak ulitane kësik ko̱s
eꞌ chörawa yës.

[16] A Jehová, ¡a̱s ieꞌpa tkirwa̱! ¡a̱s
ieꞌpa suar tai̱ë!
Beꞌ diché wa a̱s ieꞌpa a̱t kȅ ti̱ria̱
suane kue̱ki̱
dȍ mik saꞌ ulitane dör beꞌ icha
eꞌpa tka eta̱.
[17] A Jehová,
Saꞌ tse̱ramibö döka̱ beꞌ ka̱bata
buaë eꞌ a̱.
Ee̱ saꞌ se̱rdaë buaë ke̱kraë.
Ka̱bata eꞌ shu̱kitbö beꞌ a̱ se̱noie.
Ee̱ beꞌ wák e̱ꞌ wé yué eꞌdör
yöbië.

[18] Jehová tsoꞌ seꞌ wëttsu̱k sꞌblúie
ke̱kraë.”

María tö Jehová ki̱kéka̱ ttsè wa

[19] Mik Egipto blú ñippökwakpa
tkawa̱ dayë a̱ kabaio ki̱, karreta
ki̱, eta̱ Jehová tö dayë wöiéwa̱ne
ieꞌpa ki̱ erë Israel aleripa tka buaë
ká̱ poppo a̱. [20] Eꞌ ukuöki̱ ta̱ Jehová
tteköl kiè María, eꞌ dör Aarón kutà,
eꞌ tö maꞌma klöꞌwé̱wa̱ ttsoie, ta̱ ala-
kölpa ko̱s mí ieꞌ itöki̱ klötökerak
es imaꞌma blardami. [21] Eꞌ dalewa
María ttsöke iꞌ es:

¡Aꞌ ulitane ttsö́ Jehová ki̱koka̱!
Kabaio ena iwákpa u̱yéwa̱itö
dayë a̱.
Es ieꞌ e̱ꞌ aléka̱ ieꞌpa ki̱.

**Jehová tö diꞌ bachaꞌbachaë
eꞌ buaꞌwé̱ne.**

[22] Moisés tö Israel aleripa ké e̱ꞌ
yöktsa̱ Dayë Mat eꞌ kkömik. Ieꞌpa
míyal ká̱ sir poë kiè Sur eꞌ a̱. Ee̱
ieꞌpa shkére ká̱ mañat eta̱ kȅ ieꞌpa
wa̱ diꞌ ku̱ne yè yës. [23] Mik ieꞌpa
demi ká̱ kiè Mará, eta̱ ee̱ diꞌ tsoꞌ
bachaꞌbachaë, kȅ yar ieꞌpa a̱. Eꞌ
kue̱ki̱ ká̱ eꞌ kiè mékarakitö Mará*
[24] Eta̱ Israel aleripa tö Moisés
chémi suluë. Moisés chakérakitö:
“¿Ì yèmisö?” [25] Eta̱ Moisés tö Jehová
a̱ ikié tö saꞌ ki̱mú. Eta̱ Jehová tö ieꞌ

* **15.23** *Mará:* Hebreoie *Mará* eꞌ wà kiane chè *ì bachaꞌbacha.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

a̱ kal tsitsir kkaché elka e' iéwa̱itö
di' a̱ eta̱ di' baché chowa de buaë
yè.
Ee̱ Jehová tö ittè dalöiëno mé
ie'pa a̱, ñies ie'pa ma'wé̱itö isuo̱ie
tö ie'pa tö idalöièmi. 26Ie' tö iché
ie'pa a̱: “Ye' dör Jehová. Ye' dör
a' Këköl. Ye' dör a' bua'u̱kwak. Ì
cheke ye' tö a' a̱ e' ttsé a' tö, e' iu̱té
a' tö ñies a' se̱né buaë we̱s ye' ki̱
ikiane es, e' ta̱ ye' kë̀ tö a' we'ikepa
ì sulu patkë'yö egiptowak ki̱ ese
wa.”
27E' ukuöki̱ ta̱ ie'pa demi ká̱ kiè
Elim. Ee̱ di' tum tso' döka̱ dabom
eyök ki̱ böt (12). Ñies ì klö̀ tso'
dikó klö̀ sù̱ ese tso' dabom kuryök
(70). Ee̱ ie'pa e̱' tsé̱a̱t di' kkömik
tsi̱net.

Jehová tö Israel aleripa tié chkè kiè maná e' wa

16 1E' ukuöki̱ ta̱ Israel aleri-
pa ulitane e̱' yélur ká̱ kiè
Elim míyal ká̱ sir poë kiè Sin ee̱.
Ká̱ e' a̱te̱ Elim ena Sinaí, e' shu̱sha̱.
Ie'pa e̱' yë'ttsa̱ Egipto e' ki̱ si' de et
ki̱ sha̱böts. 2Eta̱ ee̱ ká̱ sir poë shu̱a̱
ie'pa ttémi tai̱ë kësik wa Moisés
ena Aarón ki̱. 3Ie'pa tö iché ia̱rak:
—¡Jehová tö sa' ttö́palur Egipto!
Ee̱ sa' e̱' tulökese̱r ù̱ tulurka̱ wà
iëule chikchië chkè wa e' o̱'mik
ta̱ sa' bak iwà katök wë' ko̱s sa' ki̱
ikiane ekkë. Erë a' wa̱ sa' dë'bitu̱ ká̱
sir po i' a̱ sa' ulitane ttowa̱ bli wa.
4Jehová tö iché Moisés a̱:
—Sú̱yö pan da'wè̱ siwa̱' ki̱ a' a̱. E'
shtö́ ká̱ bit ekkë. Erë ishtö́ ko̱s iñar
ká̱ etkë̀ ekkë ë̀. Ye' ki̱ ikiane suè̱ tö
wé̱pa tö ye' ttö̀ iu̱tèmi ena wé̱pa
kë̀ tö ye' ttö̀ iu̱tepa. 5Ká̱ de teröl
e' bule es ta̱ a' tö chkè kí̱ shtö́ wë'
katar ká̱ böt ekkë. Es a' tö iú̱ ke̱kraë.
6Eta̱ Moisés ena Aarón tö iché
Israel aleripa a̱:
—I̱'ñe tsá̱li̱ ta̱ a' tö isue̱raë tö moki̱
Jehová tö se' yë'lur Egipto a̱. 7A'
ttöke kësik wa e' ttsé ie' tö, e' kue̱ki̱
bule bla'mi ta̱ ie' wák olo tai̱ë dalö-
löë e' sue̱raë a' tö. Ì cheke ie' tö sa'
a̱ e' ë̀ chökne sa' tso' a' a̱. E' kue̱ki̱
a' kë̀ ulurku̱' sa' ki̱. A' ulurke ie' ki̱.
8Ñies Moisés tö iché ia̱rak:
—A' ulurke tai̱ë e' sué̱ Jehová tö.
E' kue̱ki̱ i̱'ñe tsá̱li̱ ta̱ ie' tö iyiwak
chkà patkeraë a' a̱. Bule bla'mi ta̱
pan patkeraëitö a' a̱ ñè tai̱ë ko̱s a'
ki̱ ikiane ekkë. Sa' kë̀ dör yi, a̱s a'
ulur sa' ki̱. A' ulurke Jehová ki̱.
9E' ukuöki̱ ta̱ Moisés tö iché
Aarón a̱:
—Ichö́ Israel aleripa a̱ tö a' ttöke
kësik wa e' ttsé Jehová tö e' kue̱ki̱
a' e̱' dapa'ú̱ Jehová wörki̱.
10Aarón tso' ttök ie'pa ta̱, e' dale-
wa ie'pa ulitane ká̱ sué̱ ká̱ sir po e'
ëka̱. Ie'pa isué̱ tö Jehová olo dalö-
löë dettsa̱ mò tso' ie'pa wëttsu̱k e'
a̱. 11Eta̱ Jehová tö iché Moisés a̱:
12—Israel aleripa ttöke kësik wa,
e' ttséyö. Be' ttö́ ie'pa ta̱, ta̱ ichö́
ia̱rak: ‘I̱'ñe tsá̱li̱ a' tö iyiwak chkà
kateraë. Bule bla'mi ta̱ a' tö pan
ñeraë ko̱s a' ki̱ ikiane ekkë. Es a' wa̱
ijche̱rdaë tö ye' dör Jehová, e' dör
a' Këköl.’
13Ká̱ e' tsá̱li̱ ta̱ tai̱ë dù debitu̱
kaklö sù̱. E' tö wé̱ ie'pa se̱rke e' wà
iéwa̱ se̱raa̱. Eta̱ bla'mi ta̱ upa ko̱s
shke̱ne mò wöli ë̀. 14Mik mò wöli
kaneka̱, eta̱ itö̀a̱ i̱ski̱ ì a̱te̱ taklaie

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

sabubula. 15Eˈ kȅ su̱ule Israel ale-
ripa wa̱. Eˈ kue̱ki̱ mik ieˈpa tö isué̱,
eta̱ ieˈpa tö iché ñì a̱: “¿Diő dör ì?”
Eta̱ Moisés tö iché ia̱rak:
—Eˈ dör pan mé Jehová tö aˈ a̱ ñè.
16Ieˈ tö ichè tö aˈ ka̱wöta̱ iu̱k iˈ es:
Aˈ tö ishtő eköl eköl ko̱s aˈ tsoˈ u
a̱ eˈ a̱ iñar ekkë ȅ. Ishtő ská̱tke̱ böt
ulatök wák eköl eköl a̱.
17Eta̱ Israel aleripa ishté we̱s
iké̱wö mène es. We̱lepa tö ishté
bërëbërë, we̱lepa tö ishté kibiie.
18Mik ieˈpa tö imaˈwé̱, eta̱ wé̱ tö
ishté tai̱ë ese icha kȅ bata a̱te̱. Wé̱
tö ishté bërëbërë ese icha deka̱ wëˈ.
Ieˈpa ulitane tö ishté eköl eköl ko̱s
iñar ekkë ȅ. Es sulitane iñé wëˈ.
19Moisés tö iché ieˈpa a̱: “Kȅ aˈ
ka̱wö ta̱ˈ pan eˈ blök dȍ bule es.”
20Erë we̱lepa kȅ wa̱ Moisés
ttȍ iu̱tëne. Eˈpa tö icha bata blé dȍ
bule es. Eˈ a̱ öña iëneka̱ ena ilabu-
neka̱ suluë. Eˈ kue̱ki̱ Moisés uluneka̱
ieˈpa ki̱.
21Mik dìba baˈnebitu̱, eta̱ pan
eˈ diarolone, eˈ kue̱ki̱ ieˈpa wakpa
bik tö ishteke blaˈmi ko̱s iñar ekkë.
22Erë mik ká̱ de teröl, eta̱ ieˈpa
ishté dȍ iñar ká̱ böt ekkë. Eˈ dör
ská̱tke̱ tkël wák eköl eköl a̱. Eta̱
Israel aleripa wökirpa mía̱ ichök
Moisés a̱. 23Eta̱ Moisés tö iché ia̱:
—Jehová tö ichè tö aˈ ka̱wöta̱ iu̱k
iˈ es: Bule dör e̱no diwö. Diwö eˈ dör
seˈ a̱ ieˈ dalöioie. Aˈ kȅ ka̱wö ta̱ˈ u̱lök
eˈ diwö wa. Eˈ kue̱ki̱ ì aleke aˈ tö eˈ
alő i̱ˈñe. Ibata a̱te̱ eˈ blő ñè bule.
24Eta̱ ieˈpa tö iwé̱ we̱s Moisés tö
iché es. Ieˈpa tö chkè bata eˈ blé dȍ
bule es. Eta̱ kȅ ilane sulu, kȅ ia̱ öña
iëneka̱. 25Eta̱ Moisés tö iché ieˈpa
a̱:
—I̱ˈñe dör e̱no diwö eˈ dör seˈ a̱
Jehová dalöioie. I̱ˈñe kȅ ì kue̱pa aˈ
tö ñè uˈrki̱. Eˈ kue̱ki̱ chkè bata a̱te̱
eˈ ȅ ñú. 26Aˈ ishtèmi ke̱kraë dȍ ká̱
teröl. Erë eˈ bule es dör e̱no diwö,
eˈ diwö kȅ aˈ tö ì kue̱pa uˈrki̱.
27Eta̱ e̱no diwö shu̱a̱ ieˈpa we̱lepa
míyal chkè shtök, erë kȅ iwa̱ ì ku̱ne
yës. 28Eta̱ Jehová tö iché Moisés a̱:
—¿E̱ˈma ko̱s aˈ tö yeˈ ttè
dalöse̱we̱mirö? 29Aˈ é̱na ia̱nú tö yeˈ
dör Jehová, yeˈ tö e̱no diwö meˈa̱tbak
aˈ a̱. Eˈ kue̱ki̱ e̱no diwö eˈ chkì es yeˈ tö
aˈ a̱ chkè meke tai̱ë ñè ká̱ böt ekkë. Eˈ
kue̱ki̱ aˈ ulitane ka̱wöta̱ se̱nuk we̱shke̱
ȅ e̱no diwö wa. Kȅ aˈ patkëne bánet.
30Eˈ kue̱ki̱ Israel aleripa e̱nuke
diwö eˈ wa, kȅ kaneblënerak.
31Israel aleripa tö chkè shteke eˈ
kiè méka̱ maná* Iwà chkà dör saru-
ruë we̱s suiyök es. Eˈ dör bloˈbloë
we̱s pan yöule bul alí wa es.
32Eˈ ukuöki̱ ta̱ Moisés tö iché:
—Kanè iˈ meˈ Jehová tö seˈ a̱:
‘Maná eˈ iő ská̱tke̱ böt ekkë ta̱ iblő
aˈ aleripa a̱ kkachè a̱s ieˈpa tö chkè
meˈ yeˈ tö aˈ a̱ ká̱ sir poë eˈ a̱ mik aˈ
yëˈttsa̱yö Egipto eta̱, eˈ sa̱ȕ.’
33Eta̱ Moisés tö iché Aarón a̱:
—Tka̱ˈ klöˈú̱ et, eˈ a̱ maná iő
ská̱tke̱ böt ekkë. Eˈ blő Jehová
wörki̱ a̱s aˈ aleripa tö isa̱ȕ.
34Eta̱ Aarón tö maná eˈ blé wé̱
Jehová a̱ íyi tsoˈ blëule, eˈ kélkuö
wösha̱ë we̱s Jehová tö iyëˈ Moisés
a̱ es.

* **16.31** *maná:* Hebreoie *maná* eˈ wà kiane chè *¿Diő dör ì?*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

35 Israel aleripa bak maná ñuk dȍ
mik ieꞌpa demi wé̱ pëꞌ se̱rke ee̱ eta̱.
Eꞌ dör Canaán kkömik. Ieꞌpa bak
maná ñuk duas döka̱ dabom tkëyök
(40) se̱raa̱.
36 (Ì wa Israel aleripa tö maná
maꞌwè̱, eꞌ kiè ieꞌpa tö gomer. Eꞌ wà
dör ská̱tke̱ blublu böt ekkë. Eꞌ dör
litro böt ulatök.)

Ák a̱ diꞌ dettsa̱

17 1 Israel aleripa ulitane e̱ꞌ
yélur ká̱ sir po kiè Sin ee̱ ta̱
imía̱ ñala̱ ki̱ e̱nae̱na we̱s Jehová tö
iyëꞌ ia̱rak es. Ieꞌpa demirak ká̱ kiè
Refidim, ee̱ ieꞌpa e̱ꞌ tsé̱at. Erë ee̱ diꞌ
kȅ ta̱ꞌ ieꞌpa a̱ yè. 2 Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa tö
Moisés a̱ diꞌ kié kësik wa. Ieꞌpa tö
iché ieꞌ a̱:
—¡Saꞌ a̱ diꞌ mú yè!
Moisés iiu̱té:
—¿Ì kue̱ki̱ aꞌ tö yeꞌ a̱ diꞌ kié kësik
wa? ¿Iő́k aꞌ tö Jehová wöñatkeke?
3 Ieꞌpa e̱rsine tai̱ë eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa
tö diꞌ kiekerak kësik wa Moisés a̱.
Ieꞌpa tö iché ieꞌ a̱:
—¿Iő́k beꞌ tö saꞌ ena saꞌ alaꞌr ena
saꞌ iyiwak eꞌ yëꞌlur Egipto a̱ ttèwa̱
e̱rsir wa?
4 Eta̱ Moisés kköché tai̱ë Jehová a̱
ta̱ ichéitö ia̱:
—¿We̱s yeꞌ ieꞌpa iꞌ wè̱mi? ¡Tsir eta̱
ieꞌpa yeꞌ ttéwa̱ ák wa!
5 Jehová tö iiu̱té:
—Beꞌ yú ieꞌpa wëttsë ke̱weie. Aꞌ
kue̱blupa we̱lepa tsú̱miñak. Beꞌ
shko kéli wa beꞌ tö diꞌ kiè Nilo
eꞌ buk, eꞌ tsú̱mi. 6 Beꞌ yú Horeb
ké̱bata* a̱. Ee̱ yeꞌ beꞌ paneke ák
bërie tsoꞌ eꞌ skaꞌ. Mik beꞌ tö ák eꞌ
ppé beꞌ shko kéli wa, eta̱ diꞌ döra-
ttsa̱ tai̱ë ieꞌpa a̱ yè.
Eta̱ es Moisés tö iwakane-
wé̱ Israel aleripa kue̱blupa wörki̱.
7 Israel aleripa tö diꞌ kiꞌ kësik wa,
eꞌ kue̱ki̱ Moisés tö ká̱ eꞌ kiè méka̱
Meribá.* Ñies ieꞌpa tö iyëꞌ, “Saꞌ kȅ
wa̱ iklöne tö Jehová tö saꞌ ki̱mèmi.”
Eꞌ kue̱ki̱ Moisés tö ká̱ eꞌ skà kiè
méka̱ Masá.* Ee̱ ieꞌpa tö Jehová
wöñatkëꞌ eꞌ kue̱ki̱.

Amalec aleripa ñippé Israel aleripa ta̱

8 Amalec aleripa debitu̱ ñippök
Israel aleripa ta̱ Refidim. 9 Moisés
tö iché Josué a̱:
—Beꞌ tö seꞌ wëpa we̱lepa shu̱shtő́
tsú̱mi ñippök Amalec aleripa ta̱.
Bule yeꞌ tsoꞌ ka̱bata wöbata ki̱ Skë-
köl shko kéli yaar.
10 Eta̱ Josué tö iwakanewé̱ we̱s
Moisés tö iché ia̱ es ta̱ imíyal ñippök
Amalec aleripa ta̱. Eꞌ dalewa Moisés
ena Aarón ena Hur míyal ka̱bata
wöbata ki̱. 11 Mik Moisés ulà kéka̱,
eta̱ Israel aleripa e̱ꞌ alöke ibolökpa
ki̱. Erë mik ieꞌ ulà éwa, eta̱ Amalec
aleripa e̱ꞌ alöke ieꞌpa ki̱. 12 Ieꞌ ulà
shtrinewa̱ tai̱ë, eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa ák
yulé ieꞌ a̱ e̱ꞌ tkoie. Ñies Aarón ena
Hur eꞌpa tö ieꞌ ki̱mé iulà böt kökka̱
siwa̱ꞌ ki̱ a̱s kȅ ishtrirwa̱. Es ieꞌ ulà
se̱ꞌwé̱ ñië siwa̱ꞌ ki̱ dȍ ka̱tuine ekkë.

---

* **17.6** *Horeb ké̱bata:* Ká̱bata eꞌ kiè ñies Sinaí ké̱bata.
* **17.7** *Meribá:* Hebreoie kiè eꞌ wà kiane chè *ñippè.*
* **17.7** *Masá:* Hebreoie kiè eꞌ wà kiane chè *sꞌmaꞌwè̱.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

13Es Josué ena Israel aleripa e̱ꞌ aléka̱
Amalec aleripa ki̱ tabè wa.
14Eta̱ Jehová tö iché Moisés a̱:
—Aꞌ ñippè iꞌ eꞌ pakè shtö́ka̱
yëkkuö ki̱ a̱s aꞌ wakpa kë̀ é̱na
ichö̀wa ke̱kraë. Ichö́ Josué a̱ tö yeꞌ
tö Amalec aleripa ulitane e̱we̱rawa
yës.
15Eta̱ Moisés tö ák dapaꞌwé̱ka̱
ka̱ꞌie et iyiwak ñaꞌwo̱ie Jehová
dalöioie. Eꞌ kiè méka̱itö "Jehová
diché wa seꞌ e̱ꞌ aléka̱."* 16Ieꞌ tö
iché:

"¡Yeꞌ ulà kéka̱ Jehová a̱ ikiök
a̱s ieꞌ tö seꞌ ki̱mù!
¡Jehová ñippöraë Amalec ale-
ripa ta̱ ke̱kraë!"

Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ tö ikiè méka̱ es.

Jetró de Refidim Moisés pakök

18 1Jetró dör ká̱ kiè Madián
eꞌ sacerdote ena Moisés
nua̱ki.* Ko̱s Skëköl tö Moisés ena
Israel aleripa ki̱meꞌ, eꞌ jche̱r ieꞌ wa̱.
Ñies ieꞌ wa̱ ijche̱r tö we̱s Jehová
tö Israel aleripa yëꞌlur Egipto a̱.
2Moisés tö ilaköl Séfora eꞌ patkëꞌmi
iyë́ skaꞌ. 3Ieꞌ tö ilà busi kiéwa̱ buaë
ilaꞌr böl ta̱. Séfora alà eköl kiè
Guersón. Moisés tö iyëꞌ: "Yeꞌ se̱neꞌ
ká̱ kua̱ꞌki̱ ki̱ we̱s ká̱ kua̱ꞌki̱ wakpa
es." Eꞌ kue̱ki̱ Moisés tö ikiè méka̱
Guersón* 4Ilà eköl kiè Eliézer. Moi-
sés tö iyëꞌ: "Yeꞌ yë́ Këköl eꞌ dëꞌbitu̱
yeꞌ ki̱muk. Eꞌ tö yeꞌ tsa̱tkëꞌ Egipto
blú ulà a̱." Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌ tö ikiè méka̱
Eliézer*
5Moisés úla yuéka̱ Skëköl ké̱bata
o̱ꞌmik tsi̱net. Eta̱ ee̱ inua̱ki Jetró eꞌ
de Moisés alaköl ena ilaꞌr böl, eꞌpa
ta̱. 6Jetró tö iché Moisés a̱:
—Yeꞌ dör Jetró, beꞌ nua̱ki, yeꞌ
debitu̱ beꞌ pakök. Beꞌ alaköl ena beꞌ
alaꞌr böl eꞌpa de yeꞌ ta̱ ñies.
7Moisés e̱ꞌ yéttsa̱ ta̱ inua̱ki
shke̱ꞌwé̱itö buaë dalöiè wa wöa-
lattsè wa. Eꞌ ukuöki̱ ta̱ idewa̱rak
we̱shke̱. 8We̱s Jehová tö Israel
aleripa tsa̱tké Egipto blú ena egip-
towak ulà a̱ ñies we̱s ieꞌ tö ieꞌpa
kköꞌné ì sulu tka ieꞌpa ta̱ ñala̱ wa
eta̱, eꞌ ko̱s paké Moisés tö inua̱ki a̱.
9Ka̱pakè eꞌ tö Jetró ttsëꞌwé̱ buaë.
Jehová e̱r buaꞌ ché tai̱ë Israel
aleripa a̱. Ieꞌ tö ieꞌpa tsa̱tkëꞌlor
egiptowak ulà a̱. Eꞌ kue̱ki̱ Jetró
ttsëꞌne buaë. 10Ieꞌ tö iché Moisés a̱:
—A̱s sulitane tö Jehová ki̱kö̀ka̱. Ieꞌ
tö beꞌ ena beꞌ wakpa ko̱s tsa̱tkëꞌlor
buaë Egipto blú ena egiptowak ulà
a̱. 11Ireꞌ yeꞌ tö isué̱ tö moki̱ Jehová
dör wé̱pa kiekerakitö "skëköl" esepa
ulitane tsa̱ta̱. Yi bak aꞌ weꞌikök
kësik wa, eꞌpa ko̱s weꞌikéitö sia̱rë.
12Eta̱ Moisés nua̱ki, Jetró, eꞌ tö
iyiwak klöꞌwé̱wa̱ etö ñaꞌwé̱itö Jeho-

---

* **17.15** *Jehová diché wa seꞌ e̱ꞌ aléka̱.* Iwakpa ttö̀ wa Moisés tö ikié *Jehová nisi,* eꞌ wà kiane chè *Jehová dör yeꞌ bandera.* Wësua eꞌ kiéitö es ieꞌ ulà kéka̱ Jehová a̱ we̱s bandera kèka̱ es, eꞌ wa ieꞌpa e̱ꞌ aléka̱ eꞌ kue̱ki̱.

* **18.1** *Jetró:* Eꞌ kiè ñies Reuel, eꞌ dör Moisés tayë kiè Séfora eꞌ yë́. Éxodo 2.21 sa̱ú.

* **18.3** *Guersón:* Hebreoie sꞌkiè *Guersón* wà kiane chè *ká̱ kua̱ꞌki̱ wak.*

* **18.3** *Eliézer:* Hebreoie sꞌkiè *Eliézer* wà kiane chè *yeꞌ Këköl dör yeꞌ ki̱mukwak.*

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

vá a̱ idalöioie. Ñies íyi skà méitö ie'
a̱ idalöioie. E' ukuöki̱ ta̱ Aarón ena
Israel aleripa kue̱blupa debitu̱ chkök
Moisés nua̱ki ta̱ Jehová dalöioie.

Moisés tö s'shu̱lökwakpa kí̱ yulé

13 Bule es ta̱ Moisés e̱' tkése̱r
ikula' ki̱ Israel aleripa shu̱lök. Ie'pa
e̱' dapa'wé̱ iëte̱r ie' wörki̱ ñië bla'mi
dö̀ tsá̱li̱ a̱s Moisés tö ishu̱lörak. 14 E'
ko̱s sué̱ Moisés nua̱ki tö ta̱ ichéitö
Moisés a̱:
—¿Ì wamblök be' tso' ie'pa ta̱?
Be' ë̀ e̱' tkése̱r ie'pa shu̱lök ta̱ ie'pa
iëte̱r ñië be' panuk.
15 Moisés tö iiu̱té:
—E̱'ma ie'pa wák de ye' ska'
ittsök tö i̱ma Skëköl tö ichè. 16 Mik
ie'pa we̱lepa ñippöke ñita̱, eta̱ ie'pa
datse̱ ye' ska' ta̱ ye' tö ie'pa ttè
shu̱leke. Ñies ye' tö ie'pa patteke
Skëköl ttè wa.
17 Moisés nua̱ki tö iché ia̱:
—We̱s be' tö iwe̱ke e' kë̀ dör buaë.
18 Be' shtrirwa̱mi. Ñies ie'pa tso'
be' wörki̱ e'pa shtrirwa̱mi. Kanè
e' e̱' alöka̱mi be' ki̱. Kë̀ be' a̱ iwö-
klönuk ekörla. 19 A Moisés, ye' tö
be' patteke e' ttsö́. A̱s Skëköl tö
be' ki̱mù. Be' ka̱wöta̱ ttök Skëköl
ta̱ ie'pa skéie. Be' ka̱wöta̱ ie'pa
ñippöke e' chök Skëköl a̱ a̱s ie' tö
ichö̀ be' a̱ tö we̱s ishu̱leke. 20 Ie'pa
wöbla'ú̱ Skëköl ttè wa. Ikkachö́
ie'pa a̱ we̱s ie'pa ka̱wöta̱ se̱nuk
yësyësë. Ichö́ ie'pa a̱ tö ì kiane
Skëköl ki̱ tö ie'pa tö iwè̱. 21 Erë
be' ka̱wöta̱ a' wëpa shu̱shtök tseë
be' ki̱muk ttè shu̱loie. Wé̱pa se̱rke
yësyësë, Skëköl dalöieta̱' tai̱ë, kë̀ e̱'
watau̱ta̱'ttsa̱ ì sulu wambloie, esepa
shu̱shtö́ Israel aleripa shu̱lök be'
ta̱. Ishu̱lökwakpa blatö́ i' es. Israel
aleripa mil biyök (1000) e' ko̱s
ki̱ ishu̱lökwakpa múka̱ eköl eköl.
Mil biyök e' ko̱s blabatsö́lor cien
eyök (100) cien eyök döka̱ dabop.
Cien biyök e' ko̱s ki̱ ishu̱lökwakpa
múka̱ eköl eköl. Cien biyök e'
ko̱s blabatsö́lor dabom ske̱yök
(50) dabom ske̱yök. E' ko̱s ki̱
ishu̱lökwakpa múka̱ eköl eköl.
Dabom ske̱yök ko̱s e' blabatsö́lor
dabom eyök dabom eyök döka̱ ske̱l.
E' ko̱s ki̱ ishu̱lökwakpa múka̱ eköl
eköl. 22 Ie'pa tö Israel aleripa ko̱s
ttè shu̱leraë ke̱kraë be' skéie. Erë
ttè wé̱ kë̀ shu̱linuk ie'pa a̱ ese
bitu̱raë ie'pa wa̱ be' ska' shu̱lè.
Ttè wé̱ shu̱lirmi ie'pa a̱ e' ta̱ ese
shu̱leke ie'pa tö. Eta̱ es be' ki̱ kanè
e' öshtömi. Ie'pa tö be' ki̱mèmi
kanè e' wa. 23 Skëköl tö be' ké
iwakanéu̱k, ñies be' tö iwakane-
wé̱ es, e' ta̱ be' a̱ ikatatkërmi. Ñies
Israel aleripa ko̱s mi'mine iu a̱
ttsë'ne buaë.
24 Eta̱ Moisés tö inua̱ki ttö̀ iu̱té.
Iwakanewé̱itö we̱s inua̱ki tö iché ia̱
es. 25 Ie' tö Israel aleripa shu̱a̱ wëpa
didir ese shu̱shté. E'pa méka̱itö
Israel aleripa shu̱lökwakpaie.
We̱lepa meneka̱ mil biyök e' ko̱s ki̱
ishu̱lökwakpaie. We̱lepa skà meneka̱
cien biyök e' ko̱s ki̱ ishu̱lökwakpaie.
We̱lepa skà meneka̱ dabom ske̱yök
e' ko̱s ki̱ ishu̱lökwakpaie. We̱lepa
meneka̱ dabom eyök e' ko̱s ki̱
ishu̱lökwakpaie. 26 Ie'pa tö Israel
aleripa ttè shu̱leke ke̱kraë. Ttè wé̱
darërëë, ese mí ie'pa wa̱ Moisés a̱

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

shu̱lè. Eta̱ ttè wé̱ tottola, ese shu̱leke
ieˈpa tö. 27 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Moisés nua̱ki
e̱ˈ chéa̱t ieˈ a̱ ta̱ imía̱ne ika̱skaˈ.

Israel aleripa demi Sinaí

19 1,2 Eˈ ukuöki̱ ta̱ Israel
aleripa e̱ˈ yélur Refidim a̱
demirak Sinaí. Ieˈpa e̱ˈ yëˈlur Egip-
to, eˈ ki̱ siˈ de böt kí̱ ká̱ et. Sinaí dör
ká̱ sir poë. Ee̱ ieˈpa e̱ˈ tséa̱t Sinaí
ké̱bata o̱ˈmik tsi̱net. 3 Eta̱ Moisés
mía̱ ka̱bata a̱ ttök Skëköl ta̱. Ee̱
Jehová tö ikié ta̱ ichéitö ia̱:
—Ttè cheke yeˈ tö beˈ a̱ eˈ chö́ne
Israel aleripa a̱. Eˈpa dör Jacob aleripa.
4 Ichö́ ieˈpa a̱: ‘Yeˈ tö egiptowak weˈik eˈ
su̱ˈ aˈ tö. Ñies aˈ wa̱ ijche̱r tö we̱s yeˈ wa̱
aˈ dëˈbitu̱ buaë íe̱ yeˈ wörki̱ we̱s pu̱ wa̱
ilala miˈ ipik ki̱ es. 5 Ká̱ ulitane wakpa
dör yeˈ icha. Erë yeˈ ttö̀ iu̱té aˈ tö se̱raa̱,
ñies ttè mekesö ñì a̱ eˈ wà iu̱té aˈ tö
buaë, eˈ ta̱ ká̱ ulitane wakpa shu̱a̱ aˈ
döraë yeˈ icha chö́kie. 6 Aˈ döraë yeˈ
sacerdotepaie. Aˈ döraë batseˈr yeˈ a̱.’
Ttè iˈ ko̱s chö́ Israel aleripa a̱.
7 Eta̱ Moisés bite̱a̱ne, eˈ tö Israel
aleripa kue̱blupa ko̱s dapaˈwé̱. Ì ché
Jehová tö ieˈ a̱ eˈ ko̱s chéneitö ieˈpa
a̱. 8 Ieˈpa ulitane tö iiu̱té ñikkëë:
—Ì ko̱s ché Jehová tö eˈ wà
iu̱teraë saˈ tö.
Eta̱ Moisés mía̱ne ttè eˈ chökne
Jehová a̱. 9 Eta̱ Jehová tö iché ia̱:
—Yeˈ ttö̀ ttsö́. Mochka tërdawa̱
ka̱bata ki̱ tai̱ë eˈ shu̱a yeˈ datse̱ ttök
beˈ ta̱ a̱s Israel aleripa ulitane tö yeˈ
ttöke beˈ ta̱ eˈ ttsö̀. Es ieˈpa tö beˈ
ttè klöˈwe̱raë ke̱kraë.
Eta̱ i̱ma Israel aleripa tö iiu̱té eˈ
chéne Moisés tö Jehová a̱. 10 Jehová
tö iché ia̱:
—Beˈ yú Israel aleripa batseˈu̱k
i̱ˈñe ena bule. Ñies ichö́ ia̱rak: ‘aˈ
datsiˈ skuö́lor.’ 11 Yeˈ dör Jeho-
vá, eˈ datse̱ böiki Sinaí ké̱bata a̱
ieˈpa ulitane wörki̱, eˈ kue̱ki̱ ieˈpa
batseˈú̱ a̱s ieˈpa tsoˈ batseˈr böiki
yöki̱. 12 Ka̱bata wakyuö́ shkit a̱s kë̀
yi miˈtkö eˈ wi̱she̱t. Ichö́ ia̱rak: ‘Aˈ
kë̀ a̱ ka̱wö ta̱ˈ shkökwa̱ iwakyöne eˈ
wi̱she̱t. Ñies aˈ kë̀ a̱ ka̱wö ta̱ˈ shkök-
wa̱ tsi̱net ipamik. Wé̱pa tkawa̱ eˈ
wi̱she̱t esepa duörawa̱. 13 Yi míwa̱
ee̱ ese kë̀ ka̱wö ta̱ˈ kè ulà wa. Ese
ka̱wöta̱ ttèwa̱ ák wa ö sulë̀ wa. Kë̀
aˈ tkinuk tö seˈ idir ö iyiwak idir, aˈ
ka̱wöta̱ ittökwa̱. Mik aˈ tö duk blar
ttsé eˈ ë̀ ta̱ aˈ dömiwa̱ tsi̱net ka̱bata
o̱ˈmik.’
14 Eta̱ Moisés bite̱a̱ne tö Israel
aleripa batseˈwé̱ ta̱ ieˈpa ulitane
datsiˈ skuélor. 15 Moisés tö iché ia̱:
—Aˈ ulitane e̱ˈ kköˈnú batseˈne
böiki yöki̱. Eˈ dalewa kë̀ aˈ se̱nukka̱
alakölpa ta̱.
16 Böiki es blaˈmi ta̱ ka̱bata
a̱ ká̱ wöñane alá blane tai̱ë. Mò
tai̱ë dettsa̱ ka̱bata eˈ ki̱. Ieˈpa tö
ittsé tö duk blane tai̱ë, eˈ tö ieˈpa
suawé̱ tai̱ë painéka̱ie. 17 Eta̱ Moi-
sés tö Israel aleripa tsoˈrak iwákpa
u a̱ eˈpa yélur tsé̱mi Skëköl wörki̱.
Ieˈpa e̱ˈ wöklöˈwé̱rak ka̱bata kuliˈ a̱
tsi̱net. 18 Jehová dettsa̱ Sinaí ké̱bata
ki̱ böˈ shu̱a̱, eˈ kue̱ki̱ ka̱bata eˈ mía̱
shkle̱ ë̀me. Shkle̱ eˈ wër we̱s të
shkle̱ butrö̀ es. Ka̱bata ko̱s wöti̱rke
darërëë. 19 Duk kí̱ blarke tai̱ë shu̱te̱.
Moisés ttöke ta̱ Skëköl tö ieˈ iu̱teke
alá blar ttsëë.
20 Jehová dettsa̱ ka̱bata ka̱kke̱ë,
eˈ wöbata ki̱ ta̱ Moisés kiéka̱itö ee̱.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Moisés tkaka̱ ee̱, 21 ta̱ Jehová tö
iché ia̱:
—Beˈ e̱ˈ ö́wane ta̱ ichö́ ieˈpa a̱:
‘Kë̀ aˈ tkökbitu̱ wé̱ iwakyöule eˈ
io̱she̱t yeˈ weblök döˈ ieˈpa duö̀lur
tai̱ë̱.’ 22 Ñies wëpa kaneblöke yeˈ
a̱ sacerdotepaie esepa ka̱wöta̱ e̱ˈ
batseˈu̱k buaë döˈ ñies yeˈ tö ieˈpa
ttèlurmi.
23 Eta̱ Moisés tö Jehová iu̱té:
—Beˈ tö saˈ ké iwakyuök a̱s kë̀
ieˈpa döwa̱ ka̱bata a̱ tsi̱net. Eˈ kue̱ki̱
kë̀ ieˈpa bitú̱pa ka̱bata iˈ a̱.
24 Eta̱ Jehová tö iché Moisés a̱:
—Beˈ yúne ta̱ Aarón tsú̱bitu̱ e̱ˈ
ta̱. Erë aˈ sacerdotepa ena Israel
aleripa male̱pa eˈpa kë̀ ka̱wö ta̱ˈ
shkökbitu̱ wé̱ yeˈ tsoˈ ee̱ döˈ yeˈ tö
ieˈpa ttèlur.
25 Eta̱ Moisés bite̱a̱ne Israel ale-
ripa skaˈ ta̱ ì ché Jehová tö ieˈ a̱ eˈ
chéne ieˈ tö ieˈpa a̱.

Ttè dalöiëno döka̱ dabop

20 1 Skëköl tté ta̱ ichéitö iˈ es:
2 “Yeˈ dör Jehová. Yeˈ
dör aˈ Këköl. Yeˈ tö aˈ yëˈlur Egipto
wé̱ aˈ bak weinuk sia̱rë kanè wa ee̱.
3 “Kë̀ aˈ ka̱wö ta̱ˈ këkölpa skà
dalöiök. Yeˈ ë̀ dalöiö́ aˈ Këkölie.
4 “Kë̀ aˈ ka̱wö ta̱ˈ ì diököl yuök
dalöiè yës. Ì ko̱s tsoˈ ká̱ jaì a̱ ena
ká̱ iˈ a̱ ena dayë a̱ ena íyök diki̱a̱,
eˈ ko̱s diököl kë̀ yuar aˈ tö dalöiè.
5-6 Yeˈ dör Jehová. Yeˈ dör aˈ
Këköl. Aˈ tö këkölpa kua̱ˈki̱ dalöié,
eˈ kë̀ dalëˈttsënuk yeˈ a̱. Wé̱pa
yeˈ suè̱ suluë esepa weˈikeraëyö,
ñies ileripa dö̀ inukököpaë eˈpa
weˈikeraëyö. Erë wé̱pa tö yeˈ
dalëritseke ena yeˈ ttè dalöiëno
eˈ iu̱teke, esepa ena iëtkuöpa döka̱
mil eˈ dalëritseraëyö. Eˈ kue̱ki̱ kë̀ aˈ
e̱ˈ tulökwa̱ kuchëwö ki̱ íyi ñekkë
ko̱s wörki̱ idalöioie.
7 “Yeˈ dör Jehová. Yeˈ dör aˈ
Këköl. Yeˈ kiè kë̀ a̱ritsar ëanas íyi
sulu wambloie. Yi tö eˈ wamblé ese
wák weˈikeraëyö.
8 “E̱no diwö eˈ blö́ Yeˈ ë̀ dalöioie.
Eˈ kë̀ chökwa aˈ é̱na. 9 Semana bit eˈ
a̱ ka̱wö tsoˈ kul. Ka̱wö teröl eˈ dör
aˈ wákpa a̱ kanebloie. 10 Erë ka̱wö
teröl eˈ bule es eˈ dör e̱no diwö yeˈ
dalöioie. Eˈ ké̱wö a̱ aˈ kë̀ ka̱wö ta̱ˈ
kaneblök. Ñies aˈ alaˈr ena aˈ kanè
mésopa ena aˈ iyiwak ena ká̱ kua̱ˈki̱
wakpa se̱rke aˈ skaˈ, eˈpa ko̱s kë̀
ka̱wö ta̱ˈ kaneblök eˈ diwö a̱. 11 Yeˈ
dör Jehová. Yeˈ tö ká̱ iˈ ena ká̱ jaì
ena dayë ena íyi ulitane eˈ ko̱s yöˈ
ká̱ teröl shu̱a̱. Eˈ bule es ta̱ yeˈ e̱niˈ,
eˈ kue̱ki̱ ka̱wö eˈ batseo̱ˈyö meˈa̱työ
aˈ a̱ e̱no diwöie yeˈ dalöioie.
12 “Aˈ yë́ ena aˈ mì eˈpa dalöiö́ a̱s
aˈ se̱r ká̱ tai̱ë̱ ká̱ mekeyö aˈ a̱ eˈ a̱.
13 “Kë̀ aˈ ka̱wö ta̱ˈ sˈttökwa̱.
14 “Kë̀ aˈ ka̱wö ta̱ˈ sˈse̱newa̱bak
dalöse̱u̱kwa̱.
15 “Kë̀ aˈ ka̱wö ta̱ˈ akblök.
16 “Kë̀ aˈ ka̱wö ta̱ˈ sˈkkatök ka̱chè
wa.
17 “Kë̀ aˈ ka̱wö ta̱ˈ o̱ˈka u kke-
chök. Ñies ilaköl ena ikanè
mésopa, alakölpa ö wëpa, ena
iiyiwak ko̱s ena ì ko̱s tsoˈ iwa̱, ese
kë̀ kkechar.”

Israel aleripa suane Skëköl yöki̱

18 Mik Israel aleripa ulitane tö
alá blarke eˈ ttsé ena iwöñarke
eˈ sué̱ ñies duk blarke tai̱ë̱ eˈ ttsé

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

ena shkle̱ butrökeka̱ tai̱ë ka̱bata a̱
eˈ sué̱, eta̱ eˈ yöki̱ ieˈpa suane tai̱ë
painéka̱rak tai̱ë. Ieˈpa iëte̱r isa̱u̱k
ka̱mië. 19 Eˈ kue̱ki̱ ieˈpa tö iché Moi-
sés a̱:
—Beˈ ttö́ saˈ ta̱, eta̱ saˈ tö beˈ ttö̀
dalöieraë. Erë kë̀ saˈ ki̱ ikiane tö
Skëköl ttö̀ saˈ ta̱ döˈ saˈ duö̀lur.
20 Moisés tö iiu̱té:
—Kë̀ aˈ suanuk. Skëköl dettsa̱
aˈ maˈu̱k isuo̱ie tö moki̱ aˈ tö ieˈ
dalöieke. Ieˈ ki̱ ikiane tö aˈ tö ieˈ ttö̀
dalöiè a̱s kë̀ aˈ tö ì sulu wamblö̀.
21 Ieˈpa a̱te̱ isa̱u̱k ka̱mië. Moisés
ë̀ mía̱ tsi̱net mò tai̱ë wé̱ Skëköl tsoˈ
ee̱.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Jonás dör Jehová ttéköl e' pakè

Jonás

Yëkkuö i' tö se' a̱ ipakè tö ì bak Israel aleri eköl kiè Jonás e' ta̱. Ie' kaneblë' Skëköl ttekölie duas cien paryök ena duas cien kuryök ki̱ dabom ske̱yök (800-750 AC) e' shu̱ ulatök ka̱m Jesucristo ku̱r e' yöki̱.

Skëköl kȅ wa̱ ie' patkëne Israel aleripa male̱pa pattök we̱s Skëköl ttekölpa male̱pa patkéitö es. E' skéie ie' tö ie' patkë' ká̱ kiè Nínive, e' wakpa pattök. Nínive dör ká̱ kiè Asiria e' ká̱ kibi. Asiria wakpa dör Israel aleripa bolökpa kibi. Ie'pa se̱rke suluë tai̱ë shu̱te̱ Skëköl wöa̱. E' kue̱ki̱ ie' tö Jonás patké ichök ie'pa a̱ tö ká̱ de dabom tkëyök eta̱ ie'pa e̱rdawa. Jonás wa̱ ijche̱r tö Skëköl tö s'suè̱ e̱r sia̱rë wa. Ie' ibikeitsé: "Nínive wakpa e̱r mane'wé̱, e' ta̱ ie'pa nuì̱ olo'yeraë Skëköl tö ie'pa ki̱." Erë ie' ki̱ ikiane tö Skëköl tö ie'pa e̱wè̱wa, e' kue̱ki̱ ie' kȅ shkakmi ie'pa pattök. E' skéie ie' tö ima'wé̱ tkökshkar bánet Skëköl yöki̱. Erë Skëköl tö ie' wöklö'wé̱ ta̱ ipatkémi Nínive wakpa pattök wake'. Ie'pa e̱r mane'wé̱, e' kue̱ki̱ Skëköl kȅ wa̱ ie'pa e̱o̱newa.

Yëkkuö i' wa se' é̱na ia̱ne tö Skëköl tö ká̱ ulitane wakpa suè̱ e̱r sia̱rë wa. Ì sulu wamblekesö ese nuí̱ olo'yak ie' é̱na se' ki̱. Ie' ki̱ ikiane tö se' e̱r mane'ù̱ ie' a̱ a̱s kȅ ie' tö se' we'ikȍ.

Jonás kȅ é̱na Jehová ttȍ iu̱tak

1 1 Etökicha ta̱ Jehová tö iché itteköl
kiè Jonás dör Amitai alà, e' a̱: 2 "Be'
yú ká̱ kibi kiè Nínive ee̱, ta̱ ichṓ ká̱ e'
wakpa a̱ we̱s a' e̱' wamblȍ e' dör suluë
ye' wöa̱, e' kue̱ki̱ ye' tö a' e̱we̱rawa."
3 Erë ie' kȅ é̱na Jehová ttȍ iu̱tak.
E' kue̱ki̱ ie' tkashkar iyöki̱. Ie' mía̱
dayë kkömik ká̱ kiè Jope wé̱ kanò
irirke ee̱. Ee̱ ie' tö kanò kué̱ etö
mitke ká̱ kiè Tarsis e' patué̱itö
shkomi ta̱ ie' e̱' iéka̱ iki̱ ta̱ imía̱.
4 Erë Jehová tö sërkë patké ie'pa
ki̱ tai̱ë darërëë. E' tö kanò u̱yé
tai̱ë dȍ wësua itskirwa̱mi. 5 Eta̱
ko̱s ie'pa tso' kanò a̱, e'pa suane
tai̱ë. Ie'pa eköl eköl tö ikieke

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

Iˈ dör ká̱ kiè Jope eˈ. (Jonás 1.3)

a̱neule iwák këköl a̱: “¡Saˈ tsa̱tkö́,
saˈ tsa̱tkö́!” Eta̱ dalì ko̱s tuléttsa̱mi
dayë ki̱ a̱s kë̀ kanò katsi̱rwa̱.
Erë Jonás e̱ˈ aˈwa kanò shu̱a̱ dalì
bló wé a̱, ee̱ ieˈ kapötër ta̱i̱ë. 6 Eta̱
kanò ñakökwak mía̱ dò̱ wé̱ ieˈ
kapötër ee̱ ta̱ iché ia̱:
—¿Iö́k beˈ kapötër? ¡Beˈ e̱ˈ kö́ka̱!
Beˈ këköl a̱ ikiö́ a̱s ieˈ tö seˈ tsa̱tkò̱.
Isalema ieˈ seˈ suè̱mi e̱r sia̱rë wa ta̱
seˈ tsa̱tkèmiitö.
7 Eˈ dalewa kanò wakpa male̱pa
tö iché ñì a̱:
—Mishka itötkök isuo̱ie yi ia̱ne
iwiie eˈ kue̱ki̱ seˈ weirke iˈ es.
Eta̱ iwëne tö Jonás idir. 8 Eˈ kue̱ki̱
ieˈpa iché ieˈ a̱:
—Ichö́ saˈ a̱, ¿ì kue̱ki̱ ì sulu iˈ
tköke seˈ ta̱? ¿Iö́k beˈ e̱ˈ iébitu̱ kanò
iˈ a̱? ¿Wé̱ beˈ datse̱? ¿Yi ditséwö beˈ
dör?
9 Ieˈ iiu̱té:
—Yeˈ dör hebreowak. Jehová dör
Skëköl tsoˈ ká̱ jaì a̱ eˈ dalöiökwak
yeˈ dör. Ieˈ tö dayë ena ká̱ iˈ yöˈa̱t.
10-11 Ieˈ tö ieˈpa a̱ ipaké tö ieˈ tsoˈ
tkökshkar Jehová yöki̱. Mik eˈ ttsé
ieˈpa tö ñies isué̱rakitö tö dayë
kí̱ ulune ta̱i̱ë, eta̱ ieˈpa suane ta̱i̱ë
shu̱te̱. Ieˈpa tö ieˈ a̱ ichaké:
—¿Ì wè̱mi saˈ tö beˈ ta̱ a̱s sërkë
wöklörwa̱?
12 Ieˈ tö iiu̱té:
—Yeˈ wa̱ i̱jche̱r buaë tö yeˈ kue̱ki̱
sërkë iˈ bitsi̱neka̱ ta̱i̱ë aˈ ki̱. Eˈ
kue̱ki̱ yeˈ u̱yö́mi dayë a̱ eta̱ sërkë
wöklördawa̱.
13 Erë kanò wákpa tö kanò iklé-
mi darërëë a̱s irirka̱. Erë kè̱ ieˈpa
diché dëˈka̱, dayë kí̱ ulune ta̱i̱ë eˈ
kue̱ki̱. 14 Eta̱ ieˈpa tö Jehová a̱ ikié iˈ
es: “A Jehová, kè̱ saˈ maktsa̱ duök-
wa̱ wëm iˈ kue̱ki̱. Iˈ u̱k beˈ tsoˈ saˈ
ta̱, eˈ we̱kebö we̱s beˈ ki̱ ikiane es.
Eˈ kue̱ki̱ wëm iˈ kè̱ ki̱ ì nuí̱ ta̱ˈ, eˈ ta̱
saˈ tö ieˈ u̱yekemi dayë a̱ eˈ nuí̱ kè̱
marka̱ saˈ ki̱.”
15 Eˈ ukuöki̱ ta̱ ieˈpa tö Jonás
u̱yémi dayë a̱, eta̱ sërkë wöklönewa̱
ta̱ dayë mía̱ne a̱lmië. 16 Mik kanò

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

wákpa tö eꞌ sué̱, eta̱ ieꞌpa suane
tai̱ë Jehová yöki̱ ta̱ idalöiérakitö
tai̱ë. Eꞌ ukuöki̱ ta̱ ieꞌpa tö iyiwak
jché ñaꞌwé̱ mè Skëköl a̱ idalöioie,
ñies ieꞌpa tö ttè mé ieꞌ a̱ tö saꞌ tö beꞌ
dalöieraë.
17 Eta̱ Jehová tö nima bërie
shu̱te̱ patké etö Jonás mulu̱kwa̱. Eta̱
nima eꞌ tö imulé̱wa̱ ta̱ ee̱ nima shu̱a̱
ieꞌ se̱né döka̱ ká̱ mañat ñië nañeë.

Jonás tté Jehová ta̱

2 1 Eta̱ Jonás tté Jehová dör
ieꞌ Këköl eꞌ ta̱ nima shu̱a̱, 2 ta̱
ichéitö ia̱ iꞌ es:

“A Jehová, yeꞌ e̱riarke sia̱rë,
eꞌ shu̱a̱ yeꞌ tö beꞌ a̱ ikié tö yeꞌ
tsa̱tkő́,
eta̱ beꞌ tö yeꞌ iu̱té.
Yeꞌ tsoꞌtke ká̱ dià ka̱skaꞌ
sꞌduulewa̱ ké̱ a̱,
ee̱ yeꞌ beꞌ a̱ ikié tö yeꞌ ki̱mú,
eta̱ yeꞌ ttö̀ ttsébö.
3 Beꞌ yeꞌ u̱yémi dayë a̱ i̱ski̱ë
dayë diki̱a̱,
yeꞌ ki̱tëulewa̱ dayë wa̱.
Dayë u̱rke tai̱ë eꞌ patkébö, eꞌ
tka yeꞌ ki̱kke̱.
4 Yeꞌ ittsé tö yeꞌ kë̀ ku̱ꞌia̱ beꞌ
wörki̱.
Yeꞌ ibikeitsé tö yeꞌ kë̀ dëꞌia̱ne
beꞌ wé buaë eꞌ a̱.
5 Dayë tai̱ë, eꞌ shu̱a̱ yeꞌ a̱nemi.
Yeꞌ ki̱kke̱, yeꞌ pamik, yeꞌ diki̱a̱,
eꞌ dör dayë ë̀me.
Dayë a̱ itöꞌkönu tsoꞌ, eꞌ
mali̱tsé̱ka̱ yeꞌ wökir mik
tai̱ë dayë shu̱a̱.
6 Yeꞌ a̱nemi dayë a̱ dö̀ i̱ski̱ë,
dö̀ wé̱ ka̱bata bitu̱keka̱ ee̱.
Yeꞌ ittsé tö yeꞌ wötënewa̱ daꞌa̱
ká̱ dià ka̱skaꞌ.
Erë, a Jehová, beꞌ dör yeꞌ
Këköl,
beꞌ dör yeꞌ yéttsa̱ne sꞌduȍwa̱
ulà a̱ deka̱ne ttsëꞌka.
7 A Jehová, mik yeꞌ ittsé tö yeꞌ
duökewa̱tke,
eta̱ yeꞌ beꞌ a̱ ikié tö yeꞌ tsa̱tkő́,
eta̱ ì kiéyö, eꞌ ttsébö beꞌ wé
buaë eꞌ a̱.
8 Wé̱pa tö íyi diököl dalöieke beꞌ
skéie,
eꞌpa kë̀ tö beꞌ dalöieku̱ꞌia̱.
9 Erë yeꞌ tö wëstela cheraë beꞌ a̱
ke̱kraë,
iyiwak jcheraë ñaꞌwe̱raëyö beꞌ
a̱ beꞌ dalöioie.
Yeꞌ ttè mé beꞌ a̱, eꞌ wawe̱raëyö.
¡A Jehová, beꞌ ë̀ a̱ saꞌ
tsa̱tkërmi!”

10 Eꞌ ukuöki̱ ta̱ Jehová tö nima
patké Jonás tuöktsa̱ ká̱ sí ki̱, ta̱
ituéttsa̱itö.

Jonás tö Jehová ttö̀ iu̱té

3 1 Eta̱ Jehová tö iskà chéne
Jonás a̱: 2 “Beꞌ yú ká̱ kibi kiè
Nínive ee̱ ta̱ ì chekeyö beꞌ a̱, eꞌ chő́
ká̱ eꞌ wakpa a̱.”
3 Eta̱ ieꞌ tö Jehová ttö̀ iu̱té. Ieꞌ mía̱
Nínive. Eꞌ dör ká̱ bërie. Shkotkö
ká̱ eꞌ shu̱a̱, eꞌ dör ká̱ mañat waꞌñe.
4 Jonás shké ká̱ eꞌ shu̱a̱ ká̱ et waꞌñe
ta̱ ieꞌ tö icherami ká̱ eꞌ wakpa
a̱ a̱neule: “Ká̱ iꞌ ki̱ ká̱ de dabom
tkëyök (40), eta̱ aꞌ e̱rdawa.” 5 Eta̱
Nínive wakpa ko̱s e̱rblé Skëköl
mik. Eꞌ kue̱ki̱ ieꞌpa ko̱s, ësepala
ena dalöiërta̱ꞌ, eꞌpa ko̱s tö iché:

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

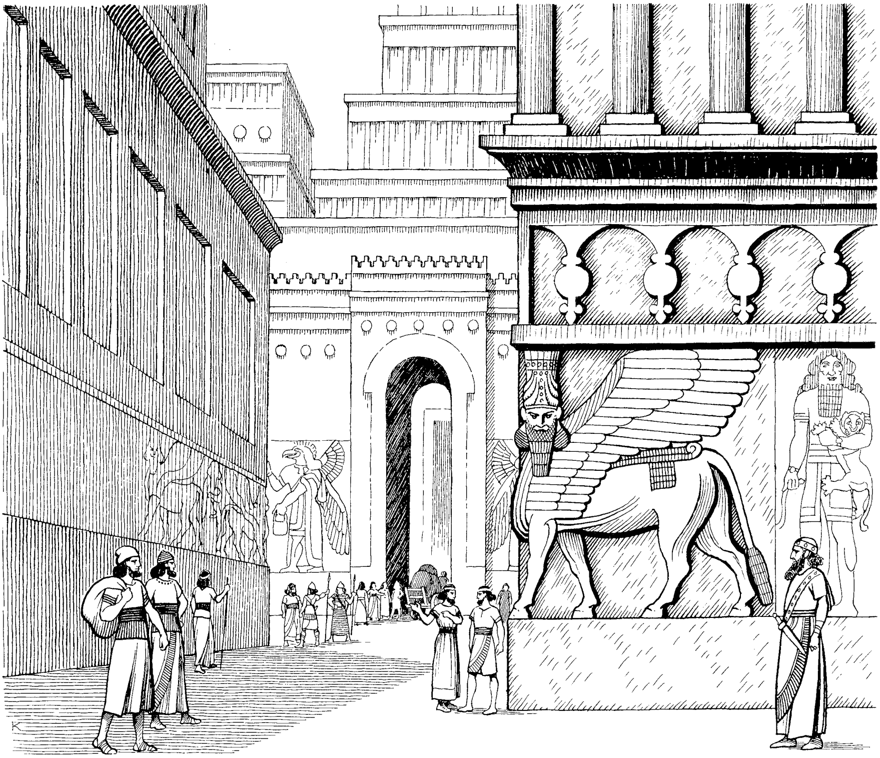

Iˈ dör ká̲ kiè Nínive eˈ. (Jonás 3.3)

“Sˈka̲wöta̲ batsök, ñies sˈka̲wöta̲
datsiˈ a̲ja̲ë ese iök iwà kkachoie tö
seˈ e̲r maneˈwé̲.” Eta̲ es ieˈpa tö iwé̲.
6 Mik ttè eˈ ttsé Nínive blú tö,
eta̲ ieˈ e̲ˈ kéka̲ ikulé ki̲, ta̲ idatsiˈ
buaˈbuaë iëtkër iwa̲, eˈ yéttsa̲ skéie
datsiˈ a̲ja̲ë iéka̲itö ta̲ ieˈ e̲ˈ tkése̲r i̲ski̲
mulu̲chka ki̲. 7-9 Eta̲ ieˈ tö ttè patké
ká̲ eˈ ulitane wakpa a̲. Ttè eˈ tö
ichè iˈ es: “Aˈ ulitane kȅ kàne chkök
diˈyök yës. Ñies kȅ aˈ kàne aˈ baka
ena aˈ obeja tiök. Aˈ ulitane ka̲wöta̲
datsiˈ a̲ja̲ë iökka̲. Aˈ kköchő Skëköl
a̲ aˈ diché ko̲s wa a̲s aˈ e̲ˈ wamblȍ
suluë ese ko̲s nuí̲ oloˈyȍitö aˈ ki̲.
Ñies aˈ e̲ˈ wamblȍ suluë, ese ko̲s
oloˈyő. Isalema ieˈ e̲r maneˈu̲mine,
eta̲ ieˈ e̲r buarmine seˈ ki̲, eta̲ ieˈ kȅ
tö seˈ e̲we̲pawa. Ttè iˈ dör yeˈ dör
aˈ blú eˈ ttè ena aˈ wökirpa ttè, eˈ
kue̲ki̲ aˈ ulitane ka̲wöta̲ idalöiök.”
10 Eta̲ ieˈpa tö ttè eˈ iu̲té buaë. Ieˈpa
e̲ˈ wamblȍ suluë ese ko̲s oloˈyérakitö.
Mik eˈ sué̲ Skëköl tö, eta̲ ieˈ ibikeitséne
kȅ yö ieˈpa weˈikepa we̲s yeˈ ibikeits es.

Jonás uluneka̲ Skëköl ki̲

4 1 Erë eˈ kȅ dör buaˈ Jonás a̲
ta̲ ieˈ uluneka̲ taië. 2 Ieˈ iché
Jehová a̲:

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.

—A Jehová, beꞌ isué̱. Mik yeꞌ tkë-
ria̱ yeꞌ ka̱skaꞌ, eta̱ yeꞌ iyëꞌ tö beꞌ e̱r
buaë chöraë Nínive wakpa a̱. Yeꞌ
wa̱ ijche̱r tö beꞌ dör es, eꞌ kue̱ki̱ yeꞌ
bakshkar Tarsis. Yeꞌ wa̱ ijche̱r tö
beꞌ kë̀ ulurta̱ꞌka̱ bet. Beꞌ e̱r tottoë.
Beꞌ saꞌ suè̱ e̱r sia̱rë wa. Mik saꞌ tö ì
sulu wamblé ta̱ saꞌ e̱r maneꞌwé̱, eꞌ
ta̱ bet eꞌ nuí̱ oloꞌyé beꞌ tö saꞌ ki̱, kë̀
saꞌ weꞌikè we̱s beꞌ saꞌ pau̱ñé es. 3 A
Jehová, eꞌ kue̱ki̱ yeꞌ beꞌ a̱ ichè yeꞌ
ttö́wa̱, eꞌ dör buaꞌie yeꞌ a̱.
4 Erë Jehová tö ieꞌ a̱ ichaké:
—¿I̱ma beꞌ ibikeitsè tö beꞌ wa̱
ka̱wö ta̱ꞌ ulunukka̱ se̱ es?
5 Eta̱ Jonás e̱ꞌ yéttsa̱ Nínive
mía̱ diwö tskirke eꞌ kke̱ ta̱ ee̱ úla
yuéka̱itö e̱ꞌ blóie dìba yöki̱. Ee̱ ieꞌ
e̱ꞌ tkése̱r ì tkö̀mi Nínive wakpa ta̱
eꞌ wà panuk. 6 Eta̱ Skëköl Jehová
tö kalkua tskéka̱ elka talaꞌwé̱ka̱itö
Jonás tsa̱ka̱ a̱s ikí̱ ttsëꞌr buaë. Eꞌ
tö ieꞌ ttsëꞌwé̱ buaë. 7 Erë bule
es blaꞌmi ká̱ ñine eta̱ Skëköl tö
í̱ patké kalkua katökwa ta̱ isinewa̱
duowa̱. 8 Mik diwö deka̱, eta̱ ieꞌ tö
siwa̱ꞌ darërëë baꞌbaë eꞌ patké diwö
tskirke eꞌ kke̱ Jonás ki̱. Dìba a̱ne
darërëë Jonás wökir ki̱, ta̱ ieꞌ tö
ittsé tö ieꞌ siwa̱ꞌa̱rkewa̱. Ibikeitséi-
tö "¡Yeꞌ mú duö̀wa̱!" Ieꞌ iché, "Yeꞌ
duowa̱, eꞌ dör buaꞌie yeꞌ a̱."
9 Erë Skëköl tö iché ieꞌ a̱:
—¿I̱ma beꞌ ibikeitsè tö beꞌ wa̱
ka̱wö ta̱ꞌ ulunukka̱ kalkua sinewa̱ eꞌ
kue̱ki̱?
Ieꞌ iiu̱té:
—Tö́, yeꞌ wa̱ ka̱wö ta̱ꞌ. ¡Yeꞌ ulune
tai̱ë mik yeꞌ duowa̱ eta̱ eꞌ olone!
10 Eta̱ Jehová tö iché ieꞌ a̱:
—Kal kuá kë̀ tkëne beꞌ wa̱, kë̀
talane kë̀ kaneo̱ne beꞌ wa̱. Eꞌ tski-
ne talane ká̱ et nañewe ë̀, bule
es nañewe ta̱ iduowa̱, eꞌ dalëne
beꞌ é̱na. 11 Eta̱ ¿we̱s yeꞌ kë̀ é̱na
Nínive wakpa dalënuk? Ieꞌpa dör
tai̱ë, ieꞌpa alaꞌrla tsoꞌ tai̱ë döka̱
120.000 kë̀ wa̱ ijche̱r ì dör buaë,
ì dör suluë. Ñies ieꞌpa iyiwak tsoꞌ
tai̱ë.

Porciones del Antiguo Testamento en Bribri de Costa Rica, 1ra ed. © 2010, Wycliffe Bible Translators Inc.